

ἀπό αὐτὰ τὰ πρόσωπα θὰ ἐρχόνταν καὶ καμμιά δωδεκαριά ἄ-
κόμα.

Ἄξαφνα ὁ Γιοχάννες σταμάτησε καὶ εἶπε:

«Ἀλήθεια, μπορῶ τώρα νὰ γυρίσω».

«Καλὴν ἀντάμωσι τὴν Τρίτη» ἀπήντησε ἡ Κάμιλλα.

Ὁ Ρίχμοντ ἔπιασε τὸ χέρι του καὶ τοῦ τὸ ἔσφιξε μὲ εἰλι-
κρίνεια.

Καὶ τότε οἱ δυὸ νέοι ἐξακολούθησαν τὸ δρόμο τους μόνοι καὶ
εὐτυχισμένοι.

XII

Ἡ μητέρα μὲ τὸ γαλάζιο φόρεμα βρισκόταν στὴν τρομερώ-
τερη ἀγωνία, περίμενε κάθε στιγμή ἕνα σημεῖο ἀπὸ τὸν κῆπο καὶ
ὁ δρόμος ἀπὸ ἐκεῖ δὲν ἦταν ἐλεύθερος, κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ
τὸν διαβῇ ἐν ὧσ' ὁ ἄνδρας τῆς ἔμενε στὸ σπίτι. Ἀχ, αὐτὸς ὁ
ἄνδρας, αὐτὸς ὁ ἄνδρας μὲ τὰ σαράντα του χρόνια καὶ τὴ φαλά-
κρα του! Τί ἀπαισία ἰδέα ἦταν, λοιπόν, αὕτη ποὺ τὸν ἔκαμε ἄ-
πόψε τόσο χλωμὸ καὶ τὸν κρατοῦσε καρφωμένο ἐκεῖ στὴν καρτέ-
κλα, ἀκίνητο, ἀμείλικτο, μὲ τὰ μάτια κολλημένα στὴν ἐφημερί-
δα του;

Δὲν ἔμενε μιὰ στιγμή ἡσυχῆ. Ἡ ὥρα τώρα ἦταν ἔντεκα. Εἰ-
χε ἀποκοιμίσαι πρὸ πολλῆς ὥρας τὰ παιδιὰ, ἀλλὰ ὁ ἄνδρας τῆς
δὲν ἔφευγε. Πῶς, ἂν ἀντηχοῦσε τὸ σύνθημα, ἂν ἀνοιγόταν ἡ πόρ-
τα μὲ τὸ μικρὸ, ἀγαπημένο κλειδί, καὶ οἱ δυὸ ἄνδρες βρίσκουν-
ταν ὁ ἕνας ἀπέναντι στὸν ἄλλο, καὶ στέκονταν πρόσωπο μὲ πρό-
σωπο καὶ κοιτάζονταν στὰ μάτια! Δὲν τολμοῦσε νὰ τελειώσῃ αὐ-
τὴ τὴ σκέψι.

Προχώρησε στὴ σκοτεινότερη γωνιά τοῦ δωματίου, χτύπησε
τὰ χέρια τῆς καὶ εἶπε τέλος ξάστερα:

«Ἡ ὥρα εἶναι ἔντεκα. Ἄν θέλῃς νὰ πᾶς ἀκόμα στὴ λέσχῃ,
εἶναι καιρὸς».

Σηκώθηκε ἄξαφνα, πὺ χλωμότερος ἀπὸ πρὶν καὶ βγῆκε ἀπὸ
τὸ δωμάτιο, ἀπὸ τὸ σπίτι.

Ἐξω, μπροστὰ στὸν κῆπο σταματᾷ καὶ ἀκούει μιὰ σφυρίχ-
τρα, ἕνα συνθηματάκι. Βήματα ἀντηχοῦν στὸ δρόμο ποῦ εἶναι
στρωμένος μὲ ἄμμο, ἕνα κλειδί μπαίνει στὴν κλειδαριὰ τῆς πόρ-
τας τοῦ σπιτιοῦ καὶ γυρίζει. Ὑστερα ἀπὸ λίγο φαίνονται δυὸ
σκιές στὴν κουρτίνα τοῦ δωματίου.

Καὶ ἤξερε ἀπὸ πρὶν τὸ σύνθημα, τὰ βήματα καὶ τὶς δυὸ σκιές
στὴν κουρτίνα. Ὅλα τοῦ ἦσαν γνώριμα.

Πηγαίνει στὴ λέσχῃ. Εἶναι ἀνοιχτή, τὰ παράθυρα εἶναι φω-
τισμένα, ἀλλὰ δὲ μπαίνει μέσα. Μισὴ ὥρα περπατεῖ τότε στοὺς
δρόμους καὶ μπροστὰ στὸν κῆπο του, μιὰ ἀτέλειωτὴ μισὴ ὥρα.
«Ἄς περιμένω ἀκόμα ἕνα τέταρτο!» σκέπτεται καὶ τὰ δυὸ τέ-
ταρτα γίνονται τρία. Ὑστερα μπαίνει στὸν κῆπο, ἀνεβαίνει στὴ
σκάλα καὶ σημαίνει στὴ δική του πόρτα.

ΒΙΚΤΩΡΙΑ

Ἡ ὑπηρετρία ἔρχεται καὶ ἀνοίγει, βγάζει λιγάκι τὸ κεφάλι
ἐξω ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ λέει:

«Ἡ εὐγενὴς κυρία ἔχει ἀπὸ πολλὴ ὥρα...»

«Μάλιστα, ἔχει κοιμηθῇ», ἀπαντᾷ. «Πέστε, παρακαλῶ στὴν
εὐγενὴ κυρία πῶς ὁ ἄνδρας τῆς γύρισε».

Καὶ ἡ ὑπηρετρία φεύγει. Χτυπᾷ στῆς κυρίας τῆς καὶ ἐκπλη-
ρῶναι τὴν παραγγελία τῆς ἀνάμεσ' ἀπὸ τὴν κλεισμένη πόρτα:

«Ὁ κύριος εἶπε ὅτι ἦρθε».

Ἡ κυρία ρωτᾷ ἀπὸ μέσα:

«Τί λές; ὁ κύριος γύρισε; Ποιὸς σὲ στέλνει νὰ τὸ πῆς;»

«Ὁ ἴδιος ὁ κύριος. Περιμένει ἐδῶ ἐξω».

Τότε ἀκούονται ἀπελπισμένοι θρήνοι ἀπὸ τὸ δωμάτιο τῆς
οἰκοδεσποίνης, βιαστικά ψιθυρίσματα, μιὰ πόρτα ἀνοίγει καὶ ξα-
νακλείνει. Ὑστερα γίνεται ἡσυχία.

Καὶ ὁ κύριος μπαίνει μέσα. Ἡ γυναίκα του τὸν ὑποδέχεται μὲ
τὸ θάνατο στὴν καρδιά.

«Ἡ λέσχῃ ἦταν κλειστή», λέει ἀμέσως ἀπὸ εὐσπλαχνία καὶ
οἶκτο. «Σὲ εἰδοποίησα γιὰ νὰ μὴ τρομάξῃς».

Ἐκεῖνη πέφτει σὲ μιὰ καρέκλα, παρηγορημένη, ἀπελευθερω-
μένη, σωσμένη. Στὴν εὐτυχισμένη ἀνακούφισί τῆς τὴν πιάνει κα-
λωσύνη καὶ ρωτᾷ γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ ἀνδρός τῆς.

«Εἶσαι τόσο χλωμός. Μήπως ἔχεις τίποτε ἀγαπημένε μου;»

«Δὲν κρυώνω», ἀπαντᾷ.

«Σοῦ συνέβηκε λοιπόν, τίποτε; Τὸ πρόσωπό σου εἶναι τόσο
παράξενο χαλασμένο».

Ὁ ἄνδρας ἀπαντᾷ:

«Ὁχι, χαμογελῶ. Αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ τρόπος ποῦ θὰ χαμογε-
λῶ. Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα θέλω νὰ ἔχῃ τὸ πρόσωπό μου, αὐτὸ τὸ
μορφασμό».

Ἀκούει αὐτὰ τὰ σύντομα, βραχνὰ λόγια καὶ δὲν καταλαβαί-
νει, δὲν ἐννοεῖ. Τί θέλει λοιπόν, νὰ πῇ;

Ἀλλὰ ξαφνικὰ ρίχνει τὰ δυὸ του χέρια ἀπάνω τῆς, μὲ μιὰ
σιδερένια δύναμι, ποῦ φέρνει τρόμο, καὶ τῆς ψιθυρίζει στὸ πρό-
σωπο:

«Τί λές, ἂν τοῦ βάζαμε κέρατα... αὐτοῦ, ποῦ βγῆκε μόλις
ἀπὸ δῶ μέσα... ἂν τοῦ βάζαμε κέρατα;»

Ἐκεῖνη βγάζει μιὰ φωνὴ καὶ καλεῖ τὴν ὑπηρετρία. Τὴν ἀ-
φίνει μ' ἕνα πολὺ σιγανὸ καὶ ξερὸ γέλιο, ἐνῶ ἀνοίγει τὸ στό-
μα σὰν νὰ ἤθελε νὰ χασμουρηθῇ, καὶ χτυπᾷ τοὺς μηρούς του.

Τὸ πρῶτ' ἡ καλωσύνη ξαναπιάνει τὴ σύζυγο καὶ λέει στὸν ἄν-
δρα τῆς:

«Εἶχες ἕνα παράξενο ἐρεθισμό χθὲς τὸ βράδυ, ἀλλὰ εἶσαι
ἀκόμα χλωμός καὶ σήμερα».

«Ναί,» ἀπαντᾷ, «εἶναι κοπιαστικὸ στὴν ἡλικία μου νὰ εἶναι
κανεὶς ἔξυπνος. Δὲ θὰ εἶμαι ποτὲ πιά».

Ὁ μοναχὸς Βέντ ἀφοῦ ἐξιτόρησε διάφορα εἶδη ἐρώτων, ἀφηγείται ἓνα ἀκόμη εἶδος:

«Τόσο λοιπόν, μεθυστικὸ εἶναι ἓνα ἰδιαίτερο εἶδος ἔρωτος!»
Τὸ νεαρὸ ἀνδρόγυνον γύρισε μόλις στὸ σπίτι του, τὸ μακρυνό του ταξίδι τοῦ γάμου τελείωσε καὶ πηγαίνει ν' ἀναπαυθῇ.

«Ἐνα διάττον ἀστέρι ἔπεσε στὴ στέγη τους.

Τὸ καλοκαίρι περπατοῦσαν μαζί καὶ δὲν ἔκαναν ἓνα βῆμα ὁ ἓνας χωρὶς τὸν ἄλλον. Μάζευαν κίτρινα καὶ κόκκινα καὶ γαλάζια λουλούδια, γιὰ νὰ τὰ προσφέρῃ ὁ ἓνας στὸν ἄλλο, κοιτάζαν τὴ χλόη νὰ κυματίζῃ στὸν ἄνεμο καὶ ἀκουγαν τὰ πουλιά νὰ κελαδοῦν στὰ δάση καὶ κάθε λέξι, ποὺ πρόφεραν, ἦταν ἓνα χάδι. Τὸ χειμῶνα πηγαινιν μετ' ὅσον ἔλκυθον, τὰ ἄλογα εἶχαν κουδουνάκια καὶ ὁ οὐρανὸς ἦταν γαλάζιος καὶ πολὺ ψηλὰ τρεμουλίαζαν τὰ ἀστέρια στοὺς αἰώνιους κάμπους.

«Ἔτσι πέρασαν πολλὰ, πολλὰ χρόνια. Τὸ νεαρὸ ἀνδρόγυνον ἀπέκτησε τρία παιδιὰ καὶ οἱ καρδιές τους ἀγαπιούνταν σὰν τὴ πρώτη μέρα ὅταν ἔδωσαν τὸ πρῶτο φίλημα.

«Υστερὰ ὁ περήφανος κύριος ἔπαθε μιὰν ἀρρώστεια, ποὺ τὸν κράτησε πολὺ καιρὸ στὸ κρεβάτι καὶ ποὺ ὑπέβαλε τὴν ὑπομονὴ τῆς γυναίκας τοῦ σὲ σκληρὴ δοκιμασία. Τὴν ἡμέρα, ποὺ ἔγινε καλὰ καὶ σηκώθηκε, δὲν ἀναγνώρισε οὔτε ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸ του. Ἡ ἀρρώστεια τὸν εἶχε παραμορφώσει καὶ τοῦ εἶχε μαδῆσει τὰ μαλλιά του.

«Υπέφερε καὶ συλλογιζόταν. «Ἐνα πρωὶ εἶπε:
«Τώρα βέβαια δὲ μ' ἀγαπᾷς πιά;»
Ἡ γυναίκα τοῦ ὅμως ἔρριξε κατακόκκινη τὰ χέρια τῆς πίσω στὸ λαιμὸ τοῦ καὶ τὸν φίλησε μετ' ὅση περιπάθεια, ὅπως καὶ στὴν ἀνοιξί τῆς νιότης τοῦ, καὶ ἀπῆντησε:

«Σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ πάντα. Δὲ θὰ λησμονήσω ποτέ, πὼς ἐμένα διάλεξες ἀπ' ὅλους καὶ μ' ἔκανες τόσο εὐτυχισμένην».
Καὶ πῆγε στὸ δωμάτιό τῆς καὶ ἔκοψε ὅλα τὰ ξανθὰ μαλλιά τοῦ κεφαλιοῦ τῆς, γιὰ νὰ μοιάσῃ τοῦ ἀνδρός τῆς, ποὺ τὸν ἀγαποῦσε.

Καὶ πέρασαν ἀκόμα πολλὰ, πολλὰ χρόνια, τὸ νεαρὸ ἀνδρόγυνον γέρασε καὶ τὰ παιδιὰ τους μεγάλωσαν. Συμμερίζονταν καὶ θε εὐτυχία τους ὅπως πρῶτα. Τὸ καλοκαίρι πηγαινιν ἀκόμα ἔξω στὰ χωράφια καὶ ἔβλεπαν τὴ χλόη νὰ κυματίζῃ καὶ τὸ χειμῶνα τυλιγόνταν στὴ γούνα τους καὶ γύριζαν μετ' ὅσον ἀμάξι, κάτω ἀπὸ τὸν ἑαυτοῦ οὐρανὸ. Καὶ οἱ καρδιές τους ἔμεναν πάντα θερμὲς καὶ χαρούμενες, σὰν νὰ ἔπιναν θαυμάσιο κρασί.

«Υστερὰ ἡ γυναίκα ἔπαθε παραλυσία. Δὲ μπορούσε νὰ περπατήσῃ καὶ τὴν ἔβγαζαν ἔξω μέσα σ' ἓνα ἀμαξάκι καὶ ὁ ἀνδρὸς τὴν ἔφερνε μόνος του. Ἡ γυναίκα ὅμως ὑπέφερε ἀνέκφραστα γιὰ τὸ ἀτύχημά τῆς καὶ τὸ πρόσωπό τῆς ζάρωσε ὅλο ἀπὸ λύπη.

Τότε εἶπε μιὰ μέρα:

Τώρα ἤθελα πολὺ νὰ πεθάνω. Εἶμαι τόσο παράλυτη καὶ τόσο ἀσχημὴ καὶ τὸ δικό σου πρόσωπο εἶναι τόσο ὁμορφο, δὲν μπο-

ρεῖς πιά νὰ μὲ φιλήσῃς καὶ δὲν μπορεῖς πιά νὰ μ' ἀγαπᾷς ὅπως ἄλλοτε».

Ὁ κύριος ὅμως τὴν ἀγκαλιάζει, κόκκινος ἀπὸ τὴ συγκίνησίν του καὶ ἀπαντᾷ:

«Σ' ἀγαπῶ περισσότερο ἀπὸ τὴ ζωὴ μου, ἀγάπη μου, σ' ἀγαπῶ ὅπως τὴν πρώτη μέρα, ὅπως τὴν πρώτη ὥρα, ὅταν μοῦ ἔδωσες τὸ τριαντάφυλλο. Τὸ θυμάσαι ἀκόμα; Μοῦ ἔδωσες τὸ τριαντάφυλλο καὶ μ' ἐκοίταξες μετ' ὅσην ὥρα σου μάτια. Τὸ τριαντάφυλλο εἶχε τὸ ἄρωμά σου, ἦσουν ἀκόμα σὰν αὐτὸ καὶ ὅλες μου οἱ αἰσθήσεις μεθοῦσαν. Ἀλλὰ πολὺ περισσότερο σ' ἀγαπῶ τώρα, εἶσαι, ὁμορφότερη ἀπ' ὅ,τι ἦσουν στὰ νεότητά σου καὶ ἡ καρδιά μου σ' εὐχαριστεῖ καὶ σ' εὐλογεῖ γιὰ κάθε μέρα, ποὺ ἦσουν δική μου».

Ὁ κύριος πηγαίνει στὸ δωμάτιό του, χύνει βιτριόλι στὸ πρόσωπό του γιὰ νὰ παραμορφωθῇ καὶ λέει στὴ γυναίκα του:

«Εἶχα τὸ ἀτύχημα νὰ πέσῃ βιτριόλι στὸ πρόσωπό μου, τὰ μαλλιά μου εἶναι γεμάτα ἐγκαύματα καὶ τώρα βέβαια δὲ θὰ μὲ ἀγαπᾷς πιά;»

«ὦ, ἀνδρα μου, ἀγαπημένε μου!» τραυλίζει ἡ γριὰ γυναίκα καὶ φιλεῖ τὰ χέρια του. «Εἶσαι ὁμορφότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνδρας, ἡ φωνή σου μοῦ θερμαίνει τὴν καρδιά μου καὶ σήμερα, καὶ θὰ σ' ἀγαπῶ ὡς ὅτου νὰ πεθάνω».

XIII

Ὁ Γιοχάννες συναντᾷ τὴν Κάμιλλα στὸ δρόμο. Εἶναι μετ' ἡμέτερα τῆς, τὸν πατέρα τῆς καὶ τὸ νεαρὸ Ρίχμοντ. Σταματοῦν τὸ ἀμάξι τους καὶ τοῦ μιλοῦν φιλικά.

Ἡ Κάμιλλα τοῦ πιάνει τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει:
«Δὲν ἦρθες στὸ σπίτι μας. Εἶχαμε μεγάλη συναναστροφή. Σὲ περιμένουμε ὡς τὴν τελευταία στιγμή, ἀλλὰ δὲν ἦρθες».

«Δὲν μπόρεσα», ἀπάντησε.

«Νὰ μὲ συγχωρῇς ποὺ δὲν ἦρθα νὰ σε δῶ ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἡμέρα», ἐξακολούθησε. «Τώρα θάρθῃ μιὰ ἀπὸ αὐτὲς τίς μέρες δίχως ἄλλο, ὅταν φύγῃ ὁ Ρίχμοντ. Ἀ! τί ἐορτὴ ποὺ εἶχαμε! Ἡ Βικτώρια ἀρρώστησε ξαφνικά, τὴν πῆγαν μετ' ὅσον ἀμάξι σπῆς, τὸ ἐμάθε; Τώρα θὰ πάω νὰ τὴν δῶ. Δίχως ἄλλο εἶναι καλύτερα, ἴσως θὰ ἔγινε ἐντελὸς καλὰ. Ἐχάρισα στὸν Ρίχμοντ ἓνα μανταγιόν, σχεδὸν ἀκριβῶς τὸ ἴδιο σὰν τὸ δικό σου. Ἄκου, Γιοχάννες, πρέπει νὰ μοῦ ὑποσχεθῇς ὅτι θὰ προσέχῃς τὴ θερμάστρα σου. Ὅταν γράφῃς τὰ λησμονεῖς ὅλα καὶ κάνει τρομερὸ κρύο στὸ σπίτι σου. Τότε πρέπει νὰ σημαίνῃς, νὰ ἔρχεται ἡ ὑπηρετριά σου».

«Ναί, θὰ σημαίνω γιὰ νὰ ἔρχεται ἡ ὑπηρετρία», ἀπάντησε. Καὶ ἡ κυρία Σέγερο τοῦ μίλησε, ρώτησε γιὰ τὴν ἐργασία του, γιὰ τὸ διήγημά του «τὸ γένος» πὼς ἐπῆγινε; Περίμενε μετ' ὅσον τὸ νέο ἔργο του.

Ὁ Γιοχάννες ἔδωσε τις ἀπαραίτητες ἀπαντήσεις, ὑπεκλίθη μὲ σεβασμὸ καὶ εἶδε τὸ ἀμάξι ν' ἀπομακρύνεται. Πόσο λίγο τὸν ἐνδιέφεραν ὅλα αὐτά, αὐτὸ τὸ ἀμάξι, αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, αὐτὴ ἡ κουβέντα! Τὸν κατέλαβε ἕνα αἰσθημα κενότητος καὶ παγωνιάς καὶ ἐδοκίμασε αὐτὸ τὸ αἰσθημα σ' ὅλο τὸ δρόμο ποὺ ἐχρειάστηκε νὰ φθάσῃ σπίτι του. Μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου πηγαίνοντο στὸ δρόμο, ἕνας παλῆς γνώριμός του, ὁ πρῶτος οἰκοδιδάσκαλος τοῦ πύργου.

Ὁ Γιοχάννες τὸν χαιρέτισε.

Φοροῦσε ἕνα μακρὸν, ζεστὸ ἐπανωφόρι, βουρτσισμένο ἐπιμελῶς καὶ εἶχε ἕνα ὕψος τολμηρὸ καὶ ἀποφασιστικόν.

«Εἶμαι ὁ φίλος σας καὶ ὁ συνάδελφός σας», εἶπε. «Δόστε μου τὸ χέρι, νέε μου. Ἀπὸ τὴν τελευταία φορὰ ποὺ ἰδωθήκαμε, ὁ Θεὸς μοῦ ἀνοιξε θαυμάσια τὸ δρόμο μου, παντρεύτηκα, ἔχω ἕνα σπῆτι, ἕνα μικρὸ κῆπο, μιὰ γυναίκα. Γίνονται ἀκόμα θαύματα στὴ ζωῇ. Ἔχετε ἀντίρρηση στὴν τελευταία μου αὐτὴ λέξι;»

Ὁ Γιοχάννες τὸν κοιτάζει ἐκπληκτός.

«Λοιπὸν, μὲ θέλησε. Ναί, βλέπετε, ἔδινα μαθήματα στὸ παρὶ τῆς. Ἐχεῖ ἕνα παιδί ἀπὸ τὸν πρῶτον γάμο της. Φυσικά, εἶχε παντρευθῇ ἤδη μιὰ φορὰ, ἦταν χήρα. Πῆρα, λοιπὸν, μιὰ χήρα. Μπορεῖτε νὰ παρατηρήσετε πῶς αὐτὸ δὲν εἶχε προλεχθῇ στὸ λίκνο μου, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα εἶναι ὅτι πῆρα μιὰ χήρα. Τὸ παιδί τὸν εἶχε ἀπὸ τὸν πρῶτον γάμο της. Πῆγαίνα σπῆτι της καὶ εἶδα τὸν κῆπον καὶ τὴ γυναίκα καὶ ἀρκετὸ καιρὸ ζοῦσα ἀποκλειστικῶς μὲ αὐτὲς τις ιδέες. Ἀξαφνὰ τὸ ἀποφασίζω καὶ λέω στὸν ἑαυτό μου: Βέβαια αὐτὸ δὲν προφητεύθηκε στὸ λίκνο σου καὶ τὰ λοιπὰ. Μ' ὅλα ταῦτα ὅμως θὰ τὸ κάμω, γιατί πιθανὸν εἶναι γραμμένο στὰ ἀστρά. Βλέπετε, ἔτσι ἐτελείωσα αὐτὴ τὴν ὑπόθεσιν».

«Τὰ συγχαρητήριά μου!» εἶπε ὁ Γιοχάννες.

«Σταθῆτε! οὔτε μιὰ λέξι περισσότερο! Ξέρω τί θέλετε νὰ πῆτε. Κι' ἐκεῖνη, τὴν πρώτην, θὰ θέλετε βέβαια νὰ πῆτε, ἐλθόντες νῆσατε τὴν αἰώνια ἀγάπην τῆς νιότης σας; Νά, τί θέλετε νὰ ἐγώ, πῆτε ἀκριβῶς. Μοῦ ἐπιτρέπετε, ἀγαπητέ μου, νὰ ρωτήσω κι' ἐγώ, τί ἀπέγεινε, ἡ πρώτη μου, ἡ μοναδική μου καὶ αἰώνια ἀγάπη; Δὲν παντρεύτηκε ἕνα λοχαγὸ τοῦ πυροβολικοῦ; Ἐκτὸς αὐτοῦ θὰ σὰς κάμω καὶ μιὰν ἄλλην μικρὴ ἐρώτησιν. Εἶδατε ποτέ, ποτὲ νὰ πάρῃ ἕνας ἄνδρας ἐκεῖνη ποὺ ἔπρεπε νὰ πάρῃ; Μιὰ παράδεισις λέει γιὰ ἕναν ἄνδρα, ποὺ ὁ Θεὸς ἄκουσε τὸν πόθον του καὶ πῆρε τὴν πρώτη καὶ μοναδική του ἀγάπην. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν τὸν ἔκαμε παραπολὺ εὐτυχισμένο. Γιατί; θὰ ξαναρωτήσετε καὶ θὰ σὰς ἀπαντήσω: Ὅχι, ἀπὸ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι αὐτὴ πέθανε ἀμέσως κατόπιν, ἀμέσως κατόπιν, ἀκούτε. Αὐτὴ, χά, χά, χά, δὲν παύει θανε στὴ στιγμὴ κατόπιν. Ἔτσι πάντα γίνεται. Φυσικά δὲν συμβαίνει κανεὶς τῇ γυναίκα ποὺ ἔπρεπε νὰ πάρῃ, ἀλλὰ ἂν συμβῇ αὐτὸ τὸ μιὰ μοναχικὴ φορὰ, σύμφωνα μὲ τὸ σωστὸ καὶ τὸ δίκιον, αὐτὴ πεθαίνει ἀμέσως κατόπιν. Τίποτε δὲν εἶναι τέλει σ' αὐτὸν κόσμον. Συνεπῶς εἶναι ὑποχρεωμένος ὁ ἄνθρωπος ν' ἀποκτήσῃ μιὰν ἀγάπην ὅσο τὸ δυνατόν καλοῦ εἶδους καὶ αὐτὸ δὲν εἶ-

ναι ἀφορμὴ νὰ πεθάνῃ κανεὶς. Σὰς λέω, ὅτι ἡ φύσις τόσο σοφὰ προνόησε γιὰ ὅλα, ὥστε ὁ ἄνθρωπος ὑπομένει μ' ἐγκαρτέρησιν τὴν τύχην του. Κοιτάξτε' ἐμένα μονάχα».

Ὁ Γιοχάννες εἶπε:

«Βλέπω ὅτι τὰ περνάτε καλά».

Θαυμάσια ὡς τὴν ὥρα. Ἀκούσατε, νοιώσατε, δέστε! Πέρασε ἀπὸ πάνω μου ἕνα πλήθος θλιβερῶν φροντίδων. Ἐχω φορέματα, βέβαια γιὰ τὸ ἀγόρι. Ὅσο γιὰ τὰ ποιήματά μου, ἐννοῶ νὰ λύσω ἀμέσως τὸ ζήτημα. Ἀχ, νεαρέ μου συνάδελφε, εἶμαι μεγαλύτερος ἀπὸ σὰς καὶ ἴσως λιγὰκι καλύτερα προικισμένος ἀπὸ τὴ φύσιν. Ἐχω κλεισμένα τὰ ποιήματά μου στὸ συρτάρι. Θὰ ἐκδοθῶν μετὰ τὸν θάνατόν μου. Ἀλλὰ θὰ μοῦ πῆτε τί εὐχαρίστησι θὰ ἔχετε τότε. Λοιπὸν, ἀπατάσθε πάλιν, πρὸς τὸ παρὸν διασκεδάζω τὴν οἰκογένειάν μου μὲ αὐτά. Τὸ βράδυ, ὅταν ἀνάβουμε τὴ λάμπα, ἀνοίγω τὸ συρτάρι, βγάζω τὰ ποιήματά μου καὶ τὰ διαβάζω στὴν γυναίκα μου καὶ στὸ παιδί. Αὐτὴ εἶναι σαράντα χρόνων καὶ ἐκεῖνο εἶναι δώδεκα, καὶ οἱ δύο τοὺς ἐνθουσιάζονται. Ἄν ἔρθετε καμμιά φορὰ στὸ σπῆτι μας, θὰ σὰς κρατήσωμε στὸ δείπνον καὶ θὰ σὰς σερβίρωμε πόντες. Σὰς προσκαλῶ, λοιπὸν. Ὁ Θεὸς νὰ σὰς φυλάξῃ ἀπὸ τὸ θάνατον».

Ἐδῶσε τὸ χέρι του τὸν Γιοχάννες. Ἀξαφνὰ ρώτησε:

«Τί γίνεται ἡ Βικτώρια;»

«Ἡ Βικτώρια; Δὲν ξέρω. Ἀ, ναί, ἔμαθα πρὸ ὀλίγου...»

«Δὲν τὴν βλέπετε πόσο φιλάσθητη εἶναι, πόσο χωρίζουν ὁλοένα περισσότερο τὰ μάτια της;»

«Ἐχω νὰ τὴν ἰδῶ ἀπὸ τὴν περασμένη ἀνοιξί, ποὺ τὴν ἀντάκωσα στὴν πατρίδα. Εἶναι ἄρρωστη ἀκόμα;»

Ὁ οἰκοδιδάσκαλος ἀπάντησε μ' ἕνα παράξενο τροχὺ τρόπο καὶ χτύπησε τὸ πόδι του στὴ γῆ:

«Ναί».

«Μοῦ τὸ εἶπαν πρὸ ὀλίγου... Ὅχι δὲν τὴν εἶδα μαραμένη, δὲν τὴν συνάντησα. Εἶναι πολὺ ἄρρωστη;»

«Πολύ. Ἴσως νὰ πέθανε τώρα. Καταλαβαίνετε».

Ὁ Γιοχάννες κοίταξε ζαλισμένος τώρα τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, πῆρε τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του, μὴ ξέροντας ἂν ἔπρεπε νὰ μῆσιν ἢ νὰ σταθῇ, ὥστε κοίταξε πάλιν ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, τὸ μακρὸ ἐπανωφόρι του, τὸ καπέλλο του. Χαμογελοῦσε στενοχωρημένος καὶ λυπημένος, σὰν δειλιασμένος.

Ὁ γέρον-οἰκοδιδάσκαλος ἐξακολούθησε μὲ ἀπειλητικὸν τρόπο: «Νά, ἕνα παράδειγμα ἀκόμα. Μπορεῖτε νὰ τὸ διαμφισβητήσετε; Καὶ αὐτὴ δὲν ἐπῆρε ἐκεῖνον, ποὺ ἔπρεπε νὰ πάρῃ, τὸν ἀρραβωνιστικὸν ἀπὸ τὰ παιδικὰ της χρόνια, ἕνα νέο λαμπρὸ ἀνθυπολοχαγόν. Πῆγε ἕνα βράδυ στὸ κυνήγι, μιὰ σφαῖρα τὸν βρῖσκει στὸ μέτωπον καὶ τοῦ κάνει κομμάτι τὸ κεφάλιν. Ξαπλώθηκε ἐκεῖ, ἕνα θῦμα τοῦ παιγνιδιοῦ, μὲ τὸ ὅποιο ἡ θεὸς πρόνοια θέλησε νὰ διασκεδάσῃ μαζί του. Ἡ Βικτώρια, ἡ μνηστὴ του ἀρραβωνισμένη, ἕνα σκουληκι τῆς τρώει τὴν καρδιά. Ἐμεῖς

οί φίλοι της βλέπαμε αυτό το μαρτύριο. Έδω και λίγες μέρες πήγε σέ μιὰ συναναστροφή, σέ μιὰ οικογένεια Σέγερ. Μοῦ εἶπε μάλιστα πὼς θὰ πηγαίνατε καὶ σεῖς ἐκεῖ, ἀλλὰ δὲν ἐπήγατε. Μὲ λίγα λόγια σ' αὐτὴ τὴν ἐσπερίδα κουράζεται ὁλοένα περισσότερο, τῆς ἔρχονται ὅλες οἱ ἀναμνήσεις τοῦ ἐρωτὸς τῆς, βιάζει τὸν ἑαυτὸ τῆς νὰ φανῇ εὐθυμῇ, χορεύει, χορεύει ὅλη τὴ βραδιά, χορεύει σὰν μαινομένη. Καὶ πέφτει χάμω καὶ τὸ πάτωμα ἐκεῖ ποῦ ἔπεσε βάζεται ἀπὸ αἱμοπτυσίαι, τὴν σηκώνουν, τὴν βγάζουν ἐξω, τὴν πηγαίνουν μὲ ἀμάξι στὸ σπίτι τῆς. Δὲ θὰ ζήση πολὺ. Ὁ οἰκοδιδάσκαλος πλησιάζει περισσότερο τὸν Γιοχάννες καὶ τοῦ λέει μὲ τραχύτητα:

«Ἡ Βικτώρια πέθανε».

Σὰ νὰ ἦταν τυφλὸς ὁ Γιοχάννες ἀρχίζει νὰ πασπατεύῃ μπροστὰ του μὲ τὰ χέρια του.

«Πέθανε; Πότε πέθανε; Πέθανε ἡ Βικτώρια;»

«Πέθανε», ἀπαντᾷ ὁ οἰκοδιδάσκαλος. «Πέθανε σήμερα τὸ πρωί, τώρα, σήμερα τὸ πρωί!» Ἐβαλε τὸ χέρι του στὴ τσέπη του καὶ ἔβγαλε μιὰ ὀγκώδη ἐπιστολή. «Καὶ μοῦ ἐμπιστεύθηκε αὐτὸ τὸ γράμμα νὰ σὰς τὸ δώσω. Ἰδού. «Ὅταν θὰ πεθάνω, εἶπε», Πέθανε. Σὰς δίνω τὸ γράμμα. Ἐκαμα τὴν παραγγελίαν τῆς».

Καὶ χωρὶς νὰ χαιρετίσῃ, χωρὶς νὰ πῇ ἄλλη λέξι, γύρισε ὁ οἰκοδιδάσκαλος καὶ κατέβηκε ἀργὰ τὸ δρόμο καὶ ἔγινε ἄφαντος.

Ὁ Γιοχάννες ἀπόμεινε μὲ τὸ γράμμα στὸ χέρι. Ἡ Βικτώρια πέθανε. Πρόφερε πολλὰ φορὲς δυνατὰ τὸ ὄνομά τῆς καὶ ἡ φωνὴ του ἦταν ἀπαθὴς, σχεδὸν σκληρὴ. Κοίταξε τὸ γράμμα καὶ ἀνεγνώρισε τὸ γράψιμο. Ἦταν ἐκεῖ μεγάλα καὶ μικρὰ γράμματα, ἴσιες γραμμὲς καὶ ἐκείνη, ποῦ τίς εἶχε γράψει, εἶχε πεθάνει!

Τότε μπαίνει στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του, ἀνεβαίνει τὴ σκάλα, βρίσκει τὸ κλειδί του, τὸ βάζει στὴν κλειδαριὰ καὶ ἀνοίγει. Τὸ δωμάτιό του ἦταν κρύο καὶ σκοτεινὸ. Κάθετα στὸ παράθυρο καὶ διαβάζει στὶς στερνὲς ἀναλαμπὲς τῆς μέρας τὸ γράμμα τῆς Βικτωρίας:

«Ἀγαπητὲ Γιοχάννες», ἔγραφε. «Ὅταν θὰ διαβάσετε αὐτὸ τὸ γράμμα, θὰ εἶμαι νεκρή. Ὅλα μοῦ φαίνονται τόσο ἀλλόκοτα, δὲ σὰς ντρέπωμαι πλέον καὶ σὰς ξαναγράφω, σὰν νὰ μὴ μοῖσα νὰ ὑποφέρω μέρα νύχτα παρὰ νὰ σὰς ξαναγράφω. Τώρα ὁμως ἀρχισε ἡ ἀπελευθέρωσίς μου ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ δὲ σκέπτομαι πιά μὲ τὸν ἴδιον τρόπο. Ξένοι ἄνθρωποι μὲ εἶδαν νὰ κάμω αἱμοπτυσίαι, ὁ γιατρὸς μὲ στηθοσκοπήσε καὶ εἶδε, ὅτι μὲ ἀπέμεινε ἀκόμα ἓνα κομματάκι πνεύμονος, γιατί, λοιπόν, νὰ ντρέπωμαι ἀκόμα;

Ἐπεσα ἐδῶ στὸ κρεβάτι μου καὶ συλλογίσθηκα τὰ τελευταία λόγια ποῦ σὰς εἶχα πῇ. Ἦταν ἐκεῖνο τὸ βράδυ μέσα στὸ δάσος. Τότε δὲν ἐνόμιζα ὅτι θὰ ἦταν τὰ τελευταία μου λόγια, γιατί τότε θὰ σὰς ἀποχαιρετοῦσα καὶ θὰ σὰς εὐχαριστοῦσα. Τώρα δὲ θὰ σὰς ξαναἰδῶ πιά καὶ γι' αὐτὸ μετανοῶ τώρα ποῦ δὲν ἔπεσα στὰ πόδια σας καὶ δὲ φίλησα τὰ ὑποδήματά σας καὶ

ΒΙΚΤΩΡΙΑ

τὸ χῶμα ποῦ πατούσατε, ποῦ δὲ σὰς ἀπόδειξα πόσο ἀνέκφραστα σὰς ἀγαποῦσα. Ἐπεσα ἐδῶ καὶ ἐπιθύμησα χθὲς, καθὼς καὶ σήμερα, νὰ μὴν ὑποφέρω τόσο γιὰ νὰ γυρίσω στὴν πατρίδα καὶ νὰ πάω στὸ δάσος, νὰ βρῶ τὸ μέρος ποῦ καθόμαστε, ὅταν κρατούσατε τὰ χέρια μου μέσα στὰ δικά σας. Γιατὶ τότε θὰ μπορούσα νὰ καθήσω ἐκεῖ καὶ νὰ κοιτάξω μήπως βρῶ ἓνα ἴχνος ἀπὸ τὰ βήματά σας καὶ νὰ φιλήσω ὁλόγυρα ὅλα τὰ ρεῖκια. Ἀλλὰ τώρα δὲν μπορῶ νὰ πάω στὴν πατρίδα, ἐκτὸς ἂν γίνω ἴσως λίγο καλύτερα, καθὼς πιστεύει ἡ μαμμά.

Ἀγαπητὲ Γιοχάννες! Εἶναι παράξενο νὰ συλλογίζωμαι πὼς δὲν ἔκαμα ἄλλο τίποτε τῇ ζωῇ μου παρὰ ὅτι ἦρθα στὸν κόσμον καὶ σὰς ἀγάπησα καὶ τώρα ἀποχαιρετῶ τὴ ζωὴ. Μπορεῖτε νὰ με πιστέψετε, ὅτι εἶναι παράξενο νὰ κοιτάται κανεὶς ἐδῶ καὶ νὰ περιμένῃ τὴν ἡμέρα καὶ τὴν ὥρα. Φεύγω βῆμα μὲ βῆμα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους στὸ δρόμο, καὶ ἀπὸ τὸ θόρυβο τῶν ἀμαξῶν. Τὴν ἀνοιξι βέβαια δὲ θὰ τὴν ξαναἰδῶ καὶ αὐτὰ τὰ σπιτία καὶ οἱ δρόμοι καὶ τὰ δένδρα στὸ πάρκο θὰ εἶναι καὶ μετὰ τὸ θάνατό μου. Σήμερα μύρεσα καὶ ἀνασηκώθηκα λίγο στὸ κρεβάτι μου καὶ κοίταξα ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο. Κάτω στὴ γωνία τοῦ δρόμου συναντήθηκαν δύο, χαιρετίσθηκαν καὶ ἔδωσαν τὸ χέρι καὶ γέλασαν γιὰ κάτι ποῦ εἶπαν. Ἀλλὰ μοῦ φάνηκε τόσο παράξενο, ὅτι ἐγὼ ποῦ κοιτόμουν ἐδῶ καὶ τὰ εἶδα αὐτά, ἔπρεπε νὰ πεθάνω. Χωρὶς νὰ τὸ θέλω σκέφθηκα: αὐτοὶ οἱ δύο ἐκεῖ κάτω δὲν ξέρουν ὅτι ἐγὼ κοιτόμαι ἐδῶ ἀπάνω καὶ περιμένω τὴν ὥρα μου, ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ ἤξεραν, μ' ὅλα ταῦτα θὰ χαιρετῶνταν πάλι καὶ θὰ μιλοῦσαν τὸ ἴδιο. Χθὲς τὴ νύχτα, ὅταν ἦταν σκοτεινὰ, νόμισα πὼς ἦρθε ἡ τελευταία μου ὥρα, ἡ καρδιά μου σταματοῦσε, καὶ μοῦ φάνηκε πὼς ἀκουγα κι' ὅλας νὰ ἔρταται ἀπὸ μακριὰ ὁ βόμβος τῆς αἰωνιότητος. Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή ξαναἴρθη στὸν ἑαυτό μου ἀπὸ μακριὰ καὶ ξαναἴρθηκα νὰ ἀναπνέω. Ἦταν ἓνα ἐντελὲς ἀπερίγραπτο αἶσθημα. Ἀλλὰ ἡ μαμμά νομίζει πὼς ἦταν ἴσως μονάχα τὸ ποτάμι τοῦ μύλου, ἢ ὁ καταρράκτης στὰ μέρη μας, ποῦ εἶχα ὀνειρευτῇ.

Ὑψιστε Θεέ, ἔπρεπε μονάχα νὰ ξέρατε πόσο σὰς ἀγάπησα, Γιοχάννες. Δὲ μύρεσα νὰ σὰς τὸ δείξω, μ' ἐμπόδιζαν τόσο πράγματα, καὶ πρώτα-πρώτα ἡ ιδιουγκρασίᾱ μου. Καὶ ὁ μπαμπὰς μου τόσο κακὸς γιὰ τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτό του καὶ γὰρ εἶμαι κόρη τῆς. Τώρα ὁμως ποῦ θὰ πεθάνω καὶ ὅλα εἶναι πολὺ ἀργὰ, σὰς γράφω μιὰ φορὰ ἀκόμη καὶ σὰς τὸ λέω. Ρωτῶ τὸν ἑαυτό μου γιατί τὸ κάνω αὐτό, ἀφοῦ σὰς εἶναι ἀδιάφορο, προπάντων, ἂν τὴν λείπω ὅπο τὴ ζωῇ, ἀλλὰ θέλω πολὺ νὰ εἶμαι μαζί σας ὡς αὐτὸ τελευταία στιγμή καὶ νὰ μὴ νοιώθω πλέον τοῦλάχιστον τὸν ἑαυτό μου ἔρημο ὅπως ὡς τώρα. Μοῦ φαίνεται πὼς θὰ σὰς βλέπω ὥρα ποῦ θὰ διαβάσετε αὐτὸ τὸ γράμμα, τὰ χέρια σας, τὰ πόδια σας, ὅλα τὰ κινήματά σας. Ἐτσι δὲν εἶμαστε τόσο μακριὰ ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, σκέπτομαι. Δὲ μπορῶ νὰ στείλω σὰς φωνάξουν, τέτοιο δικαίωμα δὲν τὸ ἔχω. Ἡ μαμμά ἤθελε νὰ ἡμερῶν νὰ στείλῃ νὰ σὰς ζητήσῃ, ἀλλὰ προτίμησα νὰ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΓΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΑΤΕΣΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Ο ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ

Ὁ Μηνιαῖος «Νέος Κόσμος» νομίζει καθήκον του νὰ δημοσιεύῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν δυσσεύρετα ἔργα τῆς Νεο-ελληνικῆς Λογοτεχνίας. Ἀναδημοσιεύσας τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ Κολοκοτρώνη εἰς παλαιότερον τόμον του, ἀναδημοσιεύει τώρα τὸν «Βασιλικὸν», δράμα τοῦ παλαιοῦ Ζακυνθίου λογίου Α. Μάτεσι.

Τὸ δράμα τοῦτο, γράφει τῷ 1829-1830, ἐδημοσιεύθη ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1856 διὰ πρώτην φοράν. Ἀναδημοσιεύθη εἰς τὰ «Ἀπαντα» τοῦ Ἀντωνίου Μάτεσι τῷ 1881 μετὰ προλεγόμενα τοῦ Δεβιάζη. Πρό τινων ἐτῶν ἐδιδάχθη ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τῆς Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς Θεάτρου. Πρόκειται δέ, ὡς ἀκούομεν, νὰ διδασθῇ καὶ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου.

Ὁ Παλαμᾶς ὠνόμασε τὸν «Βασιλικὸν» ἀριστοῦργημα. Ἄλλ' ἂν δὲν εἶναι ἀριστοῦργημα, εἶναι ἀπὸ τὰ ἀξιολογώτερα ἔργα τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου.

Τὸ κείμενον παραλαμβάνομεν ἀπὸ τὴν ἑκδόσιν τοῦ Δεβιάζη.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

ΔΑΡΕΙΟΣ ΡΟΝΚΑΛΑΣ, Ἄρχοντας ἀπὸ τὰ πρῶτα σπίτια. (Ἐκ τῶν παλαιότερων καὶ πλουσιωτέρων οἰκογενειῶν).

ΡΟΝΚΑΛΕΝΑ, Ἀρχόντισσά του.

ΔΡΑΓΑΝΙΓΟΣ, Ἀρχοντοπούλὸς του.

ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑ, Ἀρχοντοπούλα του.

ΜΠΟΥΣΑΚΑΣ, σέμπρος του.

ΕΝΑΣ ΔΟΥΛΕΥΤΗΣ ΤΟΥ, ποὺ δὲν μιλεῖ.

ΔΑΝΑΡΩ, δουλεύτρα του.

ΦΙΛΙΠΠΑΚΗΣ ΓΙΑΓΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, Ἄρχοντας ἀπὸ τὰ δεύτερα σπίτια.

ΓΛΟΣΣΙΑΝΗΣ, δουλευτής του.

ΕΝΑΣ ΑΛΛΟΣ ΔΟΥΛΕΥΤΗΣ ΤΟΥ, ποὺ παρρησιάζεται μόνον μάσκαρα, ἤγουν μὲ προσωπεῖον καὶ ἐπὶ τούτου φόρεμα.

ΓΕΡΑΣΙΜΑΚΗΣ, φατῆρος (πράκτωρ) τοῦ Πρεβεδοῦρου (προβλεποῦ ἢ κυβερνήτου).

ΓΕΡΟ—ΝΙΚΟΛΑΣ, πουλητής.

ΚΟΣΜΑΣ ΚΑΡΑΠΑΤΗΣ καὶ ΘΩΜΑΣ, ἀπὸ τὴν ὑστερὴν τάξιν τοῦ λαοῦ.

ΜΙΑ ΟΥΡΗΑ (Ἑβραία).

ΤΡΕΙΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΑΔΕΣ.

Καποράλ ΤΡΑΠΟΛΑΣ (Δεκανεὺς) καὶ ἑξὶ Μαρκουλῖνοι (Στρατιῶται Ἑνετοί). Διάφοροι διαβάται, πωλῆται τοῦ δρόμου, ἐργάται, παιδιὰ.

Ἡ σκηνὴ εἰς τὴν Ζάκυνθον, εἰς ἓνα πλάτωμα ὑποκάτω ἀπὸ τὸ Ἀρχοντικὸ τοῦ Ρονκάλα εἰς τὴν πρώτην καὶ τρίτην πρᾶξιν, καὶ εἰς τὴν δευτέραν, τετάρτην καὶ πέμπτην εἰς μίαν κάμαραν τοῦ αὐτοῦ Ἀρχοντικοῦ.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Τὸ πλάτωμα, σκηνὴ τῆς πρώτης καὶ τρίτης πράξεως, πρέπει νὰ ἔχη δύο δρόμους. Τὰ παράθυρα τοῦ ἀρχοντικοῦ τοῦ Ρονκάλα νὰ ἔχουν τσελουζιάις (εἶδος κιγκλίδων ἐκ λεπτῶν σανίδων), καὶ ὑποκάτω ἀπὸ ἓνα παράθυρο, ὀλίγον χαμηλά, νὰ ὑπάρχῃ ἓνα πεζοῦλι μὲ μία γάστρα Βασιλικό. Ἀντικρὺ αὐτοῦ τοῦ παραθύρου ἓνα πωλητεῖο μὲ λινάρι, σῦκα ξερὰ καὶ διάφορα ἄλλα εἶδη. Ἡ κάμαρα, σκηνὴ τῆς δευτέρας, τέταρτης καὶ πέμπτης πράξεως, πρέπει νὰ ἔχη περισσότερο ἀπὸ μίαν θύραν. Ἡ συγύρισή της (τὰ ἐπιπλα) νὰ εἶναι ὡς περισσότερο εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράματος προσέτι μὲ μίαν τραπέζαν ἀ-ἐσυνηθίζετο εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράματος προσέτι μὲ μίαν τραπέζαν ἀ-ρυνην εἰς τὴν μέση καὶ εἰς ἓνα μέρος καντήλι ἀσημένιο μὲ καντηλοβάσταγο, τὸ ὁποῖον νὰ ὑποθέτῃται ὅτι εἶναι ἔμπρὸς εἰς ἀγίας εἰκόνας. Ἡ ἐνδυμασία πρέπει νὰ εἶναι τῆς ἰδίας ἐποχῆς, ὡς ἂνω.

Φιλιππάκης καὶ οἱ δύο ἀνθρώποι του, ὅλοι μάσκραις γυναίκειαι ἐνδυμέναις, καὶ Γέρο-Νικόλας εἰς τὴν θύρα τοῦ μαγαζιῦ του.

ΦΙΛ. Τώρα εἶναι μεσημέρι καὶ κανεῖς δὲν περνᾷ ἐδῶθε. Μπορᾷ νὰ τὴν ἰδῶ χωρὶς νὰ μᾶς ἐμποδίσουν, καὶ χωρὶς νὰ δώσω ὑποψία. Ἄν περάσῃ καὶ κανεῖς, θὰ στοχασθῇ πῶς εἵμασθε δικαίαις της. Σοῦ εἶπε βέβαια ἡ πουλῆτρα πῶς τὴν εἰδοποίησε; Αἱ; Γλοσ-σίδη:

ΓΛΟΣ. Χώρις ἄλλο, καὶ ἡ ἀρχοντοπούλα της ἔταξε πῶς τὸ μεσημέρι προβαίνει.

ΦΙΛ. Καὶ ἐβεβαιώθηκες, μοῦ εἶπες, πῶς ὁ πατέρας της δὲν εἶναι στὴν χώρα.

ΓΛΟΣ. Σοῦ ματαλέω πῶς εἶν' ἔξω ἀπὸ ἑχθὲς τὸ βράδυ, καὶ ὁ ἀδελφός της ἀκόμη, εἰδεμὴ δὲν ἐπρόβαινε. Ἄν ἦτον ὁ πατέρας της στὴν χώρα δὲν ἤθελα νάμαι μῆτε φύλλος ὅσον κόρφο της.

ΦΙΛ. Σκασμός! ποῦ πάντα θὰ μοῦ βγαίνεις ὅδε μὲ τοὺς φόβους σου καὶ δὲν ἡξεύρεις μῆτε τί λόγια πετᾷς ἀπὸ τὸ στόμα σου. Ἄν φοβᾶται τοὺς γονέους της, τοῦτο στέκει καλὰ εἰς μίαν ἀρχοντοπούλα. Ἄλλ' ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι τὸν Γέρο-Ρονκάλα, οὔτε ὅλην τὴν δικολογίαν. Ἐγὼ κ' ἐγὼ δικοὺς καὶ φίλους ποῦ μπορῶν νὰ μὲ κάμουν νὰ βγάλω καλὰ καθε ὑπόθεσιν, καὶ τούτην ἀκόμη ἐλπίζω γλήγορα νὰ τὴν ἐπιτύχω ὅπως ἐπιθυμῶ. Ὅχι διὰ τὸν πατέρα της, παρὰ δι' αὐτὴν ποῦ τὴν ἀγαπᾷ, καὶ διὰ τὸν ἀδελφόν της, ποῦ εἶναι ἓνας καλὸτατος νέος. Καὶ διατί εἰς αὐτὴ εὐρίσκεται εἶναι δικό μου μόνον τὸ φταίσιμο, ἐπειδὴ

Γαρουφαλιά που προβαίνει από την τσελουζία μισανοικτή, και όσοι έμειναν από την πρώτη σκηνή.

ΓΑΡ. Φού,—φού.

ΦΙΛ. Έδω είμαι, Γαρουφαλιά μου, πόσον καιρό που είχαμε εידωθοῦμε!

ΓΑΡ. Κ' ἐγώ πολύ τὸ ἀπεθύμησα, μὰ βλέπεις πόσο δύσκολα γίνομαι τὴν εὐκαιρίᾳ!

ΦΙΛ. Ἦθελα νὰ σοῦ φανερῶσω μὲ τὸ στόμα μου, πῶς ἡ ἀρ-
γία δὲν προέρχεται ἀπὸ ἐμέ. Ἔστειλα πολλαῖς φοραῖς προξε-
νὸν ἄλλ' ὁ πατέρας σου δὲν θέλει νὰ δώσῃ σωστὴ ἀπόκρισι. Τὸ
πάρω, ἐγώ πῶς στενεύει ὁ καιρὸς, καὶ δὲν ἠξέρω τί μέτρα

ΓΑΡ. Συμβουλευσέ με καὶ σύ...

ΦΙΛ. Ἐγὼ θέλεις νὰ σὲ συμβουλευσω;... Δὲν μὲ ἀγαπᾷς,
ὅλημερνης ὑποφέρω τόσα βάσανα, δὲν μὲ ἀφίνεις τώρα σὰν
καλαμιά στὸν κάμπο, λέγοντάς μου μόνον πῶς δὲν παύεις
μὴνᾶς προξενιό!

ΦΙΛ. Ἐγὼ δύνεται νὰ μὴ σ' ἀγαπάω, Γαρουφαλιά μου; καὶ
ἐνταῦθα ἀκόμη ν' ἀστοχῶσω τὸ χρέος μου, καὶ τὸ λόγο τῆς τιμῆς
τοῦ ἔδωσα τοῦ ἀδελφοῦ σου; Ἀλλὰ πῶς δὲν παύω νὰ σὲ ζητῶ,
καὶ ἴσως ψέματα; καὶ τί ἄλλο περισσότερο νὰ κάμω;

ΓΑΡ. Ἐνας ποῦ ἀληθευτὰ ἀγαπᾷ καὶ θέλει νὰ σταθῇ εἰς
τοῦ λόγου του, καὶ νὰ κάμῃ τὸ χρέος του, ἔχει χρεῖα νὰ κάμῃ πα-
λαισὶς ἐρώτησες; Ἡ ἀγάπη χίλιους τρόπους συμβουλευεῖ, καὶ
ὅταν τὸ πρᾶμα δὲν ἔχει καρτεροσύνη. Ξέρεις πῶς ἡ
φάρμακία, καὶ ὡς τόσο τοῦ λέει πῶς εἶμαι ἀσθενησμένη;

ΦΙΛ. Ἐγὼ εἶπα, ποῦ με ἄφισε κ' ἐγείνηκα μᾶσκα-
ς ἐκείναις ταῖς ἀνόηταις γυναῖκαίς, καὶ μὲ ἀπάντησες εἰς
τὴν Κήπου, ποῦ νάθελε σκιστῇ ἡ γῆς νὰ με καταπιῇ!

ΦΙΛ. Μὴ λές ἐτοῦτα τὰ λόγια, Γαρουφαλιά μου.—Ἐχεις δι-
κὴν ἀγάπην, ποῦ τὸ μοναχὸν ἀδικο ποῦ ἔχεις εἶναι νὰ λές πῶς δὲν
ἀγαπᾷς, διατὶ σὺ ἀγαπᾷς σὰν τὸν ἐαυτόν μου. Ὅσο μὲν διὰ
τοῦ σου δίνῃ νὰ πέρνης ἡ Ὀβρήα, δὲν ἠξέρεις πῶς εἶναι
ἐμὲ ὁρμημένη καὶ γελά τὴν μάνα σου; Μὴν φοβάσαι
αὐτὰ.

ΓΑΡ. Πηγαίνει καλὰ. Ὅμως ὁ πατέρας μου μπορεῖ νὰ τὸ
ἐπὶ διατὶ ἀγκαλὰ κ' ἡ ὑπόληψι ποῦ ἔχει εἰς τὸν ἐαυτόν του
τὴν ἀρχοντιά του διώχνει κάθε του υποψία, διὰ τὰ ὑπο-
ψίας τῆς φαμελιάς του, ὅταν τὸ πρᾶμα δὲν δύναται πλέον νὰ
στατικῶς του θὰ τὸ πιστεύσῃ. Καὶ τότε καταλαβαίνει
εἰς τί ἡ δύστυχη θὰ βρεθῇ; Δὲν λυποῦμαι τόσο διὰ τὴν ζωὴν
ἐμὲ ὡς διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ πατέρα μου, μὲ γνωιάζει περισσότερο ἀπὸ τὴν
ἐμὲ, διατὶ ποῖος θὰ πιστεύσῃ πῶς ἐγὼ δὲν ἔχω φταισίμο;

ἐκεῖ ποῦ τὴν ἀπάντησα δὲν εἶχε τρόπο ν' ἀντισταθῇ, καὶ ἀφοῦ
ἔμαθα ποῖα ἦτον, καὶ ἐκατάλαβα τὸ κακὸ ποῦ ἔκαμα εἰς μίαν
τίμιαν ἀρχοντοπούλα, ἐπάσχισα νὰ τὸ διορθώσω καὶ τῆς ἔταξα
πῶς τὴν ζητῶ διὰ γυναῖκα καὶ τὴν στεφανώνομαι τὸ γληγορό-
τερο, καὶ οἱ γονεῖοι τῆς μοναχοῦ εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀργοπορίας.

ΓΛΟΣ. Ὅλα τὰ καταλαβαίνω καὶ ἡ ἀφεντιά σου εἶσαι νοικο-
κύρης νὰ μὴν φοβάσαι, ἀμὴ ἐγὼ ἀπὸ στιγμὴ εἰς στιγμὴ παντρεύω
καμμίαν συμφορὰ ἀπάνω μου. Καὶ τώρα ἀκόμη, ἂν κανεὶς μὰ
γνωρίσει!... Ἦ ἀφεντιά σου εἶσαι νεῖός, ἔχεις ἄρματα καὶ ἀν-
τιστέκεσαι, ἀμὴ ἐμέ, ἂν μοῦ κάμουν πλουμουδάτη τὴν ράχη μὲ
τὸ ραβδί;

ΦΙΛ. Ἄν σ' ἐγγίξουν ἔχουν νὰ κάμουν μ' ἐμέ.

ΓΛΟΣ. Ἀφοῦ με πελεκήσουν! Σ' εὐχαριστῶ, Φιλιππάκη μου,
ἀφέντη μου.

ΦΙΛ. Φθάνουν ἡ φλυαρίαις.—Δὲν βλέπω νὰ προβαίνῃ. Τί δη-
λοῖ; Ἄς τραβηθοῦμε κατὰ τὸ μαγαζί.—Ἐσὺ εἰς τὸν ἄλλον ἀν-
θρόπον του στάσου καὶ ἀγνάντευε ταῖς δύο στράταις, καὶ ἂν ἰδῇς
νὰ ἔρχεται κανεὶς, πές μας το.

ΝΙΚ. Κυράτσαις Μάσκαροις, ὀρίζετε νὰ ψωνίσετε;

ΓΛΟΣ. Ἐχεις καλὸ λινάρι;

ΝΙΚ. Ἐμπρός σας εἶναι μὲ συμπάθειο, ἐξαίρετο, τῆς Ἄλ-
ξάνδριας, μὲ τρεῖς μοναχαῖς λίτραις βγαίνεις ἓνα πέζο σκουλιάς.

ΓΛΟΣ. ὦ! γέρο, σ' ἐγέλασαν ἐκεῖ ποῦ τὸ πῆρες χοντρίκος
μένει ὅλο στὴν σπινάτα.

ΝΙΚ. Συμπάθησέ με, Κυράτσα, δὲν ἠξέρω ποῖα εἶσαι, μὰ σὺ
καταλαβαίνεις ἀπὸ λινάρι, φαίνεται πῶς ὀρίζεις νὰ νελάσῃς μὲ
ἐμέ. Δὲν εἶναι πρώτη φορὰ ποῦ πραγματεύομαι εἰς ἐτοῦτα.

Εἶδη κ' ἔδω στὴν Ζάκυνθο καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους τόπους. Ἐγὼ
ἐγέρασκα εἰς ἐτοῦτην τὴν τέχνην καὶ τώρα ὀρίζεις νὰ μὴν ἠξέρω
τί ἀγοράζω καὶ τί πωλῶ; Ψωνίστε διατὶ δὲν τὸ μετανόνετε.

ΓΛΟΣ. Ἄς ἰδοῦμε.

ΦΙΛ. Ἀκόμη δὲν προβαίνει! Ἐσὺ δὲν θὰ μοῦ λές τὴν ἀλη-
θειᾶν (πρὸς τὸν Γλοσσίδην).

ΓΛΟΣ. Ἀφέντη, δὲν μπορῶ νὰ σοῦ πῶ ἓνα δι' ἄλλο, δὲν εἶμαι
παιδί. Ἡ πουλήτρα βέβαια ἔτσι μοῦ εἶπε. Μὰ νά, τώρα βαρεῖ τὸ
μεσημέρι. (Βαροῦν ἔξη ὥραις καὶ ἀκούονται ἀπὸ τὸ ἀρχοντικὸν
τοῦ Ρονκάλα).

ΦΙΛ. Ἐχεις δίκηο.—Ἐλα, Γέρο, τί κάνουμε;

ΝΙΚ. Ὅ,τι προστάζετε. Ὀρίζετε καὶ σκουλιά; Ἐχω βεν-
τικά, κοπιάστε μέσα. (Ἐμβαίνει εἰς τὸ μαγαζί).

ΦΙΛ. Ἄς ἰδοῦμε καὶ τὰ σκουλιά; Πήγαινε μέσα νὰ τὰ διαλέ-
ξῃς ποῦ καταλαβαίνεις καλύτερα, (πρὸς τὸν Γλοσσίδην καὶ ἔπει-
τα μὲ χαμηλὴ φωνή:) Βάσταξέ τον ἔως ποῦ νὰ σὲ κράξω. (Ἐμ-
βαίνει καὶ ὁ Γλοσσίδης εἰς τὸ μαγαζί).

Δὲν μὲ λυπάσαι, Φιλippάκη, δὲν μὲ λυπάσαι; (Κλαίει).

ΦΙΛ. Ἐγὼ δὲν σὲ λυποῦμαι, ψυχὴ μου; Θέλει ἰδεῖς πῶς εἶ κάμω κάθε πρᾶμα διὰ νὰ γένῃς δική μου τὸ γληγορώτερο.

ΓΑΡ. Καὶ τοῦτο μόνο μπορεῖ νὰ μοῦ φυλάξῃ τὴν τιμὴν νὰ βουλῶσῃ τὰ στόματα τοῦ κόσμου. Διατὶ ἀφοῦ εὐχαριστήθης ἐσὺ, ποῦ σὲ ἔχουν διὰ τίμιον ἄνθρωπον, καὶ ὄχι στανικῶς σου πρὸς με στεφανοθῆς, θέλει κάνε πιστεύσουν πῶς ἄλλος δὲν μὲ ἀπάρτισε.

ΦΙΛ. Ἐχεις δίκη. Νὰ γένῃ τὸ γληγορώτερο. Θὰ βάλω κούκους καὶ φίλους νὰ μιλήσουν τοῦ πατέρα σου. Ἄς μὴν παύῃ ὁ ἀδελφός σου νὰ τὸν παρακινᾷ. Ἄν ἰδῶ ὡς τὸ ὕστερο δὲν κατορθῶνω τίποτε, θέλει μεταχειρισθῶ καὶ τὸ μέσο μου, αὐτὸ μὲ ἐχθρεύσῃ καὶ μὲ τοὺς δικούς σου καὶ μὲ τοὺς δικούς σου, ἀλλὰ θέλει τὸ μεταχειρισθῶ, παρὰ νὰ σοῦ συνέβῃ τὸ παρὰ κρὸ κακὸ.

ΓΑΡ. Ἄφισέτο, παρακαλῶ διὰ ὕστερο. Δυστυχία μου! Ἐμαὶ στενοχωρημένη νὰ πέσω εἰς μίαν ἀτιμία διὰ νὰ ἀποφύγῃ μίαν μεγαλύτερη, καὶ νὰ φυλάξω τὸ σπῆτι μου ἀπὸ μεγαλύτερη μαρτία καὶ συφορά. Πρέπει ὅμως νὰ διαλέξω τὸ μικρότερο καὶ τὸ κό. Βλέπεις, Φιλippάκη, εἰς τί μὲ ἔφερες; Δὲν σὲ καταριόμαστε κακὸρκε, διατὶ σ' ἀγαπάω.

ΦΙΛ. Μὴ βαροκαρδίξῃς, ψυχὴ μου. Θά'λθῃ ὥρα νὰ χαροῦμαι τὴν ἀγάπην μας. Καὶ ἀγκαλὰ ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐστάθῃς ἡ τύχη, πῶ καλύτρε ἡ τρελάδα, ἐλπίζω νάναι πάντα μιά ἀγάπη νὰ μὴν μαρτυράῃ τέτοιαις ἀνόηταις προξενήταις.

ΓΑΡ. Τὰ λόγια σου εἶναι γλυκά, ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ τα ἔτσι κ' ἡ καρδιά σου διὰ ἐμέ.

ΦΙΛ. Πάντα, Γαρουφαλιά μου, εἴσουν βέβαιη. Ἡ ἀγάπη δὲν προέρχεται μόνον ἀπὸ τὴν ὡμορφίαν τοῦ προσώπου σου, ἀλλὰ ἀπὸ ταῖς ἀρεταῖς ποῦ εἶδα εἰς ἐσέ, τὴν καλοσύνην σου ποῦ ἐγνώρισα ταῖς λίγαις φοραῖς ποῦ ἐσυνομιλήσαμε, ποῦ μ' ἔκαμε νὰ συλλογισθῶ κ' ἐγὼ διὰ τὰ ἐλαττώματά μου ν' ἀλλάξω ζωὴ. Τοῦτο εἶναι τὸ μεγαλύτερο σημάδι ἀγάπης ποῦ μπορεῖς νὰ ἔχῃς ἀπὸ μέρος μου. Δὲν βλέπεις ἀκόμη τί μπορεῖς νὰ κάνῃς διὰ νὰ λάβῃς τὴν εὐκαιρίαν νὰ σὲ ἰδῶ καὶ νὰ μιλήσω δίχως νὰ λάβῃ κανεὶς ὑποψία εἰςὲ λόγου σου; Ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ τὸ γληγορώτερο νὰ μὴν ἔχουμε χρεῖα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα, καὶ νὰ παύσουν τὰ ἐμπόδια στὴν ἐνωσί μας, διὰ νὰ χαίρομαί πάντα, Γαρουφαλιά μου, τὴν θεωρίαν τοῦ ἀγγελικοῦ σου προσώπου, καὶ τὰ γλυκὰ καὶ φρόνιμα λόγια σου νὰ μοῦ γλυκαίνουν πάντα τὴν καρδιά μου.

ΓΑΡ. Ἀχ! Φιλippάκη! πότε νά'βγῶ ἡ δύστυχη ἀπὸ τὴν ρανισμένη ζωὴ ποῦ ὑποφέρνω! Οὔτε ἡμέρα οὔτε νύχτα διὰ τοσχεασμοὶ μὲ ἀφίνουν ἡσυχῇ. Ὅταν ὁ ὕπνος ἐρχεται διὰ στιγμῆς καὶ μοῦ κλεῖ τὰ μάτια, τρομερώτατα ὀνειράτα μὲ ράζουν, καὶ πολλὰς φορὰς ξυπνάω βουτηγμένη στὰ δάκρυα, καὶ τὴν στιγμὴν ποῦ φαίνεται νὰ βλέπω εἰς κίνδυνον ἐσέ ποῦ ἐγενεῖς καὶ ἡμέρα ὁ πρῶτος μου λογισμὸς. Πῶς μὲ ξυπνᾷ τὸ καρδιακὸν καὶ ἡμέρα ὁ πρῶτος μου λογισμὸς. Πῶς μὲ ξυπνᾷ τὸ καρδιακὸν ποῦ μοῦ προξενεῖ ὅταν μοῦ φαίνεται νὰ σὲ βλέπω ἐμπρός.

σκοτωμένον ἀπὸ τὸν πατέρα μου, ποῦ βλέπω νὰ ὀρμᾷ καὶ καταπάνω μου διὰ νὰ μὲ ξεσχίσῃ καὶ νὰ ἀρπάξῃ ἀπὸ τὰ σωθικά μου τὸν καρπὸν τοῦ σφάλματός μας! Αὐτὰ τὰ τρομακτικώτατα ὀνειράτα μοῦ σηκώνουν τὸν ὕπνον, καὶ δὲν μοῦ ἀφίνουν ἄρκετον νοῦ νὰ καταλάβω εὐθὺς πῶς εἶναι γενήματα τῆς ταραγμένης φαντασίας μου, καὶ μὲ ἀφίνουν τὴν ἐπίλοιπὴ νύχτα τὴν ἀδημονίαν, καὶ τὸν σκληρὸ στοχασμὸ ποῦ μὲ ταραξεί περισσότερον ἀπὸ τὰ ὀνειράτα, λέγοντάς μου πόσον αὐτὰ εἶναι δυνατὰ νὰ ἀληθεύουν. Ὡ! συφορά μου, συφορά μου. Κάμε τὸ γληγορώτερο, Φιλippάκη, λευθερώσέ με ἀπὸ τοῦτα τὰ μαρτύρια.

ΦΙΛ. Ὀλημερνής, Γαρουφαλιά μου, ἔχεις σὸ νοῦ σου παρόμοιους λυπηροὺς στοχασμοὺς καὶ διὰ τοῦτο σὲ ταραττουν καὶ εἰς τὸν ὕπνον σου. Ἄλλ' ἀδίκῃ θέλεις νὰ θλίβεσαι μὲ παρόμοιαις φαντασίαις, ἀδίκῃ ταραξέσαι. Ὁ πατέρας σου δὲν ἤξεύρει τίποτες ἀπ' ὅσα ἡμποροῦσαν νὰ ἀνάψουν τὸν θυμὸν τοῦ ἐναντίου σου καὶ ἐναντίον μου, καὶ πρὶν τὰ γνωρίσῃ, ἐλπίζω νὰ τελειώσουν καθὼς ἐπιθυμοῦμε. Ἀλλὰ ὑπόθεσε κηδὸν πῶς ἐγνώριζε ἐκεῖνο ποῦ ἐμεῖς νομίζουμε ὠφελιμώτερο νὰ τοῦ κρύψουμε. Βέβαια εἶναι ἄνθρωπος ἀπὸ τοὺς πλέον δυναστικούς καὶ ἐκδικητικούς, ἀλλὰ τὸν ἔχεις τόσο σκληρὸ ὥστε νὰ μὴν ἰδῇ πῶς ὁ σκοτομὸς μου ἡ μά του, καὶ τόσο τρελὸν ποῦ νὰ μὴν ἰδῇ πῶς ὁ σκοτομὸς μου ἡ θέλε περισσότερο φανερώσει ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἦτον ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ μείνῃ ἄν ἐδυνότουν κρυφὸ; καὶ δὲν ἤθελε μάλιστα ὁ ἴδιος μὲ βιάσει νὰ κάμω ἐκεῖνο ποῦ τώρα ἐγὼ τοῦ γυρεύω, καὶ ποῦ δὲ ἤξεύρω διατὶ θέλει νὰ μοῦ ἀρνῆται;

ΓΑΡ. Ὡ! Φιλippάκη, εἴσαι ἄνδρας καὶ δὲν καταλαβαίνει τί εἴσαθε ἄρκετοὶ νὰ κάμετε οἱ ἄνδρες ὅταν σὰς τυφλώσῃ θυμός;

ΦΙΛ. Μὴ φοβάσαι, μὴ φοβάσαι. Μιμήσου τὸν ἄνδρα σου ποῦ δὲν αἰσθάνεται κανένα φόβον, καὶ μάλιστα ἀκούω τὴν καρδίαν μου ζεστὴ πῶς θὰ σὲ ἀπολαύσῃ γληγορά, Γαρουφαλιά μου, καὶ διὰ τοῦτο διώξῃ τοὺς θλιβεροὺς στοχασμοὺς, μὴ θέλεις νὰ με πικρένεσαι τοῦ κάκου, ἀφίσε... (Ἡ Γαρουφαλιά κυτᾷ ὅπισθεν). Αἱ, τί εἶναι;

ΓΑΡ. Ἡ μάνα μου ἐσηκώθηκε ποῦ εἶχε καθίσει νὰ χτενίσῃ. Ἐχε γειὰ καὶ ἀπιθῶν τὴν τύχη μου ἐπάνω σου. Εἰς ἐσέ κρῖναι μου.

ΦΙΛ. Μείνε ἀκόμη μίαν στιγμὴν. ΓΑΡ. Δὲν μπορῶ. Ἐχε γειὰ. Πήγαινε καὶ τοῦ λόγου σου μὴ ἔλθῃ κανένας περίεργος ἢ πονηρὸς καὶ κακολογήσῃ.

ΦΙΛ. Στάσου ὀλίγον ἀκόμη νὰ σὲ ἰδῶ. (Εὐχαίνει εἰς τοῦτο ἀναμεταξὺ ὁ Γλοσσίδης καὶ στέκει εἰς τὸ ἔμβαν καὶ ἔβγαι τὰ πόρτας, κυτᾷζοντας καμπόσα σκουλιὰ ποῦ ἔχει στὰ χέρια τὰ μορφο βασιλικὰ ποῦ ἔχει, θά'λθῃ ἀπόψε νὰ σοῦ τὸν κλέψω. ΓΛΟΣ. Κόπιασε ἐδῶ, Κυράτσα Μάσκαρα (πρὸς τὸν Φιλippάκη).

ΓΑΡ. (μιλῶντας ἀγάλια). Μὴν τὸ κάμῃς διὰ τὸ Θεό. Θέλω

νά με βάλης εἰς ἄλλα βάσανα;

ΦΙΛ. (μιλώντας ἀγάλια). Γελάω, ψυχή μου, δὲν τὸ κάνω ποτέ τέτοιο πράγμα.

ΓΑΡ. Στὸ καλό.

ΦΙΛ. Ἔχε γειά, Γαρουφαλιά μου. (Ἐμβαίνει μέσα ἡ Γαρουφαλιά).

ΓΛΩΣ. Κυράτσα Μάσκαρα.

ΦΙΛ. Ἐδῶ εἶμαι, Κυράτσα Μάσκαρα.

Ο ΑΛΛΟΣ ΔΟΥΛΕΥΤ. Ἐπλάκωσε ἐδῶθε ὁ Γερασιμάκης (δειχνοντας τὴ στράτα).

ΦΙΛ. Ὁ φατόρος τοῦ Πρεβεδούρου;

Ο ΑΥΤΟΣ ΔΟΥΛΕΥΤ. Ὁ ἴδιος, ἀγάλια-ἀγάλια καὶ ξεφτυλῶντας τὰ δόντια του.

ΦΙΛ. Ἄς φύγουμε.

ΓΛΩΣ. Τὰ σαργαντάροτα καὶ σκουλουμπουρθῶντας. (Ὁ Γλωσσίδης εἰς αὐτὰ τὰ λόγια πετᾷ χάμου τὰ σκουλιά καὶ εὐθὺς καὶ οἱ τρεῖς πέρνουν τὴν ἄλλην στράταν καὶ φεύγουν).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Ὁ Γέρο-Νικόλας βγαίνει ἀπὸ τὸ μαγαζί του.

ΝΙΚ. Τί πόλησι, (σηκόνοντας ἀπὸ χάμου τὰ σκουλιά), Γαῖ-δούραις!... Ἀφοῦ μοῦ ἀνακάτωσαν ὅλο τὸ μαγαζί...

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ὁ Γερασιμάκης ἔρχεται ἀργὰ καὶ ξεφτυλῶντας τὰ δόντια του καὶ αὐτός.

ΓΕΡ. Τί ἔπαθες, Μπάρμπα Νικόλα, καὶ φωνάζεις; Τὰ γεράματα σ' ἔκαναν νὰ γένης παράξενος καὶ φωνιαλᾶς.

ΝΙΚ. ὦ! ἀφέντη, σοῦ ἀρέσει πάντα νὰ με κεντᾷς. Ἄν ἦμαι γέρος, ἀρχινᾷς νὰ γερᾷς καὶ τοῦ λόγου σου.

ΓΕΡ. Ναί, ἀμὴ δὲν φωνάζω σάν καὶ λόγου σου.

ΝΙΚ. Ἡ φωναίς μου δὲν βλάβουν κανέναν. Δὲν ἠξέρω ἂν καὶ τὰ λόγια σου τ' ἀγαλῇ καὶ κάνουν τὸ ἴδιο.

ΓΕΡ. Χά! Χά! Χά! (γελῶντας). Εἶσαι πολὺ μέτωρος, Μπάρμπα Νικόλα. Μὰ ἔτσι ἐκεῖνοι ποῦ ἐταξειδεύσανε, ποῦ εἶδαν Πόλι καὶ Σμύρνη ἔχουν εἰς τὰ λόγια τους κάποιαις νοστιμάδαϊς!...

ΝΙΚ. Ἄν τὸν ἐγνώρισας; Δὲν ἐταξειδεύσαμε μαζὶ διὰ ἑπτὰ χρόνια; Ἡμουν με αὐτὸν εἰς τὸ Ταϊγάνι, ὅταν μᾶς ἔμεινε τὸ καράβι μὲς τὸ χιόνι κ' εἶδαμε κολομπιρίδαϊς νὰ τὸ γλυτόσουμε. Εὐγαίναμε με τὰ πόδια μας...

ΓΕΡ. Κ' ἐπερπατούσατε ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσα. Ἐλαβα τὴν εὐχαρίστησι νὰ σ' ἀκούσω πολλαῖς φοραῖς νὰ μοῦ διηγᾷσαι ἀπὸ τοῦ κατα-Λουκά τὰ ταξειδία σου, καὶ τὰ ξέρω ὅλα ξεστίχου. Μὰ πές μου τί εἶχες τώρα λίγο κ' ἐφώναζες;

Ο ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΝΙΚ. Σοῦ φαίνεται νὰ μὴν εἶχα δίκη; Ἦλθαν δύο Μάσκα-ραι, δύο ἢ τρεῖς...

ΓΕΡ. (ἀγάλια). Παντελῶς ἐξεκουτιάστηκε).

ΝΙΚ. Καὶ ἤθελαν νὰ ἀγοράσουν λινάρι. Ὑστερα ὄχι λινάρι, ἀλλὰ σκουλιά. Ἐμβήκε ἡ μία νὰ τὰ ἰδῇ. Ἀνακάτωσε, ἀνακάτωσε, δὲν ἦτον δυνατὸ νὰ εὑρῇ τῆς γνώμης τῆς. Ὑστερα φαίνεται πὼς ἐπλάξε. Μ' ἔκαμε νὰ πῇ ἡ γλῶσσα μου πὲς πὲς διὰ νὰ κάμω-με παζάρι, καὶ πάλι ἐπῆγε εἰς τὸ ἔμπα καὶ τόβγα τῆς πόρτας, καὶ τὴν ἔπιασε ὅλην ἐκεῖ μία καλαμαντάρα διὰ νὰ τὰ ἰδῇ καλύ-τερα, καὶ τὰ κύταζε ἐδῶθε, τὰ κύταζε ἐκεῖθε σοῦ φαίνεται πὼς χρειαζότουνα τὸ μικροσκοπιο διὰ νὰ ἰδῇ τὰ σκουλιά...

ΓΕΡ. Γνωρίζεις καὶ τὸ μικροσκοπιο;

ΝΙΚ. Δὲν ἔμεινα πάντα σπουργίτης διὰ νὰ μὴν γνωρίζω τί-ποτε. Ἄς εἶναι. Ἐπειτα με μιάς τὰ πέταξε χάμου καὶ ἀρατί-στηκε μαζὶ με τὴν ἄλλη... με ταῖς ἄλλαις. Τί γαϊδούραις!

ΓΕΡ. Σῶπα, σῶπα, γέρο, μὴν τὰ βάνης με ταῖς Μάσκαραις, πορεῖ νὰ ἦταν ἀρχόντισσαις.

ΝΙΚ. Ἄς ἦταν καὶ ἄρχοντες ἀκόμη.

ΓΕΡ. Σιωπῇ, σοῦ λέγω.

ΝΙΚ. Δὲν πρέπει νὰ ἦταν ἀρχόντισσες ἢ δὲν ἔπραζαν σάν τέ-τοιαις. Εἶδα ἐγὼ ταῖς Κυράδαϊς τῆς Βασιλεύουσας!

ΓΕΡ. Ἦταν ὡμορφαις γυναικες;

ΝΙΚ. Ὑμορφαις; Εἴμουν ἴσως ἀρκετὸς νὰ σοῦ τὸ πῶ, ἂν ἦ-καὶ ξεμπαρπούτοταϊς;

ΓΕΡ. Ἐκατάλαβες κάνα ποῖαις ἦταν;

ΝΙΚ. Καλύτερη ρώτησι! Ξεφορτόσουμε, Κύρ Γερασιμάκη, καὶ μὴ με πειράξης τὸν φτωχό! Σῶνει ποῦ δὲν ψωνίζεις τίποτες τὸ μαγαζί μου ἀγκαλὰ καὶ νὰ σ' ἔχω συχνὰ ἐδῶπα νὰ ξε-μεριάζης!

ΓΕΡ. Νὰ σ' εὐχαριστήσω. Δὸς μου ἐνοῦ κατρινιού σῦκα διὰ τὸν κατρινισμό ποῦ ἀπογεύθηκα, καὶ βάλε μου ἐδῶπα καὶ τὸ σκα-ποῖαις νὰ ἦται ἐκεῖναις ἢ μάσκαραις (μόνος).

ΝΙΚ. Μποῦ! Βάρδα λα μπόμπα, λέγει ὁ φράγκος. Ὅρισε, κατρίνασε. (Παίρνει ὁ Γερασιμάκης τὰ σῦκα, καὶ δίνει τὸ κατρίνι, καὶ εἶτα καθεται, καὶ ὁ Γέρο-Νικόλας σιάζει τὸ ἓνα καὶ τ' ἄλλο τὸ μαγαζιού του, καὶ ἔτσι μένει ἡ σκηνὴ διὰ λίγαϊς στιγμαῖς).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Γλωσσίδης ἔρχεται σπουδαστικῶς, καὶ αὐτοί.

ΓΕΡ. Γλωσσίδη μου, καλῶς τὸν, καὶ πῶς...

ΓΛΩΣ. Ἐστοχάστηκε, πῶς θάσαι ἐδῶ καὶ τὸ συνήθιο σου κ' ἔσφαξάμενος νὰ σ' εὔρω νὰ ξεμεσημεριάσουμε λέ-με κατρινί, καθὼς σ' ἀρέσει.

ΓΕΡ. Νὰ κ' ἐγὼ ἓνα σῦκο σάν καλῶς ἦλθες.

ΓΛΩΣ. Σπολάτης.

ΓΕΡ. Μὰ πῶς τέτοια ὥρα; Δὲν εἶχες δουλειὰ στὸ σπίτι;

ΓΛΟΣ. Σήμερα ἐγευθήκαμε πρόκαιρα, διατι ὁ ἀφέντης μου κ' ἐγὼ εἶχαμε ὑπόθεσες.

ΓΕΡ. Ὁ Φιλιππάκης ὁ φίλος μου πάντα σὲ μεταχειρίζεται εἰς ταῖς ὑποθέσες του, διατι γνωρίζει τί ἀνθρώπος εἶσαι, καὶ σὺ δίνει καὶ τὸ μισθὸ σου, εἶμαι βέβαιος κατὰ τὴν ἀξιοσύνη σου καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη σου.

ΓΛΟΣ. Τὸν μισθὸ μου! Τὸ λέγω τοῦ ἀφεντὸς τοῦ Γερασίου κη, διατι δὲν ξέρω μὲ ποῖον μιῶ. Ἐχει νὰ μοῦ πλερώσῃ δεκά κτῶ μῆνες. Καὶ ἂν δὲν εἶχε, ὑπομονή!

ΓΕΡ. Καλότυχ, θέλει δὲν σοῦ περισσεύει μήτε νὰ πάρῃς ταμπάκο. Φέρε ἐδῶ νὰ σοῦ βάλω στὴν ταμπακέρα σου. (Εὐχόμενος νει τὴν ταμπακέρα του).

ΓΛΟΣ. Ὁ Θεὸς νὰ σοῦ χάριση χίλιους χρόνους, Κύρ Γερασιό, μάκη! γιατί δὲν ἔχω παρὰ λίγο ἀποκαμούσι. (Εὐγάζει κοίμαται καλάμι εἰς εἶδος ταμπακέρας, καὶ ὁ Γερασιμάκης τοῦ βάνει μετὰ σα ταμπάκο).

ΓΕΡ. Νᾶσαι καὶ σὺ καλά, Γλοσσίδη μου. Ἔλα, πές μου πῶς ῥα τίποτε νὰ περάσῃ ἡ ὥρα. Κάθισε ἐδῶ σιμά. Τί ὑπόθεσες ἔχατε σήμερα;

ΓΛΟΣ. Νὰ σοῦ πῶ πράγματα περίσια διὰ νὰ γελάς καὶ τὰς νύχταις.—Μὰ φοβοῦμαι μὴν τ' ἀκούσῃ ὁ Γέρος (ἀγάλια).

ΓΕΡ. Μίλη σιγανά. Ἔλα τὴν δώθε μερία. Τοῦτος δὲν ἀκούει παρὰ ὅταν φωνάζουν. Δὲν βλέπεις ποῦ ἐγένηκε σαράβαλα;

ΓΛΟΣ. (Κάθεται εἰς τὸ σκαμνὶ ἀφίνοντας τὸν Γερασιμάκη κατὰ τὸ μέρος τῆς θύρας τοῦ μαγαζιοῦ). Τώρα λίγο ἤμουν γρόντισσα.

ΓΕΡ. Ἀρχόντισσα;

ΓΛΟΣ. Βέβαια... ἀρχόντισσα, μάσκαρα.

ΓΕΡ. Μὰ πῶς! Ἄ! μὴν ἦσουν;... (ἀκολουθεῖ νὰ τοῦ μιλήσῃ ἀγάλια).

ΓΛΟΣ. Ὁ ἴδιος (γελώντας).

ΓΕΡ. Καὶ διατί!

ΓΛΟΣ. Διὰ νὰ συνομιλήσῃ... (Τοῦ κάνει νεῦμα κατὰ τὴν ἄκρην τοῦ κεφαλοῦ, καὶ ἀκολουθοῦν νὰ κάθωνται καὶ νὰ συνομιλοῦν νὰ μετὰξὺ τους χωρὶς ν' ἀκούωνται, γελώντας συχνά).

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Κοσμάς, Καραπάτης, Θωμάς καὶ αὐτοί.

ΚΟΣ. Ἔτσι κατὰ πῶς σοῦ λέω, ἀδελφέ, ὅχι μίαν ἀργία μὰ καὶ μία τσακανιά, πές, ψωμί νά'χω θὰ τὴν κόψω στὴν ἀγορὰ νὰ δώσω τὴν μισή τῆς Βασίλως, καὶ θέλεις ἐγὼ νὰ ῥομφαλίσω δι' αὐτὴν τὸ βασιλικὸ ποῦ μοῦ ἐζήτησε; Τήραξε τί ὠμότητες φουντωτὸς ποῦ εἶναι. Ἐπέρασε ἐδῶθε καὶ τὸν ἐξήλευσε, μὴν πρέπει κηόλας.

ΘΩΜ. Ναι εἶναι γουμανάτος σὰν ἐδαύτηνε, μὴν ἀβαστῶν τῆς.—Μά, μωρέ, ξέρεις τίνος εἶναι τοῦτο τὸ ἀρχοντικό; Εἶναι

Δάρειου τοῦ Ρονκάλα.—Τοτὲ γνωρίζεις τὸν Δάρειο τὸν Δονκάλα ποῖος εἶναι;

ΚΟΣ. Ἀδὰ θὰ μᾶς ἰδῇ; Ἐρχόμασθε ἀπόψε τὴν νύχτα κρυφὰ καὶ τὸν ἀρπάζουμε καὶ φεύγουμε.

ΘΩΜ. Αἰ! τὴν νύχτα; Ἐγὼ δὲν εἶμαι νυχτοκόπος.

Ὅποιος τὴν νύκτα περπατεῖ,

Καὶ δὲν πάει νὰ ξεραθῇ.

Ἢ κλέφτει ἢ πορνεύει,

Ἢ σκοτομὸ γυρεύει.

Δὲν ἡξέρεις τί λέει τὸ τραγουδι;

Κ' ἤθελε εὐθὺς μὲ τὴν ἀβεμαρία

τὴν φαμελιά στὸ σπῆτι ἀμπαρομένη,

Γιατί ἔλεγε ἡ κόττα δύο σολδία

Ποῦ ἀξίζει μὲ τὸ σούρπο εἰν κουνιασμένη,

Νὰ περπατοῦν ταῖς νύχταις τὰ παιδία

Δὲν εἰν ποτὲ καλὸ, ποῦ ἡ Μάϊσα βγαίνει

τὴν νύχτα περπατοῦν ἀντζαροὶ, μάντζαροὶ,

Λάμνισαίς, βρυκολάκοι, σκαλικάντζαροι.

ΚΟΣ. Παραμύθια τῆς Κυρούλας μου ποῦ μοῦ'λεγε πῶς κάθε νύχτα ἐπήγαινε τὸ περγαλιὸ νὰ τὴν πνίξῃ καὶ πῶς ἕνα καλοκαίρι, μεσημεριάτικα ἰδροκοπημένη ἐπῆγε κ' ἐνύφτηκε στοῦ Τζανπίκουλου τὴν βρύσι εἰς τὸ Ἀργάσι καὶ ἡ Ἀνεράιδες τῆς ἐπρίξαν τὰ μούτρα, καὶ δὲν ταῖς εἶδε, διατι δὲν ἦτον ἀλαφροῦσκιότη.

ΘΩΜ. Στοῦ Τζανπίκουλου τὴν βρύσι πάει ἡ Κόρη νὰ γηομίση (τὸ λέγει μισὸ τραγουδιστὰ). Καλὰ—λέγε ὅ,τι θέλεις.—Ἐγὼ νύχτα δὲν ἔρχομαι.—Δὲν μπορῶ νὰ παίξω ἐγὼ τὸν τσιλίμπαρ, δὲν μὲ τοὺς βρυκολάκους.—Μωρέ, μὴν κυτάξεις τὰ παρεθύρια, (τοῦ Κοσμά ποῦ ἦτον προσεκτικὸς στὸν βασιλικό), μὴν μᾶς καταλάβῃ ἐκεῖνο τὸ κρυφοδαγκανιάρικο, ὁ Γερασιμάκης, ὁλοένα μᾶς βιγκλίζει.

ΓΕΡ. Τί τριγυρίζουν ἐτοῦτοι οἱ χαϊμένοι ἐδῶθε; (μόνος του).

ΚΟΣ. Θὰ τὸν κλέψουμε δίχως ἄλλο. Εἰς ἄλλους θὰ πέσουν τὰ κατάβαρα. Δὲν ἡξέρεις τίποτε διὰ τὸν Φιλιππάκη τὸν Γιαρ-γυρόπουλο;

ΘΩΜ. Δὲν ἡξέρω.—Ἐγὼ δὲν σ' ἀκλουθᾶω.—Δὲν θέλω τὸ τομάρι μου νὰ μοῦ τὸ ἀργάσουν περισσότερο οἱ ἀρχόντες ἀπ' ὅ,τι μοῦ τό'χουν ἀργασμένο καὶ πάντα, διὰ ξέναις δουλειαῖς.

ΚΟΣ. Νὰ'λθης, μωρέ. Ὑστέρᾳ κᾶν καὶ μᾶς τηγανίζει κ' ἡ Βασίλω τέσσερα αὐγά, ποῦ τῆς ἐξεχάρσαν σήμερα τέσσεραῖς πουλακίδαις.

ΘΩΜ. Ἄς εἶναι ὅ,τι διάολο θέλῃς. Ἄν μ' ἔχῃς μαγεμένονε. Μὰ νὰ μὴν ἔλθουμε τόσο νύχτα.

ΚΟΣ. Τί; Θέλεις νὰ'λθουμε τὰ σουρπόματα διὰ νὰ μᾶς γνωρίσουν; Ἔλα νὰ σοῦ πάρω καὶ δύο κατρινιῶν σῦκα.—Ἐχει ἡ Βασίλω μιστρά. Νὰ τὸ τραγουδήσουμε ἀπόψε.

ΘΩΜ. Γεῖά σου, Κουμπάρε. Νὰ τραγουδήσουμε τὸ Μωρα-ῖτικο.

"Ω γλυκά ποῦ-εἶναι
Τσίκα μου, τσίτσα μου
Τὰ γλουγλουγλούσου
"Ω γλυκά ποῦ-εἶναι

Σάν τῆς Μανούλας μου
Τσίτσα μου, τσίτσα μου
Τὸ γαλατάκι
Ὅπου μὲ ἀνάστησε.

Εἶν τὸ κρασάκι
Ὅπου ρέει,
Γλυκεῖα τσιτσίτσα μου.
Ἀπ' τὸ βυζάκι.

"Ελα, τσιτσούλα μου,
Νὰ σ' ἀγκαλιάσω,
Νὰ μὲ βυζάσης.
"Ελα, πανώρια μου,
Νὰ μὲ χορτάσης.

"Ω γλυκά! ποῦ-εἶναι
Τσίτσα μου, τσίτσα μου,
Τὰ γλουγλουγλού σου,
"Ω γλυκά ποῦ-εἶναι.

Αἱ; τί λές;

ΚΟΣ. "Ας εἶναι. Μὰ καλύτερα νὰ τραγουδήσουμε ἐκεῖνο ποῦ
τραγουδοῦμε πάντα.

Στὸ τραπέζι ὅταν καθίζω
Μὲ κοράσι πλουμιστό,
Καὶ τὸν ἴδιον τὸ Σουλτάνο
Δὲν ζηλεύω, δὲν ψηφῶ.

Ξεγνοιασία μὲς στὸ νοῦ μου
"Εχει ὅλη τὴν ἀδειά.
Παντελῶς δὲν μὲ πειράζουν
Τὰ ἀπειρά μου χρωστιμιά.

"Αδελφάκια, ἄς φᾶμε, ἄς πιοῦμε.
Καὶ ταῖς ἐγνοιαῖς ταῖς τρελαῖς
Στοὺς τρελοὺς τὸ' ἀπαρτοῦμε,
Ποῦ βαστοῦν ταῖς μολογαῖς.

Τοῦτο ἀρέσει πολὺ τῆς Βασίλως. "Όταν ἀνασκουμπόνηται καὶ
τὸ τραγουδάει μὲ τὴ νόστιμη φωνάρα τῆς, λές καὶ μοῦ βάνει στὰ
πόδια σφαραγγουνιαῖς, μὲ κάνει νὰ πηδάω σάν στὸ πανηγύρι
τὸ ταμπουρλονιάκαρο. Μωρὲ τί κοντζάμου Βασίλω! εἶναι ἐκεῖ-
νη! Καίμενε, ὅταν εἶμαι ἐγώ, δὲν δέχεται τὰ καλύτερα ἀρχον-
τόπουλα.

ΘΩΜ. "Ω καίμενε Κοσμᾶ, πετρία ποῦ ἔχεις;
ΚΟΣ. Μήγαρης δὲν τὸ ξέρω! Θωμᾶ σὲ λένε καὶ Θωμᾶς εἶ-
σαι, δὲν πιστεύεις ποτὲ τίποτες.
ΘΩΜ. Μωρὲ, ἡ γυναῖκες δὲν ἔχουνε πίστι.
ΚΟΣ. "Ετσι λές διὰ τὴν Βασιλική, ποῦ θὰ τῆς πιῆς τὸν μι-
στρά τῆς;
ΘΩΜ. Μὰ κ' ἐκεῖνη ἡ μαύρη θὰ κάμῃ τὴν τέχνη τῆς. Καθένας
διὰ νὰ ζήσῃ. Δὲν κάνω κ' ἐγὼ διὰ νὰ ζήσω τὴν τέχνη μου; Ποῖος
ἄλλος ἀβεντόρος τῆς ταβέρνας, καλύτερος ἀπὸ μέ; Μωρὲ, ἄς τη-
γαίνουμε μὴ μᾶς καταλάβουνε.
ΚΟΣ. "Ελα, βουβάσου τώρα καὶ στέκα νὰ σοῦ πάρω τὰ σῦ-
κα. ("Αγοράζει τὰ σῦκα καὶ μαζί μὲ τὸν Θωμᾶ φεύγει).

("Ο Ιερασιμιάκης καὶ ὁ Γλοσσίδης σηκώνονται καὶ ἔρχονται ἐμπρὸς. Ὁ Γέρο-
ντιόλας μένει πάντα καθισμένος στὴν θύρα τοῦ μαγαζιοῦ του, καὶ ἀπ' ἐδῶ καὶ
ἐμπρὸς ἕως τὸ τέλος ὅλης τῆς πράξεως, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔρχονται ἄνδρες,
ἡ γυναῖκες ἰσσηκαραῖς, ἡ παιδία καὶ φωνίζουμε ἀπὸ τὸ μαγαζὶ καὶ φεύγουν. Πα-
ρομοίως περὶ τὴν διάφορον πούλητάδες καὶ ἐργάταις φωνάζοντες).

ΑΛΛΟΣ Πάρτε πραγματίαις ὠμορφαῖς, διάναις, καλαγκάδαις,
καλαμάνδρικις, πρεντζιπεριόργια, μαντήλια σαλιωτὰ τοῦ κεφα-
λιοῦ, σκούφαις φλοκάταις, βελόναις διὰ πλέξιμο, καρφοβελό-
ναις, βίδαις διὰ κότσους, μπουλέταις διὰ καθέρισμα, φουρκαδέ-
λαις, καντηλθραις, διαφοκέρια, πάρτε πραγματίαις, ὠμορφαῖς!

ΑΛΛΟΣ. Ποιὸς ἔχει λινάρι νὰ τὸ κοπανίσουμε; νὰ τὸ τρα-
γουδήσουμε;

ΑΛΛΟΣ. Λι-δι! (πολὺ ἀργά).

ΑΛΛΟΣ. Κλαμπόκι γιὰ τὴν κότταις. — Μπαμπάκι ὠμορφο,
Μπαμπάκι.

ΑΛΛΟΣ. Ξύδι, ξύδι, ξύδι (μιλώντας γλήγορα).

ΑΛΛΟΣ ΕΒΡ. ΙΟΣ. Ποῖος φτιάχνει τὰ κρεβάτια (μὲ τὰ λανά-
ρια εἰς τὸν ὦμον αἱ ἕτερα ποῦ νὰ ἀρμόζουν εἰς τὴν ἐποχήν).

ΓΕΡ. "Όμως δὲν μοῦ φαίνεται ὁ ἀφέντης σου νὰ κάμῃ ἐτοῦ-
το ποῦ μοῦ λές, κε βέβαια θὰ ἐπαράκουσες.

ΓΛΟΣ. Διὰ τοῦ μείνε ἡσυχος. Δὲν ἐπαράκουσα. Μὰ τί, πα-
ράξενο σοῦ φαίνεται. Δὲν γνωρίζεις πόσαις ἄλλαις τρελάδαῖς
ἔχει καμωμέναις; Βζαϊόσου, πὼς ἀπόψε θὰ τὴν κάμῃ. Μὰ ἄς
κάμῃ ὅ,τι ὀρίζει, ἐγὼ δὲν τονε ζυγόνα. Δὲν θέλω ἐγὼ διὰ νὰ
τοῦν ἡ ἀφεντιά του ἢν βασιλικό, νὰ μοῦ κάμουν ἐμέ, ἂν μᾶς
τὸ κεφάλι μου ὕστρα.

ΓΕΡ. Καὶ τὸν ἄκουε εὐὸ ὁ ἴδιος νὰ τὸ πῇ;

ΓΛΟΣ. Δὲν εἶμαι παρὶ νὰ σοῦ πῶ ἕνα διὰ ἄλλο.

ΓΕΡ. Καὶ τοῦ εἶπες, ἡς δὲν τὸν ἀκλουθᾶς, καὶ αὐτός... αἱ;

ΓΛΟΣ. "Αρχισα νὰ τὰ τὸ πῶ κ' ἐκεῖός μοῦ ἀντίσκοψε τὸν
καθὼς κάνει πάντα, ἂν θέλω νὰ τὸν συμβουλευσῶ—διὰ τὴν

τὸ θάρρος... τόσοις χίλους στὸ ἀρχοντικό του...

ΓΕΡ. Δὲν γνωρίζουν ὅλο Γλοσσίδη μου, τί ἀνθρώπους ἔχου-
ν στὸ σπῖτι τους. "Αν σ' εἶχα, γὼ δὲν ἤθελα κάνω τὸ οὐδὲν δι-

χως νὰ σοῦ τὸ ξεμυστηρεύομαι, καὶ νὰ παίρνω τὴ γνώμη σου.
ΓΛΟΣ. Δὲν τὸ λέω διὰ τίποτες, μὰ τὸ στόμα μου κηόλας εἶ-
ναι κλειδί (πιάνοντας μὲ τὰ δάκτυλά του τὰ δύο του χεῖλη).

ΓΕΡ. (δίνοντας τοῦ Γλοσσίδη μία πρέζα ταμπάκο). Παίζει
ὁ ἀφέντης σου ἀκόμη; παίζει;

ΓΛΟΣ. (πέρνοντας τὴν πρέζα). Ἐξέκοψε πολὺ ἀπὸ τὸν τζόγο
μ' ὅλον ὁποῦ τώρα ὑστερα ἀρχίνησε κάτι τὶ νὰ κερδαίνει ποῦ πρῶ-
τα πάντα ἔχανε. Διατὶ δὲν εἶναι φρόνιμος τζογαδόρος, παίζει ἀ-
λαντσα μπουλαντζά, σούρδου μούρδου, ὅπως τοῦ καπνίσου στὴν
στιγμή, μὰ μάλιστα ὄντας χάνη, χάνη παντελῶς τὰ πασκάλα,
κουτουράει σὰ στραβός.

ΓΕΡ. Ὅμως ἐσύ δὲν ὠφελήσουναι τίποτες ἀπὸ τὰ κέρδη του;

ΓΛΟΣ. Μὴν τὸ λές. Ὁφελεῖσθαι πολὺ, νὰ μὴν ἀκούω ταῖς
φωναίς καὶ βλασφημίαις του ὅταν ἔχανε, κ' ἔπειτα κάτι μ' ἐκόλ-
λαε κ' ἐμέ, δὲν ἔβγαίνα ποτὲ ἄβρεχος.

ΓΕΡ. Δὲν σ' ἐπλέρωνε, κακόρκε, ποτὲ διὰ ταῖς βλασφημίαις
ποῦ σοῦ ἔκανε τόμου ἔχανε. Ἐγώ—εἶναι φίλος μου ὁ Φλιππάκης,
μὰ ἡ ἀλήθεια μοῦ ἀρέσει καὶ λυποῦμαι τοὺς καλοὺς καὶ πιστοὺς
σὰν ἐσένα μὴν ἔχουν τὴν τύχη ποῦ τοὺς πρέπει.

ΓΛΟΣ. Ὁ Θεὸς νὰ σοῦ φυλάξῃ τὴν ζωὴ σου, Κὺ, Γερασιμά-
κη, ποῦ λές τὴν ἀλήθεια καὶ ἀγαπᾷς τοὺς φτωχοὺς

ΓΕΡ. Ἄ—δὲν πηγαίνειις τώρα; μὴ σὲ γυρεύῃ ὁ Γερασιμάκης;

ΓΛΟΣ. Ἐχεις δίκη. Σ' ἀφίνω γειά.

ΓΕΡ. Στὸ καλὸ, Γλοσσίδη μου—στὸ καλὸ. Ὅταν ξέρης τίπο-
τες ἔρχου, λέγε μου τὸ νὰ γελᾷς, νὰ περνᾷ ἡ κοτὴ ὥρα.

ΓΛΟΣ. Δὲν τὸ πιστεύεις ἂν σοῦ τὸ πῶ. Μὰ ἦσαν βέβαιοι, πῶς
ὅ,τι ξέρω δὲν μοῦ πᾶει ἡσυχία ἂν δὲν τὸ μάθῃ ὁ Κὺρ Γε-
ρασιμάκης—διατὶ ἔχεις τόση καλοσύνη διὰ μέ.

ΓΕΡ. Καλοσύνη δική σου, Γλοσσίδη μου. Πηγαίνειις τώρα;

ΓΛΟΣ. Ἄ, ὡς τόσο σ' ἀφίνω γειά. (Ἐγείνεται τὴν σκού-
φια του).

ΓΕΡ. Στὸ καλὸ.

ΓΛΟΣ. (βγάνει πάλι τὴν σκούφια του αἰ φεύγει).

ΓΕΡ. Ἐμπιστεμένος γαῖδαρος καὶ τοῦτος. Ὡς τόσο ἐγὼ ἐ-
μαθα ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνη του, ὅσο μοῦ φάνει. Ὡ! μοῦ ἔξε-
ται, καλὲ μου φίλε, νὰ ἐντεσες τώρα στὸν βρόχιο μου. Μοῦ ἔξε-
βέργιζες, μὰ ἦλθε ἡ ὥρα νὰ πιασθῇς. Ὡς ἔχεις πολλὰς
τσουκέλαις γιανασμέναις διὰ νὰ ταῖς ὑπέρω. Μοῦ ἐξαναθύμησε
ὅλα τὰ περασμένα ἡ ἀτιμία ποῦ ἐμπρὸ μου ἔκαμες τοῦ ξαδέλ-
φου μου νὰ τοῦ πετάξῃς τὴν σκούφια γὰρ βούλουκα, νὰ τὴν τσο-
λοπατήσῃς καὶ νὰ μοῦ δώσῃς ἐμὲ ἐνφάσκελο, ποῦ σοῦ ἐπαρ-
πονέθηκα! Ἐνα φάσκελο! Ἐθαρροῦς; πῶς ἂν τότες τὸ ἐλ-
φαξαι,—τὸ ἀλησμόνησα; Μὰ δὲν ἔλσες μήτε γνώσῃς τοῦ Ἀἰβασλίου
πιάνης. Μ' ἐκέντησε εἰς τὸ κόκκαλι παραμονὴ τοῦ Ἀἰβασλίου
Μὲ ὅλους ποῦ ἔπαιζες ἡ τύχη σ' ἔριχνε στὸ βυθὸ καὶ μ' ἐμέ σ'
ἔκαμε παλληκάρη, νὰ μοῦ σηκώσῃς εἰς μισὴν ὥρα ὅσα ἐξέδο-
λευσα εἰς ἓνα ὀλάκκιρο χρόνον; Ἄ νὰ μὲ περιγελάς κηόλας, γι-
ὰ τὶ μ' ἔκανες νὰ μείνω στὸν Ἀγ, νὰ μοῦ λές πῶς μ' ἔκαμες

ρι-γιολντάση; κ' ἐνόμιζες ὅλα νὰ τὰ ξαστοχήσω; Ἐχάρηκες...
ἐχάρηκες, ποῦ μ' ἐκέρδαισες. Ὅλοι χαίρουνται νὰ μὲ ζημιώνουν.
Ὅλοι μὲ ζηλεύουν, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μοῦ κάνουν τὸν φίλο, διατὶ μὲ
βλέπουν νὰ μπαίνω ἀνερῶτητα εἰς τὸ παλάτι. Μπορῶ κ' ἐγὼ νὰ
δὲν εἶναι ἐδῶ κακοφανισμός, (χαμογελῶντας) μὲ βλάβουνε—
μὴν κάνω ὅ,τι δύναμαι διὰ νὰ ἐκδικούμαι—κάνω τὸ χρέος μου.
τοὺς βλάβω, κάνοντάς τους τὸ φίλο—μὲ μισοῦνε—τοὺς μισᾶω. Μὰ
(μὲ βλέμμα ὄγριο) διὰ νὰ μὴν μισᾷς κανέναν πρέπει νὰ μὴ
γνωρίζεις κανέναν... Ἀλλὰ νὰ, ποῦ ἐπλάκωσε εἰς καλὴν ὥρα
καὶ τοῦτος ὁ βρυκόλακας. Μπάρμπα Νικόλα, μπάσε, ἂν θές, μέ-
σα τὸ σκαμνί.

ΝΙΚ. Ὅπως ὀρίζεις. (Σηκώνεται καὶ ἐμπάζει μέσα εἰς τὴν
μαγαζί του τὸ σκαμνί καὶ μπαίνει μέσα καὶ αὐτός).

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Δάρκιος Ρονκάλας καβελλάρης εἰς ἓνα βασταγοῦρι καὶ ἐνδυμένος φορέματα τῆ
ἐξοχῆς καὶ ἀρματωμένος, καὶ κοπέλι χωριάτης ποῦ τὸν ἀκλουθεῖ ἀποπίσω
καὶ ὁ Γερασιμάκης.

ΓΕΡ. Καλῶς ἐκόπιασες, ἐκλαμπρότατε αὐθέντα.

ΔΑΡ. Καλῶς σ' ἠύρηκα, Κὺρ Γερασιμάκη. Ἐχουμε τίποτε
νέα; (Ἐπεξεύοντας εἰς τὴν πόρτα του).

ΓΕΡ. Πολιτικά; τοῦ πολέμου; ἔχουμε πολλὰ.

ΔΑΡ. Ὅχι, ὄχι. Δὲν θέλω ψέματα. Τί;... διὰ ν' ἀκούσω ταῖ
νίκαις τοῦ μᾶς τρουμπετάρουνε, ἐνῶ λίγο λείπει νὰ διώξῃ
Τούρκος τὸν Ἀἰ-Μάρκο ἀπ' ὅλο τὸν Μωρέα;—Ὀλότελα, πές μοι
τίποτες ὑπικά, ἂν γνωρίζῃς.

ΓΕΡ. Ἀπὸ πότε λείπεις, ἐκλαμπρότατε;

ΔΑΡ. Ἀπὸ χθὲς τὸ βράδυ.

ΓΕΡ. Ἢ, σὰν εἶναι ἔτσι, τῆς αὐγῆς ταῖς εἰδησες δὲν θὰ τα
γνωρίζεις καὶ ἡ σημερινὴ αὐγὴ δὲν μᾶς ἄφισε δίχως....

ΔΑΡ. Ἢτοι αἶ;... καλαῖς, ἡ κακαῖς;

ΓΕΡ. Δι' ἐμὲ ἀδιάφοραις καὶ λογιᾶζω παρόμοια καὶ δι
τὴν ἐκλαμπρή σου.

ΔΑΡ. Ἀς ἀκούσουμε.

ΓΕΡ. Ἀμὴ ὁ Ἀρχοντόπουλο, ὁ σιὸρ Δρογανίγος ἔμεινε ἐξ
ΔΑΡ. Ἐρχεται ἐπίσω. Τὸν ἔστειλα νὰ ξετιμώσῃ μίαν ντ

πια λίγο μακρὺ ἀπὸ τὸ Μετόχι. Μοῦ παν πῶς ἔχει καλαῖς ἐλ-
αῖς, διατὶ ἐφέτω, βλέπεις, εἶναι ἀναλαδιά. Δὲν εἶχαν τὰ ληοστ-
σια παρὰ κοκολόγια. Ἐκαμα ὅμως κακὰ ποῦ δὲν ἐπῆγα ὁ ἴδιος
Ὁ Δραγανίγος, καθὼς πολλὰς φορὰς σοῦ εἶπα, φίλε μου, δ
ἔχει πόνο διὰ τὸ πρῆγμά του. Θὰ τὴν ἀφήσῃ τοῦ σέμπρου διὰ
σον ἐκείνον τὸν βασίλειον ἡ ψυχὴ του νὰ πῇ. Θὰ μοῦ φάνη κανέ
μισοβάτσελο.

ΓΕΡ. Ἐτσι, οἱ νῆς εἶναι κομμάτι καλοπέσουλοι. Μὰ ἀσπ
χησα νὰ σοῦ εἰπῶ μίαν εἰδησίην ποῦ θὰ σοῦ ἀρέσῃ. Ἐβαλαν π
τσέλι εἰς τὸ Κάστρο τῶκα λίγο, καὶ λένε πῶς ἔρχεται ἀπὸ Ε

νετία ἢ Ταρτάνα τοῦ Μαρτζεμίν με βουτσία λαδάρικα. Μπορεῖ τώρα νὰ ἄρραξε. Ὡς τόσο, ἐκλαμπρότατε, ἤθελαν καὶ δὲν ἤθελαν ἔδοσαν οἱ Ὀβραῖοι τὸ πανὶ διὰ τὰ παντσέλια. Ἐκωλοστρίφανε διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τοῦτο τὸ βάρος, μὰ ὁ Πρεβεδοῦρος...

ΔΑΡ. Ἐχω εὐχαρίστησι.—Ἄν ἐκάμαμε ἐπέρσι λίγο, νὰ τὸ πουλήσουμε κάνε εἰς καλὴν τιμὴ. Μὰ ἐμὲ λίγο μοὶ περισσεύει. Ὅσο εἶχον συναγμένο ἀπὸ διάφορους χρόνους μοὶ ἐπῆγε... ἄς πᾶν στὸ καλὸ.—Τί κάνεις ἐδῶ ἐσὺ ἀκόμη; (τοῦ κοπελιοῦ του). Δὲν πᾶς νὰ βάλῃς τὸ ζῶ στὸ σταῦλο; Κύταξε μὴν τὸ ποτίσῃς εὐθὺς καὶ μὴν τὸ ξεστρώσῃς. (Τὸ κοπέλι μετὰ τὸ ζῶν φεύγει).

ΓΕΡ. Κ' ἐγὼ δὲν ἐσύναξα ἀκόμη τὸ προστύχι τοῦ ἀφεντὸς τοῦ Πρεβεδοῦρου, οὔτε τὸ λάδι, οὔτε τὰ ριάλια. Καὶ δὲν ἔχω ἄσπρα ἀρκετὰ νὰ μοιράσω τὸ καινούριο. Θᾶ τοὺς κάμω κάνε νὰ ξανανεώσουνε τὰ χαρτῖα.—Ὅθεν, ἐκλαμπρότατε, καθὼς σοῦ ἔλεγα, ἔχουμε νέα ἀρκετὰ σήμερα.

ΔΑΡ. Γιὰ λοιπόν;... νὰ τ' ἀκούσουμε;

ΓΕΡ. Εἰς τὸ πρῶτο ποὺ θὰ πῶ, ἐκλαμπρότατε, εἶμαι βέβαιος πῶς θὰ εἶχες γνώρισί μ' ὅλον ὁποῦ δὲν ὥρισες νὰ πάρῃς μέρος—διατὶ κ' ἐγὼ ἀπὸ καιροῦ ἐπῆρα ψύλλο—καὶ εἰς τοῦτο σ' ἐπαίνεσα καθὼς πάντα σ' ἐπαίνῶ διὰ τὴν φρονιμάδα ποὺ πράττεις εἰς ὅλαις ταῖς ὑπόθεσες. Τὸ μόνον λοιπὸν ποὺ ἔχω νὰ σοῦ πῶ εἶναι, πῶς ἕνας ἀπὸ τὸ σεγόντο ὄρδινε ἐπῆγε καλὸς καὶ ἀπόκοτος ἐν τῷ ἅμα καὶ τὸ ἀπόσοσε τοῦ Καντσηλιέρη.

ΔΑΡ. Λὲς διὰ τὴν μάζωξι τῶν Ἀρχόντων ποὺ ἐμεῖς νὰ γένῃ σήμερα εἰς τὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ Παντοκρατόρου. Ἐγὼ δὲ ἤθελα...

ΓΕΡ. Καὶ ἔκαμες ἐξαίρετα.

ΔΑΡ. Γνωρίζουμε τί ἀριθμὸς ἐσουνάχτηκε;

ΓΕΡ. Ὡς μοὶ εἶπε ὁ Καντσηλιέρης, ἦταν ὅλοι ἐξήντα ὀκτώ μαζὶ με τοὺς Κονσεγερέους. Καὶ ἐπῆγε τριγύρω ὁ μπουσουλὰς καὶ ἐπέρασε κὼν τούτε λὲ μπάλε με μιὰ βουλή, κατὰ τὴν ἐξουσία ποὺ ἔχουν ἡ Κάρικαις κατὰ τὰ Ντεκρέτα νὰ γράψουν τοῦ Καπετὰν Γκενεράλε ἐναντίον εἰς τὸν Πρεβεδοῦρο. Πῶς σοῦ φαίνεται, ἐκλαμπρότατε;

ΔΑΡ. Ὅλοι τοὺς ἀνέμυαλοι. Ἄν κανεὶς ἤθελε πειράξει ἐμὲ ἢ τὸ σπίτι μου, ἢ τοὺς ἀνθρώπους μου, ὅχι ὁ Πρεβεδοῦρος, ἀμὴ ὁ ἴδιος ὁ Γκενεράλες νὰ ἦτον, δὲν τὸν ἄφινα. Ἐκανα εὐθὺς ταξεῖδι εἰς τὴν Βενετιά νὰ παρρησιασθῶ εἰς τὸ ἔνακτο. Ἀλλὰ διὰ ὑπόθεσες, ποὺ δὲν με πειράζονε, ἡ δίκαια ἰ ἀδικα πράττει, τί θέλω ἐγὼ νὰ συγχισθῶ με τὸν Πρεβεδοῦρο; καὶ τί θέλω ν' ἀκούω τοὺς Κονσεγερέους ποὺ ἡ ἐξουσία τους δὲν ἀξίζει ἕνα μπέτσι. Μὰ ἠθέλησε ὁ Πρεβεδοῦρος νὰ στρώσῃ με μάρμαρα τὸ Πλατύφορο. Βέβαια κακὸ καὶ ψυχρό. Τί νεωτερίσματα εἶναι τοῦτο; Δὲν εἶναι καλὸς ὁλοένα; Δὲν εἶναι δι' ἄλλο παρὰ διὰ νὰ ξαγγλίστρουνε τὰ ζῶα μας καὶ νὰ τσακίζουντα. Μὰ διὰ τοῦτο θὰ πῶ ἐγὼ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε νὰ τὰ βάλω μ' τὸν Πρεβεδοῦρο;

ΓΕΡ. Καὶ μάλιστα ποὺ ἐγνωρίζανε καλῶτα πῶς διὰ τὸ ἐξοδο δὲν ἤθελε πειράξει τοὺς ἀρχοντες, ἀμὴ ἤθελε τὸ συνάξει ἀπὸ τὴν ἐπίλοιπη χώρα.

ΔΑΡ. Ἄ δά! δὲν γνωρίζει ὁ Πρεβεδοῦρος τὰ ντιρίτα καὶ πριβιλέγγια τῶν Ἀρχόντων;—Ἀφοῦ λοιπὸν ἔμαθε τὰ γενόμενα; ΓΕΡ. Δὲν εἶναι δύο ὥραις ποὺ ἔστειλε εὐθὺς καὶ ἐκάλεσε εἰς γιώμα τοὺς Κονσεγερέους, τοὺς Σανιτάδες καὶ τοὺς Συντήχους διὰ τὴν ἐρχόμενη Κυριακὴ. Ἡ ἐκλαμπρότης σου καταλαβαίνει πῶς θὰ τελειώσῃ.

ΔΑΡ. Τὸ φαντάζουμαι (με χαμόγελο).

ΓΕΡ. Λένε ὅμως, πῶς δὲν ἐστάθηκε ἡ αἰτία τόσο τοῦ Πλατύφορου, ποὺ ἔκαμε τοὺς ἀρχοντας νὰ συναχθοῦν, διατὶ μάλιστα πολλῶν ἀρέσει, ἀμὴ τὸ περισσότερο ἢ προκῆρυξες ποὺ ἔκαμε ὁ Πρεβεδοῦρος ἔξω ἀπὸ τὸ συνηθισμένο, ἐκεῖναις ποὺ γνωρίζουμε, ἦγουν νὰ εἶναι κλεισμένα τὰ σκυλιὰ ἀπὸ ταῖς δύο ὥραις τῆς νυκτός, ἢ στράταις νὰ εἶναι παστρικάις, εἰδεμὴ νὰ πλερώνουν οἱ γειτόνοι πέντε ριάλια καὶ τὰ λοιπά. Δὲν σῶνουν τόσα ἀγράβια ποὺ ἔχει ὁ τόπος, δεκαταῖς σὲ ὅλους τοὺς καρπούς, ξέχωρα ἢ σπίνια, τὸ καπνολοῖ (ποὺ ἀλήθεια δὲν τὸ πλερώνει παρὰ ἡ φτωχολογία)—δὲν τοῦ σῶνει ποὺ δὲν μπορούμε νὰ φάμε οὔτε γλῶσσα, οὔτε μυαλά, οὔτε ξύγγι νὰ πάρομε διὰ τὸ μαγερεῖο μας, ἐν τῷ τὰ ἀκριβοπλερώσουμε τοῦ ἀποκοπῆ του, διατὶ ἐτοῦτα εἶναι κασοῦλι δικό του, θέλει ἀκόμα κιἄλλα νὰ μᾶς φορτώσῃ καὶ νὰ μᾶς κἀνὴ καὶ στενοχωρίαις.

ΔΑΡ. Δὲν καταλαβαίνω κ' ἐκεῖνος ὁ καλὸς ἀνθρώπος τί θέλει νὰ χάνεται μετὰ τὰ ἄχαρα; Τί τονὲ πειράζει; ἂν δὲν εἶναι ἡ στράταις παστρικάις; Ἐχει νὰ στρώσῃ χάμου νὰ φάῃ ἢ καμνηθῇ; Καὶ τοῦ λόγου σου εἶσαι ἀνθρώπος τοῦ Πρεβεδοῦρου, κ' ἐγὼ θέλω νὰ ἔχω τὴν φιλία του, λοιπὸν μπορούμε νὰ μιλήσουμε ἐλεύθερα. Ἐκεῖνο ποὺ ἔκαμε προχθὲς τὸ βράδυ νὰ πτεῖλῃ νὰ ἀμαχέψῃ τοὺς Σοβραβουτουβαρέους ἦταν σωστό; ἔπειτα ποὺ ἔκαμε ἀντίπροχθες, ταῖς τέσσερα ὥραις τῆς νυχτός, ἕνός ἀρχόντου, ἀπὸ τὰ μικρὰ σπίνια βέβαια, ὅμως ἐνός ἀρχόντου. Τὸ ἔκανε κανεὶς παρὰ ἐνός ἐχθροῦ του;—Νὰ περάσῃ τὴν νύχτα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ στενοκάντουνα, καὶ διατὶ ἦταν ἀπὸ τὰ στεῖλη τὸν Κόρτε ἐπάνω εἰς τὸ σπίτι διὰ νὰ ἀμαχέψουν τοὺς νοικοκυρέους, ποὺ ὅλοι ἐκοιμώντανε καὶ νὰ τοὺς προσηύχῃ τὸσο φόβο;

ΓΕΡ. Καὶ ὁ Καντσηλιέρης τὸν ἐκατάκρινε πολὺ διὰ αὐτὸ τὸ καίμα.

ΔΑΡ. Ἀλλὰ τοῦ ἐμῆκε, μοὶ ἔλεγε, νὰ παστρέψῃ τὴν χώρα.

ΓΕΡ. Τί χρειάζονται τόσαις πάστραις; Ὅμως, σοῦ ματακάμῃ, ὅτι θέλει, φθάνει ἐμὲ νὰ μὴν πειράξῃ.

ΓΕΡ. Γνωστικότατα, ἐκλαμπρότατε. Μὰ μὴν ὀρίξῃς νὰ κολλήσῃς στὸ ἀρχοντικὸ ν' ἀναπαυθῇς ποῦσαι κουρασμένος ἀπὸ τὰ καβῆλα;

ΔΑΡ. Ὅχι, στέκω μάλιστα με εὐχαρίστησι ν' ἀκούσω καὶ τὰς ἄλλας.

ΓΕΡ. Θὰ γνωρίζῃς πῶς ἐμιλήθηκε καὶ ἡ κάουζα τοῦ ἀρχοντοῦ Κокάλα διὰ τὰ κοντισιονάδα. Τὸν εὔρηκε τοῦ χεριοῦ του ἀποκότατος τοῦ Ἀβερσάριου καὶ τοῦ εἶπε ὅσα σέρνει τὸ χερμῖ.

ΔΑΡ. Μὴν τὸν πάρης ἔτσι τὸν Κοκάλα. Ἄν δὲν εἶναι ἄνθρωπος διὰ πράξι, εἶναι γαμπινέτο, δὲν εἶναι διὰ πέταμα. Ἀμὴ Ἀβοκατοκουμέσοι, βγάνοντας μερικοὺς ὄντας τρατάρουνε ζεις πὼς μιλοῦνε:

ΓΕΡ. Δὲν μιλοῦνε: Ἀμὴ τί κάνουν, ἐκλαμπρότατε;

ΔΑΡ. Τί κάνουν; Ξερνοῦνε. Ἐκεῖνος ποῦ ξερνάει, ξέρει τὴ βγάλη ἀπὸ τὸ στόμα του; ὅ,τι σπρώζει ἔξω τὸ στομάχι του.

ΓΕΡ. Χά! χά! χά! Ἀλήθεια, ἐκλαμπρότατε, καὶ τὸ εἶπε πολλή νουσιμάδα.

ΔΑΡ. Ὅμως ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα παράπονο ἀπὸ τοὺς κατοκουμέσους, μάλιστα πάντα με ἐδούλεψαν ἐμπιστευμένα λήθεια, κ' ἐγὼ δὲν ἔλειψα ἀπὸ νὰ τοὺς ἀνταμείψω πλουσιοποροχὰ τὸν κόπον τους.

ΓΕΡ. Εἶναι κιόλας ποῦ δὲ φοβοῦνται.

ΔΑΡ. Τί ἄλλο λοιπὸν ἔχομε.

ΓΕΡ. Ἐχομε καὶ τὸν σκοτομὸ τοῦ Ντουρά.

ΔΑΡ. Ἥχητάς! Τὸν κλέφτη! Μοῦ κακοφαίνεται πὼς προσιπάει τὸν σκοτώσουνε δὲν ἔκαμα νὰ τοῦ τσακίσουνε με τὸ ραβδί. εἰς καιρὸν ποῦ ἡμουνά ἐκεῖ, ἐδιαπλάτωσε τὰ φυλλοπαρέθρονα νός μου ἀχερόσπιτου ποῦ ἦταν μισογυρμένα, διὰ νὰ ἰδῇ τί μέσα. Δὲν τὸ ἔμαθα εὐθύς... καὶ ἐκεῖνος ἐφιδοφάσθηκε καὶ τίστηκε, ποῦ ἔστειλα νὰ μοῦ τὸν τσακώσουνε. Νὰ τὸν κάμω ἰδῇ εὐλίλους ἀγγέλους, νὰ τὸν οὐρμάσῃ καλὰ τὸ ματσούκι.

ΓΕΡ. Τὸν ἔωσαν, φαίνεται, ἡ κατάραις τῶν Ὀβραίων. ἦταν ἓνας ἀπ' ἐκείνους, καθὼς ἡ ἐκλαμπρότης σου θὰ γνωρίζω ποῦ ἦδραν τὴν ἀπερασμένη Λαμπρὴ τὸ παιδί πνιγμένο εἰς τὴν ριγιάλι εἰς τοῦ Νταβία, καὶ τοῦ ἐτρούπησαν τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια, κ' ὕστερα τὸ ἐπῆγαν εἰς τὸ Κάστρο φωνάζοντες πὼς τὸ σταύρωσαν οἱ Ὀβραῖοι, διὰ νὰ εὐρουνε ἀφορμὴ νὰ κτυπήσῃ τὸ Γέτο νὰ τοὺς διαγυμήσουν. Λένε ὅμως νὰ τοῦ ἔφερε τὸ σκοτομὸ ποῦ ἔμπαινε ἀπὸ μιὰ θυρίδα κ' εὗρισκε τὴν γυναῖκα τὸν Τσουνήρη.

ΔΑΡ. Καὶ τὸν ἔσμπλαξε;

ΓΕΡ. Δὲν πιστεύω, διατὶ δὲν εἶναι μήτε βέβαιο πὼς νὰ ἐσκότωσε ἐκεῖνος, καὶ μοῦ φαίνεται κ' ἐμὲ παράξενο, διατὶ τὸν Τσουνιρέο εἶναι μαθημένοι εἰς παρόμοιαις τιμαῖς. Τάχουνε ὁρίαις μακρῦα.

ΔΑΡ. Ὡστε ὅπου;

ΓΕΡ. Βάνουν καὶ τὸν φίλον του τὸν Κώστα, ποῦ τώρα εἶναι ἐτσακώθηκα ἐκεῖ ποῦ ἐμοίραζαν τὰ κλεφτὰ καὶ τὰ ἄρπαξαν ἀπὸ ταῖς πλύστραις ποῦ ἐγύριζαν ἀπὸ τὸν ἄρπαγμα.

ΔΑΡ. Ἐκεῖνον ποῦ τοῦ ἔδωσαν τοὺς σκάρσους ἀπὸ τὸν ἄρπαγμα λὶ τοῦ Κάστρου;

ΓΕΡ. Τὸν ἴδιον, διατὶ δέρνεμε ἄνδρα δέρνε με κ' ἐγὼ τὸν ἴδιον ἄνδρα, δὲν τὸν ἔσωσε τόσαις φοραῖς ἡ σκοτεινὴ φιλία δὲν τοῦ ἔσωσε τὸ Κάστεργο, ποῦ ἀλήθεια τὸν ἔκαμε νὰ μὴ φράγκικα, δὲν πείθεται καὶ πάντα ψάλλει με τὸν ἴδιον ἄνδρα.

θε ὅμως ἓνας καὶ μοῦ εἶπε εἰς τ' αὐτί, ποῦ τ' ἄκουσε κ' ἐκεῖος ἔτσι ντὲ τσαραμπουτάνα, ἓνα ἄλλο ὑποκείμενο χοντρό. Μὰ σὲ πα-
ρακαλῶ, ἐκλαμπρότατε, νὰ τὸ βαστάξης μυστικό, διατὶ εἶναι φί-
λος μας, καὶ μπορεῖ κηόλας νὰ μὴν εἶναι αὐτός, δὲν τό'λεγα ἂν
δὲν ἤξευρα με τί ἄξιο ὑποκείμενο κουβεντιάζω. Μοῦ τὸ ἐξεμυ-
στηρεύτηκε αὐτός... ὅμως...

ΔΑΡ. Κύρ Γερασιμάκη, καὶ τοῦ λόγου σου με ξέρεις κ' ἐγὼ σὲ ξέρω. Λοιπὸν, δὲν χρειάζονται τοῦτα τὰ προσιμιάκια!

ΓΕΡ. Γνωρίζεις τὸ τσάκωμα στὸν τζόγο ποῦ ἔλαβε ὁ Ντου-
ρὰς με τὸν Φιλιππάκη;

ΔΑΡ. Τὸν Γιαργυρόπουλο;—τὸ γνωρίζω.

ΓΕΡ. Καὶ τὸ φάσκελο ποῦ τοῦ ἔδωσε ὁ Ντουρὰς κατὰμπρο-
στα εἰς ὅλους;

ΔΑΡ. Τὸ ἄκουσα (κουνιῶντας τὸ κεφάλι του καὶ χαμογε-
λῶντας).

ΓΕΡ. Καὶ τὸ χέρι του ποῦ ἐδάγκωσε ὁ Φιλιππάκης;

ΔΑΡ. Λὲς λοιπὸν;...

ΓΕΡ. Δὲν λέγω τίποτε. Καθὼς ἓνας φίλος μοῦ ἀνέφερε σοῦ εἶπα. Μὲ ἐπαρκαλέσε νὰ μὴν τὸ πῶ κανενός. Τοῦ τὸ ἔταξα, μὰ εἶπα μέσα μου, δὲν δύναται νὰ τὸ κρύψω τοῦ ἐκλαμπρότατου ἀ-
φεντὸς Δάρειου Ρονκάλα, μάλιστα ποῦ ὁ Φιλιππάκης εἶναι καὶ
φίλος σου καὶ φίλος μου.

ΔΑΡ. Ἐμε φίλος μου; (με θυμόν).

ΓΕΡ. Καταλαβαίνω, ἐκλαμπρότατε, περνάει μεγάλη διαφορὰ ἀναμεταξύ σας. Ὅμως ἡ ἐκλαμπρότης σου καταδέχεται νὰ τι-
μᾶς ἐμὲ κράζοντάς με φίλο σου, πόσο μάλλον τὸν Φιλιππάκη ποῦ
εἶναι φαμελιά ἀρχοντικιά...

ΔΑΡ. Λίγη ὑπόληψι πάντα τοῦ εἶχα, καὶ ἡ φαμελιά του ἐ-
στάθηκε πάντα ὑποκείμενη εἰς τοὺς ἐχθρούς μου. Ἀρχίζω ὅμως
νὰ ἀφίνω νὰ σβυσθῇ ἡ ὀργή μου ἐναντίον του, διατὶ... Ἀχ! Γε-
ρασιμάκη μου, με ἐκέντησες μία χορδὴ ποῦ δὲν δίνει ποτὲ εὐ-
χάριστον ἦχο διὰ ἐμέ... Τί νὰ σοῦ πῶ; Εἰσὲ λόγου σου, γνωρί-
ζεις ποῦ πάντα ἀνοίγω τὴν καρδιά μου. Ἀχ, Γερασιμάκη... Ὅ-
ταν πωλῶνῃ τὸ δέντρο καὶ προβλέπω πὼς τὸ νέο κολορρίζι δὲν
θὰ δώσῃ ὅμοιον καρπὸ... ὅταν βλέπω πὼς τὰ εὐγενικὰ αἰσθή-
ματα, τὰ ἀληθινὰ ἀρχοντικά, δὲν ἔχουν θεμέλιο εἰς τὴν ψυχὴν
ἐκείνου ποῦ μένει καὶ με παρρησιάζει, ἔρχεται νὰ γυρίσῃ ὁ νοῦς
μου, Γερασιμάκη, καὶ δὲν ἤξερω ὡς τὸ ὕστερο τί θὰ κάμω.

ΓΕΡ. Μὰ δόξα τῷ Θεῷ, τὸ ἀρχοντόπουλό σου...

ΔΑΡ. Ἄς ἀφίσουσιν αὐτὰ. Τοῦ λόγου σου βέβαια δὲν ἡμ-
πορεῖς νὰ πῇς κακὸ διὰ τὸ παιδί μου. Ἐρχομαι εἰς ἐκεῖνον καὶ
σοῦ λέγω πάλι πὼς ἀφίνα νὰ σβυσθῇ λίγο κατ' ὀλίγο ἡ ὀργή μου
ἐναντίον του, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι γλυκὸ εἰς τὴν ψυχὴ μου νὰ φυ-
λάω ὡς ἱερὰ ὅλα τὰ αἰσθήματα τῶν προσγόνων μου. Ἀλλὰ ἡ
νέα αὐθάδεια ποῦ ἔλαβε, ἀρχισε πάλι νὰ μοῦ ξανάφῃ τὴν χολή
σου.

ΓΕΡ. (με χαμόγελο). Καὶ μὴν εἶμαι κ' ἐγὼ εἰς τὴν ὀργή σου
Ἀκουσα τὸν ἀφέντη τὸν Πρεβεδοῦρο νὰ λήῃ ὅτι «μεντιατὸρ νὸ
πὸρτα κέννα». Ὅμως ἂν ἐσφαλα, σοῦ ζητῶ συμπάθειο.

ΔΑΡ. Δέν τά'χω μέ λόγου σου, Γερασιμάκη, μάλιστα ἔκαμες καλά, διατί ἐκείνος ἤθελε μοῦ βάλλει ἄλλους μεσίταις, ἤθελε περισσότερο κοινολογηθῇ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἤθελε λιγοστεύσει ἡ ὑπόληψι τῆς φαιμελιάς μου νὰ παραβαλῇ μέ ἐκείνου. Μὰ τί λέγω; δέν ἔβαλε καὶ ἄλλους ἔπειτα νὰ μοῦ μιλήσουν; Κἄνε ποῦ δέν ἦταν παρὰ δικοί μου.

ΓΕΡ. Ἐγὼ τὸν ἐσυμβούλευσα νὰ τραβηχθῇ καὶ νὰ κρεμᾷ τὸ σακκοῦλι του ἐκεῖ ποῦ σώνει, μὰ δέν μέ ἀκούει, καὶ πόσαις ἄλλαις ὁρμήνιαις δέν τοῦ ἔκαμα! κ' ἐκείνος ὁ ντζόγος...

ΔΑΡ. Ὁ ντζόγος δέν εἶναι τίποτες, μάλιστα εἰς αὐτὸν φαίνεται ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἔχει καρδιά. Καὶ τοῦ λόγου σου ἐξευχτήσας κ' ἐγὼ καὶ ὅλοι ποῦ ἔχουμε γνῶσι ἐξευχτήσαμε εἰς τὸν τζόγο —(μέ χαμηλότερη φωνή). Ἄμποτε καὶ ὁ υἱός μου νὰ ἐξευχτάς εἰς τὸν τζόγο καὶ νὰ μὴν εἶχε κάποιους στοχασμοὺς ἀνάξιους εἰς τὰ γεννητάτα του.

ΓΕΡ. Βέβαια. Ὅμως τότες ποῦ ἐπαράχανε τοῦ'λεγα νὰ παίξῃ μέ γνῶσι, νὰ μὴν πεισμώνῃ—μέ μεγαλοψυχία—καὶ ἄλλα τὸν ἐσυμβούλευσα...

ΔΑΡ. Σ' ἔβαλα νὰ τὸν συμβουλευῇς νὰ μὴν περνᾷ ἐδῶθε. Εἶπα στὸν νοῦν μου νὰ σοῦ πῶ νὰ τοῦ τὸ ξαναθυμῇς καὶ σοῦ τὸ λέγω τώρα ποῦ ἦλθε ἡ περίστασι—διατί φαίνεται πῶς δέν θέλει νὰ τὸ ἀκούσῃ—ἡ μὴν θέλει νὰ τὸ ἀκούσῃ εἰς τέτοιον τρόπο, ποῦ νὰ τοῦ σηκώσῃ καὶ διὰ πάντα τὴν ἀκοή; (θυμωμένος).

ΓΕΡ. Πολλαῖς φοραῖς τοῦ τὸ εἶπα σάν φίλος καὶ δέν θέλει λείψω νὰ τοῦ τὸ ξαναπῶ.—Ὅμως αὐτὸς δέν παύει νὰ μέ παρακαλῇ νὰ μεσιτεύσω εἰς τὴν ἐκλαμπρότη σου—κ' ἐγὼ βλέπω πῶς σοῦ κακοφαίνεται...

ΔΑΡ. Λάβε, σὲ παρακαλῶ, τὸν κόπο διὰ τὴν ὕστερη φορά. Πές του νὰ μὴν τολμήσῃ νὰ περάσῃ, ὅσο εἶναι ἡ θεγατέρα μου εἰς τὸ σπίτι, ὑποκάτω ἀπὸ τὰ παρεθύρια μου, μὴν λάχῃ... Πές του πῶς θὰ εἶναι διὰ τὸ καλὸ του.

ΓΕΡ. Ἐγὼ εἶμαι ἔτοιμος νὰ σὲ δουλεύσω, καὶ κάνω καὶ περισσότερη δουλεύει τοῦ Φιλιππάκη, ἐβγάνοντάς τον ἀπὸ τὴν ὀργή σου. Δέν ἐπάσχισα τώρα λίγο νὰ τονέ κάμω νὰ ἀπέχῃ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τρέλα ποῦ τοῦ ἦλθε νὰ κάμῃ;

ΔΑΡ. Τί; μέ ἀποβλέπει; Μοῦ κάνεις τὸν φίλο, πρέπει εὐθὺς νὰ μοῦ τὸ πῆς, Γερασιμάκη, θέλω νὰ τὸ ἀκούσω εὐθὺς.

ΓΕΡ. Ὅχι, ὄχι, ἐκλαμπρότατε—ἂν ἦτον πρᾶγμα ποῦ νὰ μὴν μπορῇ νὰ διορθωθῇ δίχως νὰ τὸ μάθῃς, ἦτον χρέος μου νὰ σοῦ τὸ φανερῶσω—ὁμῶς ἐλπίζω νὰ τὸν ἀντισκόψω καὶ...

ΔΑΡ. Ἐλπίζεις; ἐλπίζεις; καὶ μένοντάς ἐγὼ εἰς τὰ σκοτάδια νὰ κινδυνεύῃ ἡ ὑπόληψί μου; Πρέπει εὐθὺς νὰ μοῦ τὸ πῆς ἢ θὰ τὸ μετανώσῃς.

ΓΕΡ. Μὴ νομίζῃς δὲ νὰ εἶναι τίποτες ποῦ ἂν τὸ κάμῃ...

ΔΑΡ. Λοιπὸν καὶ λόγου σου δέν πρέπει νὰ μοῦ τὸ κάνῃς μυστήριον, διατί ὅταν ὁ λογιζμὸς δέν βλάβῃ τὴν ὑπόληψί μου, μπορῶ νὰ τὸν ἀλησμονήσω, ἂν δέν τὸν βάλῃ εἰς πρᾶξι. Μὰ τί εἶναι; ἡν μέ κάνῃς νὰ ἀδημονῶ (θυμωμένος).

ΓΕΡ. Αἱ, πράματα, πέστα, παιδιάστικα. Ἐμαθα (χαμογελῶντας) πῶς τοῦ ἐβουλήθηκε νὰ κλέψῃ ἀπόφε τὸ βασιλικὸ τῆς ἀρχοντοπούλας σου.

ΔΑΡ. Παιδιάστικα; Νὰ κλέψῃ τὸ βασιλικὸ, παιδιάστικα πράματα τὰ λές; Σὲ θαυμάζουμαι, Γερασιμάκη. Νὰ τολμήσῃ κανεὶς νὰ ξεφτήσῃ ἀσβέστη ἀπὸ τὸν τοίχό μου χάνω τὴν ὑπόληψί μου ἂν δέν παιδευθῇ εὐθὺς ὁ αὐθάδης, καὶ νὰ κλέψουν τὸν βασιλικὸ ἀπὸ τὸ παρεθύρι τοῦ σπιτιοῦ μου δέν μοῦ χάνει παντελῶς τὴν τιμὴν μου, ἂν δέν σκεπάσῃ εὐθὺς χάμου, ἐκείνος ποῦ τολμήσῃ νὰ τὸ κάμῃ, τὸν βασιλικὸ μέ τὸ κορμί του.

ΓΕΡ. Δέν ἐλόγιαζα ποτὲ νὰ σοῦ κάμῃ τόσο ἐντύπωσι.

ΔΑΡ. Δέν κάνουν αὐτὰ ἴσως εἰς ἐλόγιό σου, δέν κάνουν ἐντύπωσι εἰς ἐκείνον τὸν ἀνόητο ποῦ τοῦ φαίνεται νὰ τὰ πράξῃ μέ τόσο εὐκολία. Ἀλλὰ ἓνας ποῦ δέν θέλει νὰ λιγοστεύσῃ τὴν παλαιὰ τιμὴ τοῦ σπιτιοῦ του δέν τὰ στοχάζεται ὡσάν καὶ λόγου σου. Ἐνῆς, ποῦ τὸ αἷμα του, κατάγεται καθαρὸ ἀπὸ λαμπρότητα πηγῇ ἔχει πλέον εὐκολοκέντηται ταῖς αἰσθησές του, καὶ δέν πέρνει τὰ πράματα σάν τὸ λαό. (Περιπατεῖ θυμωμένος).

ΓΕΡ. Ἐχῇς ὅλο τὸ δίκηο, ἐκλαμπρότατε, ἐγὼ θὰ πασχίσω νὰ τὸν κάμω, ἂν θέλῃ νὰ μέ ἀκούσῃ, νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ παρόμοιαις ἀτοπταῖς πράξαις.

ΔΑΡ. Σ' εὐχαριστῶ, δέν θέλω νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τίποτες. Μὴν λάβῃς καμμίαν πείραξι. Ἐπιθυμῶ νὰ ἔλθῃ. (Περιπατεῖ θυμωμένος).

ΓΕΡ. Ζητῶ συμπάθειον, μὰ ὅταν πασχίσουμε νὰ μὴν λάβῃ τόπο... Ἡμπορεῖ νὰ τὸ εἶπε μοναχά...

ΔΑΡ. Φθάνει τοῦ ἡ αὐθάδεια νὰ τὸ πῇ. Δείχνει τὸ λίγο λογαριασμὸ ποῦ κάνει εἰς ἐμέ, καὶ θέλω νὰ ἰδοῦμε ἂν λογαριάζῃ σωστά. Μὰ πῶς τὸ ἔμαθες;

ΓΕΡ. Ἐμὲ τοῦ ἰδιοῦ τὸ εἶπε...

ΔΑΡ. Ἀκουσα.—Ἐχε γειά, Κύρ Γερασιμάκη.

ΓΕΡ. Παρακαλῶ, δέν ἐτελειώσα. Μοῦ τὸ εἶπε...

ΔΑΡ. Πρέπει νὰ σ' ἀφίσω. Ἐθυμήθηκα μίαν ὑπόθεσι.—Ἐλπίζω, μάλιστα εἶμαι βέβαιος, πῶς δέν θὰ τὸ κάνῃ.—Ὅταν τὸν ἴδῃς σὲ παρακαλῶ νὰ τὸν συμβουλευῇς νὰ μὴν παρᾶρχεται τοῦταῖς ταῖς μερίαις. Δέν κάνει καλά.—Πηγαίνω διατί ἔθυμήθηκα μίαν ὑπόθεσι (μέ πλαστήν ἡσυχία).

ΓΕΡ. Μὰ δέν μέ ἄφησες, ἐκλαμπρότατε, νὰ τελειώσω τὸν λόγο μου.

ΔΑΡ. Ταῖς εἰδησαις; Ἀλλῇ ὥρᾳ...

ΓΕΡ. Λέγω, δέν σοῦ ἐφανέρωσα πῶς τὸ ἔμαθα.

ΔΑΡ. Τί βλάβει; Μοῦ τὸ λές ἄλλη φορά. Σ' ἀφίνω γειά. (Φεύγει).

ΓΕΡ. Καμόνου ὅσο θές. Εἶσαι σάν τ' ἄσκι φουσκωμένος καὶ δέν θὰ ξεφουσκώσῃς δίχως ἀντάρα. Ἐλπίζω νὰ τὸν ἐδοῦλευσα καλά τὸν φίλο μου καὶ μέ τὸ γέρι ἐτόυτου τοῦ ἄλλου φίλου μου. Χά! Χά! Χά! (γελά σαρωδωνικῶς). Ὅμως, ἂν τὸ καλοστοχασθοῦ, με δέν φαίνεται τόσο πιθανὸ ὁ Φιλιππάκης... νὰ τοῦ βουληθῇ... παρόμοια καμώματα... μέ τὸ σπίτι ποῦ ζητάει νὰ δέσῃ γάμο.

Δὲν τὸν ἔχω τόσον ἀπερλόϊστον. "Ὁμως ὁ Γλοσσίδης μοῦ τὸ ἐβεβαίωσε.—" Ἄν ἐπαράκουσε ἐκεῖνος; "Ὁ Ρονκάλας θέλει νομίσει πῶς τὸν ἀντίσκοπα. Μὰ πάλι ποῖος ξέρει μὴν τὸν συγκροτάει ὁ διάολος, μὴν τὸν τρώει τὸ αἱμά του; Δὲν μοῦ ἐχειρίσθηκε πολὺς κόπος νὰ ἀνάψω τὸν γέρο. Τὸν ξέρω ἐγώ, εἶναι εὐκολοἀνάφτος σὰν ἱσκα. "Ἄν ἤθελε τοῦ πῶ διὰ ταῖς μάσκαραις, ἢ τίποτες ἄλλο ἀπὸ ἐκεῖα ποῦ ξέρω, ἤθελε τοῦ ἀνακατώσω τὴ χολή του καὶ ἐναντίον μου, κ' ἤθελε μοῦ τὴν φυλάξει κ' ἐμέ.—"Ὡς τόσο ἄς πᾶω νὰ χαροποιήσω τὸν Καντσηλιέρη πῶς δύναται γλήγορα νὰ ἀλειφθοῦνε λάδι τὰ χέρια τοῦ Ρεγγιμέντου. (Θέλει νὰ ἀναχωρήσῃ καὶ βλέποντας ποῦ ἔρχεται ὁ Γιαργυρόπουλος λέγει:) "ὦ! ἀφέντη Φιλιππάκη, ἀγαπημένε μου!

ΣΚΗΝΗ ΟΓΑΘΗ

Φιλιππάκης καὶ αὐτός.

ΦΙΛ. "Εμαθα, πῶς ἦσουν εἰς τοῦτα τὰ μέρη κ' ἦλθα νὰ σ' ἀνταμώσω διὰ νὰ σὲ παρακαλέσω πάλι...

ΓΕΡ. Σταῖς δούλευσές σου,—ὅμως ἂν μοῦ ἔκανες τὴ χάρι... διὰτὶ ἐθυμῆθηκα μία δουλειὰ ποῦ με βιάζει...

ΦΙΛ. Παρακαλῶ σε... μίαν μόνη στιγμὴ—δὲν σὲ κρατῶ πολὺ.

ΓΕΡ. Στοὺς ὀρισμούς σου λοιπόν.

ΦΙΛ. Καὶ ἄλλη φορὰ σ' ἐμασταπεύραξα διὰ τὴν ὑπόθεσι ποῦ δὲν ἔλαβε τέλος. "Ἄλλ' ἐπειδὴ γνωρίζω πῶς κανέναν περισσοτέρον ἀπὸ λόγου σου δὲν ἀφουγκράζεται ὁ Ρονκάλας, διὰ τοῦτο ἐστοχάσθηκα νὰ σὲ παρακαλέσω πάλι νὰ μεταλάβῃς τὸν κόπο νὰ τὸν παρακινήσῃς... καταλαβαίνεις...

ΓΕΡ. "Εγὼ δὲν παύω, θάβει ποῦ μοῦ τὸ ὥρισε μία φορὰ, νὰ τὸ συγκροτάω, ὅμως αὐτός, δὲν μπορῶ νὰ φαντασθῶ τὴν ἀφορμὴν, δὲν θέλει νὰ τ' ἀκούσῃ. "Ἀπὸ τόσους δικούς ποῦ ἔχεις βάλε καὶ κανέναν ἀπ' αὐτούς, μὴν τοὺς ἐντραπῇ.

ΦΙΛ. Δὲν ἔλειψα, δὲν λείπω. "Ὁμως γνωρίζω πῶς εἰς τοῦ λόγου σου πολὺ ἀπιθόνεται... πρόσταξέ με κ' ἐμέ εἰς ὅ,τι με νομίζεις ἀρκετόν...

ΓΕΡ. Μὴν μοῦ λὲς αὐτά, ἀρχοντά μου. "Εμὲ εἶναι χρεὸς μοῦ νὰ σὲ δουλεύω. Σὲ βεβαιώνω πῶς πολλαῖς φοραῖς ποῦ τὸν ἐπάρηκα εἰς καλὴν ὥρα, τοῦ ἐμίλησα ἕξω ἀπὸ τὰ δόντια. Μὰ τί νὰ σοῦ πῶ, θέλει κ' ἐκεῖνος ὁ χριστιανὸς κατερεῖ νὰ ἔλθῃ ἔτσι τὸ πρῶγμα ποῦ νὰ μὴν μπορῇ νὰ κάμῃ ἄλλιως.... Διὰτὶ ἔτσι μερικοί... "Ὁμως ἡ ἀφεντιά σου εἰσαι φρόνιμος...

ΦΙΛ. Μὴν τὸν πέρνης ἔτσι τὸν Γέρο-Ρονκάλα, δὲν εἶναι ἀπ' ἐκείνους ποῦ δίνουν στατικῶς ἐκεῖνο ποῦ θεληματικῶς ἀρνιοῦνται, καὶ δὲν λησμονᾷ τὸ βίασμα ποῦ τοῦ κάμουν. "Ὁχι ὅμως διὰ τοῦτο τὸν φοβοῦμαι. "Ἐχω τὸ ἐλάττωμα νὰ μὴν με πιάνῃ εὐκολὰ ὁ φόβος, καὶ θέλει τὸ ἰδεῖς καὶ ἐμπράκτως γλήγορα ἂν λάβῃς...

ΓΕΡ. Κάτι ὥριζε νὰ πῇς;...

ΦΙΛ. Τίποτες. Τοῦτο μοναχὰ ποῦ σὲ παρακαλῶ νὰ λάβῃς...

πάλι τὸν κόπο. Μὰ νὰ τοῦ μιλήσῃς με θερμότητα καὶ νὰ μοῦ δώσῃς ἀπόκρισι.

ΓΕΡ. Σὲ δουλεύω με ὅλη μου τὴν καρδιά, διὰτὶ ἐπιθυμῶ νὰ σὲ ἰδῶ εὐχαριστημένον.

ΦΙΛ. Εἰσαι διὰ τὸ φόρο;

ΓΕΡ. "Ὁχι, εἶμαι διὰ ἀπάνωθε. Σ' ἀφίνω γιὰ.

ΦΙΛ. Χαιρετῶ σε καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ λάβῃς ἔγνοια τὸ γληγορότερον.

ΓΕΡ. Μεῖνε ἡσυχος. (Φεύγει).

ΦΙΛ. Μοῦ κάνει τὸν φίλο, μὰ λίγο τοῦ πιστεύω. Τέτοιοι ἀνθρώποι δὲν ἀκούνε φιλία. Μὰ τί νὰ κάνω; Πολλαῖς φοραῖς εἶναι ὁ τοῦ στενοχωρημένους νὰ προστρέχῃ εἰς τὰ μέσα ποῦ λιγώτερο τοῦ ἀρέσουν διὰ νὰ λάβῃ τὸ ποθοῦμενο.—Τὶ νὰ κάνῃ τώρα ἡ Γαρουφαλιά μου! Μὴν ὀλοένα κάθεται καὶ κλαίει! Μοῦ κακοφαίνεται πῶς πρέπει γλήγορα νὰ προστρέξω εἰς τὸ μέσο τὸ πλεῖον καὶ νὰ τὴν ἀπολαύσω. Βαστιοῦμαι ἀκόμη διὰ νὰ μὴν κατῆμι, ἄλλοι δὲν ἤθελαν νὰ ἔμπω εἰς ἐβάσανα με τὴν φαμελιάς καὶ ἄλλοι δὲν θέλουν, διὰτὶ μπορεῖ ἔτσι νὰ μὴν λάβω τὸ προικὶ ποῦ μοῦ τυχαίνει, καὶ δὲν θέλουν νὰ ξαναπωθῇ δι' ἐμέ τὸ γέρο ποῦ εἰπώθη διὰ ἕναν παλαιὸν τῆς φαμελιάς μας: "Ὅπισω Γιαργυρόπουλε καὶ τὰ προικιά εἶναι λίγα». Εἶναι πράγματα διὰ σκάσι καὶ γέλοιο στὸν ἴδιον καιρό.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΗ

(Νύχτα)

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

"Ἡ Ρονκάλενα, ἡ θυγατέρα τῆς Γαρουφαλιάς, ἡ πρώτη γνέθοντας λιγὴ, κ' ἡ δεύτερη πλέκοντας, κ' ὅσπερ ἡ δουλεύουσα τοὺς Λανάρω.

ΡΟΝ. "Ἡ τοῦτα τὰ κούτσουρά μου εἶναι κρατημένα καὶ δὲν μποροῦν νὰ στρίψουν τ' ἀδράχτι, ἢ τοῦτα τὰ σκουλιά δὲν ἔχουν παντελῶς συρμῇ.

ΓΑΡ. Θές, μάννα μου, νὰ πάρῃς τὸ σκαλτσούνι καὶ νὰ μοῦ δώσῃς ἐμέ τὴν ρόκα;

ΡΟΝ. "Εγνοῖα σου, ἔγνοῖα σου, θεγατέρα. Νὰ μοῦ κράξῃς μοναχὰ ἐδεκεῖ, νὰ σὲ χαρῶ, τὴ Λανάρω, γιὰτὶ κάθε ποῦ σηκώται, τοῦτα τὰ ἔρμα μου πόδια με συγγλίζου.

ΓΑΡ. Μὴ σηκωθῇς, μάννα μου, καὶ τώρα ἐγὼ εὐθύς. (Σηκώνεται καὶ πηγαίνει νὰ κράξῃ τὴν Λανάρω, ἔρχονται καὶ ἡ δύο καὶ ἡ Γαρουφαλιά πηγαίνει καὶ κάθεται εἰς τὸν τόπον τῆς).

ΡΟΝ. (Εἰς τὸν καιρὸν ποῦ λείπει ἡ θυγατέρα τῆς λέγει σφουγγίζοντας τὰ μάτια τῆς): "Ἀχ! καλὸ μου θηλυκό, μὰ δυστυχι-

ΛΑΝ. Τί ὀρίζεις, Κυράτσα;

PON. Πές μου, Λανάρω μου, εἶναι πολὺ ὥρα ποῦ ἐβγήκε ὁ ἀφέντης σου;

ΛΑΝ. Σὲ λίγο, ἀφοῦ ἀναψα τὰ καντηλιέρια.

PON. Κ' ἐφόρεσε τὰ κοντά του;

ΛΑΝ. Ἀμὴ πῶς! Μάλιστα ἤθελε νὰ φορέσῃ τὴ παληὰ του γιαπούντζα, μὰ σὰν ἦτον ξυλωμένο τὸ βελουδί, ἐπῆρε τὴν κενούρια καί...

PON. Ὡ κακὸ ποῦ μοῦ'λθε! καί μοῦ τὸ εἶχε πῆ, ἀστοχία μου, νὰ τοῦ ράψω, κ' ἐγώ, ἡ ἔγνοιας μου μ' ἔκαμαν καί τὸ λησμόνησα. Νά'θε τὸν ἰδῶ τὴν ἔπερνα μία στιγμή καί τοῦ τὴν ἔρραφτες (τῆς θυγατρὸς τῆς). Μὰ τὸν ἀποφεύγω ἡ δύστυχη διατὶ ὅταν μὲ βλέπῃ ἐμπρός του, σὰν νὰ ἔβλεπε τὸν μεγαλύτερό του ἐχθρό. Μὰ τί κακὸ τοῦ ἔκαμα; Δὲν τὸν δουλεύω σὰν σκλάβο; τοῦ ἐξόδευσα τόσους χρόνους; Ἡ εἰμί καμμία σκορπαλευροῦ; ἡ μ' ἐπῆρε δίχως προικιό; Μάλιστα ἤμουνα κ' ἐγώ μία ἀπὸ αἱς βαροπροικοῦσαις. Τὸ ἀμπιτό μου τὸ νυφικάτικο μοναχὰ ποῦ ἐσταϊνότουνα, ὅλο ἀσῆμι καί χρυσάφι, ἐκούστιζε πενήντα τσεκινία, ὁ ἀνδριές μου, τὸ πετρελέ, ἡ κασκάδαις μὲ σαγέταις ἀσημένιας, τόσα σεντόνια λινὰ μὲ ξόμπλια καί ροκόπλεκα, τὸ πᾶν πλωμα τὸ σουριάνικο, δὲν μελετάω, τὸ ἀσημοχρῦσαφο καί τὰ πᾶν τράδια, καί τὰ κοντάδα, καί τὰ χαρίσματα. — Καί θέλει ἐβῶ μωρε; (τῆς Λανάρως).

ΛΑΝ. Ἐχάλασε τὸν κόσμο, ἐγίνηκε ὄφισ καί δύο βουνα, μοῦ εἶπε νὰ σὲ κράξω νὰ κοπιάσῃς ἐκεῖ, κ' ὕστερα μοῦ'πε διὰ τὴν ἀφεντιά σου, Κυράτσα... μὰ δὲν τὸ λέω... (μὲ φρίζι).

PON. Κ' ἐγώ δὲν θέλω νὰ τ' ἀκούσω. Τί σ' ἐγνοιάζει, μωρή, τί λέει διὰ μὲ ὁ ἀφέντης σου; — δὲν εἶναι νοικοκύρης; γύρευε σὺ τὴν δουλειά σου.

ΓΑΡ. Ἐσὺ λίγο θέλεις νὰ ἀρχινήσῃς τὰ μαθημένα σου, νὰ μὰς γεμίζῃς τ' αὐτιά μὲ ψέματα.

ΛΑΝ. Ὅχι, νὰ ζῆς, Κυρατσούλα μου. Μοναχὰ εἶπε διὰ νὰ μὴν τὴν κράξω καθὼς πρῶτα μοῦ ὥρισε, εἶπε ὁ ἀφέντης μου στάσου, ἄφες τὴν, ἄς πᾶν στὸ διάολο.

PON. Μπα! ποῦ νὰ σὲ πιάσῃ τὸ σύφλογο! Μπα! φωτιά νὰ σὲ κάψῃ! Δὲν φοβάσαι ἐμπρός στὰ κονίσματα νὰ μελετᾷς τὸν πικατάρτο! Κῦτάξε ἡ σαμπίκα, τὸ μαμουριακὸ τί λόγια λέει!

ΛΑΝ. Ὁ ἀφέντης δὲν φοβάται νὰ τὰ βλασφημάῃ, κ' ἐγώ ἂν μελετᾷ ἐμπρός τους τὸ διάολο...

PON. Σύρε, χάσου, λέω.

ΛΑΝ. (φεύγοντας). Μὰ τί σοῦ ἔκαμα; Εἶπα ἐκεῖνο ποῦ εἶπε ὁ ἀφέντης.

PON. Κῦτάξε ἡ ὀργισμένη! Δὲν ἀναψε μήτε τὸ καντήλι! Μωρή!

ΛΑΝ. (ἔρχεται ὀπίσω). Τί ὀρίζεις;

PON. Τήρα ἔγνοια ποῦ ἔχεις; Κακὸ ποῦ μὰς ἦρθε! Καί πῶς θὰ μὰς δώσῃ ὁ Θεὸς καλὸ! Ἔτσι γνοιάζεσαι τὸ καντήλι—αἱ;

ΛΑΝ. Μήγαρης εἶναι αὐριο ἅγια ἀνάστασι;

PON. Θὰ καρτεροῦμε μοναχὰ τὴν ἅγια ἀνάστασι ν' ἀνάβου— με τὸ καντήλι! (κάνει τὸν σταυρόν τῆς). Δὲν τὸ ξέρεις πῶς ἐγώ τὸ θέλω νάναί ἀκοίμητο;

ΓΑΡ. Ἄς ἐκάναμε λιγώτερα κακὰ καί ἄς εἶχαμε λιγώτερη ἔγνοια διὰ τὸ καντήλι. Μὰ ἡ δύστυχη ἡ μάνα μου δὲν φταίει. (μόνη τῆς).

ΛΑΝ. Νὰ κάμω τὸν ὀρισμό σου (πηγαίνοντας).

PON. Γιά, γιά, ἔλα ἐδῶ, ἐκλείσες καθὼς σοῦπα τὴν μπροστινὴ πόρτα;

ΛΑΝ. Ναῖσκει.

PON. Καί τὴν πισινὴ τὴν ἀφίσεις γυρτή, ποῦ θὰ γυρίσῃ ὁ ἄνθρωπος μὰς μὲ μία γυναῖκα;

ΛΑΝ. Ναῖσκει.

ΓΑΡ. Τοῦ κάκου, μάνα, θὰ τὴν κάμῃς νά'λθῃ καί τέτοια ὥρα.

PON. Ἐγνοια σου, θεγατέρα (τῆς Γαρουφαλιάς). Ἀφοῦ ἔλθῃ, ἂν ἀκούσῃς νὰ κουρταλήσῃ κανεῖς, μὴν τοῦ ἀνοιξῇς, ἂν δὲν μὰς τὸ πῆς. Ἀναψε πρῶτα καί τὸ καντήλι (τῆς Λανάρως).

ΛΑΝ. Ναῖσκει (πηγαίνοντας).

PON. Ἐλα δῶ, ἔλα δῶ.

ΛΑΝ. Ἐδῶ'μαι.

PON. καί ὁ γυιὸς μου ἂν ἀκούσῃς νὰ ἀνεβαῖνῃ, τρέξε πὲς μὰς το.

ΛΑΝ. Αἱ, ὁ ἀφέντης μου ὁ μικρὸς ὅταν βάνεται νὰ φυλλο-

λογάῃ τὰ χαρτιά του καί νὰ μουρμουρίζῃ, δὲν τελειώνει ποτέ.

Ἀμὴ κάπου-κάπου τσακώνεται καί μὲ τὰ χαρτιά του καί φωνάζει μὰ δὲν τὸν ἀκούω τί λένε, μ' ὅλον ποῦ στέκω μὲ τόσο αὐτί,

διὰ νάκούσω μὴ διαβάξῃ τὸν Ἀρετῶκριτο.

ΓΑΡ. (γελᾷ).

PON. Μοναχὸς εἶναι στὸν μεντζάο του;

ΛΑΝ. Ὅσκει, εἶναι κ' ἐκεῖος ὁ ξένος ποῦ μιλεῖ τραυλὰ σὰν μικρὸ παιδί. Στέκουν κ' οἱ δύο σκυμμένοι ἐπάνω σ' ἓνα χαρτί

σὰν τὴν Μαμὴ ποῦ λυσοδένει τὸν δράκο. Τοὺς ἐπαραμόνεψα ἀπὸ τὴν χαραματίδα τῆς πόρτας.

ΓΑΡ. Καλὸ πράγμα νὰ παραμονεύῃς; Μὴν τὸ κάμῃς ἄλλο, διατὶ τὸ λέω τοῦ ἀδελφοῦ μου.

ΛΑΝ. Μὴν τὸ πῆς νὰ σὲ χαρῶ, Κυρατσούλα μου.

PON. Ἐλα, ἔλα, πῆγαινε στὴ δουλειά σου καί ἀναψε τὸ καντήλι.

ΛΑΝ. (φεύγει τρέχοντας καί φέρνει ἓνα λιανοκέρι καί ἀνάβει τὸ καντήλι καί ἔπειτα πάλι ἀναχωρεῖ τρέχοντας).

PON. Καί τοῦτον τὸν ξένον ποῦ ὁ Δραγανίγος ἐπίασε φίλο καί τὸν φέρνει καί εἰς τὸ σπίτι! Ἀλήθεια, ὁ μεντζᾶος του εἶναι

ἐγκλωριστὸς κ' ἔχει καί ἄλλη μπασία... μὰ ὁ πατέρας σας δὲν θέλει νὰ τὸν ἰδῇ, λέει πῶς φουσκώνει τοῦ ἀδελφοῦ σου τὸ νοῦ

μὲ γίλιες αἵρεσες.

ΓΑΡ. Ὡ! μάνα μου, μακάρι νά'χαν τὸν νοῦ τούτου τοῦ ξέ-

νου μόνον δέκα εἰς τὸν τόπον μὰς. Ξέρω νὰ σοῦ πῶ, πῶς ὁ ἀ-

δελφός μου ἦτον πάντα καλὸς καί γνωστικός, ἀλλ' ἀφοῦ ἐγνώ-

δὲν στέκει μήτε, φταισμένη καθὼς φαίνουμαι, καὶ δυστυχισμένη καὶ ἀνήξερη γυναῖκα. Ὅμως ἄκουσα τὸν ἀδελφὸ μου νὰ λέη, πῶς ἡ κακαὶς πράξεις καὶ παράνομαις ἔχουν σημάδι τόσο καθαρό, ποῦ εὐθὺς ὁ ἀνθρώπος ταῖς γνωρίζει, καὶ δὲν ἔχει χρεὶα νὰ κἀν ἑξαίρεσες καὶ περιορισμοὺς, καὶ νὰ τὰ ψιλογνέθῃ—παρὰ μοια καὶ ἡ πράξεις ἡ καλαῖς. Κ' ἐκεῖνο ποῦ ὀλοένα πασχίζεις νὰ πράξης εἶναι ἀπὸ τὰ πράγματα τὰ πλέον παράνομα, εἶναι ἀμαρτία θανάσιμη.

ΡΟΝ. Ὁ ἀδελφός σου, ὅπως καὶ ἂν εἶναι, εἶναι ἀκόμη, πές το, παιδί, θεγατέρα, καὶ δὲν γνωρίζει καλὰ τὸν κόσμον, καὶ τοῦ φαίνεται πῶς ὅσα πέτονται ὅλα τρώνονται, κ' ἐκεῖνος ποῦ μ' ἐσυμβούλευσε ἔχει τὴν γνώσι σὰν προεστὸς ἀνθρώπος καὶ πρακτικὸς τοῦ κόσμου, καὶ ξέρεي νὰ σοῦ διακρίνῃ τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακόν. Μὰ νὰ ποῦ ἔρχεται ἡ γυναῖκα.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ἡ Ὁβρήα καὶ αὐταῖς.

ΟΒΡ. (λαχανιάζοντας) Καλὴ ὁσπέρα, Κυρά μου, καλὴ ὁσπέρα, Κυράδαις μου, προσκυνῶ.

ΡΟΝ. Καλὴ σου ὁσπέρα, Μαντζαρντό μου, Καλῶς τηνε.

ΓΑΡ. Καλὴ ὁσπέρα.

ΟΒΡ. Ἀφήστε με, Κυράδαις μου, νὰ καθίσω, διατὶ κοντέβει νάβγη ἡ ψυχὴ μου, κοντέβει. Δὲν μποροῦμε οἱ κακορροϊζικοὶ τὴν ἡμέρα νὰ ξεμουτρήσουμε, τὴν ἡμέρα, Κυράδαις μου, ποῦ μὰς κτυποῦν τὰ παιδιὰ καὶ οἱ μεγάλοι ἀκόμη, μὰς ρίχνουν βρώμικαις ἐπάνω μας, μὰς πετροβολοῦνε. Στοιχάσου τὴν νύχτα πῶς ἀνάμανε τὰ γονατάκια μου καθὼς ἐρχόμουν. Διὰ μενάλῃ σας ἀγάπη ἦλθα, καὶ ἀνοιξε κι' ὁ Χαχάμης τὴν πόρτα τοῦ Γέτου κ' εὐγῆκα, κ' ἐστεκόμουν κοντὰ στὸν ἀνθρώπο σας, Κυράδαις μου. Ἄχ! (κάθεται).

ΡΟΝ. Κάθισε, κάθισε, Ὁβρήα μου...

ΟΒΡ. Εὐχαριστῶ, Κυρά μου. Ἔτσι νὰ ἡσυχάσῃ ἡ καρδοῦλα σας, καθὼς ἡσύχασε τὸ κορυάκι μου στὴν καθήκλα σας. Ἐλάφτε καὶ ὁ Γιαουντίς μου, τὸ παιδί μου, νὰ μὲ συντροφεύσῃ, μὰ δὲν τὸν ἄφισε ἡ Ραχέλα μου ἡ ἀδελφὴ του, δὲν τὸν ἄφισε μὴν πάθῃ κακόν. Βλέπεις τοὺς σκιαζόμεστε ἐτούτους τοὺς χριστιανούς, τοὺς σκιαζόμεστε, Κυρά μου.

ΡΟΝ. Αἱ! καλότυχῃ! Τί νὰ κάμης, ἔτσι τὰ παιδιὰ εἶναι ζουρλά...

ΟΒΡ. Νάκανε ὁ ἐκλαμπρότατος ἀφέντης ὁ Ἄρχος σου, κυρά μου, τὸ ψυχικό του, νὰ μιλήσῃ τοῦ Πρεβεδοῦρου, διὰ νὰ μὴ πειράζον οἱ χριστιανοί! Νὰ τῷκανε, κυρά μου!

ΡΟΝ. Τοῦ τὸ λέω καὶ ὅτι μπορέσει...

ΟΒΡ. Πές τουτο, κυρά μου, ἔτσι ν' ἀλλάξῃ ἡ μοῖρα τῆς ἀρχοντοπούλας σου, καὶ νὰ γένῃ χρυσὴ μοῖρα, χρυσή!

ΡΟΝ. Τοῦ τὸ λέω, τοῦ τὸ λέω.

ΟΒΡ. Ἔτσι τ' ἀρχοντικό σου νάναι στολισμένο ἀπὸ κάθε καλόν, καθὼς ἦταν στολισμένα ἀπὸ ἴωρικά τὰ ὠμορφα περιβόλια τοῦ ἐκατοικοῦσαν οἱ πρωτόπλαστοι, κυρά μου, οἱ πρωτόπλαστοι.

ΡΟΝ. Σοῦπα, τὸ λέω.

ΟΒΡ. Πές τουτο, κυρά μου, ἔτσι νὰ δακρύζουν συχνὰ τὰ ματάκια σου ἀπὸ χαρά, καὶ ποτὲ νὰ μὴ δακρύζουν ἀπὸ πίκρα.

ΡΟΝ. Μὰ στέκα ἡσυχῇ, Ὁβρήα μου, καὶ τοῦ τὸ λέω. Τώρα...

ΟΒΡ. Πές τουτο, κυρά μου, ἔτσι νὰ σὲ ἀξιώσῃ ὁ Ἀντωνάης, κυρά μου, νὰ βάλῃς εἰς τὰ γονατά σου, τὰ ἀρχοντοπούλας σου, καὶ ὅλα σερνικά, ὅλα σερνικά σὰν τὸν προπάτορά μας τὸν Γιακόν, κυρά μου, τὸν Γιακόν.

ΡΟΝ. Νάσαι καλὰ, Ὁβρήα μου, μὴ φοβάσαι καὶ τοῦ τὸ λέω. Στάσου τώρα ν' ἀκούσης...

ΟΒΡ. Μὰ τοῦ τὸ πῆς, κυρά μου, νὰ τοῦ τὸ πῆς—νὰ κάμῃ τὸ ψυχικό του, νὰ μὴν μὰς πειράζον οἱ χριστιανοί, διατὶ δὲν εἶπες ὅτι Χανανέοι, εἴμαστε Ἑβραῖοι. Νὰ μὰς σπλαγχνιστῇ ὁ ἀφέντης, κυρά μου, ἔτσι στὸ ἀρχοντικό του νὰ βρυάξουν πλουσιοπάροχα τὰ πανάγαθα σὰν εἰς τοὺς ἑπτὰ χρόνους τοὺς καλοὺς τοῦ φαραῶ, καὶ πάντα τὸ μάννα νὰ βρέχῃ στὸ ἀρχοντικό σας.

ΡΟΝ. Νάσαι κ' ἐσὲ καλὰ τὰ παιδάκια σου, Μαντζαρντό μου.—

Ἀκουσε τώρα κ' ἐμέ...

ΟΒΡ. Ἀκούω, κυρά μου, ἀκούω, μὰ νὰ μὲ συμπαθήσῃς ἂν σὲ σκοτίζω, διατὶ δὲν μὰς πειράζον μοναχὰ εἰς τὴν στράτα, ἔρχονται κ' εἰς τὰ ἴδια μας τὰ σπίτια καὶ μὰς κτυποῦν οἱ χριστιανοί. Θυμάσαι ἐδῶ κ' ἔξη μῆνες, κυρά μου, ποῦ μὰς ἀδικόβαλαν εἰς τὸ σκοτώσαμε τὸ παιδί ποῦ βρέθηκε πνιγμένο εἰς τὸ περιγιάλι, ποῦ τοῦ Νταβία, καὶ μὰς ἐγδύσανε ποῦ δὲν μὰς ἀφίσανε σάλιο;... ὅταν πῆραν κ' ἐμέ τῆς δύστηνης, κυρά μου, μίᾱ πεδία, τὸ λυχνόσταθι μου καὶ τὸ δοξάρι μου, κ' ἐπῆρε καὶ τοῦ γυιοῦ μου τὸ τσακρόσυγλο ἑνὸς χωριάτης, κ' ἤθελε καὶ μὲ δαῖτό νὰ τοῦ βγάλῃ τὸ μάτι — τὸ μάτι τοῦ Γιοχανά μου! (κλαφτά).

ΡΟΝ. Ὑπομονή, Ὁβρήα μου, ὑπομονή. Τώρα σοῦ λέω...

ΟΒΡ. Ἐδῶ μαι, κυρά μου, πές μου, πές μου ὅτι ὀρίζεις, ἐλπίς εἶμαι, ὅτι προστάξεις, διὰ ἀγάπῃ σου ἦλθα, κυρά μου, τέτοια ἔργα, διὰ τὴν πολλή σας ἀγάπῃ.

ΡΟΝ. Ὅλα ἐκεῖνα τὰ πιστὰ ποῦ ἔδωσες τῆς Γαρουφαλιάς σου, δὲν ὠφέλεσαν παντελῶς, καὶ ὡς τόσο ὁ καιρὸς περνάει καὶ ἐγὼ τί νὰ κάμω καὶ τί νὰ μοιρασθῶ.

ΟΒΡ. Τί σοῦ φταίω ἐγώ, ἀρχόντισσά μου καὶ κυρά μου; Ἀλλὰ τὸ ἀπὸ τοῦτα δὲν ἔχω, ξέταξε ἂν ἔχω ἄλλα; Ψέματά μου, ἔχω ἄλλα, τῆς ἀγάπης, ποῦ ὅποιον θέλω τὸν κάνω ν' ἀγαπήσῃ.

ΡΟΝ. Ποῦ γιαντρεύει τοῦ δεξιοῦ ποδιοῦ τὰ ρεματικά, καὶ τὸ δαρμὰ ποῦ γιαντρεύει τοῦ ζερβιοῦ—ἔχω τὴν ἀλοιφή τὴν βασιλικιά, καὶ τὸν ἰσκίο—ἔχω τὸ χόρτο ποῦ χαλαίει ὅλα τὰ φαρμάκια καὶ

ἄλλα ἀκόμη ἔχω, μὰ ὅλα τοῦτα δὲν εἶναι διὰ τὴν δουλειά μας.
Ἐκεῖνα ποῦ ἐκάναμε τὰ μεταχειρίστηκα.

PON. Πῶς δὲν ἐκάμανε ἐνέργεια;

OBR. Λαχαίνει, κυρά μου, καμμία φορά, ποῦ σὲ τοῦτα τὰ πράγματα δὲν ἔχει δύναμι παρὰ ἡ τέχνη, καὶ ὅλα τὰ πιστά, κυρά μου, ὅλα τὰ πιστά εἶναι καθαρὸ νερό. Τὸ παιδί στοὺς ἐννιά μῆνες μόνον βγαίνει ἔξω ὡμορφο καὶ λαμπρὸ σὰν τὸν ἥλιο, νὰ χαρῇ τὸν κόσμο. Ἡ τέχνη μοναχά, κυρά μου, ἡ τέχνη.

PON. Μὰ ποία τέχνη; Φθάνει νὰ μὴ λάβῃ κακὸ ἢ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ μου, ποία τέχνη; Ὁβρήα μου, πές μου, μίλησε γλήγορα.

OBR. Ἡ τέχνη, κυρά μου, ποῦ δὲν τὴν εἶχαμε ἐμεῖς οἱ ἑβραῖοι πρωτίτερα. Ἀπὸ τοὺς Χαλδαίους τὴν ἐπῆραμε. Χαλδαῖοι ἦταν οἱ δασκάλοι μας. Μὲ αὐτὴν τὴν τέχνη μπορεῖ, κυρά μου, ἡ ἀρχοντοπούλα σου νὰ λυτρωθῇ εὐθὺς καὶ νὰ μὴν πάθῃ κακὸ.

ΓΑΡ. Μὴν τὴν ἀκοῦς, μάννα μου, μὴν πιστεύῃς εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα. Τὸ ξέρεις πῶς ὅλα τοῦτα ποῦ ζητᾷς νὰ πράξεις εἶναι τόσας θανάσιμας ἁμαρτίαις, καὶ ἁμαρτάνεις καὶ τοῦ κακοῦ;

OBR. Στὴν πίστι μου, κυρά μου, ποῦ δὲν παθαίνῃς κακὸ, ἡ τέχνη μας δὲν σὲ βλάβει, δὲν σὲ βλάβει, κυρά μου.—Νὰ λευθερωθῇς, ἀρχοντοπούλα μου, καὶ νὰ μείνῃς ἀβλαβὴ καὶ ἡ Μοίρα σου νὰ γένῃ καλὴ κ' ἐπιθυμητὴ, καθὼς καλὴ καὶ ὡμορφὴ κ' ἐπιθυμητὴ εἶσαι κ' ἡ ἀφεντιά σου, κ' ἡ ἀφεντιά σου, κυρά μου.

PON. Πές μου λοιπόν, στὴν πίστι σου, Ὁβρήα μου, τί μέλει νὰ γένῃ;

OBR. Στὴν πίστι μου, κυρά μου, ποῦ ἡ τέχνη μου δὲν θέλει τὴν βλάψῃ τὴν ἀρχοντοπούλα σου. Δὲν τὸ ξέρω ἐγὼ πόσο τὴν ἀγαπᾷς; Δὲν ἀγαπᾷω κ' ἐγὼ τὴν Ραχέλα μου; ἀγαπᾷω καὶ τὸ Γιοχανᾶ μου, διατὶ εἶμαι πολὺ ἀγαπησιᾶρα ἐγὼ εἰς τὰ παιδιά μου—μὰ τὴν Ραχέλα μου!

PON. Νὰ μοῦ πῆς γλήγορα, Ὁβρήα μου, διατὶ μπορεῖ νὰ ἔλθῃ κανένας ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, καὶ ξέρεις πῶς εἶναι παράξενοι—νὰ

OBR. Ναί, κυρά μου, ναί, ἀλήθεια, κυρά μου, ἀλήθεια—νὰ σοῦ πῶ, κυρά μου, νὰ σοῦ πῶ. Πρὶν χαώσῃ τὸ φεγγάρι εἰς δέκα ἢ δεκαπέντε ἡμέρας νᾶσαι τέλεια ἡσυχὴ διὰ τὴν ἀρχοντοπούλα σου. Μὰ χρειάζεται ἐξοδο νὰ ἐτοιμάσω τὴ γῆτι, χρειάζεται ἐξοδο, κυρά μου.

PON. Πές μου, τί χρειάζεται,—εἶμαι ἐδῶ—φθάνει νὰ μὴ μᾶς πλακώσῃ ἡ συμφορὰ ποῦ μᾶς φοβερίζει.

ΓΑΡ. ὦ! φρόνιμη ποῦσαι, μάννα μου!

PON. Σῶπα, σῶπα, θεγατέρα, καὶ σὺ εἶσαι παιδί ἀκόμη.

ΓΑΡ. Ἐγὼ βέβαια δὲν εὐχαριστοῦμαι νὰ μετέχω παντελῶς εἰς αὐτὰ τὰ ἄπρεπα καμώματα.

PON. Πές μου, Ὁβρήα μου, στὴν πίστι σου.

OBR. Πρέπει, κυρά μου καὶ ἀρχόντισσά μου, νὰ εὐρούμε μίαν γάτα πρώτη φορὰ γκαστρωμένη, ποῦ νὰ ἔχη πιασμένον ἕνα ποικτικὸ θηλυκὸ, μόνον πρώτη φορὰ ἐγκαστρωμένον, καὶ μετὰ καὶ μετὰ κάποια ἄλλα εἶδη τοῦ τόπου μας ποῦ δὲν μπορῶ νὰ με-

λετήσω, μέλει νὰ συγυρίσω τὸ γῆτι, καὶ εὐθὺς ἔπειτα μονημερὴς ἡ ἀρχοντοπούλα σου θέλει ἐλευθερωθῇ.

PON. Ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ! — Μὰ ποῦ θὰ εὕρῃς τὴν γάτα καὶ τὸν ποικτικὸ καθὼς τοὺς θέλεις;

OBR. Εἶναι γυναῖκες ποῦ τὰ γνοιάζονται καὶ ἔχουμε σημάδι ποῦ τὰ γνωρίζουμε. — Μὰ θέλουν ἀκριβά, κυρά μου.

PON. Πές μου, δὲν ἔχω εἰς τὸ χέρι, μὰ κάνω ὅ,τι μπορῶ.

ΓΑΡ. Σὲ παρακαλῶ, μάννα μου, μὴ ξεδεύσῃς τίποτε. Αὐτὰ εἶναι ὅλα παραμῦθια, εἶναι ὀνειράτα, μὴ πιστεύῃς, καὶ δὲν κάνεις ἄλλο παρὰ νὰ κριματίζεσαι.

PON. Σοῦπα, θεγατέρα, πῶς ἀκόμα εἶσαι παιδί.

OBR. Ἀλήθεια λέει ἡ κυρά, ἀρχοντοπούλά μου. Καὶ ἡ Ραχέλα μου μοῦ λέει καμμία φορά, ποῦ κόβω τὸ μπαμπάκι «μάννα, τὰ παρακάνεις μεγάλα τὰ βουτούλια» κ' ἐγὼ τῆς λέω «μὴν μισοῦν τὰ μαλλιά σου σὰν τὰ δικά μου». Ἐτσι τῆς λέω ἀρχοντοπούλά μου.

ΓΑΡ. Καλὰ, καλὰ τῆς λές!

OBR. Κ' ἔτσι καθὼς σοῦ εἶπα, κυρά μου, ἡ γάταις εἶναι ἀκριβαῖς.

PON. Μὰ πόσο θέλουμε;

OBR. Διὰ ὅλα κυρά μου διὰ ὅλα καὶ διὰ ἀγάπη σας νὰ μοῦ μείνῃ τίποτε ἐμὲ διὰ τὸν κόπον μου καὶ διὰ τὴν τέχνην μου καὶ διὰ ταῖς κακονύχταις μου κυρά μου, διὰ ταῖς κακονύχταις μου στὸ φεγγάρι, κυρά μου, στὸ φεγγάρι δίχως ν' ἀναπαῇ τὸ κορμάκι μου σὲ στῶμα, καὶ δίχως νὰ με σκεπάσῃ ἀπὸ τὴν παγωνιὰ ἢ σκέπαση τοῦ σπιτιοῦ μου, διὰ ἐννέα νύχταις, κυρά μου, διὰ ἐννέα νύχταις, καὶ ὅλα διὰ ἀγάπη σας—μὰ διὰ τὰ ἐξο-μοναχά, διὰ ὅλα ὅλα θέλουμε δύο τσεκίνια.

PON. ὦ κακὸ ποῦ μοῦ λθεῖ! δύο τσεκίνια! λίγα ἄσπρα μπορεῖ νὰ μοῦ σώζονται. Δὲν φθάνουν μοῦ φαίνεται, ἕνα ριάλι. Διατὶ ἐμεῖς ἡ γυναῖκες ποῦ θὰ ὕρουμε τὰ πολλὰ ἄσπρα; Μὰ τί ἔχω νὰ κάμω; Ἡ τύχη μου ἔτσι θέλει.—Πάλι ἄς λυτρώσω τὸ παιδί μου καὶ ἄς πουλήσω καὶ τὸ ποικτικὸ μου.

ΓΑΡ. Καὶ ἐξαίρετα με λυτρώνεις με τοῦτο τὸν τρόπο;

OBR. Τέτοιο πράγμα, κυρά μου, τέτοιο πράγμα! οὔτε μπέτσι λιγώτερο. Μπορῶ, κυρά μου, νὰ βάλω ἀπὸ δικά μου; δὲν ἔχω ἢ

PON. Τί νὰ κάμω; Νὰ τοῦτο τὸ δακτυλίδι, βάλετο σημάδι

μαζώξω, καὶ μετὰ τὸ διάφορο καὶ νὰ τὸ βγάλω.

ΓΑΡ. Ἀμὴ ἂν τὸ γυρέψῃ ὁ πατέρας μου; ἂν τὸ χάσῃς;

PON. Ἐρχεται νὰ με κυττάξῃ ὁ πατέρας σου τί δακτυλίδι

φορᾷ; Βάνω ἕνα ἄλλο.

OBR. Μὴ φοβάσαι, κυρά μου, μὴ φοβάσαι, τὸ βάνω σὲ χέρια

καλὰ τῆς γειτόνισσάς μου τῆς Συμιχᾶς, ποῦ κάνει σημάδια καὶ

πέρνει λίγο διάφορο, κυρά μου, με λίγο διάφορο.—“Ένα κατρίνι την ημέρα τὸ κάθε τσεκίνι, ένα κατρίνι μοναχά, ποὺ ἄλλοι πέρνουνε μιὰ γάστα.

PON. Μὰ στὴν πίστι σου, Ὁβρήα μου, νὰ κάμης ὅ,τι ξέρεις καὶ τὸ γληγορώτερο, διατὶ ἀπὸ σένα κρεμώμαστε.—ὅ,τι κάμεις διὰ ἐμᾶς νὰ σοὺ τὸ δώσῃ ὁ Θεός. Πάντα κύτταξε νὰ μὴν πάθῃ τὸ παραμικρὸ κακὸ ἢ Γαρουφαλιά μου.—Ὡϊμὲ, ὦϊμὲ, (μὲ ἀδημονία) φεῦγα, φεῦγα. Στάσου δὲν εἶναι καιρὸς—σὲ εἶδε στάσου. Ἐκεῖνη ἡ μαγάρρα θὰ ἀποκοιμήθηκε. Τόσο νάθε ἦτον καὶ ὁ νοικοκύρης! συφορά μας! διὰ ποὺ εἴμαστε; τί μνήμα ἤθελε μᾶς χώσει!—“Εἶσι Ὁβρήα μου, τὸ μπαμπάκι σοὺ δίνω αὐριο, διατὶ τώρα τῶχω φυλαμένο.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Δραγανίγος καὶ αὐταῖς

OBR. Καλὰ, κυρά μου. Καλῶς ἐκόπιασες, ἀφέντη μου, καλὴ σπέρα τῆς ἀφεντιάς σου, καλῶς ἐκόπιασες, ἀφέντη μου, καλῶς ἐκόπιασες. Ἐπέρασα ἡ δύστυχη ἐδῶθε...

PON. Ἐκοβε μπαμπάκι ἐδῶ σιμά, κ' ἐβραδυώθηκε καὶ ἀνέβηκε νὰ τῆς δώσω κανέναν ἄνθρωπο νὰ τὴν συντροφεύσῃ. Στὸ καλὸ, Ὁβρήα μου, πήγαινε, καὶ τοῦ τὸ εἶπα τοῦ ἀνθρώπου νὰ σὲ συντροφέψῃ, καὶ τὸ μπαμπάκι σοὺ τὸ στέλνω αὐριο, καὶ γνοιάσου νὰ τὸ κόψῃς καλὰ καθὼς εἶπαμε.

OBR. Στάσου ἡσυχῇ, Κυρά μου.—Προσκυνῶ, καλὴ νύχτα Κυράδαις μου, ἀφέντη μου, καλὴ νύχτα. Διατὶ μᾶς πειράζουν τοὺς δύστυχους, μᾶς πειράζουν. Σὰς ἀφίνω τὴν καλὴ νύχτα. Ἀφέντη μου, ἀρχόντισσά μου, ἀρχοντοπούλά μου, τὴν καλὴ νύχτα (φεύγει).

PON.

ΓΑΡ.

ΔΡΑΓ.

ΔΡΑΓ.

(ὕστερα ἀπὸ λίγην σιωπὴ). Εἰς τοῦτο, μάννα, δὲν εἶχε δικηρὸ καὶ ὁ πατέρας μου; αὐταῖς ἡ γυναῖκες δὲν πρέπει νὰ ἐρχονται ἐδῶ τέτοια ὥρα. Δὲν ἐρχονται ποτὲ διὰ καλὸ.

PON. Ἦλθε παιδί μου...

ΔΡΑΓ. Δὲν σὲ ρωτᾷ διατὶ ἦλθε, καὶ δὲν χρειάζεται νὰ δικαιολογήσαι μ' ἐμὲ ὡς πρέπει μὲ τὸν πατέρα μου—καὶ νὰ δικαιολογήσαι, ὅχι νὰ προφασίζεσαι. Ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ ν' ἀκούς, καὶ ἐμὲ καμμιὰ φορὰ. Δὲν φθάνει πάντα ἡ ἡλικία νὰ κατασταθῇ τοὺς ἀνθρώπους ἀρκετοὺς νὰ διακρένουν ἀλάθευτα, ὅσον δύνανται ὁ ἄνθρωπος, τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ—καὶ εἰς ταῖς γυναῖκες εἰς λιστα κατὰ δυστυχία κλεισμέναις τὸν περισσότερον καιρὸν εἰς τὸ σπῖτι, καὶ ὅπου δὲν μεταχειρίζονται παρὰ μικραῖς ὑποθέσεσιν, καὶ ἡλικία δὲν αὐξάνει πράξιν εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, καὶ εἶναι καλὸ ν' ἀκούνε τοὺς ἄνδρες, ἂν καὶ νὰ τοὺς ἐκρατοῦσαν ἕνα

καιρὸν εἰς τὴν ἀγκαλιά τοὺς τυλιγμένους στὰ σπάργανα.

PON. Ἐχεις δικηρὸ, παιδί μου, καὶ βλέπω τώρα κ' ἐγὼ πῶς πολλὰ πράματα ποὺ μ' ἐσυμβούλεψες καὶ δὲν ἄκουσα μοὺ εὐγῆκαν πάντα σὲ κακὸ. Μακάρι! νάθε σ' ἀκούσω καὶ τότες... διατὶ δὲν ἤθελα εὐρίσκουμαι εἰς τούταις ταῖς λαχτάραις. Μὰ ἀγκαλὰ ὅ,τι μέλει τοῦ ἀνθρώπου νὰ περάσῃ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀποφύγῃ μῆτε ἂν ἐξαναγεννιώτουν.

ΔΡΑΓ. Αὐτὴ ἡ πρόληψις, μάννα μου, τὴν ὁποῖαν ἔχεις καὶ λόγου σου ὁμοῖα μὲ τοὺς περισσότερους ἀνθρώπους, προξενᾷ τὰ περισσότερα δυστυχήματα εἰς ταῖς φαμελιαῖς. Δὲν σὲ λέγῳ εἰς τὸν κόσμον, διατὶ διὰ λόγου σας ὁ κόσμος περιορίζεται εἰς ταῖς φαμελιαῖς σας. Μὲ τὸν στοχασμὸν ὅτι κανεὶς δὲν ἤμπορεῖ ν' ἀποφύγῃ τὸ μελάμενο τέλεια ἀμελοῦμεν καὶ ἀφίνουμεν τὸ πρᾶγμα νὰ ἔλθῃ ὡς ἔλθει, καὶ δὲν πασχίζουμε ἂν ἕνα κακὸ ἔχῃ διορθωμὰ νὰ τὸ διορθώσουμε, ἢ μία δυστυχία ποὺ μᾶς φοβερίζει ἂν ἦναι δυνατόν νὰ τὴν ἀποφύγουμε ἢ κἂν νὰ τὴν μικρύνουμε. Ἀλλὰ τὸ χειρότερο, ποὺ ἀποδίδουμε εἰς τὸ μελάμενο καὶ αὐτὰ μας τὰ σφάλματα, τὰ ἐλαττώματα, γεννήματα τῶν παθῶν μας, καὶ ἡ κακὴ μας βουλή ποὺ μᾶς παρακινεῖ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὰ πάθη μας, χαίρεται εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ μελάμενου, διὰ νὰ προφασίζεται καὶ ἐμπρὸς ἀκόμη εἰς τὴν ἴδιαν μας συνείδησιν.

PON. Παιδί μου, τὰ λόγια σου εἶναι φρόνιμα καὶ γνωστικά, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν τὰ στοχάζεται ἔτσι ὁ πατέρας σου, καὶ εὐρίσκει πάντα ἀφορμὴν νὰ τρώεται διὰ σέ. Ἄν εἶπε μία μέρα! (τὸ λέγῳ τώρα διατὶ εἶναι πολλοὶ χρόνοι κ' ἦσαν ἀκόμη μικρὸς) εἶπε θυμωμένος, βλέπωντάς σε νὰ στέκῃς ἐκεῖ κοντὰ ποὺ ἐπάστρεβαν τ' ἄρματα, καὶ νὰ μὴν πιάνης κανένα εἰς τὸ χέρι σου, εἶπε «ἂν εἶχα ἄλλο παιδί, διὰ νὰ μὴν χαθῇ ἡ παλαιὴ γενεὰ ἢ Ρονκαλέικη, τὸν ἐσκότωναν τὸν Δραγανίγο μου».

ΔΡΑΓ. (χαμογελᾷ).

PON. Πόσα δάκρυα ποὺ ἔχουσα ἐτότες διὰ τοῦτον τὸν λόγον! Μὰ τοῦ τὸν ἐθύμισα ἐκεῖνην τὴν φορὰ ποὺ ἂν δὲν ἤθελε τρέξεις εὐθὺς ποὺ τὸν ἄκουσες σὲ κίνδυνον, ἔχανε βεβαιότατα τὴν ζωὴν του. Μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἡσυχάζει καὶ πάντα τρώεται διὰ πινομή σου. Πάσχισε καὶ σὺ, παιδί μου, νὰ τὸν χαριστάς. Πότε ἡ δύστυχη θὰ ἰδῶ ἡσυχὸ καὶ εἰρηνεμένο τὸ σπῖτι μας!

ΔΡΑΓ. Κάνω, μάννα μου, ὅτι μοὺ εἶναι συγχωρημένο νὰ κάμω. Δὲν δύναμαι ν' ἀλλάξω τὴν φυσικὴν μου διάθεσιν. Ὅμως καθὼς ζοῦμε εἰς τοῦτον τὸν τόπον εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ ὑπάρχῃ σπῖτι ἡσυχὸ καὶ εἰρηνικὸ καθὼς ἐπιθυμᾷς νὰ γένῃ τὸ δικό μας.

PON. Δὲν ἡξέρω ἡ δύστυχη τί ν' πῶ—πολλαῖς πίκραις μὲ τρώω καὶ ἡ μεγαλύτερη εἶναι τούτῃ τῆς ἀδελφῆς σου, ποὺ δὲν παύει καὶ σὺ νὰ βρῇς κανένα τρόπο νὰ τὴν λυτρώσῃς—ἴσως διατὶ δὲν σὲ ἀφουγκρασθήκαμε. Ἐχεις δικηρὸ, παιδί μου, μὰ λυτρώσου τὴν, λυτρώσου με κ' ἐμὲ—κάμε ὅ,τι μπορέσεις. Κάνω κ' ἐγὼ ἡ δύστυχη ὅ,τι μπορῶ. Δὲν παύω νὰ πέφτω καθημερινόσκι ἐμπρὸς εἰς τὰ κόνισματα καὶ νὰ δέομαι νὰ μᾶς δώσῃ ἡ χάρι τους καμ-

μία φώτισι, μὰ ἡ ἁμαρτίαις μου θέλει εἶναι μεγάλες.—Πηγαίνω, παιδιά μου, νὰ ἐτοιμάσω τὸ δείπνο κι' ὅταν εἶναι ἔτοιμο ἔρχεται ἡ Λανάρω καὶ σὰς μιλεῖ. Νὰ δειπνήσουμε γλήγορα, νὰ σὰς χαρῶ, διὰ νὰ πέσουμε, διατί εἶμαι ὅλη σὰ δαρμένη. Ὁλημερνὴς κάθουμαι, καὶ σοὺ φαίνεται πὼς κάνω χίλιους δρόμους καὶ χίλιους κόπους.—Καὶ τοῦτα τὰ ἔρμα μου πόδια... Ἀχ! (σηκώνεται). Ὁ πατέρας σὰς κατὰ τὸ συνήθιο τοῦ δὲν δειπνάει μ' ἐμὰς.—Διὰ τοῦτο πᾶν νὰ ἐτοιμάσω κ' ἐλάτε γλήγορα νὰ σὰς χαρῶ (φεύγει).

ΔΡΑΓ. Ἡ μάνα λέει πὼς δὲν ἐπιμελοῦμαι διὰ σέ. Εἶχε δὲν κρο, ἂν ἔλεγε πὼς δὲν πράζω τίποτε, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις οὔτε ἡμέρα, οὔτε νύχτα μὲ ἀφίει χωρίς φροντίδα. Ἀλλ' ὅσο καὶ ἂν συλλογοῦμαι δὲν εὐρίσκω τρόπο νὰ λάβῃ τέλος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ χαρακτηρὸς τοῦ πατέρα νὰ μὴν μοῦ παρρησιάξῃ δυσκολίας, καὶ νὰ μὴν μὲ κάνῃ νὰ τρομάζω διὰ τὴν ἔκβασιν εἰς ὅτι ἤθελ' ἐπιχειρισθῶ. Ὡς τὸσον περνοῦν ἡ ἡμέραις καὶ δὲν καταλαβαίνω ποῦ θάβῃ τὸ πρᾶγμα. Δὲν βλέπω τὴν ὥρα νὰ σ' ἐλευθερώσω, Γαρουφαλιά μου, ἀπὸ τὴν ἀδημονία ποῦ καθημερινὰ θὰ ὑποφέρῃς ἀπὸ τοὺς τρόμους ποῦ συχνὰ θὰ σέ κυριεύουν μὴν τὸ μάθῃ ὁ πατέρας (καὶ μοῦ φαίνεται καὶ παράξενο πὼς ἀκόμη ἐκατάλαβε τίποτε). Ἀλλ' ὅτι καὶ ἂν συλλογοῦμαι μοῦ παρρησιάζει ἐνταυτῷ καὶ τὴν δυσκολία νὰ ἐκτελεσθῇ, καὶ δὲν εἶναι δυνατό νὰ παρρησιασθῇ περιστάσις ἀρμοδία εἰς τοὺς στοχασμούς μου. Δὲν λείπω κἂν νὰ παραταίνω σταθερὸν τὸν Φιλιππάκη διὰ νὰ μὴ μὰς λείψῃ, ποῦ δὲν τὸ καρτερῶ, καὶ ἀρνηθῇ νὰ ἱατρεύσῃ τὸ κακὸ τοῦ ὁποίου μόνος αὐτὸς ἔχει τὸ πταίσιμον.

ΓΑΡ. Τὸ ξέρω, ἀδελφέ μου, πόσο μὲ ἀγαπᾷς, γνωρίζω τὴν καρδιά σου, καὶ ἂν δὲν εἶχα ἐσέ ἤθελα εὐρίσκουμαι εἰς ἀκρα ἀπελπισία. Μὰ ὅσο μ' ἀγαπᾷς σὲ παρακαλῶ πάσχισε νὰ λάβῃς τὸ γληγορώτερο ἕνα τέλος τούτῃ ἡ δυστυχία, ἡ ἄργητα δὲν εἶναι ποτὲ καλὴ. Πάσχισε νὰ καταπείσῃς τὸν πατέρα εἰς αὐτὸν τὸν γάμον, κάμε τὸν Φιλιππάκη νὰ μὴν παύῃ ἀπὸ τὸ νὰ μὲ ζητᾷ. Ἐλὲν ἂν ἔβανε προξενιτὴ κανένα ἀπὸ τοὺς πρώτους ἄρχοντες. Ἐλὲν πεις πόσον τὸν πατέρα τὸν μποροῦν τὰ μεγαλεῖα—ἴσως ἤθελε κλίνειν εἰς τοῦ εἰπῇ τὸ ναί. Ἄν τοῦ ἐμίλει ὁ Πρεβεδοῦρος—τί ἔρεῖς μὴν δὲ τόκανε νὰ τοῦ πῇ τὸ ὄχι!

ΔΡΑΓ. Τοῦτο δὲν μοῦ ἤλθε ποτὲ στὸν νοῦ. Ὅμως καὶ ἀκόμη μοῦ φαίνεται δύσκολο νὰ δυνηθῇ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Πρεβεδοῦρος νὰ τὸν καταπείσῃ. Δὲν τὸν γνωρίζεις τὸν πατέρα μας; Ἄν ἡ ἴδιας ἡ περιστάσις δὲν τὸν στενοχωρήσουν, ἂν δὲν βρεθῇ στενεμένους λόγους εἰς τρόπον ποῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ κάμῃ ἀλλεῖως, κανένας δὲν δὲν ἔχει δύναμι ἐμπρὸς εἰς τὴν ἰσχυρογνωμία του,—κανεὶς δὲν δύναται νὰ τοῦ τρέψῃ τὴν βουλὴν του, καὶ αὐτὸ εἶναι ποῦ εἰς τὸ ἄκρον μὲ ταράζει. Ἀλλὰ κάτι θὰ πράξω δὲν πρέπει νὰ περᾷ ἄλλο ὁ καιρὸς.

ΓΑΡ. Δὲν ἔπρηνες συμβουλὴ καὶ ἀπὸ κανέναν ἀπὸ τοὺς δικούς μας;...

ΔΡΑΓ. Πές μου ποῖον; Δὲν ἔχουν ὅλοι τοὺς ἴδιους στοχασμούς τοῦ πατέρα μας ἂν δὲν ἔχουν τὴν ἴδιαν δριμύτητα καὶ

ἰσχυρογνωμίαν; Ἀπὸ ποῖον ἡμπορεῖς, ἀδελφὴ, νὰ ἐλπίσης ὀλίγη διάκρισι καὶ συμβουλὴ φρόνιμην καὶ λογικὴν;

ΓΑΡ. Ἀλήθεια λές, ἀδελφέ μου, ἐσὺ ἔλαβες ὑπομονὴ καὶ μὲ ἄκουσες, ἐπληροφόρηθηκες πὼς δὲν ἔφταιγα, μὲ ἐλυπήθηκες καὶ λὼς ἐπάρρηγόρησες. Ἐκεῖνοι στοχάζονται καὶ πράζουν ὅλοι παντασιν νὰ μ' εὐσπλαγχνισθοῦν καὶ νὰ μὲ βοηθήσουν εἰς τὴν περιστάσιν εἰς τὴν ὁποία τὸ μόνο μου φταίσιμο εἶναι ποῦ δὲν ἔκαμα τὸ λόγο σου. Ἐχεις ὅλα τὰ δίκῃ καὶ βλέπω τώρα ἡ ἀνυπακοή μου εἰς τί μὲ ἔφερε.

ΔΡΑΓ. Ὅχι, Γαρουφαλιά μου, δὲν εἶναι μεγάλο τὸ πταίσμα σου, ἂν δὲν μὲ ἄκουσες ποῦ σοὶ εἶπα νὰ μὴν γένῃς μάσκαρ. Μία νέα κλεισμένη ὥσάν ἕνα πουλὶ εἰς τὸ κλουβί, δὲν εἶναι φυσικὸ νὰ ἐπιθυμῇ νὰ ἰδῇ καὶ αὐτὴ μίαν φορὰ τὸν ἀέρα τοῦ κόσμου! Κ' ἐγὼ ποῦ σ' ἐμπόδισα νάβῃς διατί τὸ ἔκαμα; διατί ἐκάνει νὰ βράζουν τὰ μυαλὰ τῶν ἀνθρώπων, μὴ συνέβῃ καμμιά παραχλὴ ἢ καὶ φονικὸ κ' εὐρεθῇς εἰς τὸ δρόμο καὶ τρομάξῃς, γνωρίζοντας μάλιστα πὼς ἡ μάνα δὲν ἡμποροῦσε νὰ σέ συντροφοποιήσῃ. Ἀλλ' οὔτε ἐγὼ ἐφантаζόμουν ποτὲ πὼς θὰ σέ πλακώσῃ ἡ ΓΑΡ. Ποῦ ἐπᾶντεχα ἡ δύστυχη τέτοιο κακὸ! Μὰ σοὺ φαίνεται πὼς διὰ ἐμὲ ἐχάλασε ὁ κόσμος. Ποτὲ μοῦ δὲν εἶδα νὰ πιάσῃ τόσο νερὸ—τόσο χαλάζι—τόσαι ἀστραπαὶς καὶ βρονταὶς καὶ νὰ βαστάξῃ ἀκατάπαυστα διὰ ὅλο τὸ ἀπόγνωμα.

ΔΡΑΓ. Ὅταν εἶδα νὰ πιάνῃ τὸ νερὸ καὶ δὲν σ' εὗρηκα εἰς τὸ σπῆτι, ἔφερα ἕνα γύρο ὅλην τὴν χώρα, μήπως, καθὼς ἐγνώριζα ἀπὸ φορεσίαν σὰς, σ' ἀπαντήσω, ἀφοῦ μάλιστα μοῦ εἶπε ἡ μάνα τὴν ποίαν ἦσαν συντροφιασμένη.

ΓΑΡ. Τῆραξε τί ἐγνοία ἔλαβαν διὰ μέ... ποῦ καὶ ταῖς τέσσερα ταῖς ἔχασα εὐθὺς ποῦ ἔπιασε ἡ βροχὴ, διατί ἐγὼ χωρίς νὰ τοῦ νοιώσω ἀρηγοπήτησα καὶ ἐξεμάκρυνα. Ἐκεῖναις θὰ ἐμπήκα, καὶ εἰς κανένα σπῆτι, ἴσως νομίζοντας πὼς νὰ ταῖς εἶδα ἢ πὼς νὰ εἶδῃς μὴ χωρίσουμε, ἐγύρισα τὸ ἀνάβλεμμά μου καὶ εὐρέθηκα μοναχῇ. Ἐμπρὸς μου λίγο ξέμακρὰ ἦτον ἕνα καλύβι κ' ἐκεῖ φοβιστὰ, νὰ εὐρίσκουμαι μοναχῇ καὶ εἰς ἐξωμερία καὶ μὲ τέτοιο ἦτον ἀρχισε νὰ χοντραίνῃ ἡ βροχὴ, ἐμπήκα καὶ δὲν ἤδρα εἰς ποῦ ἕνα ἀχερόσπιτο. Τί νὰ κάμω;... ἀποφάσισα νὰ σταθῇ διὰ τὸ νὰ πάυσῃ κ' ἐπαρακαλοῦσα νὰ ἔλθῃ καμμιά συντροφία εἶχε ἡ συντροφία νὰ μοῦ προξενήσῃ. Εἰς ὀλίγο ἐφθάσα

γιαπουντζομένος καὶ τὰ κινήματά του καὶ τὰ λόγια του ἔφθαν ὅτι θὰ ἐσηκώθη ἀπὸ φαγοπότι. Τέτοια συντροφία μὲ ἐπᾶν ὥσάν ποτάμι σιμὰ εἰς τὴν πόρτα τοῦ καλυβιοῦ, καὶ ἡ ἀρχὴ ὥσάν ποτὰμι περισσότερον ἔχοντρεναν. Μία μάσκαρὰ μέσα εἰς ἕνα καλύβι ἔκαμε ἐκείνον νὰ στοχασθῇ πὼς δὲν

ΔΡΑΓ. Ἐμὲ λὲς αὐτά, Γαρουφαλιά μου; Δὲν γνωρίζεις πῶς ὁ πρῶτος μου στοχασμὸς εἶναι νὰ σὲ ἰδῶ ἡσυχῇ καὶ εὐτυχισμένη; καὶ ἡμπορῶ νὰ σὲ κατακρίνω ἂν ἔχῃς καὶ κάποια κλίσιν διὰ τὸν ἄνδρα σου, ἀφοῦ γνωρίζεις ὅτι αὐτὸς καὶ ὄχι ἄλλος πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἄνδρας σου;

ΓΑΡ. Βέβαια δὲν ντρέπουμε νὰ τ' ὁμολογήσω. Ἡ ἀληθινὴ μετανόησί του ὅταν ἐγνώρισε τὴ γέννησί μου καὶ τὸν χαρακτήρα μου, οἱ τρόποι μὲ τοὺς ὁποίους συνοδεύωντάς με εἰς τὸ σπῖτι μου ἐξητοῦσε συγχώρησι, καὶ μοῦ ἔταξε πῶς θέλει κάμει παντοῖου τρόπου νὰ μὲ λάβῃ διὰ γυναικᾶ, ἡ μεγαλόψυχῃ ἀπόφασιν ποῦ ἔκαμε καὶ ἀπορρίπτει τὰ ἐλαττώματά του, τὸ ὅποιον δὲν εἶναι εὐκολὸν νὰ γένη ἀπ' ὅλους, διὰ νὰ σβύσῃ, ἀλλάζωντας ζωὴ, καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιόν του τὸ νοῦ ἂν ἦναι δυνατό τὴν ἐνθύμησιν τοῦ σφάλματός του, καὶ νὰ γένη ἄξιός τῆς ἀγάπης μας... καὶ ὁ στοχασμὸς ὁ συγχνὸς ἴσως ὅτι αὐτὸς μέλει νὰ ἦναι ὁ ἄνδρας μου—αὐτὰ ὅλα—διὰτὶ εἰς σὲ δὲν κρύβω τίποτε, ἀδελφέ, καὶ σοῦ ἀνοίγω πάντα τὴν καρδιά μου—αὐτὰ μὲ κάνουν νὰ ποθῶ νὰ περάσω τὴν ζωὴν μου μ' ἐκεῖνον—πόσο μᾶλλον ὅταν κι' ἂν δὲν εἶχα καὶ καμμίαν κλίσιν διὰ αὐτὸν ἐχρειάζετο νὰ θυσιάσθω διὰ νὰ μὴν δώσω αἰτία εἰς μεγαλήτερα κακὰ, καὶ νὰ σκεπάσω καὶ τὴν τιμὴ μου.

ΔΡΑΓ. Καὶ τοῦτο πρέπει νὰ γένη γλῆγορα ἐξαποφάσεως. Αὐριο χρειάζεται νὰ βαστάξω ὅλους τοὺς θυμούς τοῦ πατέρα, καὶ νὰ εὕρω μίαν ὥρα νὰ τοῦ μιλήσω μὲ ὅλην τὴν δύναμιν. Δὲν εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἀργοπορῶ. Τὸ σέβας ποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ καθένας διὰ τοὺς γονεῖς του δὲν με ἄφισε ποτέ νὰ μεταχειρισθῶ ὁμιλῶντάς του ἄλλους τρόπους ἔξω ἀπ' ἐκείνους τῆς καταπιέσεως. Βλέπω πῶς εἶμαι στενοχωρημένος νὰ ἀλλάξω τρόπον καὶ ἄς ἀνάψω περισσότερο τὸν θυμόν του ἐναντίον μου. Θέλει μ' ἀκούσει νὰ τοῦ μιλήσω ὄχι βέβαια μὲ αὐθάδεια, ἀλλ' ἀσυνήθιστα ἀπ' ὅ,τι με ἄκουσε ἕως τώρα, καὶ εἰς αὐτὸ μὲ βιάζει ἡ περίστασις.

ΓΑΡ. Κύτταξε μὴ θέλωντας νὰ ὠφελήσης ἐμέ, φέρεις βλάβην τοῦ ἑαυτοῦ σου. Ὡς δυστυχία μου! Ἀπ' ὅ,τι μέρος καὶ ἂν στραφῶ βλέπω ἓνα βυθὸ ἀνοιχτὸν διὰ νὰ μὲ καταπιῇ. Μία μόνο στρατὴς σωτηρίας μένει, καὶ αὕτη ἀδιάβατη. Ἡ μοναχὴ καὶ ἀληθινὴ σωτηρία μου ἤθελε εἶναι νὰ μοῦ ἐσῆκωνε ὁ Θεὸς τὴν ζωὴν μου, κι' ἐτοί ἐλευθέρωνε κ' ἐμὲ καὶ τὴν φαμελιά μου ἀπὸ τὸ βάρος τῆς δυστυχίας μου καὶ τῆς ἐντροπῆς μου. (κλαίει).

ΔΡΑΓ. Μὴν ἀπελπίζεσαι, Γαρουφαλιά μου. Ἐγὼ σὲ εἶχα διὰ μεγαλόψυχῃ καὶ γνωστικῇ. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ὑποφέρῃ ὅ,τι τοῦ λάχῃ μὲ μεγαλοψυχία. Αὕτη μάλιστα ἀποδείχνει πῶς ἡ δυστυχία δὲν προξενήθη ἀπὸ πταίσμά του—καὶ ἐντροπὴ δὲν φέρει παρὰ τὸ πταίσιμον, τὸ ἐλάττωμα, καὶ ὄχι ἡ δυστυχία.

ΓΑΡ. Ἀλλὰ ἡ ἀδικοκρισία τοῦ κόσμου θέλει νὰ πηγάξῃ πάντα ἡ δυστυχία τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ φταίσιμον δικό τους, καὶ δὲν παύει νὰ μεγαλῶνῃ τὰ βάσανα τῶν ἀθλίων μὲ τὴν κατάκρισιν καὶ μὲ τὸν ὀνειδισμόν.

ΔΡΑΓ. Καὶ πολὺ αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Ὁφελεῖ ὅμως νὰ μὴν εἰπούμε πῶς προέρχεται ἀπὸ κακία. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος θέλει πάντα νὰ εὕρισκῃ τὴν αἰτία κάθε ἀποτελέσματος, ὅταν δὲν εὕρισκῃ ἰδεάζεται μίαν ποῦ νὰ τοῦ φαίνεται ὅτι τεριάζει. Βέβαια πολλοαῖς φοραῖς ὁ κόσμος δὲν ἐσφαλὲ ἂν εἰς ἓνα δυστυχὴ ἀπόδωσεν εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον τὴν αἰτίαν τῆς δυστυχίας του. Τοῦτο κάνει νὰ κρίνεται γενικῶς ὁμοία διὰ ὅλους. Ἀλλ' ὅταν ὁ δυστυχὴς ἔχει τὴν συνείδησιν τῆς ἀθωότητός του, ἄς μὴν λαμβάνῃ τὴν ἀγανάκτησιν διὰ ταῖς κατάκρισεις τῶν ἀνθρώπων, διὰτὶ ἡ ἀλήθεια εἰς τὸ ὕστερο θὰ λάβῃ τὸ τόπο τῆς. Ἡ συνείδησίς του, λέγω, νὰ ἦναι καθαρὰ, καὶ νὰ ἦναι ἀθῶος ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν, ἔπειτα καλὸ εἶναι νὰ πασχίσῃ νὰ βουλῶσῃ καὶ τὰ στόματα τοῦ κόσμου.

ΓΑΡ. Τὰ λόγια σου πάντα μοῦ δίνουν παρηγορίαν, καὶ μὲ παρηγοροῦν ἀκόμη ὅταν τὰ θυμοῦμαι καὶ μὲ κάνουν νὰ τὰ μελετῶ πολλοαῖς φοραῖς διὰ ὥραις τὴν νύχτα, ἀφοῦ μοῦ ἐσηκώθῃ ὁ ὕπνος ποῦ γλυκὸς δὲν μὲ ἀπαρτατοῦσε ποτέ πρὶν γένω ἢ πλέον δυστυχισμένη τοῦ κόσμου. Διὰτὶ ἂν εἴμαστε εἰς τοὺς παλαιούς χρόνους ἤθελα πῶ πῶς ὁ Δίας μόλις ἔβαλε τὸ χέρι του εἰς τὸ πιθάρι ποῦ περιέχει τὰ καλὰ, καὶ ἀντὶς ἐγέμισεν τὴν φοῦκτάν του κακὰ καὶ τὰ ἔρριξε ἐπάνω μας.

ΔΡΑΓ. Θυμᾶσαι τοὺς δύο πίθους τοῦ Ὀμήρου ποῦ μία φορὰ σοῦ ἐδιάβασα. Βέβαια ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι γεμάτη καλὰ καὶ κακὰ, καὶ εὐτυχὴς νομίζεται ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅποιον εἶναι συγκερασμένη εἰς κάποιον τρόπον καὶ τὰ κακὰ δὲν ὑπερβαίνουν πολὺ τὸ μέτρον. Οἱ παλαιοὶ εἶχαν τόσο ἐντυπωμένον αὐτὸ εἰς τὸν νοῦν τοῦς ποῦ βλέποντας ἓναν ἄνθρωπον πολὺ εὐτυχὴ χωρὶς κανένα μικρὸν δυστύχημα νὰ τοῦ διακόβῃ τὴν εὐτυχίαν, ἐσυμπαιρνεσαν πῶς γλῆγορα εἶχε νὰ τὸν πλακώσῃ μεγάλῃ συμφορᾷ. Ἀλλὰ ἐνόμιζαν ὅτι ὁ Θεὸς ἐσώριαζε τοὺς ἀτυχίαις εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν ἀνθρώπων μὲ ἀδικίαν καὶ ἀστοχάστῃ, ἐνῶ ἐμεῖς διδασκόμενοι ἀπὸ ἀληθινῶν πιστῶν, γνωρίζουμεν ὅτι τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ τούτου τοῦ κόσμου εἶναι τὸ οὐδὲν ὡς πρὸς τὰ αἰώνια, καὶ ἡξεύρουμε ὅτι καὶ ἡ ἀγαλλίασις καὶ ἡ θλίψις ἐδῶ κάτω δὲν εἶναι χωρὶς σκοπὸν γνωστὸν μόνον εἰς τὸν Θεόν ποῦ κυβερνᾷ τὰ πάντα μὲ αἰώνια σοφία. Δὲν θυμᾶσαι πόσον καλὰ μᾶς ὠμίλησε διὰ αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον τώρα λίγο καιρὸ ὁ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς Πνευματικὸς μας, ὁ Πρωτοπαπᾶς; Κάνει ὅ,τι δύναται διὰ ψυχικὸν ὄφελος τοῦ τόπου μας, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔχει πολλοὺς συνεργούς. Ἡ ἑλπίς νουθεσίαις, λέγει ὁ γνωστικὸς φίλος μου, ὁ ξένος, μὲ τὸν ὅποιον πολλοαῖς φοραῖς ὠμιλοῦμε διὰ τὰ κακὰ ποῦ συμβαίνει καὶ εἰς τὸν τόπο μας, εἶναι μία ἀπὸ ταῖς αἰτίαις, ἀλλὰ ἡ πρώτη καὶ ἡ καλύτερὴ κυβερνήσις. Σεῖς, οἱ Ζακύνθιοι, μοῦ ἔλεγε μὲ τὸν τρόπον ποῦ μιλεῖ τὴν γλῶσσαν μας, εἰσθε καλῆς φύσεως ἄνθρωποι. Ἡ κακίστη κυβερνήσις ποῦ ἔχετε εἰς ἄλλους ἄνθρώπους ἤθελε φέρει χειρότερα ἀποτελέσματα. Οἱ Κυβερνῶντες σας Ἐνετοί, μοῦ ἔλεγε, δὲν κάνουν ἄλλο εἰμὴ νὰ σας διαφθεύουν, καὶ εἶναι θαῦμα πῶς μετὰ μίαν πολυχρόνιον διαφθορὰ τῆς Κυβερνήσεώς σας, εὐ-

Οἱ Ἑβραῖοι, καὶ πληροῦσι
Νόμον τὸν μωσαϊκόν.

Τὰ λιψά τους ἐτοιμάσαν
Νὰ τὰ φάσι μὲ τ' ἄρνι
Ὡς διατί ἐλευθερωθῆκαν
.....

(Ἀναχωροῦν τραγουδῶντας, ὥστε ποῦ τούτῃ ἡ δευτέρα στροφή μόλις ἀκούεται ἀπὸ μακρό).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Μένει πάλι ἡ σκηνὴ διὰ ὀλίγα λεπτά ἄδεια, ἔπειτα ἔρχονται ὁ Κοσμάς Καραπάτης ἐμπρός, καὶ βαστώντας κλεφτοφάνaro, καὶ ἔξοπισω ὁ Θωμᾶς ὁ ὁποῖος ὄντας μεθυμένος ἐμβαλίνοντας σκουντᾷ εἰς μίαν καντουνάδα σπιτιοῦ.

ΘΩΜ. Συμπάθιο, ἀφέντη, διατί δὲν σέ εἶδα μὰ τὴν ἀλήθεια.
(στοχαζόμενος ὅτι ἡ καντουνάδα ἦτον ἄνθρωπος).

ΚΟΣ. Μωρὲ τίνος μιλεῖς, ἃ δὲν εἶναι κανεῖς.

ΘΩΜ. Θελ' ἦτον ὁ πικατάρatos, σκατὰ στὰ γένεια του, διατί ἐγὼ μὲ κάποιον ἐσκούντησα.

ΚΟΣ. Ἐφίρισε ἡ κεφάλια σου, καϊμένε, μὲ τὴν καντουνάδα τοῦ σπιτιοῦ.

ΘΩΜ. Καὶ πῶς; Ἀδὰ μ' ἔχεις, κουμπάρε, διὰ μεθυμένον;

ΚΟΣ. Σκιάξου καὶ δὲν εἶσαι. Ἡθέλησες πρῶτα νὰ δειπνήσου-
με, καὶ σὺ εἶσαι τώρα στὴν μέση τ' ἀμπελιοῦ, καὶ δὲν θὰ κά-
μου με μὲ μυρίζει δουλιὰ. Μοῦ κακοφαίνεται ποῦ ἐκείνης τῆς
διακολεμένης τῆς ἐμπήκε ἡ νοστιμάδα, καὶ θέλει χωρὶς ἄλλο τὸν
Βασιλικό. Καὶ μήγαρης μπορῶ νὰ εὔρω καὶ νὰ τῆς τὸν πάω ἐνὰ
ἄλλον. Ποῦ νὰ γελάσης ἐκεῖνο τὸ πονηρὸ ἀλοῦπι ποῦ τὸν εἶδε
καὶ τὸν γνωρίζει! Ἀδὰ μπορεῖς ἐσὺ καθὼς ἐστοχαζόμουν νὰ
μὲ βαστάξης νὰ τὸν σώσω;

ΘΩΜ. Ἐγὼ διὰ τὴν Βασίλω; στὴν φωτιά μπαίνω. Ἐδῶ εἶμαι
νὰ κάμω ὅ,τι θέλεις. (μιλῶντας δυνατὰ).

ΚΟΣ. Μωρ' μίλη ἀγάλια μὴν ἔβγουν μὲ τὰ ματσούκια καὶ
μὰς πελεκίσουν.

ΘΩΜ. Ἀς ἔβγουν νὰ τοὺς ἰδῶ—ἔχουν νὰ κάμουν μ' ἐμέ. Θέ-
λεις νὰ παίξω τὰ συμπάρα; (μιλῶντας ἀγάλια καὶ τρικλίζοντας
τραγουδάει μὲ χαμηλὴ φωνή).

Χίλιους κουτσοκεφαλιάζω
Κι' ἄλλους χίλιους τεταρτιάζω,
Περισσότερο αἶμα χύνω.
Ἀπὸ τὸ κρασί ποῦ πίνω.

Κάθε μία διπλοκανάτα
Σφάζει τέσσερα φουσατά
Φέρτε σπάθες καὶ τρομπόνια
Καὶ σκαβέτσα καὶ κανόνια.

Μποῦ, μποῦ, μποῦ,
Μποῦ, μποῦ, μποῦ,
Μποῦ, μποῦ, μποῦ.

ΚΟΣ. Μωρὲ; τί διάολο ἔπαθες ἀπόψε; ἐσὺ τρεκλίζεις;
ΘΩΜ. Μωρ' δὲν ἤξερω—καϊμένε τούταις ἡ πλάκαις εἶναι νοτι-
σμένες καὶ ξαγλιστροῦνε.

ΚΟΣ. Τί μοῦ ἄθε νὰ τῆς πάρω ὑπόσχεσι! καὶ τώρα τῆς ἐμπή-
κε κ' ἐκείνης τὸ δαιμόνιο, διὰ νὰ μὴν πῶ ἄλλο, ἢ τὸν βασιλικὸ ἢ
σοῦ κλειῶ τὴν πόρτα διὰ πάντα. Ἀνάθεμα τὸ κεφάλι μου τοῦτο
τὰ φταίει. Μωρὲ, μὴν τάξης γυναικὸς τίποτε. Μοναχὸς δὲν μπορῶ
νὰ τὸν κατεβάσω ἔξω καὶ πάρω σκάλα διὰ νὰ μὲ πιάσουν διὰ κλέ-
φτη. Τοῦτος ἐμπόρηε νὰ μὲ σηκώση, μὰ ἤθελε πρῶτα νὰ φάη καὶ
νὰ πιῇ, καὶ τώρα ἐγίνηκε σακὶ ἄχερα, καὶ δὲν δύναται νὰ βαστάξη
οὔτε τὸ κορμί του, ὅχι κ' ἐμέ.

ΘΩΜ. Μωρ' ἐγὼ δὲν μπορῶ; θέλεις νὰ σέ σηκώσω ἀναφέλου,
νὰ σέ παίξω τὴν μπάλα, θέλεις νὰ σέ παίξω τὸ κλοτσοσκοῦφι;
(τρέχει γλήγορα καὶ τὸν ἀγκαλιάζει καὶ πέφτουν κι' οἱ δύο
χάμου).

ΚΟΣ. Μωρ' τί διάολο κάνεις; ἐτρελάθηκες; ἂν μεθᾷς ἄμε ξέ-
ρασε. Θὰ πεταχθῇ ὅλη ἡ γειτονιά νὰ μὰς κτυπήσῃ σὰν τὰ λυσισα-
σμένα σκυλιά. (πάντα μιλῶντας ἀγάλια).

ΘΩΜ. Μωρ', ἐξαγλίστησα—δὲν τ' ὀθελα—ἐξαγλίστησα, μωρὲ,
στὸ ψωμί, μὰ τὴν καούρα τοῦ μιστρά τῆς Βασίλως μας, κουμπάρε.
(πάντα μιλῶντας ἀγάλια).

ΚΟΣ. Πρέπει νὰ πάω καλιά μου κι' ἄς λήθῃ ὅ,τι θέλει ἡ Βασι-
λική... Πές μου, ἂν σ' ἀγκαλιάσω ἐγὼ καὶ σέ σηκώσω εἶσαι σὺ
καλὸς νὰ σώσης τὸν βασιλικό;

ΘΩΜ. Μωρ', ἐγὼ καϊμένε διὰ τὴν Βασίλω μας! Θέλεις νὰ σοῦ
σώσω καὶ τὰ κεραμύδια τοῦ σπιτιοῦ; θέλεις νὰ σοῦ κατεβάσω τὰ
φυλλοπαρέθουρα; θές νὰ πάω νὰ σοῦ κυλίσω κάτου τὴν τούρλα
τοῦ Σκοποῦ; Ὅ,τι θέλεις κάνω.

ΚΟΣ. Δὲν σ' ἐμπιστεύουμαι. Μοῦ κάνεις διακολαίς. Τὸν ρί-
χνεις κάτου κ' ἡ ἀντάρρα μπορεῖ νὰ μὰς φανερῶσῃ—κ' ἔπειτα χα-
λαίει, καὶ πῶς νὰ τὸν φέρῶ τῆς Βασιλικῆς; ποῦ ἂν τὸν πιάσω ἐγὼ
στὰ χέρια μου εἶμαι ἡσυχος, φθάνει νὰ τὸν πιάσω.

ΘΩΜ. Μωρὲ, καλὰ λές, φθάνει νὰ τὸν πιάσουμε στὰ χέρια μας
κουμπάρε, γνώσι ποῦ σοῦ ἔδωκε ὁ μιστράς τῆς Βασιλικῆς. Μὰ ἡ-
τὸν μιστράς μία φορὰ! κάθε γυαλί ποῦ ἔπινα μοῦ ἐδρόσιζε τὰ
σωθικά. Νὰ τὸν ματαπιούμε.

ΚΟΣ. Νὰ ἰδῶ ἴσια ποῦ φθάνει τὸ χέρι μου. (πηγαίνει ὑποκάτω
ἀπὸ τὸ πεζοῦλι καὶ σηκώνει τὸ χέρι του διὰ νὰ καταλάβῃ ἂν ἦναι

πολύ ψηλά). Χαμηλά είναι τὸ πεζούλι περισσότερο ἀπ' ὅτι ἔστο-
χαζόμουν.

ΘΩΜ. Δόσε μου, ἐμέ τὸ φανάρι, κ' ἐγὼ σοῦ φέγγω νὰ σκα-
λώσω.

ΚΟΣ. Ποῦ θές νὰ σκαλώσω;

ΘΩΜ. Αὐτοῦ—στὸν τοῖχο, διὰ ν' ἀνεβῆς, δὲν πολεμᾷς ν' ἀ-
νεβῆς;

ΚΟΣ. Ἐλα σκάλωσε σὺ νὰ σὲ ἰδῶ.

ΘΩΜ. Τώρα εὐθύς. (κάνει νὰ τρέξη).

ΚΟΣ. Στάσου ὀπίσω, στάσου λέω. (τὸν πιάνει). Τὸ ἐλθισμόνη-
σα πῶς μεθᾷς. Δὲν ἠξέρω πῶς νὰ κάμω.

ΘΩΜ. Μωρὲ, στάσου νὰ τὸν ἰδῶ ἐγὼ μὲ τὸ φανάρι, φέρ' ἐδῶ.

ΚΟΣ. Τί βγαίνει ὅξω σὰν τὸν ἰδῆς μὲ τὸ φανάρι, ἢ νομίζεις
πῶς εἶναι κύττα νὰ τῆς βάλῃς τὸ φῶς ἀντίκρου νὰ τὴν ξεκουρ-
νιάσης;

ΘΩΜ. Ἐγὼ δὲν μεθᾷω. Θέλω νὰ τὸν ἰδῶ ποῦ ἴσια εἶναι.

ΚΟΣ. Εἰδές τονε, στραβέ. Ἐσὲ τὰ μάτια σου καμπουρίζουν
ἀπὸ τὸ μέθυ.

ΘΩΜ. Ἐσὺ μεθᾷς ποῦ ἦλθες ἐδῶ ρητὰ ρητὰ νὰ κλέψῃς τὸν
βασιλικὸ κ' ὕστερα τάχασες.

ΚΟΣ. Ἐλόγιαζα πῶς νὰ μὴν ἦσαι καταντημένος ἀπὸ τὸ μέθυ
στουπία στουποκρόκιδα, καὶ νὰ μπορῆς νὰ μ' ἀγκαλιάσῃς νὰ τὸν
σώσω.

ΘΩΜ. Ἐγὼ! Νὰ σὲ πάω στὰ μεσουράνια; (τρέχει νὰ τὸν ἀγ-
καλιάσῃ).

ΚΟΣ. Ὅχι, ὄχι, στάσου.—Πές μου εἶσαι καλὸς ν' ἀκουμπήσῃς
ἐκεῖ ὑποκάτω καὶ νὰ πιασθῇς καλὰ ἀπὸ τ' ἀγκωνάρια τῆς πόρτας;

ΘΩΜ. Βέβαια.

ΚΟΣ. Καὶ νὰ γύρῃς τὸ κεφάλι σου καὶ τὸ κορμί σου;

ΘΩΜ. Βέβαια.

ΚΟΣ. Ἀντιστηλιώνωντας τὰ πόδια σου;

ΘΩΜ. Βέβαια—τὰ πόδια μου.

ΚΟΣ. Καὶ μὲ ταῖς πλάταις σου ξεπεταχταῖς;—Μὰ νὰ στέκῃς
σὰν καρφομένος.

ΘΩΜ. Σὰν καρφομένος.

ΚΟΣ. Ἐγὼ ἔτσι ἵντρακαβαλόνουμαι σταῖς πλάταις σου.

ΘΩΜ. Πιστεύεις πῶς λές καλὰ!

ΚΟΣ. Πιάνουμαι ἀπὸ τὸ πεζούλι μὲ τὸ ἓνα χέρι καὶ μὲ τ' ἄλλο
ἀρπάζω τὸν βασιλικό.

ΘΩΜ. Μάλιστα—τὸν βασιλικό. (κουνιῶντας τὸ κεφάλι του).

ΚΟΣ. Τότε σὺ ἂν θέλῃς συντρίψου, διατί ἐγὼ εὐθύς πηδῶ κά-
του μόλις τὸν πιάσω στὰ χέρια μου.

ΘΩΜ. Μωρὲ, γειά σου, ἀφερούμουσου. (α)

(α) Λέξις Τούρκικη ἀφερὶμ σημαίνει εὐγε.

ΚΟΣ. Μὰ κύτταξε νὰ βαστᾷς καλὰ ὅσο νὰ πιαστῶ.

ΘΩΜ. Κολῶνα εἶμαι μαρμαρένια, ἀνέβαινε ὅταν ν' ἀνεβαί-
νῃς σὲ σκάλα.

ΚΟΣ. Ἐλα — πᾶμε νὰ σὲ στηλιώσω.

ΘΩΜ. Νὰ σοῦ πῶ... κάτι ἀστόχησες.

ΚΟΣ. Τί ἀστόχησα;

ΘΩΜ. Νὰ σοῦ πῶ... Ποῖος θὰ δώσῃ τὸν βασιλικὸ τῆς Βα-
σιλῆας;

ΚΟΣ. Πῶς ποῖος θὰ τονε δώσῃ;

ΘΩΜ. Νὰ σοῦ πῶ... Δὲν εἶναι καλῆτερα ἔτσι; Νὰ πᾶμε
εἰς τὸ σπῖτι, καὶ νὰ βαστᾷς ἐσὺ τὸν βασιλικό — ἐσὺ νὰ τὸν βα-
στᾷς, καὶ εἰς τὴν πόρτα νὰ μοῦ τονε δώσῃς. — Ἐσὺ νὰ ἔμψῃς
νὰ τὸ πῆς τῆς Βασιλικῆς, κ' ἐκεῖνη νάβῃ νὰ τὸν δεχθῇ μὲ τὸν
μιστρά στο χέρι καὶ νὰ τῆς πῶ ἐκεῖνο ποῦ λέει τὸ τραγοῦδι:

Κόρη μου κοσμοαγάπητη, κόρη μαυροματοῦσα

Μωρὴ φεγγαρομέτωπη καὶ κορακομαλλοῦσα

Μωρὴ καρυδομάγουλη καὶ ἀμυγδαλογελάστρα

Μωρὴ Νεράϊδα τοῦ γιαιοῦ κι' ἀνευροχορταρίστρα

Μὲ χέρια βεργολίγιστα (Ναὶ ὅταν τὴν μανουέλα

τῆς τσιπουριάς) μὲ τῇ ἄσπραις σου φεράrais.

Δέξου σγουρὸ βασιλικό, καί, καί... (βοήθα μου κουμπάρε)

καί... καὶ τρίψε τὴν μυτᾶρα σου ἐπάνου.

Ἐσὺ διάολε ξέρεις νὰ φτιάνῃς ρίμναις καὶ δὲν θέλεις νὰ μὲ μά-

θῃς. Ἄς ἦναι — ὕστερα νὰ τῆς παραδῶσω ἐγὼ τὸν βασιλικό,

κ' ἐκεῖνη νὰ μοῦ παραδῶσῃ ξέχυλο τὸ γυαλί τῆς καραβάνας.

ΚΟΣ. Ἄς εἶναι, ἄς εἶναι.

ΘΩΜ. Σοῦ ἀρέσει αἱ; σοῦ ἀρέσει; δὲν εἶναι ὡμορφα ἔτσι;

Τώρα μοῦ λθε στὸ νοῦ μου. — Μωρὲ κεφάλι ποῦ ἔχω; — Ἐλα νὰ

σὲ φιλήσω (τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ).

ΚΟΣ. Σύρε, χάσου (τὸν ἀμπόθει). Ἐλα μὴν ἀργοποροῦμε.

Ἐλα δὼ καὶ μὴν μιλῇς, ἄκουσες; σιωπῇ.

ΘΩΜ. Τιμουτία!

ΚΟΣ. Ἐλα ἐδῶ στάσου ἔτσι... μωρὲ ὄχι ἔτσι... μωρὲ φω-

τία νὰ σὲ βράσῃ ὄχι ἔτσι... μωρὲ ἔτσι τὰ χέρια σου... μωρὲ

ὄχι τὸ κεφάλι σου γυρτὸ ἀπόξω (πασχίζει νὰ τὸν στήσῃ ἀκουμ-

πισμένον εἰς τὸν τεῖχο, καὶ ὁ Θωμᾶς δὲν ἠξέρει πῶς, καὶ κάνει

διαφορὰ κινήματα παράξενα).

ΘΩΜ. Ἀμή, πῶς διάολο θέλεις!

ΚΟΣ. Μὰ θέλεις νὰ σὲ πατήσω ὅτ' ἀμύττα;

ΘΩΜ. Πάτει, πάτει, ἔγνωια σου.

ΚΟΣ. Μωρὲ, στάσου καί μένε. Ἐτσι, αἱ, καλὰ τώρα, μὴν κου-

νισθῇς ἀπ' ὅτι εἶσαι.

ΘΩΜ. Καλὰ;

ΚΟΣ. Καλὰ — μὴν φωνάζεις.

ΘΩΜ. Ἐλα γλήγορα ἀνέβα.

ΚΟΣ. Ἀφίσε νὰ δώσω, τὸ γύρο, μία ματιά, καὶ ν' ἀπηθώσω

καὶ τὸ φανάρι. (Πηγαίνει καὶ ἀντικρίζει τὸ κλεφτοφάναιο εἰς

ταῖς δύο στράταις, καὶ τριγύρω εἰς τὰ παρεθύρια). Δὲν βλογά-

ει ψυχή. (ἔπειτα κλεῖ τὸ φανάρι διὰ νὰ μὴ φαίνεται φῶς, καὶ τὸ ἀπηθῶναι χάμου). Στάσου τώρα μὴν συλγιστῆς ἕως ν' ἀνέβῃ.
ΘΩΜ. Στῆλος εἰμαι.

ΚΟΣ. Σῶπα. (προσπαθεῖ ν' ἀνέβῃ, καὶ ὁ Θωμᾶς τρικλίζει, καὶ ὅ,τι εἶναι μισονεβασμένος, καὶ ἀπλώνει τὸ χέρι του νὰ πιᾷ στῆ ἀπὸ τὸ πεζοῦλι, τοῦ ἔρχεται μιὰ τουφεκιά καὶ τὸν ρίχνει κάτω).

ΘΩΜ. Βοηθᾶτε (πέφτει καὶ αὐτός, σηκώνεται καὶ ματαπέφτει μιὰ καὶ δύο φοραῖς ἕως ποῦ νὰ φύγῃ).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Μένει ἡ σκηνὴ διὰ λίγαις στιγμαῖς ἄδεια, ἔπειτα ὁ Γέρω-Νικόλας ἀνοίγει τὴν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ του καὶ στέκει εἰς τὸ ἔμπα καὶ τῶρα.

ΝΙΚ. Τί εἶναι τοῦτα ἀπόψε; μοῦ ἐφάνη βέβαια στὸν ὕπνο μου τουφεκιά, καὶ βέβαια ἦταν τουφεκιά, διὰτὶ (μυρίζεται τὸν ἀέρα) ἀκούω καὶ τὸν μπαρουτὶ — καὶ λὲς κ' ἔπεσε ἐδῶ μέσα. Μὰ πῶς; ἡ πόρτα ἦτον κλειστή. Εἶδα κ' ἔπαθα νὰ τὴν εὐρῶ καὶ νὰ βγάλω τὸν μάνταλο. Σκοτάδια!... "Ἄν μοῦ ἔσβυσαν τὸ κατάρραμένο τὸ φῶς! ὅλη νύχτα ἐγρυντζάνιζαν. Θὰ μοῦ ἔφαγαν ὅλα τὰ σῦκα. "Ἐτσι κ' εἰς τὴν Σμύρνη τ' ἀναθεματισμένα μοῦ ἄδειασαν δέκα μπουσούλους χαλβᾶ κ' ἕνα ζυμπίλι σουσάμ. Μὰ τοῦτο τὸ μπαρουτὶ εἶναι μὲς τὰ ρουθούνια μου. Τί πάει νὰ πῇ! Νάχα ἕνα φῶς! μὰ ποῦ νὰ εὐρῶ τώρα τὰ τσακουμάκια. Μωρὲ κάτι μοῦ φαίνεται ἐκεῖ χάμου—σάν σκυλί—τσάκου (πασπατεύει χάμου καὶ πέρνει μιὰ πετροῦλα καὶ τὴν ρίπτει) τσάκου. Δὲν σηκώνεται. Μὴν ἐσκότωσαν ἐδῶπὰ κανέναν καὶ ὁ ἀέρας ἔφερε τὴν μυρωδιά τοῦ μπαρουτὶ εἰς τὸ μαγαζί μου; διὰτὶ ἐγὼ ψυλὴ μύτη.—"Σάν ποδοβολῇ ἀκούω.—"Ἄς ἔμπω νὰ κλείσω μὴ μὲ κολληθῇ κανένα βάσανο.— Σιμώνει ἡ ποδοβολῇ.... "Ἄς ἔμπω καλοῦ κακοῦ.... μὰ ποῦ εἰμαι περιέργος νὰ ἰδῶ τί εἶναι. Αἰ τὶ θὰ πάθω δά; (τραβιέται καὶ παραμονεύει ἔχοντας γυρμένο τὸ φυλλόπορτο).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Θωμᾶς, Καπουράλ-Τράπολας μὲ μιὰ πῆλα χωματένια ἀσπρη εἰς τὸ στόμα, τὸν ὄντας καπνὸ, καὶ ἔξη Μαρκοῦνοι, ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ποῦ ὀνομάζεται Μαρκοῦν μὲ τὴν πῆλα καὶ αὐτὸς εἰς τὸ στόμα.

ΘΩΜ. (ἀπὸ μέσα). Μὰ περπατεῖτε κομμάτι γλήγορα, Καπουράλ-Τράπολα.

ΤΡΑΠ. (ἀπὸ μέσα κ' ἐβγαίνοντας ἔξω εἰς τὰ ὕστερα λόγια καὶ διακόβοντας τὰ λόγια του διὰ νὰ τραβήξῃ καπνὸ μὲ τὴν πῆλα). "Ἄν ἔχῃς βιά, κουμπάρε, ἐγὼ δὲν ἔχω παντελῶς ἄν ἦται καὶ χίλιοι σκοτωμένοι ἀπὸ τὸ δικό σου πανί. Μὰ τί ἐκάνετε τοιαῦτα ὥρα τοῦτα τὰ μέρη; "Οε παιδιὰ, φυλάτε ταῖς στράτας.

("Ἐνας μαρκουλῖνος στέκει καὶ βιγλίζει καὶ τοὺς δύο δρόμους).

ΘΩΜ. Εὐγῆκαμε νὰ πάρουμε δροσία, Καπουράλε μου. Εἶμαστε κομμάτι ὥσάν κ' ἡ ἀφεντιά σου κ' οἱ λεβέντες μας ἐδῶ... καμμία φορὰ... δὲν ἠξέρω ἂν μὲ καταλαβαίνῃς (τοῦ δείχνει μὲ τὸ δάχτυλο πῶς ἦτον πιωμένος)... κ' εὐγῆκαμε κομμάτι νὰ μᾶς σβύσῃ.... ὁ ἀέρας.... — Νάτον ἐδῶ χάμου. "Ἀχ! καίμενε Κοσμᾶ.

ΤΡΑΠ. (σκουντράει τὸν Κοσμᾶ μὲ τὸ πόδι καὶ τὸν κυττάζει μὲ τὸ φανάρι). Στὸ κεφάλι τὴν ἔχει.

ΘΩΜ. "Ἐρῶ πῶς μοῦ 'ξεκούνησε κ' ἐμὲ τὰ μυαλά, μοῦ ἐχώρισε τὰ γόνατα, καὶ μὲ συμπαθίῃ, κύρ Καπουράλε... ὅσο νὰ ξεφύγω ἐδῶθε.... μοῦ φαίνεται ν' ἀκούς τὴν μοσκοβολάδα.

ΤΡΑΠ. Δὲν ἤθελα, κουμπάρε, νᾶσαι κλέφτης μενυτευτῆς καὶ καλὸς ἄνθρωπος. Αἰ, μὴν τὸν ἐσκότωσες ἐσύ; παιδιὰ βαστάζτετον.

ΘΩΜ. "Εγὼ, Καπουράλε μου, δὲν θυμᾶσαι πόσαις φοραῖς σ' ἐκέρασα κ' ἔπια στὴν ὑγειά σου;

ΤΡΑΠ. Αἰ, καλὰ. Μὰ ἐγὼ δὲν πρέπει νὰ κάμω τὸ χρέος μου.

ΘΩΜ. Λυτήσου με τὸν δυστυχισμένον, κύρ Καπουράλε, μὴν μὲ ἀδικοβάνῃς. Εἶμαι ἐγὼ διὰ φονικά; πιάνω ἐγὼ ποτὲ ἄρματα; πότε μὲ εἶδες μὲ ἄλλο ἄρμα ἀπὸ τὴν κανάτα; Τί ἀφορμὴ εἶχα ἐγὼ μὲ τὸν Κοσμᾶ νὰ τοῦ ἔχω στομάχι ποῦ εἶχαμε ἀπόφασι νὰ πᾶμε πάλι νὰ μὲ κεράσῃ; Μὰ τώρα.... Δὲν ἦλθα ἐγὼ καὶ σ' ἔκραξα κύρ Καπουράλε;

ΤΡΑΠ. (ἐνταυτῷ ποῦ ὁ Θωμᾶς μιλεῖ, αὐτὸς κρυφομιλεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κ' ἔπειτα λέγει): Μοῦ φαίνεται κ' ἐμὲ νὰ μὴν φταίς. Μὰ καλοῦ κακοῦ δὲν χάνω τίποτε νὰ σὲ βαστάξω. Ὁ Καντσηλιέρης ἀφοῦ σοῦ πάρῃ τὸ Κοντσοῦτο δὲ πλάνο, ἄς κάμῃ ὅ,τι θέλει. Τοῦ λέω κ' ἐγὼ κανένα λόγο, μὴ φοβάσαι. Μπορεῖ ἀκόμη ἂν δὲν ἔχῃς ἕνα φταίσιμο νὰ ἔχῃς ἄλλο. Δύνεται νὰ ἐπιγίνετε νὰ κλέψετε ἀντάμα καὶ νὰ σᾶς ἐβάρεσαν.

ΘΩΜ. Νὰ κλέψουμε; ἐγὼ κλέφτης; ἐγὼ κλέφτης; Μία καὶ μοναχὴ κλεψία ἔχω νὰ πῶ τοῦ πνεματικοῦ μου, ἄλλη δὲν ἠξέρω στὴν ζωὴ μου, κάλλιον νὰ μοῦ τάκοβαν ἀπ' ἐδῶ. (κάνοντας σημάδι μὲ τὸ χέρι του ὅταν νὰ ἐβαστοῦσε μαχαίρι, διὰ νὰ κόψῃ μὲ τὴν μίαν του παλάμην τὴν ἄλλην). Σ' ἕνα κρασοπουλιδὶ ποῦ ἔπια, ἐγύρισε ὁ κρασοπουλητῆς τ' ἀνάβλεμμά του, κ' ἐγὼ ἄρπαξα τὴν κανάνα τοῦ τραβάντζου καὶ τὴν ἀδειασα, μὰ ἔπῃς νὰ πνιγῶ στὸν λάρυγκά μου. "Ἄλλη καὶ ἄλλη κλεψία στὴν ζωὴ μου. Καὶ οὔτε τούτῃ μ' ἔπιας νὰ τὴν πῇς κλεψία, διὰτὶ τὸ κρασί ποῦ τοῦ ἔπια μοῦ τὸ χρώσται ἀπὸ τόσαις καὶ τόσαις φοραῖς, ποῦ μοῦ ὅσῃ κωνε ψηλὰ τὸ χεράκι του καὶ νὰ, ἐκεῖ πάνου ὁ ἀφρὸς ἐμῖνεσκε τὸ καρτοῦτσο δύο δάχτυλα ἀδειανό. ("Ὅλα αὐτὰ τὰ εἶχαι καὶ μὲ χειρονομίας). Μὰ πάλι ἂν ἤθελε μὲ ἰδῇ εἶχα στὸν ποῦ μοῦ νὰ τοῦ δώσω τὴ σκούφια μου διὰ πλερωμῇ.

ΤΡΑΠ. ("Ἐνῶ ὁ Θωμᾶς μιλεῖ, αὐτὸς κρυφομιλεῖ μὲ τὸν Ματιό καὶ μὲ τοὺς ἄλλους, ρουφώντας πάντα καπνὸ, δείχνοντας τότε τὸν σκοτωμένο καὶ πότε τὸ μαγαζί τοῦ Γέρο-Νικόλα, καὶ

ἔπειτα λέγει). Πολλά λόγια ἔχεις ἀπόψε, κουμπάρε Θωμά. "Ὁε, παιδιά, σηκώσετε δύο τὸν σκοτωμένον καὶ ἔπειτα νὰ πάρτε καὶ τοῦτον στὴν φυλακή... Μά, σταθῆτε (τινάζει τὴν πίπα του χάμου καὶ τὴν δίνει τοῦ Ματίου). Γεμισέμουτην Ματίο, ποῦ ἔχεις καλόν. (Ὁ Ματίος τὴν πέρνει καὶ τὴν γεμίζει καὶ τὴν ἀνάπτει ἀπὸ τὴν δική του καὶ τοῦ τὴν δίνει. Ὡς τόσο ὁ Καπουράλ Τρά-πολας ἐπῆγε καὶ ἐκύτταζε τριγύρω τὸν σκοτωμένον μὲ μία κάποια ἀδιαφορία καὶ τὸν ἐκουνούσε μὲ τὸ πόδι του, καὶ κάπου κάπου ἔδινε μία ματία εἰς τὴν πόρτα τοῦ μαγαζιῶ. Εἰς τὸ ἀναμεταξὺ ὁ Θωμᾶς ἐμιλοῦσε καθὼς ἀκολουθεῖ).

ΘΩΜ. "Ω! κύρ Καπουράλε, κρίμα ποῦ κάνεις νὰ μὴν μὲ ἀφίνης νὰ παίνω στὴν δουλειά μου. Νὰ πάω νὰ κοιμηθῶ ποῦ νυστάζω. "Ω! καϊμένε Κοσμᾶ, ὀλπιζες πῶς δὲν θὰ μὲ κεράσῃς ἀπόψε ἄλλο, μὲ τὸν μιστρά τῆς Βασιλικῆς; μοῦ ἔρχεται, καϊ-μένε, νὰ σὲ κλαίω, καὶ τοῦτα τὰ σκυλιά (λέει αὐτὸν τὸν λόγον μὲ χαμηλότερη φωνή), λένε πῶς ἐγὼ σ' ἐσκότωσα. Ἐγὼ ἐσέ; ἐσὲ ποῦ μ' ἐκέρναες τὸ καθημερῶσι, κ' ἤθελες καὶ τώρα πάλι νὰ μὲ κεράσῃς; Τώρα;... Τώρα ποῦ στέκεις ξαπλωμένος χάμου καὶ δὲν θὰ πῆς καὶ σὺ πηλιό.

ΤΡΑΠ. (πρὸς τὸν Θωμά). Πές μου, τὸν ἐτράβηξες ἐσὺ ἀπὸ τὸν τόπο ποῦ ἔπεσε;

ΘΩΜ. Ἐγὼ τὰ 'λάκισα στὸ φθαλμὸ κ' ἐξεφακίστηκα διὰ νὰ φύγω;

ΤΡΑΠ. Ἐκατάλαβες ποῦθεν ἦλθε τὸ συμπάρο;

ΘΩΜ. Ἀπὸ τὸν οὐρανό, ἀπὸ τὸν οὐρανό. (δυνατά).

ΤΡΑΠ. "Ελα ἐδῶ μὴ φωνάζεις. Μπορεῖς κάνε νὰ μοῦ πῆς ἂν ἔπεσε εὐθὺς στὸν τόπο ἢ ἂν ἔκαμε πρῶτα κανένα πάτημα;

ΘΩΜ. Πάτημα; πάτημα; Ξέρω ἂν ἔκαμα πάτημα ἐγὼ, καὶ εὐρέθηκα μακρὺ ἀπὸ τοῦτο τὸ πλάτωμα;

ΤΡΑΠ. Σιωπή. "Ελα ἐδῶ, Ματίο, ἐλάτε 'δῶ, παιδιά (κάνουν ὅλοι μία μαζοῦλα ἔξω ἀπ' ἓναν ποῦ ἐφύλαε ταῖς στράταις καὶ ἓναν ποῦ ἐφύλαε τὸν Θωμά, καὶ ἀπὸ ἐμαζώγησαν, τραβᾶ νὰ τρεῖς φοραῖς καπνὸ ἀπὸ τὴν πίπα του, κ' ἔπειτα ἀκούεσθαι τὴν λέγει μιλῶντας πρῶτα δίχως ν' ἀκούεται, κ' ἔπειτα ἀκούεσθαι ἀλλὰ μὲ χαμηλὴ φωνή). Μά ἐκεῖ κάθεται ἓνας γέρος ποῦ δὲν εἶναι διὰ τοῦτα. Πάλι ποῖος ξέρει; μπορεῖ νὰ εἶχε μέσα κανέναν ἄλλον. Σιωπή. Κάποιος βλέπω νὰ στέκη ὀλοένα στὴν πόρτα. Κακοφαίνεται, ποῦ δὲν ἔχουμε τώρα καιρό, νὰ τριγυρίσουμε ἐπὶ σπίτι διὰ νὰ μὴν μᾶς φύγῃ. "Ἄς κτυπήσουμε μὲ μίας νὰ τὸν πᾶξουμε, καὶ νὰ ἔμπουμε στὸ μαγαζὶ πρὶν φθάσῃ νὰ κλείσῃ ὅσο νὰ σπάσουμε τὴν πόρτα ἀργοπορήσουμε καὶ λακίσῃ ἀπὸ λη μερία. Προσοχή, καὶ ὅταν σὰς 'πῶ, πέστε ἐπάνω του.

ΝΙΚ. (μιλεῖ μόνος του, ἐνῶ ὁ Καπουράλος συνομιλεῖ μὲ τὸν Μαρκολίνου, ἀλλὰ εἰς τρόπον ποῦ νὰ ἀκούεται ἡ ὁμιλία καὶ τῶν δύο μερῶν). Τί διάβολο συνομιλοῦν τόση ὥρα; δὲν ἀκούω τίποτε. Χαρά, χαρά ἔμπαινα μέσα νὰ κλείσω, μὰ φοβοῦμαι ποῦ νὰ σκοτάδι νὰ κουνιστῶ μὴν κάμω ταραχὴ καὶ μὴν τριέξῃ ἡ πόρτα.

τα καὶ μὲ καταλάβουν πῶς τοὺς παραμονεύω. "Ἄν τὰ βγάλω ἀπὸψε καλά, εἶναι θαῦμα.

ΕΝΑΣ ΜΑΡΚΟΥΛ. Δὲν μπαίνει τοῦ λόγου σου 'στὸ μαγαζὶ, κύρ Καπουράλε;

ΤΡΑΠ. Τί χρεῖα εἶναι νὰ ἔμπω ἐγώ; ΜΑΡΚΟΥΛ. Λοιπὸν μήτε ἐγώ. Δὲν θέλω νᾶναι ὁ φονιάς κρυμμένος μέσα καὶ νὰ μᾶς ξαπλώσῃ ἓναν ἓναν χάμου καθὼς μπαίνουμε.

ΤΡΑΠ. Μὰ τί σολντάδος εἶσαι νὰ φοβάσαι;

ΜΑΡΚΟΥΛ. Μὰ τί Καπουράλος εἶσαι;...

ΤΡΑΠ. "Ἡ κάμε τὸ χρέος σου ἢ φανερώων τὴν ἀνυπακοή σου εἰς τὸν Καπετάνιο.

ΜΑΡΚΟΥΛ. Ναί, διὰ νὰ πουλῇ καλῆτερα τὸ φριζόπο ποῦ κρατεῖ ἀπὸ τὴν ρατσίο μας καὶ μᾶς μοιράζει τὴν ματσαμοῦρα.

ΤΡΑΠ. Αἱ κουμπάρε, λίγα λόγια. (τραβῶντας καπνὸ καὶ κυττάζοντάς τον μὲ ἀδιαφορία).

ΜΑΤ. (τραβῶντας πρῶτα γλήγορα γλήγορα καπνὸ). Μωρὲ, τί τρώεσαι; στοχάζεσαι πῶς ἐτρελάθηκε ὁ φονιάς νὰ κάθεται νὰ μᾶς καρτερῇ; Ἐδῶ εἵμαστε, Καπουράλε—πρόσταζε.

ΤΡΑΠ. "Ετοιμοὶ ὅλοι; Τώρα. (Οἱ τέσσεροι Μαρκουλίνοι χύνονται εὐθὺς καὶ ἀρπάζουν τὸν Γέρο-Νικόλα, ὁ ἓνας τὸν βαστάει καὶ οἱ ἄλλοι ἐμπαίνουν εἰς τὸ μαγαζὶ του).

ΝΙΚ. Μωρὲς παιδιά, τί σὰς ἔκαμα;

ΘΩΜ. "Εσὺ τὸν ἐσκότωσες, Μπάρμπα-Νικόλα, μαρτύρα το, μαρτύρα το, νὰ μὲ ἀφίσουν ἐμέ.

ΤΡΑΠ. Σῶπα, μὴ σὲ βάλῃ χερικὸ μὲ τὸ ραβδί, διὰ νὰ σὲ πλερώσω διὰ ὅσαις φοραῖς μ' ἐκέρασες. (Τοῦ Θωμά). "Ἄκου, ἐμέ, Γέρω, τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, καὶ μὴ θέλῃς νὰ τὸ κρύψῃς—ἐσὺ τὸν ἐσκότωσες;

ΝΙΚ. Ἐγώ; Μάρτυς μου ὁ Θεός! παιδί μου, ποῦ δὲν ἤξερα μήτε πῶς εἶναι σκοτωμένος ἐκεῖ χάμου, παρὰ τώρα ποῦ τὸ ἀκούω ἀπὸ λόγου σὰς. "Ἄκουσα κ' ἐγὼ τὴν τουφεκίαν, δὲν σὰς κρύβω ποῦ τίποτε, μὰ τὴν κρίσι ποῦ μᾶς καρτερεῖ. "Ἄκουσα καὶ τὴν μυρωδιά τοῦ μπαρουτι, διατὶ ἀπὸ νεῖος εἶχα καλὴ μύτη, καὶ στὰ σκοκῆκια τῆς Πόλης ἤξερα νὰ 'πῶ τῶν συντρόφων μου ποῦ ποῦ ἔρωτοῦσαν, τί λογιῆς μπουρέκια ἐμαγέρευαν εἰς τὰ σπῆτια γύρευα τὴ δουλειά μου—καὶ τώρα ποῦ δὲν ἔχω πλεῖο τοὺς χρόνους τῆς νειότης μου, θέλεις, κύρ Καπουράλε, νὰ κάνω καὶ φονιάς; Δὲν ἔχω κανέναν ἐχθρό. Οὔτε γνωρίζω ποῖος εἶναι σκοτωμένος ἐκεῖ χάμου.

ΘΩΜ. Αἱ! δὲν τὸν γνωρίζεις; Δὲν ἦλθε καὶ ἀγόρασε τὸ ἀπὸ γινώμα σῦκα; Θέλει ἀποτόχησε νὰ σοῦ τὰ πλερώσῃ καὶ διὰ κατρίνι τὸν ἐσκότωσες. Πές το, μὴν τὸ κρύβῃς.

ΝΙΚ. "Εσὺ εἶσαι ἢ τρελός, ἢ μεθυσμένος.

ΤΡΑΠ. "Ὅπως κι' ἂν εἶναι, γέρο, ἂν δὲν τὸν ἐσκότωσες ἐσὺ, ἐσκότώθηκε ἀπὸ τὸ μαγαζὶ σου. Τὸν γνωρίζεις τὸν φονιά, διατὶ

τὸν εἶχες ὅτ' οὐ σπῖτι σου. Ἄν θέλῃς νὰ τὸ φανερῶς με τὸ καλὸ βγαίνεις ἀπ' ὅλα τὰ βάσανα.

ΝΙΚ. Σὰς βεβαιῶνω, παιδιὰ μου, σὰς ὀρκίζομαι εἰς ὅ,τι πιστεύουμε πῶς δὲν ἔχω καμμιά εἰδησι εἰς ὅ,τι μοῦ λέτε. Ἐγὼ νὰ σκοτώσω; καὶ οὔτε φονιά γνωρίζω, οὔτε ξέρω ὁ σκοτωμένος ἂν εἶναι ἐκεῖνος ποῦ τοῦτος ὀνοματίζει, ποῦ ἀλήθεια τὸν ἐγνώριζα πολλά καλὰ, καὶ τὸ θυμοῦμαι ποῦ ἤλθε στοχάζομαι τὸ ἀπόγιωμα ὅτ' οὐ μαγαζὶ μου, διατὶ εἶναι καλομέτρητοι, διὰ δυστυχία μου, ἐκεῖνοι ποῦ ἔρχονται νὰ ψωνίζουν. Μία ἀναπουλιὰ ποῦ δὲν μοῦ φθάνει νὰ βγάλω τὸ ψωμί μου! Στὴν Σμύρνη, ναι, εἶχα πούλησι ποῦ δὲν εἶχα καιρὸ μήτε νὰ γιοματίσω, καί...

ΤΡΑΠ. Τώρα δὲν εἴμαστε ὅτ' ἐν Σμύρνη, Γέρο, λίγα λόγια. Ἄν μαρτυρήσῃς εὐθὺς ἐκεῖνο ποῦ ξέρεις, πηγαίνεις πάλι καὶ ἀναπαύεσαι στὸ κρεβάτι σου. Μὰ ἂν θέλῃς νὰ σταθῇς ὅτ' οὐ σμα σου, σὲ μπίχνω ὅτ' οὐ κούτσουρο, καὶ τὰ λόγια θὰ σοῦ τὰ βγάινῃ ἓνα ἓνα ὁ κατραμᾶς.

ΝΙΚ. Τόση τουρκιὰ ἐδιάβηκα ἀπείρακτος, καὶ μοῦ ἐμελλε ὅτ' ἐν χριστιανισμῷ καὶ ὅτ' ἐν πατρίδα μου νὰ βασανισθῶ τὰ ῥα στὰ γεράματά μου; Μ' ἔναν ἄδύνατον, παιδιὰ μου, θέλετε νὰ δείξετε τὴν ἀνδρεία σας;

ΤΡΑΠ. Βλέπω, Γέρο, κ' ἔχεις πολλὴ αὐθάδεια.

ΝΙΚ. Μὰ ἂν με τουραγνᾶτε ἄδικα. Αἱ! Καπουράλε μου, αἱ παιδιὰ μου, χριστιανοὶ εἰσασθε; ἀγκαλὰ καὶ φράγκοι δὲν εἰσασθε ἀλήτouroι. Δὲν ἤξερω τίποτα, δὲν ἤξερω τίποτα. Ἀφήστε με τὸν δυστυχῆ.— Σώνει ποῦ μοῦ ἐβάλτε ἄνου κάτου τὸ μαγαζὶ μου.

(Οἱ τρεῖς Μαρκουλῖνοι βγαίνουν ἀπ' τὸ μαγαζὶ, τρώγοντας καὶ βαστώντας ὅτ' αἱ χεῖρες τοὺς σῦκα καὶ στραγάλια, ἀπὸ τὰ ὅποια δίνουν καὶ τοῦ Καπουράλου καὶ τῶν ἄλλων, ποῦ ἐμείναν ἔξω, καὶ ἔπειτα λέγουν).

ΜΑΡΚΟΥΛ. Δὲν εὐρήκαμε τίποτες.

ΘΩΜ. Πῶς δὲν εὐρήκατε; Ἀμὴ ἐκεῖνα ποῦ μασσάτε;

(Ὅλοι οἱ Μαρκουλῖνοι γελοῦν).

ΝΙΚ. Μοῦ ἐδισγούμισαν τὸ ἔχει μου. Πῶς ἔχω νὰ ζήσω ὁ κορροϊζικός;... πῶς ἔχω νὰ ζήσω; ἂν μ' ἀφήσουν νὰ ζήσω τοῦ τοῖ οἱ καλοὶ ἄνθρωποι; Μωρὲς παιδιὰ μου δὲν με λυπόσασθε;...

ΤΡΑΠ. Βλέπω, Γέρο, κ' ἔχεις πείσμα, κ' ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ προσμένω ἄλλο. Πάρτε δύο τὸν σκοτωμένον, καὶ σὺ Ματῖο, φυλάκα καὶ φέρε μιὰ καδίνα διὰ νὰ πάρουμε τούτους στὴ φυλακὴν. Κάλλιο νὰ τοὺς ἔχουμε πεδουκλωμένους, ἀγκαλὰ καὶ οἱ δύο φράνκιμα, ὅμως ἔτσι πηγαίνουμε πλεὶς ξέγνοιαστα.— Στάσου εὐχρησάζεται. Εὐρέτε καμπόσαις πέτραις καὶ βάλετέ ταις στὰ βρακιά τους διὰτὶ ἔτσι δὲν μποροῦν νὰ τρέξουν διὰ νὰ μᾶς φύγουν.— Μὰ ποῦ νάβρετε τώρα πέτραις! Κόψε τους καλῆτερα τὰς βρακίαις καὶ κατεβαίνουν τὰ βρακιά στὰ πόδια, κ' ἔτσι εἶναι ὡς καδινόμενοι (ἀγάλια τοῦ Ματῖου. Δύο Μαρκουλῖνοι πέρνουν τὸν σκοτωμένον).

ΝΙΚ. Ὡς σφοδρά μου, Καπουράλε. Ἐγὼ με ταῖς ἀλυσαῖς δὲν

μπορῶ νὰ πάρω πάτημα, ἔξω καὶ με πάρετε κολοσυρτά.

ΘΩΜ. Αἱ! Μαστρο-Θωμᾶ! καλὰ εἶσαι; διὰ νὰ θέλῃς πάντα νὰ χαριστᾷς τοὺς φίλους σου ἔτσι πάντα τὴν παθαίνεις. Ἐλπίζα νὰ μοῦ πεδουκλώσῃ τὰ πόδια ὁ μιστράς τῆς Βασιλικῆς καὶ ἀντὶς θὰ μοῦ τὰ πεδικλώσουν ἢ καδίναις. Μὰ πάντα στέκω ἐγὼ καλῆτερα ἀπὸ τὸν Κοσμᾶ, πάντα καλῆτερα. Θὰ τρουπῶνῃ στὴν φυλακὴ καμμιά φορὰ κ' ἢ κανάτα νὰ με βρίσκη. Ἀχ! ὄχι συχνὰ ἀλήθεια, ὄχι συχνὰ. (μισοκλαίοντας). Μὰ ἀφοῦ μᾶς καταχωνιάσουν ἐκεῖ κάτου καὶ μᾶς πατήσουν καλὰ καλὰ. Ἀχ! περνοῦν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ πάνου μας, μὰ κανενοῦ δὲν τοῦ λείει ἡ ψυχὴ του, τὰ σκυλιά, ὅταν τρώγουν καὶ πίνουν, μωρὲ, ἄς τοῦ δώσω καὶ τουτουνοῦ μία στάλα ποῦ δὲν ἀκούει, οὔτε βλέπει ποῦ ἐγίνηκε σωρὸ κόκκαλα.— Α! στάλα! στάλα!

ΤΡΑΠ. Σώνει τὰ μουρλόλογα καὶ μ' ἐσκότησε. (πάντα με τὴν πίπα εἰς τὸ στόμα).

ΝΙΚ. (ἀναστενάζει).

ΘΩΜ. (ἀναστενάζει).

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Γερασιμάκης, με κλεφτοφάναρο στὸ χέρι, καὶ αὐτοί.

ΓΕΡ. Ὡς Καπουράλ Τράπολα, παιδιὰ, τί μαντάτα; Ὡς Μπάρ-μπα-Νικόλα, καὶ πῶς; ἀμὴ τοῦτος ποῖος ἄλλος εἶναι;

ΘΩΜ. Ἐκεῖνος ποῦ ἤθελε νάσουν τώρα ὅτ' ἐν τὸν τόπο του. Τώρα μοναχὰ ὄχι πάντα, διὰτὶ ἐγὼ εἶμαι εὐχαριστημένος εἰς τὸν ἑαυτοῦ μου (ἀγαλινά).

ΤΡΑΠ. Κύρ Γερασιμάκη, τοῦτοι εἶναι εἰς ὑποψία διὰ φονικό.

ΓΕΡ. Ἀλήθεια; καὶ ποῖον ἐσκότησαν;

ΤΡΑΠ. Τὸν Κοσμᾶ Καραπάτη.

ΓΕΡ. Μπά! βέβαια αὐτόν;

ΤΡΑΠ. Ὡς βεβαιότατα.

ΓΕΡ. Καὶ πῶς, Μπάρμπα-Νικόλα, δὲν σ' ἐλπίζα ἔτσι — τὸ ἀπόγιωμα ἐψώνισε σῦκα ἀπὸ τὸ μαγαζὶ σου, καὶ τὴν νύχτα τὸν ἐσκότησαν;

ΘΩΜ. Δὲν τόπα κ' ἐγὼ διὰ τὰ σῦκα, κύρ Καπουράλε; ξελύ-τρωσέ με λοιπόν, ἐμέ. Νὰ ποῦ δὲν φταίω.

ΓΕΡ. Ἐψώνισα κ' ἐγὼ. Χαίρομαι ποῦ δὲν μοῦ ἔλαχε ἡ ἴδια νύχτη. Δὲν σ' ἐλπίζα. Βλέπω πῶς ὄχι τὰ λόγια μου τ' ἀγαλινά, ἀμὴ ἡ φωναὶς σου εἶναι ὁμοίαις με τὰ καμώματά σου. Αἱ, τσίκ (κάνοντας με τὸ χέρι του ὡς νὰ ἐτραβοῦσε τὸ ἀτσάλι τοῦ τουρκελιοῦ).

ΝΙΚ. Ὡς εἶναι, κύρ Γερασιμάκη—βάρει κ' ἡ ἀφεντιά σου τοῦ ἀπογίωμα διὰτὶ ναι λυσσιασμένο. Ὁ Θεὸς τὸ ξέρει πῶς εἶμαι ἀ-καλῶς, καὶ ξέρει ἀκόμη μὴν τοῦτα διὰ τὰ ὅποια βασανίζομαι ἐν τῇ συνειδήσει τῶν καλῶν σου λόγων.

ΓΕΡ. Αἱ! Γέρο-Νικόλα, ἄχ! ἄχ! (γελώντας), μοῦ ἔκανες ἄνθρωπον, καὶ μοῦ ἔκανες καὶ τὸν φίλο, μὰ βλέπω

πὼς ἔχεις κακία μέσα σου. Ξέρεις νὰ βάνης καὶ πονηροὺς λογισμοὺς διὰ τοὺς φίλους σου; Ἔτσι γυρεύεις νὰ ἀποφύγῃς τὴν παίδευσιν ποὺ σοὺ πρέπει.

ΝΙΚ. Ποῦ μοῦ πρέπει;... Ὡ! ἂν ἐπαιδεύοντο ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς πρέπει ἤθελε πηγαίνει καλῆτερα ὁ κόσμος. Μὰ ἐγὼ δὲν ἔχω μὲ λόγους σου τίποτες, κύρ Γερασιμάκη. Τί ἔχω ἐγὼ ὁ φτωχὸς νὰ κάμω μὲ τοὺς καλῆτεροὺς μου; οὔτε μὲ κανέναν, καὶ ἄδικα ὑποφέρω—μὰ ὅταν μὲ στενοχωρᾷς μιλῶ κ' ἐγώ—«Μὴν πῆς τοῦ πηγαδιοῦ μπά, νὰ μὴν σοὺ τῇ μοῦ».

ΓΕΡ. Θυμοῦμαι ποὺ μοῦκαμες καμμία χάρι. Γέρο-Νικόλα.— Αἱ, Καπουράλο, δὲν μποροῦμε νὰ κάμουμε τίποτες;

ΤΡΑΠ. Ἐγὼ ἐπιθυμῶ πάντα νὰ σοὺ κάνω τὸ λόγο σου, μὰ βλέπεις τὸ συμπάρο φαίνεται πὼς ἦλθε ἀπὸ τὸ μαγαζί του.—Ἐλα, πάρτε τοὺς καὶ πηγαίνετε, τί στεκόσαστε; (τῶν Μαρκουλίνων, ποὺ ἐτοιμάζονται διὰ νὰ ἀναχωρήσουν ὁμοῦ μὲ τοὺς πιασμένους, ἀλλὰ ὁ Ματίος θέλει πρῶτα νὰ γεμίσῃ τὴν πίπα). Ἄν δὲν εἶναι ὁ ἴδιος, θὰ ξέρῃ, θὰ ἔχῃ εἶδῃσι. Ἡ Δικαιοσύνη (αὐτὴν τὴν λέξι τὴν προφέρει μὲ ἔμφασιν) πρέπει νὰ τὸν ἐξετάσῃ.

ΝΙΚ. (ἀναστενάζει).

ΘΩΜ. (ἀναστενάζει). Μωρὲς παιδιὰ, κάνε κομμάτι κρασί νὰ βρέξω τὰ χεῖλα μου.

ΤΡΑΠ. Ὅμως, ἀφοῦ τοῦ πάρη ὁ Καντσηλιέρης τὸ Κροστὶ τοῦτο....

ΓΕΡ. Ἐχεις δίκη, κάμε τὸ χρέος σου. Μιλῶ κ' ἐγὼ μὲ τὸν Καντσηλιέρη—τούταις εἶναι, Καπουράλο, ψειροδουλειαῖς, τί βγαίνει ἔξω ἀπὸ αὐτὰ τὰ θρασύμια; (κρυφὰ τοῦ Καπουράλου).

ΤΡΑΠ. Ναὶ μὰ ὁ Καντσηλιέρης μπορεῖ νὰ μάθῃ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νὰ ἐμπερδεύσῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν κανέναν ποῦ νὰ μὴν εἶναι θρασύμι. (κρυφὰ τοῦ Γερασιμάκη).

ΚΕΡ. Καλὰ λές. — Γέρο-Νικόλα, μὴ φοβᾶσαι, μιλῶ ἐγὼ τοῦ Καντσηλιέρη.

ΝΙΚ. Νὰ σοὺ τὸ ἀποδῶς ὁ Θεὸς ὅ,τι κάμης διὰ ἐμέ.

ΘΩΜ. Κ' ἐμὲ κανεῖς δὲν μὲ γνιόζεται; κάνε νὰ μὴ σοὺ λείπη τὸ κρασί. Οὔμου, Καπουράλε, ποῦ σ' ἐκέρασα κ' ἐγώ.

ΤΡΑΠ. Διατὶ δὲν πηγαίνετε; (οἱ Μαρκουλίνοι ὅλοι ἀναχωροῦν ὁμοῦ μὲ τοὺς πιασμένους). Κύρ Γερασιμάκη, σ' ἀφίνω γαῖα (φεύγει).

ΓΕΡ. Καλὸ ξημέρωμα, Καπουράλ-Τράπολα.— Τί φονικὸ εἶναι τοῦτο! τί φονιάδες! δὲν καταλαβαίνω τίποτες. Ἄκουσα τὸ συμπάρο, ἔμαθα πὼς ἔτρεξαν οἱ Μαρκουλίνοι εἰς τοῦτο τὸ μέρος, ἔρχομαι καὶ ἀντὶς διὰ συκοφάο, βλέπω κ' ἔπεσε μυγοῦδι. Καλὸ ἔλεγα, πὼς ὁ Φιλιππάκης δὲν ἦτον ἔτσι ἀνόητος. Διὰ τὴν ὑπόθεσιν νὰ ἐγίνηκε τὸ φονικό; Δὲν ἠξέρω ὁ Κοσμᾶς νὰ ἔχῃ καὶ μία γνωριμία μὲ αὐτόν. Δὲν καταλαβαίνω τίποτες. Πάω νὰ κατιτὶ περισσότερο (φεύγει).

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

(Αὐγὴ νωρίς).

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Δάριος Ρονκάλας μόνος κ' ἔπειτα ἡ Λανάρω.

ΔΑΡ. Ἀπόψε δὲν ἔκλεισα μάτι, κ' ἐκεῖνη ἡ στρίγκλα δὲν μ' ἄφισε νὰ ἡσυχάσω. Λές κ' ὁ διάλογος τῆς τὸ σφούριξε ὅτ' αὐτὴ. Εἶδα κ' ἔπαθα νὰ τῆς βγάλω ταῖς ὑποψίες.—Νὰ μὴν μάθω τίποτες! μὰ πᾶσα ῥώτῃσι ἤθελε δώσῃ αἰτία νὰ ὑποπτευθῶν.— Τὰ περασμένα βάσανα μ' ἐξεκοκκάλιασαν κ' ἤθελε κ' ἐκεῖνος μοῦ κουστίσῃ χρυσός. Ἀλήθεια ὁ Πρεβεδοῦρος κ' ὁ Καντσηλιέρης δὲν μοῦ λέγουν τὸ ὄχι, μὰ ταῖς χάραις τοὺς ταῖς ἀκριβοπλερώνονται. Τὸν παραμικρὸν ψύλλον νὰ πάρουν, δὲν μοῦ σώνει μία λαδία διὰ νὰ μὴν τρέξῃ τὸνομά μου εἰς τὸ προτσέσο.—Μοῦ εἶναι χρεία νὰ στερεώσω τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ σπιτιοῦ μου διὰ νὰ βαστάξῃ εἰς τὴν ἀκόλουθον γενεά.—Ἄν ἦθε μοῦ ζήσῃ τὸ ἄλλο μοῦ παιδί!—Ἐδειχνε ἀπὸ βυζανούρι τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀληθινοῦ ἀρχοντα.—Ἄς ἦθε μοῦ ζῇ ἐκεῖνο, διὰ νὰ μὴν ξεκληρήσῃ τὸ σπίτι μου.... Τοῦτος ἔμοιασε τῆς στρίγκλας τῆς Μάνας του. Μὰ τί λέγω; οὔτε αὐτῆς. Ὡς γυναῖκα βλέπεις εἰς αὐτὴν καμμία φορὰ καὶ τὴν ἀρχόντισσα.— Δὲν ἠξέρω τίνος διακόλου μοιάσιμον εἶναι. Χίλια πράγματα παράξενον τριγυρίζουν ὅτ' μυαλὸ του, στοχαζέται καὶ μιλεῖ ὅταν χυδαῖος, μὰς κατακρίνει, παῖναίε τὰ πράγματα ποῦ καταφρονᾷ, ἐκεῖνα ποῦ παῖναω καταφρονεῖ.... Ὡ παλαιὸ δένδρον τοῦ Ρονκάλα εἰς τί καλὸρριζὶ ἐκατάντησες! (μένει στοχασμένος). Μὰ νὰ μὴν μάθω τίποτες! Δὲν νομίζω νὰ ἐπῆγε ρητὰ ὁ Μπουσάκας ἔξω.— Μὰ λές κ' ἡ τύχη μοῦ τὸν ἔφερε ἔμπρός μου.—Ἄν δὲν ἤθελε τὸν ἰδῶ.... Μὰ ἂν ἐπῆγαινε ἐκεῖνος γυρεύοντας.... Δὲν τοῦ ἔσωσε ποῦ ἡ φαμελιά του ἦτον πάντα ἐνωμένη μὲ τοὺς ἐχθροὺς μου, δὲν τοῦ ἔσωσαν τὰ ἄπρεπα προξενιά ποῦ μοῦ ἔστελνε, ἤθελε νὰ κλέψῃ καὶ τὸν βασιλικὸ τῆς θυγατέρός μου! Ἐνόμιζε πὼς θὰ ὑποφέρω μὲ ἡσυχία τέτοια βλάβῃ εἰς τὴν τιμὴν τοῦ σπιτιοῦ μου! Πολὺ τρελὸς ἐστάθη νὰ τὸ στοχαζέται. Πολὺ τρελὸς! Ἦτον ὅταν νῶθε βάλει στοίχημα τῇ ζωῇ του. Ἄς ἦθε τὴν στοίχηματίζει μὲ ἄλλους, ὄχι μ' ἐμέ. Ἐδύνατο νὰ μὴν πλερώσῃ τὸ στοίχημά του.... Ἐκεῖνος τὴν θυγατέρα μου; Νὰ ταπεινωθῇ τόσο τὸ σπίτι μου καὶ νὰ λιγοστεύσῃ τὴν περιουσίαν του;—Ἡ θυγατέρα μου δὲν εἶναι διὰ πανδρεία. Ἄς τὸ ἔξωσω, ἄλλοι εἶναι θανάσιμοι ἐχθροὶ μου, καὶ ἄλλοι θὰ θέλουν πολλὰ προικιά. Κι' οὔτε ἐγὼ καταδέχομαι νὰ δώσω λίγα. Τὰ προικύμφωνα καὶ ἡ ἀρέσκιας ποῦ ἔκαμαν οἱ προσγονεῖοί μου ἕως ἀπὸ τὸν μέγα Πάγκαλιν ποῦ πρῶτος φαίνεται εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ εὐγενικοῦ δένδρου τῆς γενεαλογίας μου, καὶ ποῦ εὐρίσκονται εἰς τὰ χαρτὰ ἀραδιασμένα εἰς τὰ ἀρμάρια γενεᾶ γενεᾶ, αὐτὰ

ἤθελε μὲ ὁδηγήσουν. Ἀλλὰ τὰ ἔξοδα εἰς τὰ βάσανα ποῦ ἐχρειάζετο νὰ ἔμπω διὰ νὰ στερεώσω τὴν ὑπόληψιν τοῦ σπιτιοῦ μου, διὰ νὰ ταπεινώσω τοὺς ἐχθροὺς μου, διὰ νὰ μὴ μείνουν οἱ γονεῖοί μου κ' οἱ προσγονεῖοί μου περιλυτοὶ καὶ καταφρονεμένοι πῶς δὲν ἔλαβαν τὴν πρεπούμενη ἐκδίκησιν. — Νὰ μὴ μείνῃ τὸ σπίτι μὲ τὴν ἐντροπὴ εἰς τοὺς παρόντας καὶ τοὺς μεταγενεστέρους, πῶς ἔμεινε ἀνεκδίκητο. . . . "Αἰ! αὐτὸ ἀπὸ τὸν Δάρειο τὸν Ρονκάλα δὲν ἤμποροῦσαν νὰ τὸ καρτεροῦν. Ἡμπόρεια νὰ χαθῶ, ναί, μὰ νὰ μείνῃ ἡ φαμελιά μὲ τούτην τὴν μουντζούρα; ποτέ! . . . (περπατεῖ σιωπηλὸς καὶ ταραγμένος). Μὰ νὰ μὴν φανῇ ὁ Μπουσάκας! (ἀκολουθεῖ νὰ περπατῇ σιωπηλὸς καὶ ταραγμένος). — Μπορῶ νὰ δώσω μεγάλα προικιά; Καὶ ποῖο ἀπὸ τὰ μετόχια μου μπορῶ νὰ τσουρουτέψω δίχως βλάβη τῆς ὑπόληψής μου; Ἀφοῦ μὲ τόσον κόπο τὰ ἔνωσα καὶ τὰ ἐκατάστησα τόσο πολῦτιμα δακτυλίδια! "Εἶνα ὑποστατικὸ μένει ἀκόμη ποῦ ἕνας χαϊμένος δὲν ἀκούει νὰ μοῦ τὸ δώσῃ μὲ τὸ καλὸ. Μὰ νὰ μὴν φταίω ἐγὼ ἂν μεταχειρίζουμαι ἄλλους τρόπους; Οἱ καλοὶ τρόποι δὲν καταπειθόν κανέναν, εὐθὺς ποῦ μεταχειρισθῇ τὴν καλοσύνην, σοῦ λέγουν πῶς φοβάσαι. — Πῶς δὲν φαίνεται κανεὶς! Μὴν δὲν τοῦ ἐπίτυχε καὶ ἔντρέπεται νὰ φανερωθῇ ἐμπρὸς μου; — Νὰ μὴν τοῦ ἐπίτυχε; — Θὰ ἦτον ἴσως καλῆτερα! — Μὰ εἶναι δύσκολο. — Αἶ καλὰ ἔκαμα καὶ μοῦ πέταξε ἀπ' ἐμπρὸς μου τοῦτο τὸ ἐμπόδιο. — Καθὼς ἀποφάσισα νὰ βάλω τὴν θεγατέρα μου εἰς τὸ Μοναστήρι, ἐκεῖνος ὁ ἀνόητος νὰ τὴν μελετᾷ, νὰ μοῦ στέλνῃ καὶ προξενεῖα δὲν μοῦ ἔρχοταν καλά. — Πάλι ὁ ἴδιος ἐπῆγε γυρεύοντας. — Δὲν ἔπρεπε νὰ βάλῃ χέρι στὸ σπίτι μου. — Ἐλαβε ἐκεῖνο ποῦ τοῦ ἔπρεπε. — Κ' ἐκεῖνη εἰς τὸ Μοναστήρι, ἐξ ἀποφάσεως. Δὲν θέλω νὰ μείνῃ ἀνύπανδρη εἰς τὸ σπίτι, καθὼς πολλὰς ἄλλαις παλαιαῖς τῆς φαμελιάς μου. Ἡ Γαρουφαλιά εἶναι βέβαια. . . . δὲν ἔχω νὰ πῶ τίποτα διὰ αὐτήν. "Αν δὲν ἦτον ἔτσι τὴν ἔχωνα εὐθὺς εἰς ἕνα μνημα μὲ τὴν στρίγκλα τὴν μάνα της, ποῦ μοῦ τὴν φυλάει. Ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν ἀπλότητα τῶν παλαιῶν. Τῆς δίνει εὐχαρίστησιν ν' ἀκούῃ τὸν τρελλὸν ἀδελφὸ της ποῦ πάει καὶ κάνει φιλίας μὲ ἀνθρώπους πελελοῦς, καὶ ποῦ ἀπονερουλιάζουν τὰ μυαλά. Ἐκαμα καὶ νὰ μὴν τὴν ξεμακρύνω πρωτίτερα ἀπὸ αὐτόν. Δὲν εἶναι δύσκολο νὰ τῆς βάλω εἰς τὸν νοῦ νὰ μὴ θέλῃ νὰ γίνῃ καλόγηρος. Μπὰ! σὰν νὰ τὸ βλεπα. Διὰ τοῦτα εἶναι ἔμπειρος. Ἀλήθεια ἡ θέλησί της δὲν πιάνει τόπο, ἐπιθυμᾷ ὅμως καλῆτερα νὰ γένῃ εὐθελῆμά της. Χρειάζεται λοιπὸν νὰ τὸ γληγορεύω. Σήμερα, εὐθὺς νὰ τὸ ἀκούσῃ ἡ Γαρουφαλιά. Ἡ ἀσθένειά της πρέπει νὰ τὴν κάμῃ νὰ κλίνῃ μὲ εὐκολιά. Εἰς ὀλίγαις ἡμέραις μπορεῖ νὰ παραμαντῶθῃ. Εἶναι πολὺ νέα, ἀλλειῶς ἔμπαινε εὐθὺς εἰς τὸν τάπον. . . (εἰς τοῦτο τὸ ἀναμεταξὺ περνᾷ σιμὰ ἀπὸ τὴν πόρτα ἡ Λανάρω, καὶ αὐτὸς τὴν βλέπει καὶ τῆς μιλεῖ, καὶ αὐτὴ ἀποκρύνεται πάντα χωρὶς νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν σκηνή). Λανάρω, Λανάρω.

ΛΑΝ. (ἀπὸ μέσσα). Τί ὀρίζεις;

ΔΑΡ. Ποῦ πᾶς αὐτοῦ;

ΛΑΝ. Μ' ἔστειλε ἡ κυράτσα μου νὰ τῆς φέρω τὴν ροκοχάρτα τῆς ἀπὸ τὸ τινέλο, ποῦ τῆς ἔπρεσε ἐφῆς τὸ βράδυ. (ἀπὸ μέσσα).

ΔΑΡ. Μ' ἐγύρευε κανεὶς;

ΛΑΝ. (ἀπὸ μέσσα). "Οσκε.

ΔΑΡ. Δὲν ἦλθε κανεὶς ἀπ' ὧ.

ΛΑΝ. (εἰς τὴν πόρτα, ὥστε φαίνεται εἰς τὴν σκηνή). "Οσκε. Ὁ σέμπρος ὁ Μπουσάκας μοναχά, μὰ εἶναι δῶ ἀπὸ ταφῆς κ' ἀκοιμήθηκε στὸ σταῦλο, καὶ τώρα ἀνέβηκε στὸ μαγερεῖο κ' ἔλεγε μοναχά, νάναι σηκωμένος ὁ ἀφέντης; κ' ἔστηλιώθηκε ἐδε-
κει, καὶ κάθε ποῦ μπαίνω παγώνω ποῦ τὸν βλέπω.

ΔΑΡ. Καὶ πῶς; τί τὸν φοβάσαι;

ΛΑΝ. Δὲν ἤξέρω διατί, μὰ τὸν κυττάζω ὅταν νὰ κύτταζα τὸν καταραμένο.

ΔΑΡ. Πήγαινε, πήγαινε στὸ θέλημά σου. Πῆς του ἂν μὲ θέλῃ τίποτε, πῶς εἶμαι σηκωμένος.

ΛΑΝ. Ναῖσκε. Τοῦ τὸ λέω δίχως νὰ τὸν κυττάξω στὰ μάτια καὶ ἀπὸ μακρὺ (φεύγει).

ΔΑΡ. Πόσο φόβο τοῦ ἔχει δίχως νὰ ξέρῃ τὴν ἀφορμὴ! "Ε-
χει βέβαια ἕνα κάποιον τι εἰς τὸ βλέμμα τοῦ ποῦ φανερώνει τὴν τέχνην του. — Ἡ μεγάλας ἐκδίκησιν ἔχουν χρεῖα νὰ δουλεύονται ἀπὸ τέτοιους ἀνθρώπους — ποῦ νὰ μὴν παρακριβολογούν καὶ παραξετάζουν μὲ τὴν συνειδησὶν τοὺς ταῖς πράξεις τους, ἢ διὰ νὰ πῶ καλῆτερα ἀνθρώπους χωρὶς συνειδησιν. "Εταί κ' ἡ Δικαιοσύνη ἔχει χρεῖα ἀπὸ τὸν Μπόγια. Δὲν μποροῦν βέβαια οἱ ἴδιοι οἱ κριτὰδες νὰ φουρκίζουν τοὺς καταδίκους. Καὶ ἕνας ἄρχοντας ποῦ πρέπει νὰ ἐκδικηθῇ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν του, πῶς εἶχε νὰ κάμῃ ἀνδρῶν δὲν εὗρισκε τέτοιους ἀνθρώπους; Καὶ ἂν ἦσαν γνωρισμένοι καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κατασχύνῃ τοῦ Μπόγια. (Βλέποντας ποῦ ἔρχεται ὁ Μπουσάκας, περπατεῖ ταραγμένος).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Μπουσάκας καὶ αὐτός.

ΜΠ. Καλὴ μέρα ἀφέντη. (βγάνωντας τὴ σκούφια του).

ΔΑΡ. (προσποιούμενος ἡσυχία). Καλὴ σου μέρα Μπουσάκα μου. Τί μαντάτα;

ΜΠ. Καλοσύνη (πηγαίνει ὁ Δάρειος καὶ κλείνει ταῖς πόρταις)

ΔΑΡ. Ὁτι ἐπρόδοταξες, ἀφέντη. . . .

ΜΠ. Ὁ Γέρος. . . .

ΔΑΡ. Ἐκεῖνος οὔτε ἀκούει, οὔτε βλέπει — τὸν ἄφισα κ' ἔμπαζε τὸ πρᾶμα ἐφῆς τὸ βράδυ διὰ νὰ κλείσῃ τὸ μαγαζὶ καὶ ὄντας πρὸς τὸν πλάτισμένον ἐχωρέθηκα μέσσα, ἐκάθησα ὀπίσω ἀπὸ μίαν μεγάλη κοφίνα ἕως ποῦ νὰ πέσῃ στὸν ὕπνο, καὶ μ' ἔκαμα κ' ἄδη-
μονησα ἕως ποῦ νὰ ξεκουμπισθῇ.

ΔΑΡ. "Υστερα; . . .

ΜΠ. Ἀφοῦ ἀποκοιμήθηκε, ἀνοιξα καλὰ τὸ παρεθύρι ποῦ πέ-

ΦΤΕΙ ΣΤΟ ΚΑΝΤΟΥΝΙ ΔΙΑ ΝΑ ΠΕΤΑΧΘΩ ΜΕ ΕΥΚΟΛΙΑ, ΑΝΟΙΞΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΡΤΕΛΑΚΙ ΤΗΣ ΠΟΡΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟ ΑΥΤΟ ΑΝΤΙΚΡΙΞΑ ΕΞΑΙΡΕΤΑ ΤΟ ΣΚΑΒΕΤΣΟ ΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΕΖΟΥΛΙ ΤΟΥ ΠΑΡΕΘΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟΥ ΣΟΥ. ΕΠΕΙΤΑ ΞΕΒΥΣΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥ ΤΟ ΛΥΧΝΟ ΚΑΙ ΕΚΑΘΗΣΑ Κ' ΕΒΙΓΛΙΞΑ ΔΙΑ ΛΑΓΟ.

ΔΑΡ. (πάντα ταραγμένος, αλλά πασχίζοντας να κρύψει τὴν ταραχήν του). Ἄργησε ἐκεῖος;

ΜΠ. Ἀργησε. Ὁ γέρος τάβαλε μὲ τὰ ποντίκια πῶς τοῦ ἐσβύσανε τὸ φῶς. Ὡς τόσο ἐκεῖος ἔφθασε—μὲ ἓναν ἄλλον. Θέλει ἦταν δοῦλός του καὶ πρέπει νὰ ἦταν μεθυσμένος, διατὶ ἄκουσα κ' ἔπεσε μία δύο φοραῖς, ἀπὸ τὸ βρόντο—μὰ ἄκουσα κ' ἐκείνον νὰ τοῦ λέγῃ πῶς μεθάει. Πολλὰν ὥραν ἐστάθηκαν συνομιλῶντας, μὰ μοῦ ἔφευγαν τὰ λόγια—ἀρεῖα καὶ ποῦ ἄκουε κανένα, καὶ ἐμελετοῦσαν καὶ τὸν βασιλικό.

ΔΑΡ. Τὸν ἐσουσοῦμαι αὐτὸς; μοῦ εἶπες πῶς τὸν γνωρίζεις.

ΜΠ. Ἀληθινά, ἀφέντην, μὰ ἦταν σκοτάδι καὶ δὲν ἐμπόρεια
νὰ τὸν σουσουμιάσω. Διατὶ ὅταν ἐπῆσαν εἰς μέρος ποῦ ἐδυνάμουν
ἀπὸ μέσα νὰ τοὺς ἰδῶ, ἔσβυσαν τὸ φανάρι τοὺς—διατὶ πρῶτα
ἔβλεπα ἕνα στρογγυλὸ φῶς ποῦ ἐπῆγαινε ἀντιφεγγίζοντας ἐδῶ
κ' ἐκεῖ, κ' ἔπειτα ἔγινε σκοτάδι, ποῦ δὲν τοὺς ἔβλεπα παρὰ σὺν
ἴσκιους ὅταν ἦλθαν ἀντίκρου μου.

ΔΑΡ. Μὰ ἀπὸ τὸ ἀνάστημα;...

Μοῦ ἐφάνη ἐκεῖός, καὶ πρέπει νὰ ἦταν ὁ ἴδιος, διὰτὶ δὲν ἤ-
θελε πάει πρῶτα νὰ μεθύσῃ, καὶ μάλιστα ἕνας ἄρχοντα, διὰ
νὰ εἰποῦμε μὴν ἦτον ἐκεῖνος ποῦ ἐβάσταξε τὸν ἄλλον ν' ἀνέβῃ.
Κ' αὐτὸς βέβαια ἦταν μεθυσμένος, διὰτὶ εἶδε κ' ἔπαθε ὁ σύντρο-
φός του νὰ τὸν κάμῃ ν' ἀκουμπήσῃ στὸν τεῖχο διὰ νὰ ἡμπορέσῃ
νὰ σκαλοῦνται ἐπάνω του καὶ νὰ σώσῃ τὸ βασιλικό. Ὑστερα σοῦ
φαίνεται, ἀφέντη, πῶς ἄφινε τὸν δοῦλόν του, ἢ ὅποιον κ' ἂν ἦ-
τον, νὰ πατήσῃ σταῖς πλάταις του;

ΔΑΡ. ΜΕ ἔναν μεθυσμένον συντροφία του!.... μοῦ φαίνεται παράξενο....

ΜΠ. Μὴν βάνης ἀμφιβολία, ἀφέντη. Καθώς ἔκαναν, βέβαια.
ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἂν δὲν ἦτον τρελός, ἦτον μεθυσμένος. "Ομως
μὴ σοῦ φαίνεται παράξενο. Μπορεῖ, ἀφοῦ τ' ὀποφάσισε κ' ἐδίω-
ρισε τοῦ συντρόφου του τὴν ὥρα ἐκεῖνος νὰ ἐπήγε νὰ μέυεσε νὰ
ΔΑΡ. Ἕμπόριε ἀφοῦ τὸν εἶδε μεθυσμένον νὰ μὴν ἔλθῃ νὰ
πειράξῃ τὸ σπίτι μου.

ΜΠ. Τὸ ἀρχοντικό σου, ἀφέντη.—Δὲν ἤθελε νὰ σὲ κάμῃ
πάρης τόση ἔγνοια τοῦ κακοῦ, κ' ἐμὲ νὰ κάθουμαι νὰ βιγλίζω
τοῦ κακοῦ ὅλη νύχτα (γελαῖ δυνατά).

ΔΑΡ. (με θυμόν πασχίζει να κρύψει την ταραχήν του το έπαινος αὐτῶν τὰ γέλοια). Αὐτὸ μάλιστα με κάνει νὰ εὐχαριστοῦμαι εἰς τὰ μέτρα τοῦ ἐπήρα. Μ' ἕναν μεθυσμένον νὰ κλέψει τὸν βασιλικό! Δείχνει τοῦτη ἡ μεγάλη του ἀφοβία πῶς λίγο με γνωρίζει καὶ λίγο λογαριασμό κάνει εἰς ἐμέ. Μὰ μοῦ φαίνεται νὰ μὴν κάνῃ καλὰ τοὺς λογαριασμούς του.

ΜΠ. Τέτοιους λογαριασμούς να τους κάνουν όλοι οι έχοντες

σου, και να λάβω την τιμή να περάσουν όλοι από τα χέρια μου
—διати, άφέντη, γνωρίζεις πόσο έγώ αγαπώ και σέβουμαι το
άρχοντικό σου.

ΔΑΡ. Πές μου σοῦ ἐπαράγγειλα, πρὶν ἀγγυάξῃ....

ΜΠ. 'Απ' ὅ,τι μου παράγγειλες, ἀφέντη, δὲν ἄφισα νὰ πέση καὶ ἐγώ. Τὸν εἶδα ν' ἀνέβη σταῖς πλάταις ἐκείνου ποῦχε μαζί του καὶ ὅ,τι ἄπλωνε τὸ χέρι... —διὰτὶ ἀφοῦ τὸ μάτι μου ἐχόρασε τὸ σκοτάδι, ἔβλεπα τὰ κινήματά του, ὅσα ἀντίκρουζα—κ' ἔτσι καθὼς ἄπλωνε νὰ κατεβῇ τὴν γάστρα, τὸν ἄναψα κ' ἐδιπλώρωσε κάτω δίχως νὰ βογγίξῃ.

ΔΑΡ. (ταραγμένος πολύ, και πασχίζοντας να κρύψει την ταραχήν του). Τότε σύ....

ΜΠ. Ἐγὼ εὐθὺς μὲ δυὸ λαγγέματα... Μὰ ἄφισε νὰ σοὺ πῶ, ἀφέντη, ἓνα νόστιμο, ποὺ ἐπέρασαν πρῶτα κάποιοι τραγουδιστάδες κ' ἔλεγαν ρίμναις. Σὰν ἐπέρασαν σύρριζα στὴν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ ἡμπόρεσα νὰ τοὺς ἀκούσω ποὺ ἐσυνομιλοῦσαν. Ὡς κ' ἐκεῖνοι ἐλιγκοῦρευσαν τὸν βασιλικό. Μοῦλθαν χίλιοι καπνοί. Μοῦλθε νὰ τοὺς κάμω νὰ τραγουδοῦν καθὼς τυχαίνει, νὰ τοὺς κάμω νὰ ἴδουν τοὺς σαράντα ἡλίους, μὰ ἐβαστάχθηκα νὰ μὴν.

ΔΑΡ. (ταραγμένος ὡς ἔνω). Ἐβγῆκες λοιπὸν εὐθύς...

ΜΠ. Εύθως επέταχθηκα έξω από το παρεθύρι, έπηρα τὰ λα-
θουροκάντουνα, καὶ τὸ γύρο ἀπὸ τὴν κάτω στράτα, ἦλθα κ' έ-
πεσα στὸν σταῦλο, καὶ δὲν έβγῆκα παρὰ τώρα ἀργὰ ποὺ ἀνέ-
βηκα στὸ ἀρχοντικό, κ' έπῆρε μόνον τὸ αὐτί μου ποὺ κάτι έσου-
σοῦριζαν ἡ γυναικοῦλαις ἀπὸ τὰς πόρταις τους ἐκεῖ ὅπισω εἰς
τὰ χαμόσπιτα. Δὲν ἠθέλησα νὰ ρωτήσω, οὐτ' έστάθηκα νὰ με
ρωτήσῃ κανεὶς.

ΔΑΡ. Καλά έκαμες. Να μην λάβουν ύποψιαις δια να μη λά-
βουμε ενόχλησες. "Οχι πώς μπορείς ναχης κανένα φόβο, ούτ'
ΜΑ σου ούτ' έγω. Τό σπíti μου καίω παρά να βλαφθῇ τὸ νύχι σου.
ΕΧΩ ἄν ἐπιτσιλιζότουν τίποτε πάντα ἤθελε μοῦ τρίξει κ' ἐγὼ δὲν
εὐχαρίστησι να κάμω ἔξοδο.

ΜΠ. Μὴν ἔχεις, ἀφέντη, ὑποψία, καθὼς ἡ δουλειὰ ἐπίτυχε
θέλει μαθητευθῇ ποτέ. Ὅσο διὰ μέ, ὅταν εἶμαι στὴν σκέπη
φόβο δὲν ἔχω. Μὰ πάλι διὰ τὸ ἀρχοντικό σου μπαίνω μὲς
φωτιά.

ΔΑΡ. Γνωρίζω, Μπουσάκκα μου, την καλή σου καρδιά, κ' έγω ό,τι στοχάζεσαι πώς μπορώ να σε ώφελησω λέγε μου το θάρρετά-άκοις:

ΜΠ. Δεν θέλω, αφέντη, παρὰ νὰ με ἀγαπᾷς. Μία μικρὴ χάρι
σου ζητήσω, μὰ ἔχουμε καιρό.

ΔΑΡ. "Ότι θέλεις.
ΜΠ. Εσύθς, εύθς, ντρέπουμε να σε πειράξω, μὰ ξέσω πῶς
ἔχεις καλὸν σὺν δὲν πρὸς μέγαν καὶ δίνει καὶ καιρό.

καλοσύνη, δὲν εἶναι πράγμα μεγάλο καὶ οἶναι καὶ καιρὸ.
ΔΑΡ. Καλὰ—ὅποτε θέλεις...
ΜΠ. Ἄν' ἔχεις ἀπάντη, γὰρ σοῦ τὸ πῶ, δὲν γὰρ...

ΝΑΝΟΥ. "Αν μοῦ δίνης θέλημα, ἀφέντη, γὰ σου το πῶ, δὲν χά-
νουμε τίποτες.

ΔΑΡ. Πές μου λοιπόν.

ΜΠ. Ξέρεις, αφέντη, πώς ο παππούλης μου ήταν παπᾶς και έφημέρευε εις εκείνην τὴν ἐκκλησοῦλα ποῦ ἔχει ἡ φαμελιά μας κάτω ἀπὸ τὸ χωρίο.

ΔΑΡ. Ναί, τὸ ξέρω, τί;

ΜΠ. Ἀφοῦ ἐσώθη ὁ συχωρεμένος ὁ παππούλης μου, ἐμπήκε ἐφημέριος ὁ παπᾶ Χαζάνης, ποῦ εἶναι ἀπὸ τὴν ἴδια γενειά μου, καὶ εἶναι ὑπέργερος, ποῦ σήμερα αὔριο καὶ αὐτὸς τελειώνει.

ΔΑΡ. Ζῇ ἀκόμη;

ΜΠ. Ζῇ, αφέντη, ἀκόμη ζῇ.— Τώρα τούτη ἡ ἐκκλησοῦλα ἔχει καλὴ ἐνορία, ἔχει καὶ καμπόσα ποδάρια ἐληαῖς καὶ μερικά νοβέλα, καὶ τῆς χρειάζεται παπᾶς ἀπὸ τὴν φαμελιά μας.

ΔΑΡ. Λοιπόν;

ΜΠ. Εἶπα, ἀφοῦ ἀποθάνῃ ὁ παπᾶ Χαζάνης, νὰ πάρω ἐγὼ τὴν ἐφημερία καὶ μοῦ λέγουν πὼς θὰ ἀπαντήσω ἐμπόδια, καὶ διὰ τοῦτο....

ΔΑΡ. Μὰ τί; ἐσὺ παπᾶς;

ΜΠ. Τὶ αφέντη, δὲν τὸ ἔχεις διὰ καλό; ὀρίζεις νὰ χάσω τὴν ἐφημερία μου;

ΔΑΡ. Ἐλεγα πὼς....

ΜΠ. Ὁ συχωρεμένος ὁ παππούλης μου ποῦ μ' ἐβλεπε κ' ἐσήμαινα ταῖς καμπάναις καλῆτερα ἀπ' ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ μας, πάντα μοῦ ἔλεγε, ἐσὺ εἶσαι διὰ νὰ ἔμψης ὁ πόδι μου. Καὶ γραμματάκια ξέρω. Νὰ σταθῶ κομμάτι νὰ τὸ κυττάξω καλὰ βγάνω κάθε χαρτί.— Ξέρεις, αφέντη, ποῦ ὁ παππούλης μου ἔμπας ἐκατὸν πενήντα φομιά, λέγω λειτουργαῖς, Χριστοῦ καὶ Λαμπρῇ καὶ τῶν ψυχῶν; Διατὶ κίολα τὸν ἐτρέχανε νὰ διαβάζῃ τοὺς ἀρρώστους, διατὶ ἔλεγε πὼς τοῦ στρέει τὸ διάβασμά του μάλιστα ὄντας ἔκανε τὰ διαλεκτὰ διαβάσματα εἰς τοὺς καλῆτε-ρους, ποῦ ἐπλέροναν καὶ καλῆτερα, τὸ μπεγεντί, μπεγεντί, κα-θὼς λένε οἱ Τοῦρκοι.

ΔΑΡ. Μὰ τί ἐμπόδια λέγουν πὼς θ' ἀπαντήσης;

ΜΠ. Διὰ ἐκεῖνα τὰ δυὸ φονικά ποῦ λέγουν πὼς ἔκαμα, τὸ ἓνα τοῦ γιδοβοσκοῦ καὶ τὸ ἄλλο τοῦ βεργάτη, μοῦ λέγουν πὼς εἶναι ἀνοιχτὴ ἡ ράσπα, καὶ ὅτινος εἶναι ἀνοιχτὴ ἡ ράσπα, αὐ-τὸς δὲν μπορεῖ νὰ γένῃ ἱερέας; Μὲ τὸν Καντσηλιέρη ὅν ἦτον δυ-νατὸν ἡ ἐκλαμπρότης σου νὰ μιλήσης νὰ σβυσθῇ τ' ὄνομά μου ἀπὸ τὴν ράσπα....

ΔΑΡ. Κάνω τὸ καλῆτερο. Ὅμως δὲν σὲ συμβουλεύω, δὲν εἶναι διὰ σὲ αὐτὴ ἡ τέχνη.

ΜΠ. Ἄν χρειάζεται ν' ἀλείψουμε τὰ φαλάγγια, δώσε διὰ λογαριασμό μου, αφέντη, κ' ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ.

ΔΑΡ. Ξανσμιλοῦμε. Πές μου τώρα, εἶσαι διὰ ἔξω;

ΜΠ. Ἐνὸ δυὸ θελήματα θὰ κάμω, κ' ἐπειτα εὐθύς.

ΔΑΡ. Νὰ σοῦ δώσω ἓνα ὀνομαστολόγι ὅσων δὲν ἦλθαν νὰ μοῦ πλερώσουν τὸ περσινὸ λάδι διὰ νὰ μοῦ κάμουν χαρτί.

ΜΠ. Περνάω ὕστερα ἐδῶθε καὶ μοῦ τὸ δίνεις καὶ σὲ δου-λεύω.

ΔΑΡ. Μὰ ἐκείνον τὸν κλέφτη τὸν Μπίμπικα, ποῦ ὅλο μοῦ κρύβεται, νὰ μοῦ τὸν τσακώσης ἀπὸ τὸν χῦτη καὶ νὰ μοῦ τὸν φέρῃς μέσα.

ΜΠ. Ἄ! τὸν κλέφταρο! μὴ φοβάσαι, αφέντη, εἰς τοῦ κούκ-κου τὴν τροῦπα νὰ κρυφτῇ, ἐγὼ τὸν ξετροῦπόνω. Νὰ σοῦ τὸν φέρω ἐδῶ, μὲν κονσενιάδο! καθὼς λέει ὁ φράγκος. Ἄ! αφέν-τη! — σοῦ ἀφίνω ἡγιά ὡς τόσο.

ΔΑΡ. Στάσου, δύνεται νὰ μὴν σὲ μεταῖδῶ—νὰ σοῦ φέρω τ' ὀ-νοματολόγι (φεύγει).

ΜΠ. Ἄν μοῦ βολέση νὰ γένω παπᾶς! Μοῦ τόταξε ὁ αφέντης, καὶ ὅτι τάξει στέκει στὸ λόγο του. Τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ἀγα-πάει χύνει τὸ αἷμά του διὰ αὐτούς. Δούλεψέ τον καλὰ καὶ μὴ φο-βάσαι νὰ σὲ ἀφίσῃ νὰ χαθῇς. Ἄν δὲν ἦτον ἔτσι, ἐστεκόμουν ἐγὼ τώρα ἡσυχος; Μὰ ἂν τόξερε καὶ ὅλη ἡ χώρα, δὲν ἐφοβό-μουν. Καλὰ λέει ὁ παλαιὸς λόγος: «Ὅπου δουλεύει βασιλεία, ἔχει τιμὴ καὶ ρώγα».

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Ὁ Δάριος, ἐκατῶντας δύο χαρτιά, καὶ αὐτὸς.

ΔΑΡ. Νὰ — τοῦτο εἶναι τ' ὀνοματολόγι. Τόχα ἐτοιμασμένο. (δίδει τοῦ Μπουσάκα ἓνα χαρτί).

ΜΠ. Δὸς μοῦ τὸ ὅδῳ, αφέντη. (τὸ πέρνει καὶ τὸ βάνει στὸν κόρφο του).

ΔΑΡ. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ χρέος ποῦ γνωρίζεις τοῦ πατέρα σου, δὲν θέλω τίποτε. (τὸ ξεσχίζει καὶ τοῦ τὸ δίδει).

ΜΠ. Νάσαι καλὰ, αφέντη. (τὸ πέρνει καὶ τὸ βάζει στὸν κόρ-φο του).

ΔΑΡ. Τοῦτο εἶναι ἓνα ἄλλο χαρτί διὰ ἔξω λίτρας λάδι καὶ καρταρόλι ἐκεῖνου τοῦ γειτόνου σου τοῦ κουτσοῦ. Λάβετο καὶ χάρισμά σου.

ΜΠ. Χίλια μύρια σπολάτης, αφέντη σέμπρε μου (τὸ πέρνει καὶ τὸ βάνει στὸν κόρφο του).

ΔΑΡ. Ἄν θέλῃς τώρα, ἄμε κάμε τὸ θέλημά σου.

ΜΠ. Προσκυνῶ (βγάνει τὴν σκούφια του).

ΔΑΡ. ὦ, ἀλησμόνησα νὰ σοῦ ἴπῳ. Τώρα ποῦ περὶς ἀπὸ τὴν ἔξω μερία, ἀπὸ τὸν αἰ—Βασίλι, κάμε νὰ ἴδῃς τὸν Βαφία ποῦ ἔχει ἐκεῖνο τὸ λειοστασάκι μ' ἐκεῖνα τὰ ξεροκαῦρβουλα κ' ἐ-φοράς νὰ μᾶς τὰ δώσῃ καὶ αὐτὸς ὁ χαϊμένος μοῦ κολοστρίφει. Πές νὰ σοῦ δώσῃ ἀπόκρισι καὶ μὴν φοβάται, ὅσο στοχασθῶ νὰ-καλὰ τοῦ τὰ πλερώνω. Αἶ, τί λὲς ν' ἀξίζουν;

ΜΠ. Δὲν ἀξίζουν τρία κατρίνια, ὅμως διὰ τὴν ἐκλαμπρότη-τά σου ἀξίζουν διὰτὶ σιάζεις τὸ μετόχι σου.

ΔΑΡ. Λοιπόν, μὴν φοβάται, ἄς ἔλθῃ, νὰ τοῦ τὰ πληρώσω εὐθύς καὶ νὰ κάμουμε τὴν γραφῇ. Ἄν σοῦ πῇ μισόλογα πάρε-ἀνθρώπους πηγαίνοντας ἔξω καὶ ξεκόλοστα ὅλα, γκρέ-

μισε και τὸ καλύβι, διατὶ ἔτσι θέλει καὶ δὲν θέλει θὰ μᾶς τὸ δώση.

ΜΠ. Χίλιοι χρόνοι σου, ἀφέντη. "Ἐτσι θέλουν ἐτοῦτοι οἱ φο-
φοχωραῖται, μὲ συμπάθειο, ποῦ ἔχουν κομμάτι ξελάστρα καὶ
θαρροῦν πῶς ἔχουν μετόχι. "Ἐναν ἀπ' αὐτοὺς μία φορὰ μοῦ λθε
νὰ τὸν ἀρπάξω ἀπὸ τὸ γαϊδοῦρι ποῦ ἦτον καβαλλικεμένος κ' ἐ-
πιανόταν μὲ τὰ δύο χέρια ἀπὸ τὸ μπροστοκοῦρβι, καὶ νὰ τὸν ρί-
ξω στὸν τράφο. Σέμπρε, καὶ τί ἔκαμες τὰ φαουλάρικα; καὶ διατὶ,
σέμπρε, δὲν ἔφτιασες τὸ μουράγιο τοῦ ἀμπελιοῦ, διὰ νὰ μοῦ
'πῆς πῶς δὲν ἐσήκωσα τὸν ὄχθο—καὶ νὰ μοῦ φέρης, σέμπρε,
δύο ἑλληαῖς διὰ τσακισταῖς, διὰ βλασταδάις. Αἱ σέμπρε, σέμπρε,
τοῦ λέω, μοῦ ἐπῆρες τ' αὐτιά, ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ πολυλογῶ. Δὲν
ἐτσιμούτιζε ἔως ποῦ ἐφθάσαμε εἰς τὴν χώρα στὸν αἰ—Λάζαρο,
μὰ κάπου-κάπου ἐγύριζε καὶ μὲ ἐκύτταζε.

ΔΑΡ. (χαμογελώντας). Στὸ καλὸ — καὶ γνοιιάσου — καὶ
σιωπῇ.

ΜΠ. Στάσου ἡσυχος, ἀφέντη. Σὲ προσκυνῶ (εὐγάνει τὴν σκού-
φια του καὶ ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν μίαν πόρτα, καὶ ὁ Δάρειος ἀναχω-
ρεῖ ἀπὸ τὴν ἄλλη).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

(Μένει ἡ σκηνὴ δι' ὀλίγα λεπτά ἀδεια).

Λανάρω καὶ Δάρειος ἀπὸ μέσα.

ΛΑΝ. Καρτέρεσε νὰ τοῦ τὸ πῶ (μιλώντας ἀπὸ μέσα κ' ἐπει-
τα ὕβρει). Ἀφέντη. (ἐμπαίνωντας). Μπά! δὲν εἶναι ὅδω, θέλει
ἐμπῆκε στὴν κάμερά του (πηγαίνει πρὸς τὴν ἄλλη πόρτα καὶ
μιλεῖ). Ἀφέντη.

ΔΑΡ. (ἀπὸ μέσα). Ποῖος εἶναι; Τώρα.

ΛΑΝ. Ἐδῶ, ἀφέντη, σὲ γυρεύουν. (στὴν πόρτα φωνάζοντας
δυνατά).

ΔΑΡ. (ἀπὸ μέσα). Τώρα σκασμός, τί φουνιαῖζεις;

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Δάρειος καὶ αὐτή.

ΔΑΡ. Τί εἶναι; ποῖος μὲ γυρεύει;

ΛΑΝ. Ὁ κύρ Γερασιμάκης εἶναι ὅδω ἔξω καὶ μοῦ πε νὰ σοῦ
ὀρίσω ἂν ἔχης ἀδεία νὰ σοῦ πῇ ἕνα λόγο.

ΔΑΡ. Ἄς κοπιᾷ. (Ἡ Λανάρω φεύγει). Τί θέλει; Μὴν ἐρ-
χεται νὰ μάθῃ; νὰ ἰδῇ τί λέω;

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Γερασιμάκης καὶ αὐτός.

ΓΕΡ. Μπορῶ νάχω τὴν τιμὴ, ἐκλαμπρότατε, νὰ σοῦ πῶ τὴν
καλὴ ἡμέρα;

ΔΑΡ. Καλὴ ἡμέρα, Γερασιμάκη. Τὸ σπῖτι μου εἶναι, τὸ γνω-
ρίζεις, πάντα διὰ λόγου σου ἀνοιχτό.

ΓΕΡ. Γνωρίζω, ἐκλαμπρότατε, πῶς μὲ ἀγαπᾷς καὶ διὰ τοῦτο
πέρνω κ' ἐγὼ τὸ θάρρος...

ΔΑΡ. Εἶναι εὐχαρίστησι ποῦ μοῦ δίνεις. Κάθησε (κάθεται).

ΓΕΡ. "Ὅπως ὀρίζεις (κάθεται). Ὡς τόσο πῶς σοῦ ἐφάνηκε
τὸ ἀποψινὸ φονικό; Πρέπει ἢ ἐκλαμπρότη σου νὰ ἀκουσες, διατὶ
συνέβη σχεδὸν στὴν πόρτα σου.

ΔΑΡ. (ταραγμένος, καὶ πασχίζοντας νὰ φαίνεται ἡσυχος).
Τὸ συμπάρο μ' ἐξύπνησε....

ΓΕΡ. "Ὅποιος τὸν ἐσκότωσε θὰ εἶχε αἰτία. Συμβαίνουν συ-
χνὰ στὸν τόπο μας παρόμοια, καὶ καμμία φορὰ εἶναι χρειαζό-
μενα. Ἐκεῖνον ὅμως ποῦ ἔχουν πιασμένον διὰ φονιά, δὲν μοῦ φαί-
νεται παντελῶς... τὸν Γέρο-Νικόλα τὸν γείτονά σου. Μὰ ἡ ἐκ-
λαμπρότη σου θὰ τὸ ἀκουσες.

ΔΑΡ. (Μὲ πλαστὸ χαμόγελο). Ὁ δύστυχος δὲν μοῦ φαίνεται
τώρα διὰ τοῦτα.

ΓΕΡ. Ἐτσι εἶπα κ' ἐγὼ—καὶ τὸν λυποῦμαι—μοῦ ἔβανε καμ-
μίαν φορὰ τὸ σκαμνὶ του κ' ἐκαθόμουν. Θὰ πῶ κανένα λόγο τοῦ
Καντοηλιέρη. "Ἄν ἔκανες κ' ἡ ἐκλαμπρότη σου τὸ ψυχικὸ νὰ ἔλε-
γες κανένα λόγο νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ δυστυχής...

ΔΑΡ. Δὲν θέλει λείψω, ἀγκαλά....

ΓΕΡ. Ἀλήθεια, ἐκλαμπρότατε, τοῦ πρέπει νὰ σταθῇ καμπό-
σο στὸν ἴσκιο βολετὸ καὶ κοντήνῃ ἡ γλώσσα του, ἀφοῦ τὰ ταξεί-
δια τοῦ τὴν ἐμάκρυναν ὅχι λίγο. Διὰ τὸν μοναχὸν ἄνθρωπον ποῦ
εἶμαι βέβαιος πῶς δὲν εἶπε κακὸ εἶναι διὰ τὸ ὑποκείμενό σου,
διατὶ....

ΔΑΡ. Βέβαια, πολλὴ βλάβη φέρει εἰς τὸν τόπον μας, τοῦτοι
οἱ ποβολάνοι, νὰ ταξειδεύουν. Ἐρχονται ὀπίσω καὶ δὲν ἔχουν
πέρνει ἐκεῖνο τὸ σέβας ποῦ πρέπει εἰς τοὺς καλῆτεροὺς τους.

Πέρνουν κάποιους θάρρους.... Δὲν λέγω διὰ ἐμέ, διατὶ δὲν ἐ-
τόλημ ποτέ... μὰ διὰ νὰ κάμω χάρι ἐνὸς φίλου, ποῦ αὐτὸς ὁ
γέρος τοῦ ἀντιμίλησε, ἤθελα νὰ τὸν πετάξω ἀπὸ τὸ μαγαζί. Μὰ

ἡ γυναῖκες ἐδῶ μ' ἐπαρακάλεσαν, διατὶ ἔχουν τὴν εὐκολιὰ νὰ
ψωνίζουσιν μικρὰ πράγματα... γέρος ἄνθρωπος... καὶ τὸν ἀ-
φίσσας. Καὶ διὰ ἀγάπη σου ἀκόμη δὲν θέλω λείψω....

ΓΕΡ. Κάνεις βέβαια ψυχικὸ. Μὰ, συμπάθησέ με, ἐγὼ φταίω
ποῦ ἐμάκρυνα ἀπὸ τὸ προκείμενο, ποῦ μ' ἔκαμε νὰ λάβω τὴν
τιμὴ νάλθω στὸ ἀρχοντικό σου. Παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μοῦ δώσης
ἀδεία....

ΔΑΡ. Πῆς ὅ,τι ὀρίζεις.

ΓΕΡ. Νομίζω πῶς μαντεύεις τὴν αἰτία ποῦ με κάνει νὰ σ' ἐνοχλήσω.

ΔΑΡ. Ποτέ μου δὲν ἐστάθηκα μάντυς οὔτε ἀστρολόγος (χαμογελώντας).

ΓΕΡ. Λέω τοῦτο, διατὶ ὅταν εἶναι κανεὶς στενοχωρημένος νὰ εἴπῃ πράγματα ποῦ δὲν γνωρίζει ἂν εἶναι ἢ ὄχι ἀρεστά, καὶ μάλιστα εἰς ὑποκείμενα ἀξιοσέβαστα ὡς τὴν ἐκλαμπρότη σου, ἐπιθυμᾷ νὰ τὰ ἐννοοῦσαν με μίας διὰ νὰ τοὺς λιγοστεύσῃ τὴν ἐνόχλησι.

ΔΑΡ. Τί; ἔχεις νὰ μοῦ ἀναγγείλῃς καμμία δυστυχία; ἐγὼ δὲν πραγματεύομαι, δὲν ἔχω καράβια στὸ πέλαο διὰ νὰ φοβηθῶ μὴν ἐθαλασσοπνίγηκε κανένα.

ΓΕΡ. Ὁ Κύριος νὰ σὲ φυλάῃ, ἐκλαμπρότατε, ἀπὸ κάθε κακὸ. Δὲν εἴμαστε εἰς αὐτά. Λέω μόνον πῶς μοῦ κακοφαίνεται διατὶ τὸ πρᾶγμα ποῦ ἔχω νὰ σοῦ φανερώσω καὶ ἄλλη φορὰ ποῦ σοῦ τὸ ἀνάφερα μοῦ ἐφάνη νὰ μὴν σὲ εὐχαρίστησε.

ΔΑΡ. Λοιπὸν, συμπάθησέ μου, μὴ μοῦ τὸ πῆς.

ΓΕΡ. "Εδῶσα τὸ λόγο μου. "Επειτα γνωρίζω πῶς ἔχεις καλοσύνη καὶ μοῦ συγχωρᾷς τὸ θάρρος. Δύνεται τώρα ἄλλαις περιστασιας... Μὰ ἐγὼ διὰ νὰ ξεφύγω ἀπὸ τὸ νὰ σ' ἐνοχλήσω με λόγια ἴσως δυσάρεστα, σὲ ἐνοχλῶ με πολλὰ. Λοιπὸν τί χρειάζεται; "Εκείνο ποῦ θὰ σοῦ εἶναι νὰ σοῦ ξανανεώσω τὸ προζενιό... συμπάθησέ με....

ΔΑΡ. Αἱ; (ταραγμένος).

ΓΕΡ. Ἐλπίζοντας μὴν ἦθε εὖρω τέλος πάντων στὴν ἐκλαμπρότη σου καμμίαν συγκατάβασι....

ΔΑΡ. (ταραγμένος). Μὴν πέρνης κανένα λάθος;

ΓΕΡ. Τί λάθος, ἐκλαμπρότατε; "Αφοῦ σὲ ἄφικα ἐχθὲς με ἦρε ὁ Φιλίππακος. "Εκαμα πόσα νὰ τὸν ἀντισκόψω, λέωντάς του ὅτι ἦτον τῶν ἀδυνάτων νὰ ἐπιτύχῃ. "Επειτα δὲν ἐπῆρα τὴν ὑπόσχεσι νὰ σοῦ μιλήσω παρ' ἀφοῦ μοῦ εἶπε πῶς ἤθελε βάλει ἄλλους πολλοὺς, ἂν δὲν τοῦ ἔκανα ἐγὼ τὴν χάρι. Διὰ τοῦτο τοῦ ἔδωσα τὸ λόγο μου τὸ περισσότερο διὰ τὸ σέβας ποῦ προσφέρω εἰς τὸ ἄξιο ὑποκείμενό σου διὰ νὰ μὴν ἔρχονται ἄλλοι νὰ σ' ἐνοχλοῦν. "Ἦθελε νὰ ἔλθω εὐθύς, ἀλλ' ἐγὼ δὲν τοῦ ἔταξα παρὰ μόνον τὴν αὐγή, καὶ διὰ τοῦτο....

ΔΑΡ. (Πολὺ ταραγμένος, προσπαθίζοντας ὅμως νὰ δείξῃ ἡσυχία). Καὶ δὲν σοῦ φαίνεται νᾶναι παράκαιρα τώρα ποῦ ἐκοπίασες;

ΓΕΡ. Συμπάθησέ με, ἐκλαμπρότατε — γνωρίζω πῶς εἶσαι συνηθισμένος νὰ σηκώνεσαι νωρὶς... πῶς δὲν με διώχνεις ποτέ ἀπὸ τὸ ἀρχοντικό σου....

ΔΑΡ. Αἱ! τί λές, κύρ Γερρασιμάκη; Δὲν ἀκούω νὰ πῶ ὡς φαίνεται νὰ ἐνόησες.

ΓΕΡ. Ζητῶ συμπάθειο, δὲν εἶμαι τόσο εὐκολο νὰ καταλαβαίνω. Ἐξηγήσου, ἐκλαμπρότατε.

ΔΑΡ. ("Υστερα ἀπὸ μικρὴν σιωπὴν, καὶ με ἀδημονίαν). "Ακουε, κύρ Γερρασιμάκη. Πολλαῖς φοραῖς μοῦ ἔλαχε νὰ ἔχω ἀπο-

φασισμένη μία πράξι διὰ τὴν ἀκόλουθη ἡμέρα, καὶ νὰ πασχίζω νὰ τὴν ἐκτελέσω ἔπειτα, μὴν προσέχοντας εἰς ὅτι ἐσυνέβη εἰς τὸ ἀναμεταξύ, τὸ ὁποῖον ἂν ἦθε τὸ στοχασθῶ ἔπρεπε νὰ τὴν ἀπαρτησῶ.

ΓΕΡ. Δὲν πέρνω τὸν λόγο σου, ἐκλαμπρότατε.... Δὲν στοχάζομαι τί νὰ ἐσυνέβῃ....

ΔΑΡ. Λοιπὸν ἤμποροῦμε νὰ ξανασμίξουμε ἀφοῦ στοχασθῇς.

ΓΕΡ. Τί νὰ στοχασθῶ; ὅταν δὲν γνωρίζω τίποτε. "Αν γνωρίζῃς ἢ ἐκλαμπρότη σου λάβε τὴν καλοσύνη νὰ μοῦ τὸ φανερώσῃς. "Εκείνος ποῦ ἐστοχάσθηκα ἦτον ὅτι τὰ λόγια μου δὲν ἤθελαν ἴσως σοῦ εἶναι εὐχάριστα καὶ σοῦ ἐξήτησα συμπάθειο, καὶ σοῦ εἶπα τὴν αἰτία ποῦ μ' ἔκαμε νὰ στρέξω εἰς ταῖς παρακάλεσες τοῦ φίλου μου.—Παρακαλῶ....

ΔΑΡ. Δὲν χρειάζονται νέες παρακάλεσες. Σοῦ τὸ ἔταξα ὅτι θέλει μιλήσω διὰ τὸν Γέρω-Νικόλα, μάλιστα μὴν λείψῃς καὶ τοῦ λόγου σου ἀπ' ὅτι ἤμπορέσης.

ΓΕΡ. "Οτι προστάξεις. Ὅμως ἂς ἀφήσουμε αὐτὴν τὴν ὑπόθεσι.

ΔΑΡ. Σοῦ φαίνεται μικρὴ νὰ ὑποπτεύεται ἡ Δικαιοσύνη ἐναντι σου διὰ φονιά;

ΓΕΡ. Βέβαια, ὅμως....

ΔΑΡ. Εἶναι γείτωνός μου καὶ τοῦ λόγου σου ἐσύχναζες εἰς τὸ μαγαζὶ του, ἔχουμε χρέος....

ΓΕΡ. Βεβαιότατα... ἀλλὰ....

ΔΑΡ. Διατὶ δὲν τεριάζει νὰ τὸν ἐσκότωσε αὐτός....

ΓΕΡ. "Ετσι κ' ἐγὼ στοχάζομαι. Μὲ συμπάθιο.... ἐγὼ δὲν θέλω ἄλλο παρὰ νὰ μοῦ ὀρίσης πότε προστάξεις νὰ μοῦ δώσῃς τὴν τέλεια ἀπόκρισι, ἐκείνην ποῦ φανῇ εὐλογο τῆς ἐκλαμπρότη σου διὰ νὰ τοῦ τὴν ἀναφέρω καὶ νὰ τοῦ πῶ νὰ μὴν σ' ἐνοχλήσῃ περισσότερο — ἢ φιλία θὰ ἔχῃ τὰ ὀριά της.

ΔΑΡ. ("Υστερα ἀπὸ ὀλίγαις στιγμαῖς ἀδημονίας ποῦ πολεμήσῃς ἐμὲ, καὶ δὲν πιστεύω, Γερρασιμάκη, πῶς θέλεις νὰ παίξῃς μετὰ μοῦ φαίνεται νᾶμαι ἄνθρωπος νὰ ὑποφέρω τὸ περίεργον, καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωστικόν.

ΓΕΡ. Τί ἀφορμὴ ἔχεις, ἐκλαμπρότατε, νὰ μοῦ λέγῃς παρόμοια πράγματα ποῦ στὸ ἄκρο με λυποῦν; Ἐγὼ νὰ παίξω μετὰ σοῦ ὑποκείμενό σου; Ἐγὼ ποῦ ἔχω διὰ καὶ καὶ καὶ τὴν συμπάθειαν, καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωστικόν.

ΔΑΡ. Ἐγὼ ποῦ ἔχω διὰ καὶ καὶ τὴν συμπάθειαν, καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωστικόν.

ΓΕΡ. Τί ἀφορμὴ ἔχεις, ἐκλαμπρότατε, νὰ μοῦ λέγῃς παρόμοια πράγματα ποῦ στὸ ἄκρο με λυποῦν; Ἐγὼ νὰ παίξω μετὰ σοῦ ὑποκείμενό σου; Ἐγὼ ποῦ ἔχω διὰ καὶ καὶ τὴν συμπάθειαν, καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωστικόν.

ΔΑΡ. Ἐγὼ ποῦ ἔχω διὰ καὶ καὶ τὴν συμπάθειαν, καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωστικόν.

ΓΕΡ. Τί ἀφορμὴ ἔχεις, ἐκλαμπρότατε, νὰ μοῦ λέγῃς παρόμοια πράγματα ποῦ στὸ ἄκρο με λυποῦν; Ἐγὼ νὰ παίξω μετὰ σοῦ ὑποκείμενό σου; Ἐγὼ ποῦ ἔχω διὰ καὶ καὶ τὴν συμπάθειαν, καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωστικόν.

ΔΑΡ. Ἐγὼ ποῦ ἔχω διὰ καὶ καὶ τὴν συμπάθειαν, καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωστικόν.

ΓΕΡ. Τί ἀφορμὴ ἔχεις, ἐκλαμπρότατε, νὰ μοῦ λέγῃς παρόμοια πράγματα ποῦ στὸ ἄκρο με λυποῦν; Ἐγὼ νὰ παίξω μετὰ σοῦ ὑποκείμενό σου; Ἐγὼ ποῦ ἔχω διὰ καὶ καὶ τὴν συμπάθειαν, καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωστικόν.

ΔΑΡ. Ἐγὼ ποῦ ἔχω διὰ καὶ καὶ τὴν συμπάθειαν, καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωστικόν.

ΓΕΡ. Τί ἀφορμὴ ἔχεις, ἐκλαμπρότατε, νὰ μοῦ λέγῃς παρόμοια πράγματα ποῦ στὸ ἄκρο με λυποῦν; Ἐγὼ νὰ παίξω μετὰ σοῦ ὑποκείμενό σου; Ἐγὼ ποῦ ἔχω διὰ καὶ καὶ τὴν συμπάθειαν, καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωστικόν.

ΔΑΡ. Ἐγὼ ποῦ ἔχω διὰ καὶ καὶ τὴν συμπάθειαν, καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωστικόν.

ΔΑΡ. (Σηκώνεται, γελώντας με σκάσι καὶ περιπατώντας με ἀδημονία, ἔπειτα ἀπὸ λίγαις στιγμαῖς στέκει καὶ λέγει). Διὰ τὰ δώσης λοιπόν, ἂν ἡμπορῇς, τὴν ἀπόκρισι ποῦ μοῦ ζητᾷς, σοῦ λέγω πῶς ἡ ἀπόκρισι ποῦ ἔδωσα πάντα ἦτον ἐκείνη ποῦ τοῦ ἔβγαине νὰ λάβῃ, διατὶ ἂν ἦτον ἡ θυγατέρα μου νὰ ὑπάγῃ εἰς σπῖτι γαμβροῦ, αὐτὴν τὴν τιμὴ δὲν ἐδύνετο νὰ τὴν λάβῃ ποτὲ τὸ σπῖτι τοῦ Γιαργυρόπουλου, οὔτε ἂν ἦθε ὅλος ὁ κόσμος ἀναποδογυρισθῇ. Σοῦ λέω ὅμως, καὶ σοῦ τὸ λέω μόνον διὰ τὴν φιλοποῦ ἔχω με τὸν Γερασιμάκη, πῶς ἂν ἦσουν προξενιτῆς ἀπὸ μέρους κανενὸς σπιτιοῦ ποῦ ἡ δικοσύνη του νὰ μὴν βλάψῃ τὴν ὑπόληψί μου, ἤθελε σοῦ φανερώσω τὴν ἀληθινὴ αἰτία ποῦ μ' ἔκανε τότες νὰ μὴν δεχθῶ τὸ προξενιό του. Σοῦ τὴν λέω τώρα μὴν σὲ κάμουν νὰ λάβῃς τὸν κόπο τοῦ κακοῦ νὰ μοῦ φέρνῃς ἀπὸ ἄλλους καινούρια προξενιά. Ἡ θυγατέρα μου δὲν καταδέχεται ἀνδρὰ. Αὐτοθέλητα ἀπὸ διάφορους χρόνους ἀποφάσισε νὰ γένῃ καλόγρη. Ἀπὸ ἡμέρα τὴν ἡμέρα στερεόνεται εἰς αὐτὴν τὴν γνώμην καὶ γλήγορα θὰ τὴν βάλῃ εἰς πράξι. Τούτην τὴν ἀπόκρισι τὴν λαβαίνεις, σοῦ λέω πάλι ἀπὸ ἐμὲ διὰ χάρι τῆς παλαιῆς γνωριμίας μας, καὶ πρέπει νὰ σοῦ φθάσῃ διὰ νὰ μὴν ἐνοχλίζεσαι περισσότερο εἰς παρόμοιαις ὑπόθεσες.

ΓΕΡ. Ἐκλαμπρότατε, σ' εὐχαριστῶ καὶ σοῦ ζητῶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸ χίλια συμπάθει. Μόνον ἓναν ὑστερον λόγον ἐζητοῦσα ἀπὸ τὴν ἐκλαμπρότη σου καὶ τὸν ἔλαβα. Τώρα νὰ μοῦ δώσῃς τὸ θέλημα νὰ χαρῶ διὰ τὴν πολλὰ ἐνάρετη καὶ ἁγία ἐκλογή τῆς ἀρχοντοπούλας. Δὲν ἐβόλειε παρὰ τὰ παραδείγματα καὶ ἡ ἀρεταὶς τῶν γονέων νὰ γεννήσουν τέτοιαν ἁγίαν κλίσιν εἰς αὐτὴν. Μακάριαις ἐκείναις ποῦ μποροῦν νὰ τὴν ὁμοιάσουν, ἀλλὰ παρόμοια ἀρετὴ εὐρίσκεται εἰς ὀλίγαις, διατὶ ξέρουμε πῶς ἡ περισσότεραις καλόγρηαις γένονται στανικῶς τους.

ΔΑΡ. Βέβαια, δὲν εἶναι πολὺ εὐκόλο νὰ εὕρῃς...

ΓΕΡ. Τώρα, ἐκλαμπρότατε, ἂν ἦτον ἄλλος καὶ ὄχι ἐγὼ ποῦ ἔχω τὴν ἄδεια νὰ ἔρχουμαι συχνὰ εἰς τὸ ἀρχοντικό σου, καὶ ποῦ ποτὲ δὲν τὴν εἶδα τὴν ἀρχοντοπούλάν σου, διατὶ δὲν τὴν βλέπει μάτι, δὲν ἤθελε ἀντιπεθεύσει τόσο ὅσο ἐγὼ εἰς τὰ λόγια τοῦ Φιλιππάκη. Ἡθελε ναι καὶ ναι διὰ νὰ μὲ ὑποχρεώσῃ περισσύτερο νὰ σοῦ μιλήσω, ἤθελε νὰ μὲ κάμῃ νὰ πιστεύσω πῶς ἔμειλσε μετὰ τὴν ἀρχοντοπούλάν σου καὶ γνωρίζῃ πῶς...

ΔΑΡ. Ἐμίλησε; Δὲν δύναται. Ἡ θυγατέρα τοῦ Δάρειου τοῦ Ρονκάλα ξέρει πῶς αὐτὸς ἐπρότιμα τὴν ὑπόληψί του ἀπὸ τὴν ζωὴν ὅλης τῆς φαμελιάς του. Κάλιο νὰ ξεκληρῇσῃ, τολμῶ καὶ λέω, ἢ γεννεᾷ του παρὰ νὰ προχωρήσῃ εἰς τοὺς ἐρχομένους αἰῶνες μετὰ τὴν ἔντροπὴ τῆς ἀτιμίας. Δὲν δύναται σοῦ λέγω πάλι. (Μένος).

ΓΕΡ. Καὶ διατὶ γνωρίζω καλότερα πῶς δὲν δύναται σοῦ τὸ ἐφανέρωσα με τέτοιαν ἀπλότητα.

ΔΑΡ. Δὲν εἶναι δυνατό νὰ ἐμίλησῃ.

ΓΕΡ. Ὁ ἄνθρωπος ποῦ ποθεῖ ἓνα πρᾶγμα ὀνειρεύεται πᾶν τὸ ἀπολαβαίνει.—Ἰσως μοῦ τὸ εἶπε διὰ νὰ μὲ ὑποχρεώσῃ

μὴ τοῦ ἀρνηθῶ γνωρίζοντας καλότερα αὐτὸς τὸ σέβας ποῦ ἔχω διὰ τὸ ἀρχοντικό σου. Ἐγὼ πάλι σοῦ ἀνάφερα ἓνα πρᾶμα ποῦ παντελῶς δὲν πιστεύω, καὶ σοῦ τὸ ἀνάφερα ἀφοῦ ἡ εὐχάριστη γνώρισις τῆς ἁγιοτάτης βουλῆς τῆς ἀρχοντοπούλας μ' ἔβεβαίωσε πῶς ἡ ἐκλαμπρότη σου δὲν θέλει βάλῃς εἰς αὐτὸ καμμία βᾶσι.

ΔΑΡ. Σοῦ τὸ εἶπε βέβαια;

ΓΕΡ. Μὴν τὸ θυμάσαι, ἐκλαμπρότατε. Κι' οὔτε αὐτὸς τότε διὰ νὰ σὲ βλάψῃ. Καὶ τόκανε νὰ βλάψῃ ἐκείνη ποῦ ζητᾷ νὰ λάβῃ! Τοῦ ἐφάνη νὰ βοηθήσῃ τὸν πόθο του. Ἄν δὲν τὸν ἐγνώριζα κ' ἐγὼ ποῦ ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν ἔπραξε πάντα με ὅλην τὴν φρόνησιν, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς νέους, δὲν εἶναι ὅμως ἄνθρωπος τρελός, ἂν δὲν ἦτον φίλος μου, δὲν ἤθελε πιστεύσω τόσα καὶ τόσα ποῦ μοῦ παν διὰ αὐτόν; Ἀνάμεσα στὰ ἄλλα (γελώντας) πῶς ἐχθὲς ποῦ ἦσουν ἔξω ἐγίνηκε μάσκαρα γυναικῶν, κ' ἦλθε ὑποκάτω ἀπὸ τὸ ἀρχοντικό σου καὶ ἐσυνομήλησε μετὰ τὴν ἀρχοντοπούλάν σου, ἢ διὰ νὰ συνομήλῃσῃ; Μὰ ποῦ διὰ τὸν Φιλιππάκη πιστεύω ἐγὼ ποτὲ αὐτὰ τὰ πράγματα!

ΔΑΡ. Ἀχ! δὲν μπορῶ νὰ βαστάξω ἄλλο (μόνος του—προσπαθώντας νὰ κρύψῃ τὴν μεγάλην του ταραχὴν καὶ ἀδημονίαν).

ΓΕΡ. Ἐγὼ, ἐκλαμπρότατε, σοῦ σηκώνω τὸ βάρος.

ΔΑΡ. Κόπιασ' στὸ καλὸ. (μετὰ πλαστὴ ἡσυχία).

ΓΕΡ. Ζητῶ συμπάθειο, ἀγάπα με, ἐκλαμπρότατε. — Προσκυνῶ. (φεύγει).

ΔΑΡ. (Πέφτει ἐπάνω εἰς μίαν καθέκλα καὶ κτυπᾷ τὸν γρόθο του με δύναμι εἰς τὴν ταῦλα. Ἐπειτα σηκώνεται με μεγάλη βία καὶ πηγαίνει εἰς τὴν πόρταν καὶ φωνάζει). Λανάρω, Λανάρω, Λανάρω.

ΛΑΝ. (ἔρχεται τρέχοντας, δὲν παρρησιάζεται, ἀλλὰ μιλεῖ ἀπὸ μέσα). Τί ὀρίζεις;

ΔΑΡ. Τῆς κυράττας σου νάλθῃ εὐθὺς ἐδῶ.—Τί στέκει; Στάσου. Πές τοῦ Μπουσάκα νάλθῃ γλήγορα ἐδῶ.

ΛΑΝ. Δὲν εἶναι ἐδῶ ὁ θεοκατάρτος (ἀπὸ μέσα σιμὰ εἰς τὴν πόρταν).

ΔΑΡ. (Τῆς δίνει μίαν κλοτσία, καὶ αὐτὴ φωνάζει ὡς ἀπὸ τὸν πόνο). Πές τοῦ Τσουκνὴ νὰ τρέξῃ νὰ τὸν φθάσῃ, καὶ νὰ τὸν γυρίσῃ ὀπίσω. Στάσου—ἔγνοια σου, ἢ Κυρά σου νάλθῃ εὐθὺς. (Ἡ Λανάρω φεύγει τρέχοντας).

Θὰν τοὺς σφάξω ὅλους ἐδῶ μέσα, τοὺς φεύγει τρέχοντας). Θὰν τοὺς σφάξω ὅλους ἐδῶ μέσα, τοὺς φεύγει τρέχοντας). Θὰν τοὺς σφάξω ὅλους ἐδῶ μέσα, τοὺς φεύγει τρέχοντας).

Βαστιοῦμαι διὰ νὰ μὴν δώσω αἰτίαν τῶν ἐχθρῶν μου νὰ χαροῦν. (Περπατεῖ θυμωμένος). Ἀκουσα τὸν διάλογο νὰ μιλήσῃς.

ΔΑΡ. Δὲν καταλαβαίνω τίποτε. Ἐχασα τὸ νοῦ μου. Τέτοιους τρόπους...

Διὰ νὰ μάθῃ ἀπὸ με; ἢ θέλει νὰ με περιπαίξῃ; Ἐμέ; τί; τέτοια αὐθάδεια; Δὲν θ' ἀργήσω νὰ ἐκδικηθῶ. Ὅχι μὴ φουρτᾷ, ὄχι. Δὲν τάχασες ἀκόμη, Γέρο-Ρονκάλα, δὲν τάχασες.

Ἀχ τοῦ σπιτιοῦ μου ἡ ἐντροπὴ ἂν εἶναι ποτὲ καὶ ἀληθεύσῃ!...

(Ξανοίγει ποῦ ἔρχεται ἡ γυναῖκα του. Τρέχει καὶ τὴν ἀρπάζει, καὶ σχεδὸν κολοσυρτὰ τὴν ἐμπάζει εἰς τὴν σκηνή).

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Ρονκάλενα καὶ αὐτός.

ΡΟΝ. Ὠϊμέ! ὦϊμέ! ὦϊμέ!...

ΔΑΡ. Ἔλα ἐδῶ, στρίγκλα, ἔλα ἐδῶ, ἀναθεματισμένη (τὴν βάνει στανικῶς καὶ κάθεται εἰς μίαν καθήκλα).

ΡΟΝ. Ὠϊμέ!... τί σοῦ ἔκαμα πάλι ἡ κακορροϊκὴ;

ΔΑΡ. Ρωτᾷς κηόλας; Ρωτᾷς ποῦ μοῦ χάλασες τὸ σπίτι μου; ποῦ μοῦ βούλιαξες τὰ παιδιὰ μου, γρηᾷ λάμνισα, ρωτᾷς κηόλας;

ΡΟΝ. ὦ, ἄδικα ποῦ με βασανίζεις, ἀδικητὴ, ἀδικητὴ, ἄδικα ποῦ με βασανίζεις τὴν δυστυχισμένη!

ΔΑΡ. Δυστυχιὰ νάλθη στὸ κεφάλι σου ποῦ ἔκαμεᾶσπρα μαλ-
λιά καὶ δὲν ἄξησε μίαν ὀγγιὰ γνώσι. Σοῦ φαίνεται λίγο, καταρα-
μένη, ν' ἀφίσσης τὸ σπίτι μοναχὸ εἰς καιρὸ ποῦ ἐγὼ ἤμουν ἔξω,
κ' ἐπαιδευόμουν διὰ σᾶς ποῦ νὰ μὴν μείνῃ ρουθοῦν, καὶ νὰ πᾶς
ἐσὺ στὸν ξεκουμπισμό, καὶ νάχη...

ΡΟΝ. Μὰ τί ἀβανιαῖς εἶναι τούταις ποῦ μοῦ βγάνεις;

ΔΑΡ. Καὶ νάχη νὰ μιλή, μωρὴ ξεμουσλισμένη, ἀπὸ τὰ παρε-
θύρια; αἱ; (τὴν πιάνει ἀπὸ τὸν ὦμο καὶ τὴν νταντανίζει). Ἀπὸ
τὰ παρεθύρια;...ΡΟΝ. Ὠϊμέ! ὦϊμέ! Διατὶ με πιλατεύεις τοῦ κακοῦ, Πιλάτε,
ἀλιτρίε;ΔΑΡ. Καὶ νάρχονται μάσκαραις νὰ μιλοῦν με αὐτὴν, τὴν ἄ-
για Ἀγάθη, τὴν ἀρρωστημένη; Αἱ, ἀποκρίσου μου, ἀποκρίσου
μου....

ΡΟΝ. Ἄν δὲν μοῦ δίνης ἄνεσι μήτε ν' ἀνοίξω τὸ στόμα μου.

ΔΑΡ. Μίλη, μίλη, ν' ἀκούσω τί ἔχεις νὰ πῆς;

ΡΟΝ. Μὰ ποῖος σοῦ εἶπε πῶς ἐγὼ ἄφισα μοναχὸ τὸ σπίτι;
Εἶμαι ἐγὼ συνηθισμένη νὰ βγαίνω; Δὲν βλέπεις ταῖς βγαλσιές
μου; Ἐπῆγα ποτέ μου λιμεριαστὴ εἰς καμμία δικιά μας, μήτε
εἰς τὸ σπίτι μας; ἢ ἐπῆγα ποτέ με ταῖς δικαῖς μας μάσκαραις
ἔτσι κατὰ γυναικάτα νὰ ἰδῶ τὸν κόσμον ἢ νὰ ψονίσουμε λινάρια
ἢ μπαμπούκι ἀπὸ τὰ μαγαζία; καὶ τὸ ἔκανα ὧντας ἦτον μάλιστὰ
ἢ ἀφεντιά σου ὤξω;ΔΑΡ. Τόσο τὸ χειρότερο, γρηᾷ ξεκουτιασμένη, τόσο τὸ χει-
ρότερο. Εἶσαι μέσ' στὸ σπίτι σου καὶ δὲν ἡξέρεις τί γένεται;
Τέτοια φύλαξι κάνεις τοῦ παιδιοῦ σου; Ἄν δὲν σᾶς χῶσω σ'
ἓνα μνημα καὶ ταῖς δύο ζωνταναῖς, νὰ μὴν ἰδῶ Θεοῦ πρόσσωπο.ΡΟΝ. Ματατόπησε, καλότυχ, διατὶ δὲν ἤμπορεῖς νὰ κάμῃς
τέτοια ἀδικιὰ δίχως νὰ σοῦ φταίξουμε. Ἀδικιὰ μεγάλη διατὶ
ὅλαις ἀβανιαῖς εἶναι αὐταῖς ποῦ λές. Ποῖος πικατάρatos ἦλθε
καὶ σ' ἐφουσκάσε ἔτσι σήμερα;

ΔΑΡ. Νὰ φουσκάσῃ τὸ κεφάλι σου καὶ ν' ἀνοίξῃ σὰν τὸ

ρόιδο, νὰ σὲ ξεφορτωθῶ μία φορά, νὰ σὲ ξεφορτωθῶ. Μὰ τί
ἐγὼ φουνιάζω τοῦ κακοῦ με τούτῃ τὴν ἀναθεματισμένη κι' ὥς
τόσο τοῦ σπιτιοῦ μου ἢ τιμὴ εἶναι εἰς κίνδυνον καὶ στέκει εἰς
τὸν ἄερα;

ΡΟΝ. Ἀληθινὰ φουνιάζεις τοῦ κακοῦ, διατὶ δὲν ἔχεις αἰτία,
διατὶ εἶναι κακῶν ἀνθρώπων φουσκάματα καὶ ἀβανιαῖς.ΔΑΡ. Καὶ τί τοὺς μέλει τοὺς ἀνθρώπους νὰ μοῦ κάνουν φου-
σκώματα με τὴν φαμελιά μου;ΡΟΝ. Δὲν ἔχεις τόσοις ἐχθροῦς, ποῦ πολεμοῦν νὰ βάλουν
σκάνδαλα στὸ σπίτι σου;ΔΑΡ. Ἐκεῖνος ποῦ μοῦ πε αὐτὰ δὲν ἔχει νὰ κάμῃ με τοὺς
ἐχθροῦς μου.ΡΟΝ. Μπορεῖ νᾶναι κανένας κακὸς ἀνθρώπος ἀπὸ κείνους
ποῦ λαβαίνουν εὐχαρίστησι νὰ βάνουν σκάνδαλα εἰς ταῖς φαμε-
λιαῖς, μόνον διὰ νὰ κάμουν τὸ κακὸ, ποῦ τοὺς ἀρέσει. Πόσοι δὲνεἶναι ἀπὸ αὐτούς, καὶ πόσαις συφοραῖς καὶ ἐχθρίαῖς καὶ φονικὰ
δὲν γένονται ἐξ αἰτίας τους. (Ὁ Δάρειος περιπατεῖ ὅλο τὸ μά-
κρος τῆς κάμερας πολὺ στοχασμένος, ἐνῶ αὐτὴ δὲν παύει νὰμιλῇ). Πάλι, ἂν δὲν τὸν ἔχῃς διὰ κακὸν ἀνθρώπο ἐκεῖνον ποῦ
σοῦ ἐγιόμισε τὸν νοῦ με παρόμοια ψέματα, μπορεῖ κι' αὐτὸς νὰἄκουσε ἀπὸ ἄλλον. Πόσοι, πόσοι δὲν εἶναι ποῦ ὄχι μοναχὰ
μεγαλῶνουν κάθε κακὸ ποῦ μάθουν διὰ τοὺς ἄλλους, καὶ τὸἐλάττωσιν διὰ νὰ τὸ κάμουν καθὼς τοὺς βολεῖ, ἀμὴ πλάθουν
καὶ χίλια ψέματα διὰ νὰ ἐντροπιάσουν τὰ ξένα σπίτια καὶ τὰξένα θηλυκά. Διατὶ ὅσοι δίνουν περισσότεραις ἀφορμαῖς νὰ τοὺς
μελετοῦν ἐκεῖνοι εἶναι πρῶτοι ποῦ ἀρπάζουν κάθε περίστασι διὰνὰ κακογλωσσίσουν, διατὶ τοὺς φαίνεται με τὴν ἐντροπὴ τῶν ἄλ-
λων νὰ σκεπάσουν τὴν δική τους. Καὶ τοῦ λόγου σου, καλορρί-
δικε, θέλεις νὰ πιστεύῃς ἔτσι εὐκόλα ταῖς κακοῖς γλωσσαῖς;

ΔΑΡ. Λοιπόν, εἶναι ψέματα ὅσα μοῦ παν;

ΡΟΝ. Ψέματα εἶναι. Ἐτσι νὰ με ἡσυχάσῃ ὁ Θεός, καὶ νὰ ἡσυ-
χῶσῃ καλῆτερα νὰ πῶ τὴν ψυχὴ μου εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, διατὶ

αὐτὸν ποῦ μελεῖ νὰ μὴν ἡσυχάσω ποτέ.

ΡΟΝ. Εἶναι βέβαια ψέματα;

ΔΑΡ. Ψέματα εἶναι. Μὰ... τί ὅρκο θέλεις νὰ σοῦ κάμω νὰτοῦ πιστεύῃς; Ἄν ἦτον πρᾶμα πλεῖον μεγάλο καὶ φρικτὸ ἀπὸ τὸν

ὅρκο ποῦ ἔκανα διὰ νὰ βεβαιωθῇ.

ΡΟΝ. Ἐκταξέ καλά!

ΔΑΡ. ὦ! δυστυχισμένη ποῦ εἶμαι! Μὰ πῶς δύναται νᾶναι
αὐτὸς ὁ κόσμος. Μὰ ἂν δὲν ἐματατόπησε ἀπὸ κοντὰ μου. Ἐφές τὸ βρά-
δυ καὶ τὴν ἄφισα με τὸν ἀδελφὸ της. Τὸ βράδυ, μόνον τὸ

ΔΑΡ. Διὰ νὰ τῆς ἀπογιομίσῃ τὸ νοῦ με ταῖς ἀναποδίαις του.

ΡΟΝ. Ἀφισες τώρα τὴν μία, κ' ἐπιασες τὸν ἄλλον. Τί ἀν-
δρῶς εἶσαι;

ΔΑΡ. Τί αὐθάδεια εἶναι τούτῃ! — Διατὶ μιλῶ; μιλῶ ἴσως

διὰ ἄλλο παρὰ διὰ τὴν τιμὴν τοῦ σπιτιοῦ μας; Ἐπιθυμῶ νᾶναι
καθὼς μοῦ λές. Οὐτ' ἐγὼ τὸ καλοπίστευσά. Ἄν ἤμουν βέβαιος,
ἐστεκόμουν νὰ φουνιάζω μὲ σέ;

ΡΟΝ. 'Ως τόσο μ' ἔκαμες τὴν δύστυχη καὶ τρέμω ὅλη σὰν τὸ
βουῖρλο, μ' ἔκαμες κ' ἐβγήκα ἀπὸ τὸ νοῦ μου.

ΔΑΡ. Αἶ... σάν ἐβγῆκες ξαναέμπα. Μὴ μὲ σκοτίζεις τώρα
 μὲ τὰ παραπάνω σου, διὰτὶ ξέρεις γυναικὰ πῶς δὲν μ' ἀγγίζανε
 (περιπατῶν στοχασμένος ἐνῶ ἡ Ρονκάλενα λέγει τὰ ἀκόλουθα
 εἰς τὰ ὁποῖα αὐτὸς δὲν βάνει καμμία προσοχή).

ΠΟΝ. Τὸ ξέρω, τὸ ξέρω, ἀπὸ ταῖς πρώταις ἡμέραις ποῦ μ' ἐπῆρες, ποῦ μ' ἄφινες ὀληνύχτα νὰ κλαίω καὶ ἐρχόσουν τὰ χαράματα ἀπ' ἄλλου ποῦ ἐχαιρόσουν, κ' ἂν ἦθε σοῦ παραπονεθῶ διὰ τὴν ἀσπλαχνιά σου δὲν ἀπόκταίνα ἄλλο παρὰ βρυσίες καὶ δαρυμούς. Καὶ μὴ γαρὴς τώρα ποῦ ἐγέρασες ἀφίσεις παντελῶς τὰ μαθημένα σου; Τὸ σπίτι σου σοῦ βρωμάει ἀκόμη σὰν ὅταν ἦσουν νεῖός, καὶ ἀκολουθῆς ἀκόμη ταῖς κακαῖς στραταῖς 'σὰ νάσουναι παιδί. Θὰ ἰδῶ πότε καλορίζικε θὰ θυμῇς καὶ τὴν ψυχὴ σου! θὰ ἰδῶ πότε θὰ θυμηθῇς καὶ τὸν θάνατο! μὴ γαρὴς μπορεῖ νὰ εἶσαι κορακοζῶητος;

θά ιδῶ ποτέ θά θυμηθῆς καὶ τὸν θάνατό; μὴ γὰρ ἔχεις
εἶσαι κορακοκώζησης;
ΔΡΑΡ. (Μὴ δίνοντας καμμίαν προσοχὴ εἰς τὰ λόγια τῆς, καὶ
ἀκολουθώντας τὴν σειρὰν τῶν συλλογισμῶν του, ἐνῶ ἐπεριπατοῦ-
σε, στέκει καὶ διακόπτει μὲ μιᾶς τὴν ὁμιλίαν τῆς γυναικὸς του
καὶ λέγει). Ἄλλὰ ἂν εἶναι λίγη γνῶσι στὸ μυαλό σου διὰ τὸ κα-
λὸ τοῦ σπιτιοῦ σου καὶ τῶν παιδιῶν σου πρέπει νὰ συντρέξῃς
καὶ σὺ εἰς τὴν βουλὴ μου, πρέπει νὰ βοηθήσῃς καὶ ὄχι κατὰ
συνηθισμένο σου νὰ ἐναντιώνεσαι εἰς πᾶσά μου θέλησι.
πῶς σοῦ φαίνεται βλασφήμια, νὰ μοῦ προπαίρῃς τὸν λόγο καὶ
νὰ μοῦ βγάνης δυσκολίας πρὶν μήτε ἀκόμη τελεῖσσω, πρὶν
κούσῃς μήτε τί ἔχω νὰ πῶ. Ἄκους γυναικά; ἀκούς τί σοῦ λέω;
ΡΟΝ. Ἄκούω, ἀκούω, ποῦ μοῦ ρίχνεις ἐπάνω μου ἐκεῖνα ποῦ
κάνεις ὁ ἴδιος.

ΡΟΝ. Ἀκούω, ἀκούω, ποῦ μοῦ ρίχνεις ἐπάνω μου ἐκεῖνο
κάνεις ὁ ἴδιος.

ΔΑΡ. (Βλέποντας τη Λανάρω που ξρχειται). Αϊ, τί θέλεις
ξδω;

ΛΑΝ. (Μιλεῖ ἀπὸ μέσα). Ὁ Μπουσάκας κάτι ἀστόχησε πολὺ ἐγγύρισε ὀπίσω ποὺ νάθε κόψη τὸ πόδι του, καὶ σὰν ἄκουσα πάλιν ληώρα πῶς τὸν ὠρίζεις τοῦ πα να καρτερέση ἕως να τὸ πῶ (τῆς γυναίκας του) ἀφεντιῶς σου.

ΔΑΡ. (Τῆς Λανάρως). Καλά, πήγαινε. — (τῆς γυναικός)
Στάσου ἐδῶ καὶ τώρα γυρίζω. Ἄκου; (ἀναχωρεῖ).

ΡΟΝ. Δὲν κουνιοῦμαι.— Τί θέλει νὰ μοῦ πῇ τοῦτος ὁ κακο-
νος; Κάτι ἄλλη συφορά θὰ μὲ πλακώσῃ. Ἀκόμη τρέμων ἢ κακο-
ροϊζικῇ. Μὰ ἂν διὰ ταῖς ὑποψίαις του, διὰ τὰ φουσκάματα τὰ
οἱ κακοὶ ἄνθρωποι τοῦ ἔκαμαν, ἔκανε ἔτσι καὶ ἄφριξε
λυσσασμένο σκυλι, ἀμὴ ἂν μάθῃ τὴν ἀλήθειαν; Ἀνατριχίσει
πέτσα μου μοναχὰ ποῦ τὸ στοχάζομαι, κρύος ἰδρωτὰς μὲ
κίσει. Καὶ εἶναι βολετὸ παρὰ ποῦ θὰν τὸ μάθῃ!... ὦϊμέ!...
ὦϊμέ!... τὸ παιδί μου, πῶς θὰ τὸ φυλάξω, — τὸ ἄφτιστο,
καλὸ μου θηλυκό!... (κλαίωντας). ὦϊμέ! καὶ πῶς

λένουμε· ποῦ τὸ συλλογοῦμαι; Κάθε πρᾶμα εἶναι καλὸς νὰ κάμῃ
στὸ θυμὸ τοῦ τοῦτος ὁ ἀντίχριστος. ὦ! ἀγίαις μου εἰκόνες!
(γονατίζει ἔμπρὸς εἰς τὰ κονίσματα) τόσαις φοραῖς σὰς ἐπικά-
λεσθηκα, μὰ εἰμαι ἡ δύστυχη ἀμαρτωλὴ, πολὺ ἀμαρτωλὴ, καὶ
διὰ τοῦτο δὲν με ἔξακουε. Λυπηθῆτέ με διὰ τὴν πολλὴ σας εὐ-
σπλαχνίαν μοναχά, νὰ μὴν ἰδῶ στὰ γεράματά μου τέτοια πρά-
ματα τρομερὰ ποῦ βάνει ὁ νοῦς μου. Δὲν σὰς δέουμαι διὰ ἐμέ,
μὰ διὰ τὸ παιδί μου νὰ κάμετε ἕνα ἔλεος, νὰ ἀνοιχθῇ μία στρά-
τα σωτηρίας, νὰ μὴ βλαφθῇ ἡ Γαρουφαλιά μου, κ' εὐθὺς κόψε-
τέ μου τὴν ζωή. Μὰ ἂν μὲ ἀφίστετε ἀκόμη νὰ βασανίζομαι εἰς
τοῦτο τὸν φαρμακερὸ κόσμον, σὰς ὑπόσχουμαι νὰ τελειώσω ὅλα
τὰ τάματα ποῦ ἔκαμα. Καὶ τάζω ἀκόμη νὰ κάμω τὸ καλῆτερό
μου φόρεμα φελόνι... Μὰ μοῦ φαίνεται ν᾿ᾤρχεται ἐκεῖνος ὁ
ἄπιστος, ὁ καρδιοκάφτης.—Ἄς σηκωθῶ, διατὶ καὶ τὰ πατερμά
μου νὰ κάμω τονὲ βλάβει (σηκώνεται σφουγγίζοντας τὰ μά-
τια της).

ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΣΚΙΝΗ ΠΡΟΤΗ

Δάρειος μόνος.

ΔΑΡ. Μὲ βεβαιώνει ὁ Μπουσάκας πῶς τὸν ἐβάρωσε, ὅτι ἀ-
πλώνει τὸ χέρι του,—ἐξέφυγε ἀπὸ ρώτης διὰ νὰ μὴν δώσει ὑπο-
ψίαις,—δὲν εἶναι καλὸς ναὶ πῇ ἔνα διὰ ἄλλο. "Ὅμως φονικὸ παρό-
μοιο νὰ μὴν ἀκούεται! Μὰ ποῖος ξέρει μὴν ὀλοένα εἶναι εἰς τὸ
φθόρο ἢ εἰδησι τῆς ἡμέρας! Μὰ οἱ ἄνθρωποι τοῦ σπιτιοῦ ποῦ
στέκονται εἰς ὅλα με τόσο αὐτὶ! "Εχω μεγάλη ἀνησυχία. Ποῦ
δὲν τολμάει ὁμως νὰ μοῦ πῇ κανεὶς τίποτε εἵναι κι' αὐτὸ ἕνα
σημᾶδι—ἀδιάφορο πράγμα ἤθελ'—εὐθύς μοῦ τὸ πουν. "Ο Γεραι-
κάκης μοῦ ἔκανε τὸν ξελοισμένον διὰ νὰ μοῦ πάρη λόγια. Κα-
καὶς πανουργίας ἐμεταχειρίσθηκε—δὲν θὰ τοῦ ἐβγουν σὲ καλὸ,
μὲ ὧσαις του ταῖς γνωριμίαις με τὸν Καντηλιέρη, καὶ ποῦ πέ-
τεται πάντα με τὸν Πρεβεδοῦρο διὰ νὰ μάς σκιαζῇ με τὴν Μπα-
μιλή. Τοῦ ἔδινε χέρι νὰ μ' ἔχη φίλο παρὰ ἐχθρό. "Επρεπε νὰ
μυλῇ πλεῖο γνωστικά μ' ἐμέ καὶ ὄχι νὰ μοῦ κατακρένῃ τὸ σπίτι
μου, ὅν καὶ ἀποσκεπαστικάτα. Καὶ ποῖος ξέρει με τί σκοπούς;
ποῖος ξέρει εἰς τί ἀποβλέπανε ἡ ὀμιλία ἢ μακρυαῖς ποῦ μοῦ
ἔκανε; Κακὰ ἔκαμε τὸν σταυρό του καὶ δὲν θὰ τοῦ ἀξίζῃ ἡ με-
τανόησι (πολὺ ἀνήσυχος).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ρονκάλενα και αυτός.

ΡΟΝ. Σὰν εἶδα πῶς ἄργησες ἐβγῆκα—ἐδῶ εἶμαι. Ἀκόμη δὲν

ἡσύχασες! δὲν σοῦ φθάνει; τί ἔχεις καὶ τόσο ἀδημονᾷς;

ΔΑΡ. Ἀδημονᾶω; Ὀνειρεύεσαι. Ἐσυλλογόμεν μὲ τί τρόπο νὰ σᾶς κάμω νὰ βάλτε μυαλό καὶ σὲ καὶ τὸν υἱό σου καὶ τὴν θεγατέρα σου. Θὰ ἀκούσουμε τώρα τί θὰ ἔβγη ἀπὸ τὸ τροῦπιό του κεφάλι. Ἐκαμα νὰ τοῦ μιλήσουν νὰ ἤσασθε καὶ οἱ δύο παρῶν.

ΡΟΝ. Συχνὰ τοῦ κάνεις παρόμοια κραξήματα ὄχι διὰ ἄλλο παρὰ διὰ νὰ τὸν ὀνειδίζης, διατὶ πάντα κάνεις τὸ ἐνάντιο ἀπ' ὅ,τι σοῦ πῆ. Μὰ κάνε μὴν τονὲ πιάνης μὲ τὸ κακὸ καὶ μὴν τὸν ἀκούς. Εἶναι νέος καὶ μπορεῖ νὰ σφάλῃ. Ὁρμήνεψέ τον. Ὅχι νὰ τὸν ἀποπαίρνῃς καὶ νὰ τὸν βρίζῃς.

ΔΑΡ. Νὰ τὸν ὀρμηνεύσω; τὸ ἀστόχησες πῶς εἶναι γεννημένος ἀπὸ σέ καὶ εἶναι ὀλόφτυστος ἢ ἀναθεματισμένη; Ἀλλὰ ἐγὼ τώρα ἀλγισμονᾶω ὅλα τὰ περασμένα. Ἡ ὑπόθεσι διὰ τὴν ὁποία θὰ σᾶς μιλήσω ἀγγιάει καὶ σέ, κ' ἐκείνον ὄχι λιγώτερο ἀπὸ μέ, καὶ διὰ τοῦτο νὰ λάβετε κάνε εἰς τούτην τὴν περίστασι λίγη γνώσι νὰ μὴν ἀντισταθῇτε εἰς τὴν θέλησί μου.

ΡΟΝ. Ἐμὲ εἶναι τοῦ κακοῦ νὰ τὰ λές. Δὲν εἶμαι πάντα προθυμῇ εἰς ὅ,τι μοῦ πῆς; Ἐπειτα τί ἀξίζουν εἰς ἐμὲ ἢ ἀντίστασες;

ΔΑΡ. Τὸ καλὸ τὸ ξέρω, δὲν ἀξίζουν εἰς τὸ κάμης, μὰ ἀξίζεις καὶ βάνεσαι ἐπιταυτοῦ νὰ τὸ ἐμποδᾷς. Μάλιστα εἰς τὰ πράγματα τῆς φαμελιάς... Σῶπα τώρα, διατὶ ἐπλάκωσε ὁ Δραγανίγος, κ' ἔχε γνῶσι.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Δραγανίγος καὶ αὐτοί.

ΔΡΑΓ. Ἐδὼ εἶμαι, τί ὀρίζεις;

ΔΑΡ. Ἀφοῦ σ' ἔκραξα, κάτι θὰ ὀρίζω. (Ὀλίγο θυμωμένος). Κάθησε.

ΡΟΝ. Ἀρχίνησες;

ΔΡΑΓ. Ὅπως προστάξεις. (Κάθονται ὅλοι).

ΔΑΡ. (Τῆς γυναικός του). Σῶπα. Ἀκούετε μὲ προσοχή. Ὁ σα κατ' ἀρχὰς θὰ σοῦ πῶ (στρεφόμενος πρὸς τὸν υἱόν του) πρέπει νὰ τὰ γνωρίζῃς, ἀλλὰ εἶναι χρεῖα νὰ σοῦ τὰ ξαναθυμώσω. — Τὸ σπίτι μας, ἡ φαμελιά μας, εἶναι μία ἀπὸ ταῖς παλαιότεραις τούτου τοῦ νησιοῦ, κ' ἔχει ἀκόμη ὅλη τὴν πιθανότητα, ὥς ἔχουμε πατροπαράδοτως, πῶς καὶ οἱ προπάτορές μας ποῦ ἦλθαν εἰς τοῦτον τὸν τόπον ἦταν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ ταῖς παλαιώτεραις φαμελιάς τοῦ τόπου τους. Ὡστε ὄχι μονάχα δὲν ἡξεύρουμε πῶς τε ἡ φαμελιά μας ἀρχησε νὰ εἶναι ἀπὸ ταῖς ἀρχοντικαῖς, ἀμὴ δὲν ἡξεύρουμε πότε δὲν ἦτον. Ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος τὸ ἀρχοντικὸ αἷμα (μὲ ἔμφασι) ποτὲ δὲν ἐμαγαρίστηκε μὲ τοῦ χυδαίου λαοῦ, διατὶ εἰς ταῖς παντρειαῖς τους οἱ προπάτορες ἐζήτησαν πάντα τὸ αἷμα διὰ πρῶτο προτέρημα τῆς νύμφης, καὶ δὲν ἐνώθησαν εἰς γάμον ποτὲ παρὰ μὲ ὁμοίους τους, πιστοὶ εἰς τὸν παλαιὸ λόγον «βοῦρ-

λο μὲ βοῦρλο, σπάρτο μὲ σπάρτο». Καὶ πολλαῖς φοραῖς ἔλαβαν γυναῖκες ποῦ ταῖς ἔλειπαν ἄλλα προτερήματα ποῦ κάνουν ἐπιθυμητὴ μία νύμφη, ἄλλὰ ποτὲ τὸ αἷμα.

ΔΡΑΓ. (μὲ χαμόγελο). Ἦγουν ταῖς ἔλειπε ἡ φρόνησις, ἡ ἐξυπνάδα, ἡ καλὴ ἀνατροφή, ἡ καλοσύνη, ἡ εὐμορφία...

ΔΑΡ. Βέβαια κάνεις δὲν ἐπιθυμαί γυναικα ποῦ νὰ τῆς λείπουν ὅλα αὐτὰ τὰ προτερήματα. Ἀλλ' ὅταν δὲν εἶχαν νὰ διαλέξουν, δὲν ἐστάθηκαν μεγαλόψυχοι ἂν τὴν ἐπροτίμησαν παρὰ νὰ μαγαρίσουν τὸ αἷμά τους;

ΡΟΝ. Ναὶ μὰ ὅξω ἀπὸ τὸ προικίό, διατὶ πολλοὶ ἐπῆραν γρήγαις μ' ἓνα δόντι σὰν ἐμὲ τώρα, διὰ νὰ πάρουν πολλὰ προικιά. Μὰ λέει ὁ παλαιὸς λόγος «καλὰ εἶν' τὰ χίλια πέρπερα κ' ἡ κακοειδὴ γυναικα — τὰ χίλια πέρπερα πετοῦν, κ' ἡ κακοειδὴ ἀπομένει».

ΔΑΡ. (Δίχως νὰ προσέξῃ εἰς τὰ λόγια τῆς γυναικός του). Καὶ δὲν πρέπει νὰ τοὺς εἴμαστε ἐμεῖς καὶ οἱ μεταγενέστεροί μας ὑπόχρεοι ποῦ μᾶς τὸ ἐφύλαξαν καθαρὸ, καὶ ἡμποροῦμε νὰ βαστοῦμε ψηλὰ τὸ κεφάλι, διατὶ δὲν ἔχουμε γραμμένη στὸ πρόσωπο τούτην τὴν ἐντροπή; (κτυπώντας μὲ τὴν παλάμη του τὸ πρὸσωπόν του).

ΔΡΑΓ. Ἐγὼ δὲν ἔχω διὰ...

ΔΑΡ. Τί δὲν ἔχεις; Δὲν εἶναι χρεῖα νὰ μοῦ ἀρχηνᾷς...

ΡΟΝ. Μὰ τούτῃ τὴν μεγαλοψυχιά δὲν τὴν ἔλαβες τοῦ λόγου σου.

ΔΑΡ. Σῶπα.

ΡΟΝ. Ποῦ κάθε λίγο ἔχεις νὰ κάμης μὲ τὸ προικίό μου.

ΔΑΡ. Σῶπα.

ΡΟΝ. Μ' ὅλον ποῦ δὲν ἦτον λίγο διὰ ἐκείνους τοὺς χρόνους.

ΔΑΡ. Σῶπα, σοῦ λέω.

ΡΟΝ. Καὶ ποῦ μ' ἔκραζες πάντα πανούκλα.

ΔΑΡ. Ἀκούς; νὰ σωπάσῃς.

ΡΟΝ. Μ' ὅλον ποῦ δὲν ἐπέρνασ στὰ νειάτα μου διὰ ἀσχημη-τώρα ἐγέρασα.

ΔΑΡ. Θέλεις λέω, ἢ δὲν θέλεις νὰ σωπάσῃς καὶ ν' ἀκούς; (μὲ θυμό).

ΡΟΝ. Μὰ ἂν δὲν χρειάζομαι παρὰ διὰ νὰ στέκω βουβὴ σὰν περικοκεφάλῃ, ἀφισέ με νὰ φύγω.

ΔΑΡ. Στάσου αὐτοῦ, βουβαίνου καὶ ἄκουε. Καθὼς δὲν ἐμαγαρίσαν ποτὲ τὸ αἷμα τους, ἔτσι ἐβάσταξαν πάντα ἀλώβιαστη τὴν ὑπόληψί τους. Τὴν παραμικρὴ ὕβρι τὴν παραμικρὴ προσβολὴ ποῦ τοὺς ἔγεινε τὴν ἐκδικήθησαν πάντα εἰς τρόπον ποῦ ἔμεινε ὁ τρόμος τῆς ἐκδίκησης καὶ εἰς τοὺς μεταγενέστερους τοῦ ὕβριστή, καὶ δὲν ἀφισαν ποτὲ ποῦ νὰ μὴν δείξουν τὰ δόντια τους εἰς ὅλας ταῖς περιστάσεις ποῦ ὑποπτεύθηκαν μὴν τοὺς πάρουν διὰ δειλοῦς.

ΔΡΑΓ. Ἀκουσα μάλιστα μία φορά, καὶ ἂν δὲν σφάλω ἀπὸ τὸ στόμα σου, μίαν διήγησιν ποῦ βεβαιώνει αὐτό. Τοῦ πάππου σου τοῦ ἐφάνη πῶς ἓνας πτωχὸς ἄνθρωπος (ὁ ὁποῖος φαίνεται

ὅτι ἦτον μεθυσμένος) τοῦ ἔδωσε ἓνα φάσκελο, καὶ ὁ καλὸς μου πάππος ἐδιώρισε τοὺς δούλους του καὶ ἔμβασαν ἐκείνον τὸν δυστυχὴ εἰς τὸ κατώι μας καὶ τοῦ ἐξεβόλιασαν τὰ δάκτυλα. Εἶχε ὁ ἄθλιος πεντέξῃ ἀνήλικα ποῦ ἐπρόσμεναν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν χειρῶν του νὰ φάγουν ψωμί.—Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς συγχωρήσῃ. Ὁμῶς ἂν ὀρίξῃς νὰ μοῦ εἰπῇς τίποτε ὡς φαίνεται νὰ μ' ἔκραξες, πρέπει πρὶν ὑπάγωμεν ἐμπρὸς νὰ ἡμασθε σύμφωνοι. Ἐγὼ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων τὴν θεμελιώνω εἰς ταῖς καλαῖς πράξεις καὶ ὄχι...

ΔΡΑΓ. Καὶ τί καλήτερη πράξις ἀπὸ τὸ νὰ παιδέψῃς ἐκείνους ποῦ σὲ βλάπτουν;

ΔΡΑΓ. Ἀλλὰ δὲν πρέπει....

ΔΡΑΓ. Δὲν ἡξέρεις τί λές.

ΡΟΝ. Μὰ διατί δὲν τὸν ἀφίνεις κ' ἐκείνον νὰ σοῦ μιλήσῃ;

ΔΡΑΓ. Ἐσὲ σοῦ λέω νὰ μὴ βγάνῃς ἄχνα, ἀκοῦς; (τῆς γυναικός του). Κ' ἐσὲ (τοῦ υἱοῦ του) δὲν ἔχω χρεία ἀπὸ ταῖς μωροσοφίαις σου. Δὲν σ' ἔκραξα νὰ μὲ συμβουλευῇς, διατί τὸ μυαλό σου καὶ νὰ γερᾷς θάνατι πάντα ἀνεπιτήδειο διὰ συμβουλῆς; Σ' ἔκραξα νὰ σοῦ φανερώσω μίαν ὑπόθεσιν τοῦ σπιτιοῦ μας, διὰ τὴν μοναχὴ αἰτία ποῦ, διὰ δυστυχία μου, κάνεις μέρος τῆς φαιδρίας μου. Διὰ τοῦτο μὴν παραγληγορέψεις νὰ δίνῃς τὴ γνώμη σου.

ΡΟΝ. Ἐγέρασε πάντα ὁ ἴδιος.

ΔΡΑΓ. Ἡ μεγάλη μου ὑπομονή, γρήα, σ' ἐπαρσθάρρεψε (μὲ θυμό).

ΡΟΝ. Ἀφοῦ μ' ἐστήλιωσες ἐδώπά, δὲν μπορῶ νὰ στέκω σάν ξύλο.

ΔΡΑΓ. (δίνωντάς της μία ματία ἄγρια, ἀκολουθᾷ νὰ λέγῃ). Λοιπὸν τὸ σπίτι ἐστάθη πάντα εὐγενικὸ καὶ τιμημένο, ἀλλὰ δὲν ἐπρώτεψε πάντα εἰς τὰ πλοῦτη, καὶ αὐτὸ διὰ νὰ μὴν ξεπέσῃ ἀπὸ τὴν παλαιή του ὑπόληψιν. Τὰ βάσανα ἐμίκρυναν εἰς διάφορους καιροὺς τὸ ἔχει τῆς φαιδρίας, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς προπάτορες μας τὸ ἄξισαν πάλιν, ἄλλα βάσανα τὸ ἐμίκρυναν, καὶ ἐγὼ, μόνον ῶ νὰ παίνεθῶ, πῶς μερδεμένος πάντα με βάσανα ὄχι μόνο δὲν ὀλιγόστευσα τὸ εἶναι τῆς, ἀλλὰ μάλιστα τὸ ἐπέρσευσα. Ἐξαναπήρα μὲ τὴν κρίσιν πολὺ πρᾶμα κοντισιονάδο καὶ ἐπῆρα. Ἐξένο ποῦ ἦταν ἀνάμεσα εἰς τὰ τέσσαρά μας μετόχια τὸ ἐπῆρα, ἄλλο μὲ τὸ καλὸ, καὶ ἄλλο μὲ τὸ κακὸ. Διὰ νὰ πιτύχῃ ἐχρεώσθη μετὰ χειρὶς ὅλην μου τὴν προκοπήν, καὶ σχεδὸν ὅλην τὴ δύναμιν τῆς ὑπόληψίς μου. Ἦσουν μεγάλοι καὶ πλατοὺ, ποῦ δὲν ἐδυνήθηκες μήτε εἰς τούτους τοὺς ὕστερους χρόνους, ποῦ ἀφ' ἑαυτοῦ χινοῦν στὴν ἡλικία μου νὰ μὲ βαραινούν οἱ κόποι κ' οἱ ἐγνωστικαὶ νὰ μοῦ δώσῃς τὴν παραμικρὴ βοήθειαν. Μόνον ἡ αὐγὴ καὶ τὸ βράδυ σ' εὐρίσκει πάντα νὰ φυλλολογᾷς. Θὰ ἰδῶ, δύστυχε, δὲν τοῦ καρπὸ θὰ λάβῃς ἀπ' αὐτὰ τὰ φυλλολογήματα! Μὰ τί; δὲν τοῦ βλέπω ἀπὸ τώρα; δὲν βλέπω ποῦ ὅλοι σὲ περιγελοῦν κ' ἐμπροστί σου; Δὲν σὲ ἐρώτησε προχθὲς ὁ ἐξάδελφός σου, σάν νάθῃς μικρὸ παιδί, ἂν ἐμέτρησες ἀκόμη τὰ ἄστρα, καὶ σὺ δὲν ἐλάβε-

μήτε καρδιά νὰ τοῦ ἀποκριθῇς;

ΔΡΑΓ. Ποῖος ἀποκρίνεται τῶν γαϊδουριῶν ὅταν γκαρίζουν, παρὰ μόνον τ' ἄλλα γαϊδούρια;

ΔΡΑΓ. Μὰ σὺ ἂν δὲν μοιάζῃς τῶν γαϊδουριῶν στὸ γκάρισμα, τοὺς μοιάζεις στὴν ὑπομονή, καὶ αὐτὸ μὲ κάνει νὰ προβλέπω εἰς τὴν βαθμὴ ταπεινώσεως θὰ καταντήσῃ τὸ σπίτι ἀφοῦ ἐγὼ τ' ἀπαρτήσω, ἐπειδὴ ὁ υἱός μου κάνει παντοῖου τρόπου νὰ τοῦ χαλάσῃ τὴν ὑπόληψιν του, νὰ γκρεμίσῃ ἀπὸ τὰ θεμέλια τὸ παλαιότατο κτίριο, ποῦ ἐγὼ ἐστερέωσα περισσότερο καὶ εὐπρέπιστα.

ΔΡΑΓ. Φανέρωσέ μου, παρακαλῶ, τί κάνω ποῦ νὰ βλάβῃ τὴν ὑπόληψιν τοῦ σπιτιοῦ μας;

ΡΟΝ. Καλὲ δὲν μοῦ λές τί κακὰ κάνει ποῦ ἀρχήνησες νὰ τὸν ψάλλῃς καὶ δὲν ἔχεις καὶ παμό;

ΔΡΑΓ. (τῆς γυναικός του). Σῶπα σὺ καὶ δὲν ἡξέρεις τί σοῦ γίνεται. (Τοῦ υἱοῦ του). Ἄν ἀρχίνα νὰ μετρήσῃ τὰ σφάλματά σου, τὰ ἀπρεπὰ σου φερσίματα, ἐβλεπες πῶς εἶναι ἀλογάριστα. Φθάνει σου τώρα μόνο νὰ σοῦ πῶ, πῶς δὲν θέλεις νὰ μοῦ δώσῃς καμμία βοήθειαν εἰς ταῖς ὑπόθεσές μας.

ΔΡΑΓ. Πολλοὶ φοραῖς ἐδοκίμασα, ἀλλ' ὅ,τι κάμω τὸ λέγεις κακὰ γενάμενο, καὶ κάνεις τὸ ἐναντίον.

ΔΡΑΓ. Τὸ λέω κακὰ γενάμενο, διατί εἶναι κακὰ. Κάνω τὸ ἐναντίον διατί τὸ ἐναντίον πρέπει νὰ κάμω. Καὶ τοῦτο προέρχεται διὰ τὸ δὲν καταδέχεσαι νὰ πράξῃς καθὼς πράζω ἐγὼ.

ΔΡΑΓ. Δὲν ἔμπορῶ νὰ πράξω ἀλλέως ἀπ' ὅ,τι ὁ νοῦς μου καὶ ἡ καρδιά μου μοῦ ὑπαγορεύουν.

ΔΡΑΓ. Καὶ ἡ καρδιά σου καὶ ὁ νοῦς περισσότερο εἶναι στρεβλά καὶ στρεβλά σου καλαναρχοῦν, καὶ ἂν ἤθελες νὰ παίρνῃς ἐμὲ διὰ ξόμπλο δὲν ἦταν χαίμεν ἡ ἐλπίδα νὰ διορθωθῇ. Μὰ ἂν δὲν παίρνεις μήτε ποτὲ μὲ ζεῖς κανένα πρᾶγμα ποῦ σοῦ διορίσω, ἂν δὲν σοῦ παραγγέλω τὸ παραμικρὸ καὶ νὰ βαλθῇς μὲ πόθο νὰ τὸ τελειώσῃς, ἂν ὅ,τι σοῦ πῶ τὸ ἀληθινόν. Δὲν σοῦ ἐπαράγγειλα νὰ εὕρῃς τὸν βαφίαν καὶ νὰ τὸν κάμῃς νὰ μᾶς δώσῃ τὸ ὑποστατικόν του; τὸ ἐματαθυμήθηκες;

ΔΡΑΓ. Μάλιστα ὑπῆγα εὐθύς καὶ ἐπάσχισα μὲ κάθε τρόπο νὰ τὸν καταπείσω, ἀλλὰ δὲν ἔμπορῃσα.

ΔΡΑΓ. Βολετὸ νὰ μὴν ἡδρεῖ ἐκεῖ ποῦ ὅλη μέρα φυλλολογᾷς καταδέχουμαι νὰ τὸν καταπείσῃς. Αἱ! ντροπὴ σου. Ἐγὼ δὲν φοῦ μίαν καὶ δύο τὸ ἀρνῆθηκε τοῦ παραστάτη μου καὶ σ' ἄφισα καὶ ἰδὼ σὲ νὰ πᾶς νὰ τὸν εὕρῃς πρὶν πάρω ἄλλα μέτρα, διὰ νὰ σὲ εἰπῇς νὰ κάμῃς, ἀλλοιῶς ἤθελε ἰδῇς ἂν δύο μου λόγια ἐφθάναν ἢ ὄχι νὰ τὸν καταπείσῃς.

ΔΡΑΓ. Λοιπὸν, κράξετον κ' ἡ ἀφεντιά σου, σὲ παρακαλῶ....

ΔΡΑΓ. Ἀποφάσισα νὰ μεταχειρισθῶ μίαν ρητορικὴν ποῦ εἶναι σπασί, ἐπρόσταξα νὰ τοῦ ξεκολάσω καὶ ἀμπέλι καὶ λειοπῶς σοῦ φαίνεται;

ΔΡΑΓ. Κρίμα μεγάλο εἰς ἓνα φτωχὸν ἄνθρωπον. Σὲ παρα-

καλῶ μὴν τὸ κάμης.

ΔΑΡ. Ποῖος τοῦ τὸ λέει νὰ μὴ μοῦ τὸ δώση; νὰ τοῦ τὸ πλε-
ρώσω.

ΔΡΑΓ. Δὲν τὰ κάνει ὁ δύστυχος διὰ νὰ μὴν τὸ λάβουμε ἐ-
μεῖς. Ἄν κανέναν πλούσιος ποῦ νάχη μετόχια καὶ ὑποστατικά
πολλά ἤθελε ἀρνηθῇ νὰ δώση ἓνα κομμάτι ὑποστατικὸ μακριὰ
ἀπὸ τὰ μετόχια του, καὶ ποῦ ἴσως δὲν ἐγνώριζε τὴν τοποθεσί-
αυτοῦ εὐρίσκετο, ἤμπορῶδες νὰ πῆς πῶς ἀρνήται νὰ τὸ δώση διὰ
νὰ μὴ σοῦ κάμη μίαν χάρι, καθὼς ὅλη μέρα οἱ ἄρχοντες ἀνα-
μεσὸν τοὺς πράζουν. Ἀλλὰ ὁ δύστυχος ὁ βαφίας τοῦτο τὸ μικρὸ
ὑποστατικὸ τοῦ ἀπόκτησε ὁ πατέρας του, καὶ δὲν ἔχει ἄλλο ἀπὸ
αὐτό. Ἐγὼ εὐχαρίστησι, μοῦ ἔλεγε, τὸν τρυγητὴ νὰ πηγαίνω
κ' ἐγὼ μὲ τὴν φαμελιά μου διὰ λίγαις ἡμέραις εἰς ἐκεῖνο τὸ κα-
λυβάκι διὰ νὰ τρώγω δύο σταφύλια καὶ νὰ ξεχλιαίνω ὀλίγο. Νὰ
ἔλθῃ ἓνας τρυγητὴς καὶ νὰ μὴν πάω καθὼς ἐσυνήθισα ἀπὸ παιδι-
ᾶ ἤθελε μοῦ δώσῃ πολλὰ πίκρα. Ὁ μαῦρος ὁ πατέρας μου μοῦ ἀ-
πόκτησε ἐκεῖνο τὸ πραγματάκι κ' ἐπιθυμῶ νὰ τ' ἀφίσω κ' ἐγὼ
τῶν παιδιῶν μου. Πάλι παρεμπρὸς βλέπουμε. Ἐτσι μοῦ ἔλεγε
κ' ἐγὼ δὲν εἶχα στόμα νὰ τοῦ πῶ τίποτε ἄλλο. Ἡ ἀφεντιά σου
μία φορὰ δὲν εὐχαριστήθηκε νὰ ξεκολώσης μία ρίζα ἐλῆα τοῦ
ἦτον στὸν ὄχθον τοῦ ἀμπελιῦ μας κ' ἐπλάκωνε τὸ ἀμπέλι τοῦ
γειτόνου μας, μ' ὅλον ποῦ σοῦ ἔκαμε ἐκεῖνος τόσες παρακάλεσες,
καὶ σοῦ ἔλεγε νὰ σοῦ τὴν πλερώσῃ τὸ διπλό, καὶ νὰ πάρῃς καὶ
τὰ ξύλα.

ΔΑΡ. Βέβαια καὶ δὲν εὐχαριστήθηκα, μάλιστα εἶπα τοῦ ὅσῃ-
πρου νὰ τὴν κοπρίσῃ καὶ νὰ τὴν καλλιεργήσῃ διὰ νὰ φουντώσῃ
νὰ τοῦ πλακώσῃ τὸ ἀμπέλι περισσότερο.

ΔΡΑΓ. Κ' ἔτσι πράζωντας παραπονεῖσαι διατὶ ὁ βαφίας δὲν
μὰς δίνει τὸ πρᾶγμα του;

ΔΑΡ. (θυμωμένος). Μὰ πῶς; ἀστόχησες, ἀπὸ τί φαμελιά
γεννιέσαι ἐσύ, καὶ ποῖος εἶναι ὁ βαφίας; Δὲν βάνεις καμμία δια-
φορὰ ἀνάμεσα ἄρχοντες καὶ χυδαίους; Μποροῦν ἐκεῖνα ποῦ τοῦ
τοῦ κυριεύουν νὰ ἔχουν στερεότητα; Μποροῦν νὰ μελετήσουν πα-
τρογονικὸ τους; Τί; πῶς; καὶ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔχει τοὺς εἶναι κατα-
γραμμένα εἰς κανένα κατάστιχο; καὶ δὲν εἶναι ὀνακατωμένα καὶ
συγχυσμένα σὰν εἰς τὸ χωράφι τ' ἀγριολάχανα; Ἀχ! μὰ πῶς
ὅταν δὲν γνωρίζῃς τὰ πρῶτα πράγματα ποῦ πρέπει νὰ πράξῃς
σωστά; ὦ φαμελιά ἀμαγάριστη τοῦ Ρονκάλα! καὶ πῶς δὲν γνω-
ρίζεις τὰ δικαίωμάτά σου, ποῦ δὲν θέλει νὰ σοῦ φυλάξῃ τὴν ὑπό-
ληψί σου!

ΔΡΑΓ. Ἐχεις ἐξουσία νὰ λέγῃς ὅ,τι ὀρίζεις ὅμως ἐγὼ καὶ
τὰ δικαίωμάτα καὶ τὴν τιμή...

ΔΑΡ. Σῶπα, σῶπα, μὴν πηγαίνεις ἐμπρὸς μὴν ἀκούω περισ-
σότερας βλασφημίας. Σῶπα.

ΡΟΝ. Ἐμίλειες ἔως τώρα, δὲν τὸν ἀφίνεις κ' ἐκεῖνον νὰ πῇ
ἓνα λόγο.

ΔΑΡ. Ἐσὲ σοῦπα νὰ βουβαίνεσαι καὶ ν' ἀκούς.—Ἐμίλειες

ἔως τώρα διὰ νὰ τὸν κάμω νὰ γνωρίσῃ τὰ χρέη του καὶ νὰ κα-
ταλάβῃ πῶς πρέπει νὰ μὲ βοηθᾷ εἰς ὅ,τι ἐργάζομαι εἰς ὄφελος
τοῦ σπιτιοῦ μας. Νὰ συντρέχῃ εἰς τὴν βουλή μου, καθὼς πρέπει
νὰ συντρέξῃ τώρα εἰς ἐκεῖνο ποῦ ἀποφάσισα καὶ σὰς ἔκραξα
νὰ σὰς τὸ φανέρωσα, καὶ ποῦ εἶναι διὰ ὠφέλεια τοῦ σπιτιοῦ μας
καὶ σὲ τοῦ ἴδιου περισσότερο (μιλῶντας πρὸς τὸν υἱὸν του) καὶ
ποῦ ἀποβλέπει καὶ εἶναι εἰς ὄφελος τῆς ἀδελφῆς σου, καὶ ἐσέ.
(μιλῶντας πρὸς τὴν γυναῖκά του) τῆς θυγατρὸς σου.

ΔΡΑΓ. Ὅ,τι εἶναι πρὸς ὄφελος τῆς ἀδελφῆς μου, ἐγὼ εἴ-
μαι πάντα πρόθυμος...

ΡΟΝ. ὦ, δόξα σοι ὁ Θεός, παρηγόρησέ με, Δάρειό μου, σοῦ
ἔφεραν πάλι τὸ προξενεῖο ποῦ ξέρουμε, κ' εὐχαριστιέσαι τώρα
καὶ τοῦ λόγου σου...

ΔΑΡ. Σῶπα, γρήα, παρμένη, ποῦ πετιέσαι πάντα καὶ μοῦ
ἀντισκόβῃς τὸν λόγο μου. Δὲν ἔχεις στὸν νοῦ σου ἄλλο παρὰ γά-
μους καὶ προξενεῖα. Τοῦτο εἶναι ἓνα δαιμόνιο ποῦ σὰς μπαίνει
ὁλωνῶν τῶν μανάδων, μόλις γεννηθοῦν ἡ θεγατέρες σας νὰ ἀρ-
χιζετε νὰ τρώτε τὸν κόσμον, νὰ μὴν ἔχετε ἄλλο στὸ νοῦ σας καὶ
νὰ μὰς χαλάτε τὰ μυαλά με ταῖς φακομάραις σας. Φταίμ' ἐμεῖς
ποῦ σὰς δίνουμε ἀκρόασι καὶ δὲν...

ΔΡΑΓ. Ἐμὲ μοῦ φαίνονται μάλιστα πολὺ ἐπαινεταῖς ἐκεῖ-
ναις ἡ μανάδαις ποῦ ἡ πρώτη τοὺς ἐγνοῖα εἶναι νὰ οἰκονομή-
σουν ταῖς θυγατέρας τοὺς, καθὼς πρέπει νὰ εἶναι μία ἀπὸ ταῖς
πρῶταις φροντίδεις καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν.

ΔΑΡ. Σοῦπα νὰ μὴν βγάνῃς τὰ λόγια σου ἂν πρῶτα δὲν τὰ
τὸν διαφεντευτὴ τῶν γυναικῶν, κί ὄχι διὰ ἄλλο, παρὰ διὰ νὰ μοῦ
ἀντιπεθεύσῃς.

ΔΡΑΓ. Δὲν διαφεντεύω ταῖς γυναῖκες, ἀλλὰ τὸ δίκαιο καὶ τὸ
σωστό.

ΔΑΡ. Οὐ! ἀγάλια φυλαχθῇτε. Ἐδῶ εἶναι ὁ διαφεντευτὴς τοῦ
σωστοῦ καὶ τοῦ δίκαιου (μὲ ἐμπαιγμό). Αἱ τρελέ! τί ξέρεις ἐσύ
μὴ τοῦ.

ΔΡΑΓ. Ἀφοῦ ὅ,τι λέγω τὸ περιγελάς, δὲν ἀνοίγω πλέον τὸ
στόμα μου.

ΔΑΡ. Κάνεις καλῆτερα. Σοῦ λέω, λοιπόν, καὶ μὴν λογιάζῃς
πῶς σοῦ τὸ λέω διὰ νὰ πάρω τὴ γνώμη σου. Σοῦ τὸ λέω διὰ νὰ
τὸ ξέρῃς, καὶ ἀκουέτο καὶ σύ, γρήα. Ἀποφάσισα τὴν Γαρουφα-
λὰ νὰ τὴν κάμω καλόγηρα, καὶ γλήγορα, εὐθύς.

ΡΟΝ. ὦ, σφοδρά μας!

ΔΡΑΓ. Ἄν εἶχε παρόμοια θέλησι ἤθελε πασχίσω νὰ τὴν ἀν-
τακόψω, νὰ τὴν συμβουλευσῶ νὰ προσμεῖνῃ κάνα μερικοὺς χρό-
νους, μὴν ἴσως ἀλλάξῃ βουλή. Καὶ ἂν ἤθελε μείνῃ σταθερὴ εἰς
τὴν γνώμην της, τότε...

ΔΑΡ. Τί γνώμη; Μπορεῖ νὰ ἔχῃ ἄλλη γνώμη ἀπὸ τὴν ἴδική
σου, νὰ τὴν ἰδῶ ἂν τολμήσῃ νὰ πῇ τὸ ὄχι.

ΡΟΝ. ὦ θεγατέρα! ἐσὲ σοῦ ἐμελλε νὰ περάσῃς ὅλα τὰ βά-

σανα τοῦ κόσμου; ἐσέ; Κάμε, παιδί μου, νὰ τὸν καταφέρῃς τοῦτον τὸν ἄπιστο (κλαίει).

ΔΑΡ. Κλαίγε, κλαίγε ὅσο θές. Ξέρεις πῶς τὰ δάκρυά σου δὲν με μποροῦνε, καὶ δὲν μ' ἐμποροῦσαν ποτέ, τὸ θυμᾶσαι.

ΡΟΝ. Πάντα ἦσαν λύκος ἀνήμερος.

ΔΡΑΓ. Παρακαλῶ δὲν μοῦ κάνεις τὴν χάριν νὰ μοῦ ἔξηγήσῃς ταῖς αἰτίαις ποῦ σὲ παρακινοῦν νὰ πάρῃς αὐτὸ τὸ μέτρο;

ΔΑΡ. Ἄν τὸ τιμὸνι τοῦ μυαλοῦ σου ἐκυβέρνησε σωστά, ἤθελε ταῖς καταλάβεις.

ΔΡΑΓ. Διατὶ ἂν ἀναφέρωνται εἰς τὸ προικιό, ἐγὼ εὐχαριστοῦμαι νὰ μοιράσω ἴσια κι' ὅμοια με τὴν ἀδελφή μου παρὰ νὰ μείνῃ δίχως τὴν θέλησίν της ἀνύπανδρη, καὶ ἀκόμη ἂν ἦτον χρεῖα νὰ προσθέσω καὶ ἀπὸ τὸ μερτικό μου.

ΔΑΡ. Χά! χά! χά! (γελά). Εἶναι τῶ ὄντι διὰ γέλεια, μὰ καλῆτερα διὰ κλάψαις.— Καὶ τί μπαίνεις ἐσύ; Στοχάζεσαι νῶναι δικό σου τὸ πρῶμα τὸ Ρονκαλέικο ποῦ με τόση εὐκολιὰ τὸ μοιράζῃς; Δὲν τὸ ξέρεις ποῦ δὲν θὰ γράψω τὸνομά σου στὸ δένδρο τῆς γενεαλογίας μας διὰ νὰ μὴν τὸ ντροπιάζῃς, μὰ θὰ βάλλω εὐθὺς ἔπειτα ἀπὸ μετὰ τὸ γκόνι ποῦ ἀπὸ σὲ θὰ λάβω; Καὶ τοῦτα ποῦ μοῦ λὲς τώρα μοῦ σταθερώνουν περισσότερο τὸν στοχασμό μου νὰ κοντισιονάρω καὶ ταῖς ἀγοραῖς μου καθὼς εἶναι τὸ ἄλλο πρῶμα τῆς φαμελιάς.

ΡΟΝ. Διατὶ ἀγαπᾷ τὴν ἀδελφή του τὸν ἀποπαίρνεις; δὲν εἶναι καὶ τοῦ λόγου σου θεγατέρα σου; ἢ τὴν ἔκαμα με κανέναν ἄλλον ἄνδρα; δὲν ἠξέρω τί λὲω ἢ κακορροίζικη.

ΔΑΡ. Ντροπὴ σου, γρήα, ντροπὴ σου!

ΔΡΑΓ. Εἶσαι νοικοκύρης νὰ κάμῃς ὅ,τι ὀρίζεις, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἀρνηθῇς τῆς θυγατρὸς σου τὸ μερτικό της ὅσον της βγαίνει.

ΔΑΡ. Τί μερτικό; τί μερτικό; ἡ γυναῖκες δὲν ἔχουν μερτικό. Τὸ προικιό ποῦ λαβαίνουν εἶναι διὰ συγκατάβασι, διὰ φιλικό. Αὐταῖς δὲν πιάνουν τόπον εἰς τὰ δένδρα τῆς γενεαλογίας. Λοιπὸν εἰς ταῖς φαμελιάς ποῦ κατὰ δυστυχία ἤθελε γεννηθῶν πολλὰ θηλυκά, ἤθελες νὰ καταντήσῃς εἰς τὸ οὐδέν τὸ εἶναι τῆς φαμελιάς βγάνωντας ἀπὸ γενεὰ εἰς γενεὰ τὰ προικιά; Ἔτσι ἡ σοφία σου τὸ βρίσκει εὐλογο; Δὲν πρέπει διὰ νὰ εὐχαριστήσουμε τὴν ἐπιθυμία μίας γυναίκος, ποῦ διὰ λίγο φαίνεται εἰς τὸν κόσμο, ἔπειτα περνᾷ καὶ χάνεται, νὰ βλάψουμε τὴν περιουσία τῆς φαμελιάς, ποῦ αὕτη σώζεται διὰ πάντα καὶ ἀκούεται. Μάλιστα τῆς φέρνει ὑπόληψι καὶ τιμὴ ἂν εἰς τὰ κλαδιά τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου της ἀπαντᾷν εἰς τὴν σειρὰ τῶν χρόνων καὶ καμμία καλόγηρα καὶ καμμία Γουμένη.

ΔΡΑΓ. Ἐγὼ θαρρῶ πῶς ἡ ἀδελφή μου δὲν ἔχει καμμία διαθεσιμὰ νὰ γίνῃ Ἥγουμένη, καὶ δὲν θέλω νὰ τῆς γένω ἐγὼ αἰτία μίας παντοτεινῆς δυστυχίας ὑποχρεωνοντάς την νὰ ὑποταχθῇ εἰς μίαν ζῶντὴν ὅποιαν αὕτη ἀποστρέφεται, διὰ νὰ στολίσω μετὰ τὸν τίτλον Ἥγουμένης, ἓνα πρᾶγμα φαντασιώδες, καθὼς εἶναι τὸ γενεαλογικὸν δένδρον.

ΡΟΝ. Καλὲ μιλήτε καθαρά νὰ σᾶς ἀκούω. Ἐγὼ ἔχασα ἡ δύστυχη τὸν νοῦ μου.

ΔΑΡ. (τῆς γυναίκος του). Σῶπα, σύ, καὶ δὲν καταλαβαίνεις. (τοῦ υἱοῦ του) Καὶ σὺ κάλλιο σου νὰ ἦσουν κούτσουρο νὰ μὴν χωρᾷ τίποτε στὸ μυαλό σου, παρὰ νὰ ντροπιάζεσαι με τέτοιους παράλογους καὶ χυδαίους στοχασμούς. Μὰ εἶμαι ἐγὼ τρελὸς νὰ θέλω νὰ λογομαχῶ με σέ. Δὲν σ' ἔχω δοκιμασμένον τόσας φοραῖς; Ὅ,τι εἶπα ἔχει νὰ γένῃ ἐξ ἀποφάσεως καὶ ὅλαις σὰς ἡ ἀντίστασες βαροῦν τὸν ἀέρα. Νάλθῃ ἡ Γαρουφαλιά εὐθὺς ἐδῶ, καὶ θέλει ἰδεῖς πῶς ἐκείνη θὰ κλινῇ εὐθὺς καὶ θὰ καταλάβῃ τὸ καλὸ ποῦ βούλομαι νὰ κάμω.

ΡΟΝ. Ἄφισέ την, μὴν θέλεις κ' ἐκείνην νὰ τὴν φαρμακίσῃς, τύραννε, ἀλιτήριε. Φθάνει ποῦ μᾶς ἐφαρμάκισες ἐμᾶς μετὰ τὰ λόγια σου, διατὶ δὲν ἐλπίζω νὰ κάμῃς ποτέ ἐκεῖνο ποῦ ὁ θυμὸς σὲ σπρώχνει νὰ λές.

ΔΑΡ. Ἐσὺ εἶσαι ξεμουαλισμένη. Νάλθῃ εὐθὺς ἡ Γαρουφαλιά. (ἀνοίγει τὴν πόρτα καὶ φωνάζει). Λανάρω.

ΛΑΝ. (τρέχωντας ἔρχεται σιμὰ καὶ ἀποκρένεται ἀπὸ μέσα). Τί ὀρίζεις;

ΔΑΡ. Τῆς Γαρουφαλιάς νάλθῃ εὐθὺς ἐδῶ. (τῆς Λανάρας, ἡ ὁποία ἀναχωρεῖ τρέχωντας καὶ αὐτὸς ἀκολουθεῖ νὰ λέγῃ εἰς τὸν υἱὸν του). Ἀνόητε, δὲν γνωρίζεις τὸ ὄφελος ἀπὸ τὴν ζημία τοῦ σπιτιοῦ σου. Δὲν διακρένεις τὴν τιμὴ ἀπὸ τὴν ἀτιμία. Ποῖος δαίμωνας ἐφώλιασε εἰς τὸ κεφάλι σου καὶ σὲ κάνει νὰ κρένης πάντα ἀνάποδα τὰ πράγματα τὰ πλεῖο φανερά, νὰ μὴν βλέπῃς... (Βλέπωντας πῶς ἔρχεται ἡ Γαρουφαλιά, τῆς λέγει). Ἐμπα, ἔμπα, τί δειλιάζεις;

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Γαρουφαλιά καὶ αὐτοί.

ΔΑΡ. Δὲν δειλιάζω—μοῦ κακοφαίνεται νὰ σὲ βλέπω θυμωμένον.

ΔΑΡ. (πηγαίνωντας νὰ κλείσῃ τὴν πόρτα). Ἄν εἶμαι θυμωμένος δὲν τάχω με σέ. Νὰ ποῦ εἶμαι τέλεια ἡσυχος καὶ στάσου με προσοχὴ νὰ με ἀκούσῃς διὰ τὸ καλὸ σου. Ἐγὼ σ' εἶχα καὶ σ' ἔχω διὰ κοπέλα γνωστικὴ καὶ φρόνιμη, κ' ἤθελε εἶσαι περισσότερο γνωστικὴ ἂν ἤθε ἀφίσουν τὸ μυαλό σου εἰς τὴν φυσικὴ του διάθεσι, χωρὶς νὰ σοῦ τὸ παραγομίσουν με χίλιαις φλυαρίαις, καὶ μετὰ τὰ πράγματα ποῦ ἂν ἦτον καὶ σωστά, καθὼς εἶναι ἀλλόκοτα καὶ τρελά, δὲν εἶναι διὰ γυναῖκαις, διὰ νέαις, ἡ ὁποῖαις ἄλλη ἔγνοια ἀπὸ τότε νὰ ἀποπλέξουν τὸ σκαλτσούνι τους, πότε ν' ἀπογνέσουν τὴν τουλοῦπά τους δὲν πρέπει νὰ ἔχουν. Ἐβλεπα ἐγὼ τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὅποιον εὐρισκόσουν, ἀλλὰ ἡ ὑπόθεσός μου δὲν με ἄφισαν ποτέ νὰ σὲ διορθώσω με τὸ ἔργο, καθὼς ἐπάσχισα πολλὰς φοραῖς με τὸν λόγο νὰ μὴν χάνῃς τὸν καιρὸ σου, διὰ νὰ

κάθεσαι ν' άκούς τὰ όνειράτα ένός φαντιασμένου, ένός ξελοϊσμένου. Είχα κ' έλπίδα πώς δέν ήθελε βάλουν αυτά θεμέλειο εις τόν νού σου, έπειδή έξάνοιξα πώς ήσουν γνωστότερη από εκείνον που έπάσχιζε νά σού τόν αναποδιάση ώσαν τόν ιδικό του. Διά νά μήν πολυλογάω, έσύ έχεις γνώσι άρκετή διά νά ίδής και νά καταλάβης την τύχη που θέλω νά σε κάμω νά χαρής, και θά έχης αίτία νά με καληνωρής ζωντανόν και νά με συχωρής όταν πάω κ' έγώ νά σμίξω τούς προγονέους μας.

ΓΑΡ. Τό πρώτο τό κάνω πάντα, και παρακαλώ τόν Θεό νά με άξιώση νά τό κάνω όσο δύνεται πλέον πολυκαιρινά, και όσον δύνεται άργότερα τό δεύτερο νά συνέβη — και έλπίζω διά πολλούς χρόνους θά μάς άξιώση ή χάρις του. Πατέρα μου νά σε χαρούμε.

ΔΑΡ. "Όσον κι' άν άργά, θά φθάση όμως εκείνη ή ώρα. Η φαμελιάς ή καλά θεμελιωμέναις μένουν σχεδόν αιώνιας, άλλοι άνθρωποι που ταις παρασταίνουν έρχονται και διώχνουν άλλους και φεύγουν κι' αύτοι διά νά δώσουν τόπον άλλωνών. Διά τούτο πρέπει νά πασχίζουμε 'σερνικοί και θηλυκοί, τό σπίτι, ή φαμελιά νά μένη στέρα με τιμή και πλούτη εις τόν κόσμο, κ' έμείς όταν έλθη ή ώρα μας ήλθε, δέν μπορούμε νά την αποφύγουμε. "Ετσι στοχάζονται όλοι οι γνωστικοί, κ' έτσι σάν γνωστική που είσαι πρέπει και σύ νά στοχάζεσαι. — Βλέπω από τ' άλλο μέρος νά σε κυριεύη από μερικούς μήνες κ' έδω μία ασθένεια, και άφου διά τόσον καιρόν δέν έγίανες από τό πάθος σου, είναι πιθανόν ότι θά μείνης διά πάντα....

ΡΟΝ. Μπά. καληώρα! ματατόπησε. Τί κακά μεριμνήσματα είναι τούτο που κάνεις! — Τί την πικραίνης με παρόμοια βρωμόλογα;

ΔΑΡ. Κύτταξε, γρήα, μη μεταβγάλης άχνα διατί στο φτύσμα σου σκορπάω τά μυαλά.

ΡΟΝ. (άναστενάζει).

ΔΑΡ. Τούταις ή ασθένειαίς, μην πικραίνεσαι, άγκαλά και δέν είναι ή κοπέλαις που ταις έχουν διά παντρεία, δέν φέρουν βλάβη στην ζωή τους. Διά τούτο αποφάσισα νά σού κάμω ένα καλό, νά σε κάμω νά ζήσης με ήσυχία και με δόξα, και νά μήν έχης φόβο νά χειροτερεύση ή υγεία σου — και νά δώσης τιμή, άξηση και λάμψη του σπιτιού σου και όλης της γενιάς σου. Γουμένη του Μοναστηριού του κάστρου είναι υπέρβερη, και γλήγορα θά λάβη τέλος. Δέν εκάναμε πράμα θεάρεστο, πολύ ώφέλιμο εις όλους μας, και όπου πολλοί τό ζηλεύουν άν επιτυχάναμε νά έμψης εις τό πόδι της! — Αϊ! τί λές, Γαρούφαλιά! διατί δέν άποκρένεσαι;

ΡΟΝ. (άναστενάζει).

ΔΡΑΓ. Βλέπεις πώς είναι πολύ συγχισμένη. Μου δίνεις την άδεια ν' άποκριθώ έγώ δι' αυτήν; και άν δέν είπώ εκείνο όπου στοχάζεται με άντισκόβει.

ΔΑΡ. (Εις τόν Δραγανίγο με θυμό). Δέν χρειάζεται. ("Επειτα ακολουθεί της θυγατρός του). "Έχεις δίκηο νάσαι συγχισμέ-

νη. Σου φαίνεται τούτη την τύχη νάναι δύσκολο νά την άπολαύσης εις τούς χρόνους σου ώντας συνήθιο ή Γουμένη νάναι προχωρημένη στην ηλικία. Όμως σύ γνωρίζεις που όταν έγώ θέλω νά γένη ένα πράγμα γένεται. Ξέρεις τά μέσα που έχω και δέν πρέπει νά βάνης άμφιβολία. Άλλά χρειάζεται νά είμαστε έτοιμοι διά νά μη μάς φύγη ή περίστασι και άποθάνη ή γρήα Γουμένη πριν φορέσης τό επανωμάντι τό καλογρήστικο, και διά τούτο, τό γοργό και χάριν έχει, πρέπει τό πλέον και γλήγορα νά γένης καλόγρηα. Δέν μου άποκρένεσαι;

ΓΑΡ. Τί όρίζεις νά σού πώ;

ΔΑΡ. (Με όλίγο θυμό). Τί όρίζω νά μου πής; Όρίζω νά μου πής άν τούτην την τύχη, άν τούτο τό καλό που προσπαθώ νά σού κάμω τό εκατάλαβες ή όχι, διά νά λάβης την πρεπούμενη χαρά και νά μου δώσης την πρεπούμενη εύχαρίστησι διά ταις έγνοιαίς που παίρνω διά σε.

ΓΑΡ. Η ηλικία μου και τό 'λίγο πνεύμα που έχω.... και ή λίγη πράξι του κόσμου.... δέν με κάνουν άρκετή.... νά διακρίνω τό καλό... από τό κακό... τά όποια πολύ περισσότερα.... πρέπει ή άφεντιά σου νά ήμπορής νά διακρίνης... και διά τούς χρόνους σου και διά την πράξι σου. — Σάν γονέος που είσαι.... δέν πρέπει νά πασχίσης παρά τό καλό μου... είσαι νοικοκύρης εις έμέ... κ' έγώ δέν μπορώ νά κάμω παρά τούς όρισμούς σου, και θέλει σε εύχαριστήσω όταν δύναμαι νά γνωρίσω από λόγου μου... όταν γένω άρκετή νά καταλάβω... τό καλό... που λέγεις νά μου κάμης (όμιλεί πάντα κυττάζοντας χάμου και με φωνή κλαυτερή).

ΔΑΡ. Είναι πολύ φανερό και δέν χρειάζεται πολλών χρόνων πράξι και μεγάλος νοός διά νά καταλάβη, κ' έμπορείς νά μ' εύχαριστήσης συμπεραίνωντάς τό άκόμη από την θέλησι του πατρός σου, που δέν δύνεται νά θέλη παρά τό καλό σου. "Αν ήτον όμως και κακό, έπρεπε νά ύποταχθής, έπρεπε νά θυσιάσθης διά την τιμή, διά την αξία της φαμελιάς σου, και του παλαιού δένδρου της γενεαλογίας σου, τό όποιο μέλει νά λάβη μεγάλη λάμψη από την αξία τη δική σου. Μ' όλον τούτο έγώ είμαι εύχαριστημένος εις την ύπακοή σου και πηγαίνω εύθους νά μιλήσω.

ΔΡΑΓ. Στάσου μία στιγμή.

ΡΟΝ. Στάσου μία στιγμή. Μην έχης τόση βία... "Αχ! δυστυχία μας!

ΔΑΡ. (Του υίου του). "Ο,τι έχεις νά μου πής μου τό λές έπειτα, δέν θέλω τώρα ν' άκούσω τίποτες από σε.

ΔΡΑΓ. Σε παρακαλώ στάσου. — Πρέπει νά με άκούσης (κυτώντας τόνον επάνω εις τό «πρέπει»).

ΔΑΡ. Πρέπει! (με θαυμασμόν). Μίλειτε.

ΔΡΑΓ. (Εκείνος νά κλίνη τά λογία εις ταις προσταγαις σου, έγώ δέν τό άκούω νά την θυσιάσω με τόσην εύκολιά — νά την κάμω νά ύποταχθώ εις μίαν ζωή την όποιαν ή καρδιά της άποστρέφεται

— νὰ τὴν κάμω δυστυχισμένην διὰ πάντα. Καὶ ἂν ἡ ἀφεντιά σου
δὲν λυπᾷσαι τὴν θεγατέρα σου, λυποῦμαι ἐγὼ τὴν ἀδελφή μου,
καὶ τὴν ἀγαπῶ, καὶ ἀγαπῶ καὶ τὸ δίκαιο, καὶ ἐλπίζω νὰ μὴν μέ-
στενοχωρήσης νὰ ἐναντιωθῶ παρὰ μὲ ταῖς παρακάλεσες ποῦ
τώρα σοῦ κάνω, εἰς τὴν κακὴν ἀπόφασιν ποῦ ἔκαμες.

ΔΑΡ. "Εχε χάρι ποῦ ἂν σέ σκοτώσω ξεκληράει τὸ σπίτι μου, ἀλλελίως δὲν ἐξέφρναες ἄλλα λόγια τολμηρὰ καὶ αὐθάδη σὰν τοῦτα.

ΡΟΝ. Μὲ τὸ καλὸ, παιδί μου, διὰ τὸν Θεό! — "ὦ! συφορὰ
ποῦ θὰ μᾶς πλακώσῃ!...

ΓΑΡ. Μή, ἀδελφέ μου, νὰ ζῆς. "Αφισέ τον καὶ ἄς μὲ κάμῃ
ἕνα ἀνταρπάρ. Εἶμαι ἔτοιμη νὰ ὑποφέρω κάθε πόνημα.

ο, τι έχει εὐχαρίστησι. Εἶμαι ἑτοιμὴ νὰ ὑποφέρω κάθε πρᾶγμα.
ΔΑΡ. Ἀκούς, μωρέ, τὰ λόγια της; τὴν ὑπακοή της; τί ἐσὺ
θέλεις ἀκόμη νὰ κάνης τὸν τρελό;

Θέλεις ακόμη νά κάνης τὸν τρελό;
ΔΡΑΓ. Ἀκούω τὰ λόγια της, καὶ τοὺς δίνω ἐκεῖνο τὸ νόημα
ποῦ πρέπει. Μοῦ κακοφαίνεται ποῦ δὲν πέρνεις καὶ τοῦ λόγου
σου τὸ ἴδιο, καὶ ἀπὸ αὐτὸ καταλαβαίνω, μὲ μεγάλη μου θλίψη
πῶς εἶναι ἀδύνατο νὰ σέ καταπείσω νὰ ἀλλάξης βουλή. Εἶμαι
λοιπὸν στενοχωρημένος νὰ σοῦ πῶ ὅτι πρέπει καὶ εἶναι χρέος
μου ἀπαραίτητο νὰ ἀντισταθῶ μὲ ἔργο καὶ μὲ λόγο εἰς ὅ,τι με-
λετᾷς νὰ πράξης κ' ἐλπίζω ἔπειτα νὰ μ' εὐχαριστήσης.

PON. ὦϊμέ!

ΔΑΡ. Ἀκοῦτε αὐθάδεια! καὶ μὲ τί ἡσυχία ποῦ μοῦ τὸ λέει!
μὲ τί ἡσυχία μοῦ χάνει τὸ σέβας, κ' ἐγὼ στέκω καὶ τὸν ἀφου-
κράζομαι! Μὰ γὼ δὲν ἀκούσα ποτὲ ἀπὸ σὲ λόγια ἔτσι πολ-
μυρά!

ΔΡΑΓ. "Οχι τολμηρά, ἀλλὰ βέβαια πολὺ ἐλεύθερα, ὅμως δίκαια, καὶ δὲν ἄκουσες παρόμοια διατὶ δὲν ἦλθε ἡ περιστάσις, ἤγουν διατὶ τὴν ἀπέφευγα ὅσον ἐδυνάμουν καὶ εἴμαι μὲ πολλὴν πόνον πίκρα, ποῦ ἦλθα εἰς αὐτό — διὰ νὰ ἐμποδίσω ἓνα μεγάλο ἄδικο, μίαν βλάβη, μίαν ἁμαρτία....

ΔΑΡ. Ἀμαρτία! Ἐγὼ σαστίζω. Τί νοῦ ἔχεις ἐσὺ νὰ πέρνης ἀνάποδα τὰ πράγματα!

ΔΡΑΓ. Ἐγὼ δὲν τὰ παίρνω ἀνάποδα, ἀλλ' ἡ ἄφροντιά σου θέ-
λεις νὰ τὰ φέρῃς ἐμπρὸς στὰ μάτια σου κατὰ τὸ μέρος τὸ λι-
γότερο κακὸ, καὶ νὰ τοὺς σκεπάσῃς ὅλα τοὺς τὰ ἐλαττώματα-
διατὶ ἔτσι θέλουν τὰ πάθη ποὺ γενικῶς σχεδὸν ὅλους ἐδῶ κυρι-
εύουν. Ἡ ἀληθινὴ αἰτία ποὺ θέλεις νὰ στολιῇς μὲ τὸ παραμύθι-
τι τῇ γεαγτέρα σου εἶναι, διατὶ δὲν θέλεις νὰ τῇ δώσῃς καμψό-
σο προικιό.

τι τὴ θεγατέρα σου εἶναι, διατὶ δὲν θέλεις νὰ τῆς δώσης καὶ ἡ
σο προικίδ.

ΔΑΡ. Ψέματα λές. Ἡ πρώτη αἰτία εἶναι ἡ τιμὴ της καὶ ἡ
τιμὴ τοῦ θά λάβῃ τὸ σπίτι μας, ἔπειτα διατὶ δὲν βλέπω πὼς μπο-
ρεῖ νὰ ᾿πανδρευτῇ καθὼς τῆς τυχαίνει.

ΔΡΑΓ. Διατί δεν ήμπορεί νά ύπανδρευθί καθώς τής
νει;

ΔΑΡ. Διατί είσαι αϋθάδης, άνόητος, γάϊδαρος, τούτο είναι το διατί. Τά πρώτα σπίτια δέν είναι τά περισσότερα έχθροί μας; άπό κανένα που μένει άδιάφορο ποίος ήλθε νά την ζητήση;

ΔΡΑΓ. "Αν δὲν ἦλθαν, δύναται νὰ ἔλθουν, ὅμως...

ΔΑΡ. "Ὁμως ἐγὼ δὲν τοὺς τὴν δίνω.

ΔΡΑΓ. Διατί;

ΔΑΡ. Διὰ τί θὰ ζητήσουν πολλὰ προικιά. (πάντα μὲ ἀγανάκτησιν).

ΔΡΑΓ. Νὰ λοιπὸν ἐκείνο ποῦ λέγω. — Ἐμὲ μοῦ φαίνεται πῶς
μποροῦμε νὰ δώσουμε ἀρκετὸ, ἀλλ' ἀφοῦ ἡ ἀφεντιά σου ἔχεις
ἄλλη γνώμη, ἄς εἶναι. — Ἐκείνι ὁμῶς ἡμποροῦσαν νὰ εὐχα-
ριστηθοῦν καὶ μὲ λίγον. — Ἀλλὰ τί νὰ γυρεύουμε....

ΔΑΡ. Κ' ἐγὼ δὲν θέλω νὰ δώσω λίγο.

ΔΡΑΓ. Πῶς λοιπόν; Δὲν καταλαβαίνω.

ΔΑΡ. Καταλαβαίνω, εγώ, και σύ σύρε πνίξου. "Αχ! τί να σου κάμω, σου λέω, τί να σου κάμω! (κτυπώντας τὸ πόδι του). Είμαι στενοχωρημένος να υποφέρω τὴν σιθάξειά σου, τὰ παρα-
λοιτὰ σου!... "Ας εἶχα ἕνα ἄλλο παιδί, καὶ τότες σου εἰδειχνα
ἐγὼ νὰ καταλαβαίνης καὶ πῶς νὰ φέρνεσαι ἐμπρὸς εἰς τὸν πατέ-
ρα σου. (μὲ θυμό).

ΠΟΝ. ὦ τίμ'! μὰ τί βαρὺ λόγος σοῦπε; ἐγὼ δὲν ἤξέρω, δὲν ἤξέρω ἡ κακορροϊζικη.

ΔΡΑΓΓ. Ἀφοῦ μὲ ὑπέφερες τόσο, σὲ παρακαλῶ ὑπόφερέ με
διὰ ὀλίγον ἀκόμη νὰ σοῦ εἰπῶ δύο λόγια μόνον. Καὶ ἄλλαις φο-
ραῖς ἄρχισα νὰ σοῦ τὰ εἰπῶ καὶ δὲν μὲ ἀφίσες ποτὲ νὰ ὑπάγω
ἐμπρός.

ΔΑΡ. Χά! χά! χά! (γελώντας σαρδωνικῶς). Λέγε, λέγε, καταλαβαίνω πού θάβγης.

ΔΡΑΓ. Ἡ ἀφεντιά σου λές πῶς τὰ πρῶτα σπίτια εἶναι ἐχ-
μας, καὶ ἂν κανένα δὲν ἔχει ἐχθροπραξίες μ' ἐμᾶς δὲν ἐξή-
τησε τὴν Γαρουφαλιά, καὶ ἴσως δὲν θέλει τὴν ζητήσῃ, διατὶ εἰ-
πολλὲς νέαις διὰ ὑποχρέωσις καὶ ὀλίγον ζητοῦνται.

ΔΑΡ. Βέβαια.

ΔΡΑΓ. "Αν τὴν ζητήσῃ καὶ κανεὶς θὰ γυρεύῃ προκία ὑπέρ-
μετρα, καὶ ἡ ἀφεντιά σου νομίζεις πῶς τὸ σπίτι δὲν εἶναι εἰς
κατάστασι γὰρ τὸ δόξαι ἐνὶ σπονδαί μου τὸ ἐναντίον.

ΔΑΡ. Μὰ δὲν θέλω νὰ δώσω οὔτε λίγα, σοῦ λέω. Καρμιά
τὴν γεννιά μας δὲν ἐπῆρε λίγα προικιά. Ἐγὼ δὲν ἔχω με-

ΔΡΑΓ. Δόσε ὅσον γίνεται σωστό, τὸ ὁποῖον ἡμπορεῖς νὰ τὸ

ΔΑΡ. Τί υπάκουσες ἐνταῦθα τοῦτο πρῶτον νὰ μὴ βάνεσαι στὴν φα-

ΔΡΑΓ. Δὲν εἶμαι παιδί σου;

ΔΡΑΓ. Λοιπόν να πού είμαστε σύμφωνοι. Ἀφού ἔχω τὴν κακὴ
ἐξουσίαν, νὰ μὴν ἔχω, καὶ νομίζω πολὺ ἄδικα, τὴν ἀγάπη σου, σοῦ

ἐν τῷ δώσει τῆς ἀδελφῆς μου δίνωντάς της ἕνα τίμιον ἀν-

τὸ σπίτι μας παρὰ διὰ νὰ περάσῃ εἰς σπίτι γαμβροῦ, καὶ τοῦτο σοῦ τὸ τάζω — διατὶ μὲ στενοχωρῶς νὰ πράξω εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον.

PON. "Ω συφορά! ὦ συφορά! ποῦ θὰ μᾶς πλακώσῃ!

ΓΑΡ. Ἐγὼ εἶμαι ἡ δύστυχη αἰτία νὰ ἐχθρεύωνται πατέρας καὶ υἱός. Σὰς παρακαλῶ εἰρηνεύσετε καὶ ἄς γένῃ εἰς ἐμὲ ὅ,τι θέλετε. Φαρμακῆστέ με, στραγγουλήστέ με, φθάνει νὰ μὴν κακομελετήσῃτε τὴν τιμὴ μου, διατὶ ἀτιμὴ δὲν εἶναι ἡ καρδιά μου. Δὲν εὐρέθῃ στραγγουλισμένη τὴν ἴδια αὐγὴ ποῦ ἐγεννήθηκα, ὡς μοῦ εἶπε ἡ μάνα μου, μία ἀρχόντισσα νεόνυμφη ἀπέξω ἀπὸ τὴν πόρτα της; Δὲν τῆς ἔδωσαν τέτοιο θάνατο ὁ ἄνδρας της καὶ ὅλη του ἡ φαμελιά, καὶ δίχως νὰ φταίῃ; Ἀκολουθήσετε τὸ παράδειγμα, ἀκολουθήσετέ το, πατέρα. Εἶναι παράδειγμα ἀρχοντος. Μὰ συμπαθήσετέ με, δὲν ἤξερω τί λέω. Τοῦτο μονάχα ἀκούσετε — σὰς παρακαλῶ, εἰρηνεύσετε, καὶ κάμε εἰς ἐμὲ ὅ,τι εἶναι τὸ θέλημά σου.

ΔΑΡ. Βλέπεις, μωρέ, ἀγκαλὰ καὶ παραστρατισμένη ἀπὸ τὰ λόγια σου, πῶς ἔρχετα. εἰς τὸν νοῦ της καὶ γνωρίζει πῶς πρέπει νὰ ὑπακούῃ εἰς τὴν θέλησίν μου; Μὰ ἐσὺ θέλεις μὲ τὸ στανιὸ νὰ συγγενεύσῃς μ' ἐκεῖνον ποῦ ἐγὼ ἔκρινα ἀνάξιον νὰ ἐνωθῇ μὲ τὴν φαμελιά μου. Μὰ μὴ φοβάσαι, σοῦ ἐσήκωσα τὴν ἀφορμὴ νὰ τὸν ξαναμελετᾷς. Ἐτσι ἐγὼ παιδεύω τοὺς αὐθάδεις, καὶ δίνω καὶ καιρὸ νὰ διορθωθοῦν οἱ ἄνθρωποι τῆς φαμελιάς μου, ἂν θέλουν.

PON. Ὡϊμέ! τί λέει τοῦτος ὁ τύραννος; μὴν ὁ φόβος μου.

ΔΑΡ. Φόβο μὴν ἔχεις, γρήα, δὲν τὴν πέρνει καθὼς τοῦτος ὁ τρελὸς μᾶς φοβερίζει, ἡ μπάλα ποῦ τοῦ ἐσκόρπισε τὰ μυαλά δὲν τὸν ἀφίνει πλεῖο νὰ γυρεῦν γάμους ἐκεῖ ποῦ δὲν τοῦ βγαίνουν.

PON. "Ω, βρωμόσκυλο, τί ἔκαμες! "Ω συφορά! ὦ συφορά!

ΔΡΑΓ. Μὰ τοῦ κάκου ὀρίζεις μὲ παρόμοια ψέματα... Γαρουφαλιά! Γαρουφαλιά! τί ἔχεις; (τρέχει καὶ τὴν ἀγκαλιάζει ποῦ ἐλιποθύμησε).

PON. "Ω συφορά μου! ὦ κακορροϊζικη!

ΔΑΡ. Καὶ πῶς; διατὶ; τί ἔπαθε; μὴν λάχῃ...

ΔΡΑΓ. Γαρουφαλιά, δὲν εἶναι ἀλήθεια, φέρε τίποτε νὰ τὴν ραντίσω.

PON. Ὡϊμέ! ὦϊμέ! θεγατέρα! πεθαίνει, τὴν χάνω. (σχεδὸν ἐξω ἀπὸ τὸ λογικόν της). Εἶναι ὀχτῶ μηνῶν καὶ θὰ σκοτωθῇ.

Ὡϊμέ! (κτυπᾷ τὸ κεφάλι της καὶ πηγαίνει σιμὰ εἰς τὴν Γαρουφαλιά, καὶ τῆς βαστᾷ τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν ἀγκαλιά της).

ΔΑΡ. Αἱ λοιπὸν πηγαινέ μ' ἐδούτῃ καὶ σύ. (Εὐγάζει ἐνα μαχαίρι ποῦ ἔχει στὴν ζῶσιν του καὶ χύνεται ἐπάνω εἰς τὴν γυναῖκα του).

ΔΡΑΓ. "Αχ! τί κάνεις; (Ἀφίνει μὲ μιᾶς τὴν Γαρουφαλιά καὶ τρέχει καὶ τοῦ ἀρπάζει τὸ μαχαίρι καὶ τὸ πετᾷ μακριά, καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν πιάνει τὸν πατέρα του καὶ τοῦ βαστᾷ τὰ χέρια δυνατά).

Στάσου, σοῦ λέγω, τί κάνεις;

ΔΑΡ. (πολεμᾷ νὰ ἐλευθερωθῇ). Τί μ' ἐξαρμάτωσες, μασκαρά! ἀφίσέ με κάνε νὰ ταῖς ξεσχίσω μὲ τὰ χέρια μου.

PON. (εἰς καιρὸν ποῦ παλεύουν ὁ Δραγατῆς με τὸν πατέρα του). Σκότωσέ με, ἀπιστε. Τί μοῦ μνέσκει ἄλλο; "Αχ! Γαρουφαλιά μου, σ' ἔχασα, σ' ἔχασα. Γαρουφαλιά μου!

ΔΡΑΓ. Δὲν δύναται νὰ σὲ ἀφίσω ἂν δὲν σοῦ παύσῃ ὁ θυμός, δὲν δύναται.

PON. Ἀφίσέ τον, παιδί μου. Ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ μὲ σκοτώσῃ. Ὡϊμέ!

ΔΑΡ. Δὲν μὲ ἀφίνεις, μωρέ, δὲν μὲ ἀφίνεις, ποῦ νάχῃς τὴν κατάρτα μου.

ΔΡΑΓ. Τάξε μου στὴν τιμὴ σου πῶς δὲν θὰ πράξεις κανένα κακὸ εἰς αὐταῖς.

PON. Ὡϊμέ, θεγατέρα, ὦϊμέ! Γαρουφαλιά μου, ἀνοιξε τὰ μάτια σου, ὦϊμέ πῶς σ' ἔχασα!

ΔΑΡ. Μωρὲ μουντζουρωμένε, θέλεις ν' ἀφίσω τὴν μουντζούρα στὰ μούτρα μου νὰ μὴν ταῖς σκοτώσω; Σὲ ξεκληράω.

PON. Μὰ τί νὰ κάμω ἡ δύστυχη νὰ τὴν συνεφέρω, ἂν εἶναι δυνατό νὰ συνέλθῃ, καὶ πῶς νὰ κράξω βοήθεια διὰ νὰ μᾶς ἴδουν σὲ τούτῃ τὴν κατὰστασι; (ἡ Ρονκάλα μιλεῖ πάντα ἔπειτα ἀπὸ τὴν λιποθυμίαν τῆς θυγατρὸς της, συγχρόνως μὲ τὸν διάλογον μεταξὺ ἀνδρὸς της καὶ υἱοῦ της, εἰς τρόπον ποῦ οἱ θεαταὶ νὰ ἡμποροῦν ν' ἀκούωσι καὶ τοὺς τρεῖς χωρὶς σύγχισιν).

ΔΡΑΓ. Ξακλήρησέ με, εἶσαι νοικοκύρης, κάμε ὅ,τι ὀρίζεις εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ δὲν σὲ ἀφίνω νὰ πράξῃς κανένα κακὸ. Ἦθελες ἔπειτα τὸ μετανοήσῃς. Μόλις μοῦ τάξης εἰς τὴν τιμὴν σου, ἐγὼ δὲν σοῦ κάνω πλέον τὸ βιάσμα ποῦ μὲ πολλὴν μου πίκρα μεταχειρίζουμαι.

ΔΑΡ. "Ω, Δάρειο Ρονκάλα! πῶς ἐκατάντησες! ὦ, πῶς ἐκατάντησε τὸ σπίτι σου, τὸ ἴδιο τὸ παιδί σου νὰ θέλῃ τὴν ἀτιμίαν σου, καὶ νὰ πασχίξῃ νὰ σὲ κάμῃ νὰ τὴν ὑποφέρῃς καὶ σὺ μὲ τὸ θέλημά σου! "Αφίσέ με καταραμένε! (πολεμᾷ νὰ ἐλευθερωθῇ).

ΔΡΑΓ. Τί μὲ στενοχωρῶς νὰ μεταχειρίζουμαι περισσότερο τὸ προτέρημα ποῦ μοῦ δίνει ἡ ἡλικία; Ἄν δὲν μοῦ τάξης πῶς ἡσυχάζεις δὲν σὲ ἀφίνω ποτέ.

ΔΑΡ. Τί ἄνθρωπος εἶναι τοῦτος; Τί παιδί ἐγέννησες, Ρονκάλα; τί παιδί ἐγέννησες νὰ σὲ καταντήσῃ νὰ σὲ δέσῃ τὰ χέρια;

ΔΡΑΓ. Δὲν κάνω ἄλλο παρὰ νὰ ἐμποδίσω τὸ ἄδικο ποῦ ὁ θυμός σὲ κεντᾷ νὰ πράξῃς. Ἡσυχάσε καὶ εὐθὺς εἶσαι ἐλεύθερος, διατὶ ὁ θυμός σου εἶναι ἐναντίον εἰς ἀφταίστους — θέλει ἔπειτα τὸ ὁμολογήσῃς καὶ ὁ ἴδιος.

ΔΑΡ. Νὰ καταραμένε. Σοῦ τάζω νὰ γένω γυναῖκα — Σοῦ τάζω μῆτε μὲ τὰ λόγια νὰ μὴν ξεθυμάνω. Τί θέλεις περισσό-

ΔΡΑΓ. Τώρα εἶσαι νοικοκύρης νὰ πράξῃς εἰς ἐμὲ ὅ,τι βού-

PON. Ἐλα, σκυλί, ἔλα φάγε με, ποῦ μοῦ ἐσκότωσες τὸ παι-

δί μου.

ΔΡΑΓ. (Πηγαίνει κατά την αδελφήν του). Γαρουφαλιά! (Τῆς μάνας του). Κόπιασε νά φέρῃς ὀλίγο ξύδι, βλέπω καὶ δὲν εἶναι δυνατό νά συνέλθῃ καὶ ἀρχινῶ νά φοβοῦμαι.

ΡΟΝ. Τώρα, παιδί μου, τώρα. Ὠϊμέ! (πηγαίνει νά φέρῃ τὸ ξύδι κ' ἐβγαίνοντας κλεί τὴν πόρτα).

ΔΑΡ. Θέλεις λοιπὸν δεμένον τὰ χέρια νά κάθουμαι σάν ἓνα ὤμοφο παραμῦθι ν' ἀκούω ταῖς ντροπαῖς τῆς ἀδελφῆς σου; Ἀχ πῶς ἐκατάντησα! ἄχ, πῶς ἐκατάντησα! (κάθεται εἰς μίαν καρέκλα καὶ σκεπάζει τὸ πρόσωπό του μὲ τὰ χέρια του).

ΔΡΑΓ. Γαρουφαλιά! Γαρουφαλιά! Παντελῶς δὲν αἰσθάνεται! (Πρὸς τὸν πατέρα του). Στοχάζεσαι νά βλέπω ἐγὼ μὲ ἀδιαφορία αὐτὰ τὰ πράγματα; Ἀλλ' ἐγιναν δίχως σχεδὸν πταίσιμον κανενὸς, ἡ ἴδια σου ἡ ὁρμὴ ἐμπόδισε μίαν γλῆγορην διόρθωσιν. Τώρα...

ΡΟΝ. (ἔρχεται μὲ τὸ ξύδι, καὶ ἀφοῦ τὸ δώσῃ τοῦ υἱοῦ τῆς, κλεί τὴν πόρτα). Νά, παιδί μου, κάμε ὅ,τι μπορέσης. Ἀχ! σ' ἔχασα, Γαρουφαλιά μου!

ΔΡΑΓ. Μὴν φοβάσαι, ἐλπίζω νά μὴν εἶναι τίποτες. (τὴν ραντίζει). Σὲ βεβαιῶνω (τοῦ πατρός του) πῶς ἡ ὁρμὴ τοῦ θυμοῦ σου ἔκαμε νά μὴν μάθῃς προτιέτερα, καὶ νά ἰδῇς πῶς εἶναι ἀπταιστή καὶ πῶς ἦτον χρεῖα νά γένῃ τὸ γλῆγορύτερον ἐκεῖνο διὰ τὸ ὅποιον σ' ἐπαρακαλοῦσα. Τώρα ἐπάσχισα νά σὲ καταφέρω, ἀλλὰ τὸ ψεῦμα ποῦ ταῖς εἶπες διὰ νά ταῖς φοβίσῃς...

ΔΑΡ. Δὲν ἠξέρω νά λέω ψέματα, καθὼς δὲν ἠξέρω νά βγαίνω ἀπὸ τὸν λόγο μου, καὶ διὰ τοῦτο μίληε θαρρετὰ μὴν φοβάσαι.

ΔΡΑΓ. Ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι, ὁμῶς ἂν ἔδωσες καμμία κακὴν προσταγὴν πρέπει (δὲν παύει νά ραντίζει τὴν ἀδελφὴν του μὲ τὸ ξύδι) δόξα τῷ Θεῷ νά μὴν ἔλαβε ἐκτέλεσι. Μὰ νά ποῦ συνέχεται ὀλίγο. Γαρουφαλιά, ἄκουε, ἀδελφή, δὲν εἶναι ἀλήθεια, ἀνοίξε τὰ μάτια σου.

ΔΑΡ. Μὰ πῶς ἔχεις τέτοια βεβαιότητα;

ΓΑΡ. (ἀναστενάζει ὡς μία λιποθυμισμένη ποῦ συνέχεται).

ΡΟΝ. Ἐλα, θεατέρα. Δόξα σοι ὁ Θεός. Ὠϊμέ! ἦλθε ὁ νοῦς μου εἰς τὸν τόπον του.

ΔΡΑΓ. Γαρουφαλιά, ἀνοίξε τὰ μάτια σου. Δὲν εἶναι ἀλήθεια. Τώρα λίγο ὅτι μ' ἔκραξε ὁ πατέρας τὸν εἶδα κ' ἐπέρασσε ἐδῶ καὶ δὲν δύναται...

ΓΑΡ. Ὡ βθεῖα ποῦ ἐκοιμώμουν. Ἀχ! νάθε ἡ δύστυχη ἡ συχάσω διὰ πάντα, μὴν προξενήσω κι' ἄλλους σκοτομῶν, κι' ἄλλὰ σκάνδαλα. Ὠϊμέ! Μὰ ἐπῆρα ἀπόφασιν δὲν δύναμαι πλεῖον νά βαστάξω τὴν ζωὴν.

ΔΡΑΓ. Παρηγορήσου, σοῦ λέγω πῶς τὸν εἶδα πρὶν ἔλθω ἐδῶ καὶ δὲν εἶναι δυνατό...

ΓΑΡ. Τί τοῦ κακοῦ μοῦ δίνεις μάταιαις παρηγορίαις διὰ νά ξαναπέσω χειρότερα εἰς τὸν βυθό;

ΡΟΝ. Ὅταν σοῦ τὸ λέει ὁ ἀδελφός σου!

ΔΡΑΓ. Δὲν ἐμπιστεύεσαι εἰς τὸν λόγο μου;

ΓΑΡ. Μὴν ἐπῆρες λάθος.

ΔΡΑΓ. Παντελῶς. Ἄν μ' ἐχαιρέτησε.

ΔΑΡ. Σ' ἐχαιρέτησε, αἰ; Ἀχ! Μπουσάκα, καὶ σὺ ἀκόμη μὲ γελάς; Θὰ ξεθυμάνω κάνε εἰς ἐσέ. Ἡ ἐκατάντησα νά μὴν μπορῶ νά ἐκδικηθῶ οὔτε ἑναντίον σ' ἓνα βουνήσιο.

ΔΡΑΓ. Δὲν χρειάζονται ἐκδίκησες. Εἶναι χρεῖα νά διορθώσουμε τὸ κακὸ ποῦ μᾶς συνέβη, καὶ νά διατηρήσουμε τὴν τιμὴν μας, καὶ νά μὴν ἔχουν ἀφορμὴν νά γελοῦν μ' ἐμᾶς.

ΔΑΡ. Τώρα ἀνοίξες τὰ μάτια σου; τώρα;

ΔΡΑΓ. Δὲν ἀνοίξα τὰ μάτια μου τώρα, μόνον δὲν ἤξευρα τί στρατὰ νά πιάσω διὰ νά ματαιώσω τὸν θυμὸν σου, ποῦ τὸν ἤξευρα πόσον εἶναι δριμύς.

ΔΑΡ. Τὸν ἐματαιώσες, ἀλλὰ ἐκατάστησες τὸ σπίτι σου περὶ γέλο τοῦ κόσμου — τοῦτο θὰ ἐπρόσπαθίξες.

ΡΟΝ. Δὲν παύετε τὰ λόγια, παιδί μου, καὶ νά ἰδοῦμε τί μέλει γενέσθαι;

ΔΡΑΓ. Ἐχεις δίκη, μάνα μου. Χάνουμε εἰς λόγια τὸν καιρὸν εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νά πράζωμεν. Δὲν μᾶς μένει ἄλλο παρὰ ἐκεῖνο διὰ τὸ ὅποιον τόσο σ' ἐπαρακάλεσα. Νά εὗρω εὐθὺς τὸν Φιλιππάκη...

ΔΑΡ. Ἀφοῦ δὲν ἠμπόρεσα νά τοὺς σωτέρεψω καὶ τοὺς δύο, ἀφοῦ δὲν ἠμπόρεσα σβένωντας τὸ ὄνομά τους ἀπὸ τὸν κόσμον νά σβύσω καὶ τὴν ἀτιμία τοῦ σπιτιοῦ μας, ἄλλο βέβαιον δὲν μένει. Ἀς τὴν πάρῃ μὲ τὴν κατάρρα μου, μὰ νά χαθοῦν τὸ γλῆγορύτερο ἀπὸ τὰ μάτια μου — δὲν θέλω νά τοὺς βλέπω πλεῖον. Τοὺς εἶναι ὠφέλιμον νά στέκουν μακριὰ ἀπὸ τὴν ὀργήν μου.

ΔΡΑΓ. Ἀφοῦ σοῦ διηγηθοῦμε ὅλα τὰ περιστατικά τούτης τῆς δυστυχίας, θέλει βρεθῇς στενεμένον νά τοὺς συγχωρέσης, διὰτὶ σχεδὸν κανένας δὲν φταίει ἢ μόνον ὁ Φιλιππάκης, ἀλλὰ ὅχι πρὸς τὸν λόγον σου, ἐπεὶ δὲν ἐγνώριζε ὅτι ἡ μιὰρά του πράξις ἐβλάβε τὴν φαμελιάν μας. Πταίει ἐμπρὸς εἰς τὴν τιμὴν ὅλων τῶν φαμελιῶν, καὶ εἰς τὰ καλὰ ἦθη. Ὅμως τὸ σφάλμα τοῦ προῆλθε ἀπὸ κακαῖς ἔξεις καὶ κακὴν περίστασιν, ἐπεὶ εἶναι ἀπ' ἐκείνων ποῦ ἔχει καλὴ διάθεσις ἢ καρδιά τους καὶ εὐκολὰ διορθώνονται, ἂν ἡ κακὴ συνήθεια τοὺς ἔκαμε νά ἀποκτήσουν ἐλαττώματα καὶ νά φανερώσουν μία κακὴ διαγωγή. Ὑπάγω εὐθὺς νά τὸν εὗρω. Συχνάζει εἰς τὸ Σπετσαρίο ἐδῶ σιμά, κ' ἐλπίζω εἰς ὀλίγα λεπτά... Μὰ δὲν ἦτον καλὸ νά ὑπάγουν ἡ Γαρουφαλιά καὶ ἡ μάνα μου στὴν κάμερά τους;

ΔΑΡ. Ἀς μείνουν ἐδῶ. Τί φοβάσαι; Δὲν μ' ἐξαρμάτωσες; δὲν μοῦδεσες τὰ χέρια; δὲν μ' ἐκατάστησες μπαίγνιο; τί φοβάσαι;

ΔΡΑΓ. Δὲν ἀμφιβάλλω εἰς τὸν λόγον σου. Ὑπάγω λοιπὸν εὐθὺς... διὰτὶ δὲν εἶναι χρεῖα οὔτε καιρὸς νά ἀργοποροῦμε διὰ νά κάμωμεν τὰ πράγματα μὲ ταῖς συνηθισμέναις παράταξες καὶ προετοιμασίαις.

ΔΑΡ. Ἄν ἀρνηθῇ νά ἔλθῃ, ἔρχουμαι ἐγὼ καὶ τὸν φέρνω κολοσυρτὰ ἀπὸ τὴν πλεξούδα καὶ τὸν...

ΔΡΑΓ. Μὴν ἀμφιβάλλεις, θὰ ἔλθῃ πετώντας. (Φεύγει γλῆ-

ἐαυτὸν μου καὶ μετὰ τὴν προθυμία νὰ σὲ δουλεύσω τὸ γληγορώτερον, καὶ προσμένοντας τὴν τιμὴν τῆς ἀποκρίσεώς σου, μένω μετὰ ὅλον τὸ σέβας.

τῆς Ἐκλαμπρότητός σου ταπεινὸς δοῦλος
(διαβάζει τὸ ὄνομα εἰς τρόπον ποῦ δὲν ἀκούεται) Καντσηλιέρης.

Τοῦτο εἶναι περίεργο πρᾶμα. Δὲν θυμοῦμαι πηλεὶς μήτε τὸ ὄνομα τοῦ σκοτωμένου (διαβάζει ἀπὸ τὴν ἀρχὴν γλήγορα μουρμουρίζοντας). Κοσμᾶς Καραπάτης. Τὸν ἐγνώριζα, μὰ τί εἶχα ἐγὼ νὰ κάμω μετὰ τοῦτο τὸ θρασύμι; Ἡ ἐκαταδεχόμενα νὰ βάλω νὰ τὸν σκοτώσουν; Ἐφθανε ἂν ἦθε μοῦ φταίση νὰ τοῦ δώσω δύο κλωτσαίαις, ἢ νὰ βάλω νὰ τοῦ τσακίσουν τὰ κόκκαλα μετὰ τὸν ἀκούτι τοῦ τσεκουρόπουλου. Μὴν ἦτον ἐχθρὸς τοῦ Μπουσάκας; Ἄν δὲν κάμω νὰ τὸν κρεμάσουν ζωντανὸν ἀπὸ τὸ παῖδι εἰς ἓνα λειόφυτο διὰ νὰ σκιάζῃ τοὺς σπουργίτας! Ὡ πόσους εὐρίσκω φταίστας εἰς τὴν ἴδιαν στιγμὴ ἐναντίον μου! Διὰ τοῦτο δὲν ἐκαταλάβαινα τὸν Γερασιμάκη καὶ τὸν ἔπαιρνα διὰ τρελὸ ἢ ποτηρό. Ἀμὴ τώρα; Εἶναι εὐκολὸ νὰ ξέρω νὰ μὴ μελετηθῇ παντελῶς τὸ ὄνομά μου. Καὶ τί ἀπόδειξις ἔχουν πῶς ὁ Μπουσάκας τὸν ἐσκότωσε, ἂν τὸν ἐσκότωσε, ἂν τὸν ἐσκότωσε κηόλας αὐτός, ἢ πῶς ἐγὼ τὸν ἔβαλα, ποῦ δὲν εἶναι παντελῶς ἀληθινὸ; Μὰ δὲν τὸ ἀκούω ἐγὼ τοῦτο τὸ σκυλὶ τί βαβίζει; (δείχνοντας τὴν γρατὴν ποῦ κρατεῖ εἰς τὰ χέρια του). Δὲν τὸν τρώει πάλι ἡ παλάμη του διὰ λάδι, καὶ τοῦτο καὶ τὸν ἀφέντη του; Μὰ δὲν εἶμαι τόσο τρελὸς! Μὴν τὸ ἐλπίζουν. Ἄς ἔλθῃ ὅ,τι κι' ἂν ἔλθῃ. Ἐγὼ δὲν μετέχω εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. (βλέπωντας τὸν Δραγανίγο ποῦ ἔρχεται, τραβιέται εἰς τὴν ἄκρην τῆς κάμερας καὶ περπατεῖ στοχασμένος).

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Δραγανίγος καὶ αὐτοί.

ΡΟΝ. Τί ἔκαμες, παιδί μου; ἔβγαλέ μας ἀπὸ ἀδημονία.

ΔΡΑΓ. Ἀργοπώρησα ὀλίγο...

ΔΑΡ. Ἄ, δὲν τὸλπιζες πῶς τώρα θὰ σὲ γελάσῃ; Μὰ τί καρτερῶ ἐγὼ ἀπὸ ἀνδότητος καὶ μπαίγνια! Πές μου ποῦ τὸν ἔφισες νὰ τὸν φέρω ἐγὼ κολοσσυρτὰ ἀπὸ τ' αὐτὶ τὸν χαϊμένον καὶ νὰ τὴν στεφανώθῃ εὐθὺς κ' ἔπειτα νὰ τοὺς σφάξω καὶ τοὺς δύο.

ΔΡΑΓ. Τοῦ κακοῦ συγχίζεσαι. Εἰς μίαν στιγμὴν εἶναι δῶ. Δὲν ἀφίνεις τοὺς ἀνθρώπους νὰ μιλήσουν.

ΡΟΝ. Δὲν ἀφίνεις ποτὲ νὰ σοῦ μιλήσουν.

ΓΑΡ. (ἀναστενάζει).

ΔΑΡ. Ποῦ εἶναι λοιπόν;

ΔΡΑΓ. Τὸν ἤδρα εἰς τὸν Καφέ. Εὐθὺς ποῦ τὸ ἄκουσε...

ΓΑΡ. Ἐλα, μάνα μου, γλήγορα ἐδῶ, πιάσε με (ἀρχίζουν νὰ τῆς ἔρχονται νευρικοὶ σπασμοί).

ΡΟΝ. Ἐδῶ ἔμαι, παιδί μου. Τί ἔχεις;

ΓΑΡ. Τίποτε, τίποτε. Ἐλα ἐδῶ κοντά μου. (πηγαίνει κοντὰ τῆς ἢ Ρονκάλενα καὶ αὐτὴ ἀκουμπᾷ τὸ κεφάλι τῆς ἐπάνω τῆς).

ΔΡΑΓ. Δὲν ἤμπορῶ νὰ σοῦ εἰπῶ πόση ἐστάθη ἡ χαρὰ του...

ΔΑΡ. Ὁ γάιδαρος!

ΔΡΑΓ. Εὐθὺς ἐτρέξαμεν διὰ ἐδῶ. Ἀλλὰ μᾶς ἐβάσταξε ἓνας φίλος καὶ μᾶς εἶπε πῶς ὅλος ὁ φόρος βουίζει ὅτι ἡ ἀφεντιά σου ἔβαλες νὰ σκοτώσουν τὸν Καραπάτη.

ΔΑΡ. Νὰ καὶ μία γραφή. Ὅμως ἐγὼ δὲν γνωρίζω τίποτε.

ΔΡΑΓ. Δὲν ἤξεύρω πῶς στέκει αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις.

ΔΑΡ. Τί πῶς στέκει; Σοῦ λέω...

ΔΡΑΓ. Δὲν βλάβει. Ἡμεῖς εἰς μίαν στιγμὴν ἤρραμε μέσον, καὶ θέλω σοῦ διηγηθῇ μετὰ εὐκαιρίαν πῶς καὶ ποῖον, νὰ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ ἴδιου τοῦ λαβωμένου, διὰτὶ δὲν εἶναι σκοτωμένος ὁ Καραπάτης. Ἡ μπάλα τὸν ἐπῆρε ἔξωπετσα καὶ φαίνεται ὅτι νὰ ἐκτύπησε μετὰ τὸ κεφάλι εἰς ταῖς πλάκαις ὅταν ἔπεσε, καὶ αὐτὸ τὸν ἔκαμε νὰ μείνῃ ξερόδ διὰ πολλὰς ὥρας. Ἐπειτα ἐσυνῆλθε καὶ ὁ γιατρὸς λέει πῶς δὲν ἔχει χρειαζομένη ζωή. Αὐτὸ πολὺ μετὰ χαροποιεῖ. Ὡς τόσο ἐστοχασθήκαμε πῶς ἦτον καλῆτερα νὰ μιλήσῃ εὐθὺς ὁ Φιλιππάκης τοῦ Νοδάρου καὶ τοῦ μαρτύρων, ὥσάν νὰ ἦτο πρᾶγμα μελετημένο πρῶτῃτερα διὰ νὰ γράφουμεν εἰς τὸ βιβλίον του τὴν ἀρεσκίαν καὶ προικοπαράδοσι, ταῖς ὁποῖας εἶχαμε τάχατες συμφωνισμέναις μερικῶς, — καὶ γλήγορα ἀκολουθῶς νὰ γένῃ τὸ στεφάνωμα — νὰ τοὺς εἰπῇ νὰ ἔλθουν εὐθὺς ξωπίσω, καὶ νὰ ἔλθῃ πρῶτα αὐτὸς νὰ παρηγορήσῃ τὴν γυναῖκά του.

ΓΑΡ. (ἀναστενάζει).

ΔΑΡ. Ὡ Ρονκάλα! Ρονκάλα! Μετὰ τέτοιους ἀναμπεσμένους τρόπους ἐμεταχειρίζεσθαι ταῖς ὑποθέσεις ὅταν εἶχες τοὺς χρῶνους τουτουνοῦ; Τέτοια γυναικοκαμώματα ἔκανες; Ποῖος ἤθελε σοῦ πῇ πῶς θὰ τὰ ὑποφέρῃς, καὶ πῶς θὰ στέκης νὰ τ' ἀκούς σάν θεατὴς εἰς ἓνα θέατρον. Ἀχ!... Μὰ τὸ προικὶ τὸ γνωρίζεις; Εἴκοσι χιλιάδες δουκάτα θέλω νὰ γράψω.

ΔΡΑΓ. Μοῦ φαίνονται ἀρκετά. Ὅμως ἂν καὶ περισσότερα ὀρίζεις...

ΔΑΡ. Καὶ εἴκοσι χιλιάδες, καὶ περισσότερο ἀκόμη θέλεις νὰ δώσω; Τί πόνο ἔχεις διὰ τὸ πατρογονικὸ σου; Πῶς γνωρίζεσαι νὰ βραστάξῃς ἀκέραια τὴν οὐσίαν τῆς παλαιῆς φαμελιάς σου! Μὲ τί εὐκολία ποῦ μοιράζεις ἐκεῖνο ποῦ ὁ πατέρας σου καὶ τὸι σοὶ εὐγενέστατοι προγόνου τοῦ ἐκόπιασαν νὰ στερεώσουν! Καὶ ποῖο, μωρέ, ἀπὸ τὰ μετόχια σου μπορῶ νὰ κόψω χωρὶς νὰ βλάψω τὴν ὑπόληψιν τοῦ σπιτιοῦ μου;

ΔΡΑΓ. Δὲν εἶπες ἡ ἀφεντιά σου τώρα νὰ δώσης εἴκοσι χιλιάδες;

ΓΑΡ. Ἐχῆς μετρητά; Ἄν ἔχῃς...

ΓΑΡ. Ὡμέ!

ΡΟΝ. Ὡ κακορροϊζικὴ, ποῦ εἶμαι! Ὡ δυστυχισμένη θεγατέρα! Διὰτὶ δὲν κάνει τὸ ἔλεος ὁ Θεὸς νὰ μᾶς σηκώσῃ καὶ τῶν δύο τὴν ζωὴ, νὰ μὴ μαρτυρευόμεσθε ἄλλο καὶ νὰ μὴ βάνουμε

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Φιλιππάκης και αὐτοί.

ΦΙΛ. Γαρουφαλιά!

ΓΑΡ. Φιλιππάκη, ἐσὺ εἶσαι; (ἐνῶ πηγαίνει ὁ Φιλιππάκης νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ, κλείεται ἡ Σκηνή).

ΤΕΛΟΣ

εἰς τόσα βάσανα καὶ τοῦτο τὸ μαῦρο τὸ παιδί;

ΔΑΡ. Βάβιζε, βάβιζε, παληόγρηα. — Ἐγὼ εἶπα νὰ γράψω, ἀνόητε, δὲν εἶπα νὰ δώσω. Δὲν θέλω νὰ τῆς δώσω τίποτες τῆς ντροπιασμένης παρὰ ὅ,τι φορεῖ ἐπάνω της. Ἄν θέλῃ τῆς δῶν τὴν μάννα της διὰ προικίῳ, διὰ νὰ τὴν φάγουν ἀφοῦ ψοφίσει, καὶ ἀφοῦ ἡ κατάρρα μου, διατὶ τώρα βλέπεις δὲν ἔχω νὰ δώσω παρὰ τὴν κατάρρα μου σὰν ταῖς ἀπελπισμέναις χήραις, ἀφοῦ ἡ κατάρρα μου τοὺς κάμει νὰ λιμάξουν καὶ νὰ φάγουν τὰ κραιάτα τους.

ΡΟΝ. Σώνει σου κηόλας, θερίο ἀνήμερο! σώνει σου κηόλας, κακοπροαίρετε ἄνθρωπε. — Τόσα κακὰ διὰ τὰ παιδιὰ σου, διὰ τὸ αἷμα σου! Μπα ποῦ νὰ φᾶς τὴν γλῶσσά σου!

ΔΡΑΓ. Ἀφισέ τον, μάννα, μὴν τοῦ ξανάφτης τὸ θυμό. (Πρὸς τὸν πατέρα του). Λοιπὸν πῶς ὀρίζεις;....

ΔΑΡ. Σοῦ λέω—θέλω νὰ γράψω ταῖς εἴκοσι χιλιάδες πῶς ταῖς παραλαβαίνει εὐθὺς μετρητὰ εἰς τόσα τσεκίνια πρὸς λίτραις πέντε τὸ δουκάτο, καὶ κατὰ πῶς τρέχουν τὰ τσεκίνια καὶ νὰ μὴν λάβῃ τίποτες.

ΔΡΑΓ. Ἀλλὰ δὲν ἤξεύρω ἂν στέρξῃ εἰς αὐτό.

ΔΑΡ. Τί μὲ γνοιάζει ἂν δὲν στρέεται. Ἐτσι θέλω σοῦ λέω, ἔτσι θέλω.

ΓΑΡ. (ἀναστενάζει).

ΔΡΑΓ. Ἀς εἶναι ὅπως ὀρίζης. (Τῆς μάννας του μὲ χαμηλὴ φωνή). Ὁ Φιλιππάκης τὴν ἀγαπᾷ τόσο ποῦ κάνει ὅ,τι τοῦ εἶπού με. — Τοῦ κάνω ἐγὼ ἓνα χαρτί, ἀγκαλὰ καὶ δὲν ἀξίζει ἡ ὑπογραφή μου ὑποκάτω εἰς πατέρα.... Ἀλλ' αὐτὸς ἐμπιστεύεται εἰς τὸ λόγο μου.

ΡΟΝ. (μὲ χαμηλὴ φωνή). Μὰ παιδί μου, κύτταξε μὴ δὲν ἠχαριστηθῇ, κύτταξε μὴν κάμουμε ἀναποδίαις.

ΔΡΑΓ. Μὴ φοβᾶσαι. Ἡσύχασε. Σὲ βεβαιώνω πῶς κάνει ὅ,τι τοῦ ποῦμε.

ΡΟΝ. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν φωτίσῃ.

ΛΑΝ. (ἀπὸ μέσα). Ἐπλάκωσε.

ΔΡΑΓ. (πρὸς τὸν πατέρα του). Σὲ παρακαλῶ ἡσύχασε. — Ἐλα ἐδῶ, Γαρουφαλιά, σήκω κάμε καρδιά, σήκω νὰ τὸν δεχθοῦμε.

ΔΑΡ. (τραβιέται εἰς τὴν ἄκρῃ τῆς κάμερας καὶ περιφέρεται λέγωντας). Κάνε, κάνε τώρα, ἀναμπαισμένε, ὅ,τι θές, ἀπ' αὐτὰ τὰ γυναικοκαμώματα. Στοχάζου ὅσο θές πῶς θὰν τὰ χωνέψω. Θάλλῃ κ' ἐμὲ ἡ ὥρα μου. Ὅχι δὲν θὰ γελοῦν οἱ ἐχθροί μου διὰ πολὺν καιρό. — Ἀ! κλέφτη Μπουσάκκα!

ΡΟΝ. Ἀκόμη τὰ ἴδια; ὦ δυστυχία μας!

ΓΑΡ. Ὡμέ! δὲν μπορῶ νὰ πατήσω τὰ πόδια μου, δὲν μπορῶ νὰ σταθῶ. — Ἀφίσετέ με.

ΔΡΑΓ. Ὅχι, ὅχι, κάμε καρδιά, μὴν τὰ χάνης, ἐγὼ σὲ βοηθῶ. Ἐλα δῶ. (Σηκώνεται ἡ Γαρουφαλιά καὶ ὁ Δραγαγιός τὴν βαστάει καὶ πηγαίνουν ἀντίκρου τῆς πόρτας, ἐνῶ εἰς τὴν αὐτὴν στιγμὴν φθάνει καὶ ὁ Φιλιππάκης).

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ

ΑΜΑΡΥΛΛΙΔΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΦΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΡΘΡΟΡΕΙΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ (ΕΙΔΥΛΙΟ Γ')

Θά τραγουδήσω τώρα ἐγὼ γιὰ τὴν Ἀμαρυλλίδα·
τὰ γίδια ἄς βόσκουν στὸ βουνὸ κι ὁ Τίτυρος τὰ λάμνελ
Καλέ μου φίλε Τίτυρε, βόσκε μου ἐσὺ τὰ γίδια,
καὶ πρὸς τὴ βρύση φέρε τα, καὶ τὸ βαρβάτο τράγο,
τὸν κόκκινο τὸ Λιβυκό, μὴ σε κουτρίσει κοίτα.

~~~~~

Χαριτωμένη Ἀμαρυλλί, γιατί πιὰ στὴ σπηλιά σου
δὲ μὲ καλεῖς, ποὺ σ' ἀγαπῶ; Μὴ με μισάει ἡ καρδιά σου;
Μὴ πλατυμύτης κι ἄσχημος σοῦ φαίνομαι κοντά σου;

~~~~~

Τώραῖο στεφάνι πῶπλεξα γιὰ νὰ σοῦ τὸ χαρίσω,
μ' ἄνθη, κισσὸν καὶ σέλινα, ἐσὺ θά με κάμεις πίσω
νὰ τὸ χαλάσω, Ἀμαρυλλί, νὰ τὸ καταμαδήσω.

~~~~~

Ὡ συμφορά μου, τί ἔπαθα! Πῶς δέ σε γνοιάζει ἐσένα;
Νά, δέκα μῆλα σοῦφερα, τάχω ἀπὸ ἐκεῖ κομμένα,
ποὺ πρόσταξες. Θά φέρω σου κι' ἄλλ' αὔριο διαλεγμένα.

~~~~~

Τρώγει τὰ φυλλοκάρδια μου πόνος βαθύς, στοχάσου.
Νά ἤμουν μελίσι νὰ περνῶ τὴ φτέρη τῆς σπηλιάς σου
καὶ τὸν πυκνὸ τῆς τὸν κισσό, καὶ νάρχομουν σιμά σου!

~~~~~

Τώρα ἐννοιωσα τὸν ἔρωτα· κακὸς θεός· στὰ δάση
τὸν ἔθρεψεν ἡ μάνα του, λιοντάρι ἔχει βυζάσει,

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ «ΑΜΑΡΥΛΛΙΔΑ»

Σελὶς 243

μ' ἔκαψεν ὡς τὸ κόκκαλο καὶ μ' ἔχει κατασκάσει.

~~~~~

Γλυκοθωροῦσα ἀγάπη μου, πέτρα ἔχεις στὴν καρδιά σου.
Σφίξε με, μαυροφρύδα μου Νύφη, στὴν ἀγκαλιά σου,
νὰ σὲ φιλήσω· εἶναι γλυκὰ ὡς καὶ τάπλά φιλιὰ σου.

~~~~~

Θά ξενθυθῶ, στῆς θάλασσας τὸ κύμα νὰ πηδήσω
ποὺ πιάνει ὁ Ὀλπης ὁ ψαράς τοὺς τόννους· κι ἂν θά ζήσω—
τὸ ξέρω πάλι θά χαρῆς, ποὺ κόντεψα νὰ σβήσω.

~~~~~

Τὸ ξέρω πῶς δὲ μ' ἀγαπᾶς, τὸ εἶχα παρατηρήσει
ὅταν χτύπησα στὸ χέρι μου νὰ ἰδῶ ἂν θάποκροτῇ
τὴν παπαρούνα, κι ἔσκασε χῶρις κρότο νάφήσει.

~~~~~

Κι ἡ γριά ἡ κοσκινομάντισσα μοῦ εἶπε τὴν πᾶσα ἀλήθεια,
ποὺ ἐσὺ γιὰ μένα ἀδιαφορεῖς, ὅταν νᾶναι παραμύθια
πῶς, ἂν με σχίσουν, θά βρεθῆς μὲς στὰ πικρά μου στήθια.

~~~~~

Σὸχω μιὰ γίδα κάτασπρη, διπλάρα, νὰ σοῦ δώσω·
τὴ θέλει κι ἡ μελαχρινὴ ἀνυφαντοπούλα ὡς τόσο·
Θά τῆς τὴν δώσω, ἀφοῦ πιὰ ἐσὺ μοῦ κάνεις τὸν καμπόσο.

~~~~~

Παίζει τὸ δεξι μάτι μου· μήπως τὴν ἀντικρύσω;
Σ' αὐτὸ τὸ πεῦκο πλαγιαστὸς τώρα θά τραγουδήσω
κι ἴσως γυρίσει νὰ μὲ ἰδῇ, πέτρα ἄς μὴν τὴ νομίσω.

~~~~~

Ὁ Ἰππομένης ταίρι του τὴν κόρη ὅταν ζητοῦσε,
χρυσόμηνλα, ὅταν ἔτρεχαν ἀντάμα, τῆς πετοῦσε·
κι ἡ Ἀταλάντη, ὡς εἶδε πιὰ, τρελὰ τὸν ἀγαποῦσε,

~~~~~

Κι' ἀπ' ὄρη ὁ μάντης μακρυνὰ στὴν Πύλο ἀγέλη φέρει
κι ἔτσι ὁ ἀδερφός του Βίας πιὰ στὴν ἀγκαλιά του ταίρι

τῆς Ἀλφεισίβοιας τῆς σεμνῆς τὴν ὥρια μάνα παίρει.

~~~~~

Τῇ θεᾷ Ἀφροδίτῃ ὁ Ἄδωνης, ποῦ πρόβατα βοσκοῦσε
στὰ ὄρη, δὲν τὴν ἔκαμεν ὁποῦ γι' αὐτὸν λυσσοῦσε,
κι ὥς καὶ νεκρὸν στοὺς κόρφους τῆς ἀκόμα τὸν βαστοῦσε;

~~~~~

Χαρὰ στὸν Ἐνδυμίωνα, ποῦ ἀξύπνητα ἐκοιμήθη,
χαρὰ καὶ στὸν Ἰασίωνα, ποῦ τόσον ἀγαπήθη
καὶ γνώρισε ὅσα βέβηλος κανεῖς δὲν ἐδυνήθη».

~~~~~

Ἐγὼ κεφαλοπόνεσα καὶ σένα δὲν σὲ μέλει.
Θὰ πέσω πιά, δὲν τραγουδῶ, κι ἄς γένει ὅ,τι κι ἂν θέλεις
κι οἱ λύκοι θὰ με φάν, κι αὐτὸ θὰ σοῦ φανῇ σὰ μέλι.

ΔΗΜ. Μ. ΣΑΡΡΟΣ

ΔΗΜ. Μ. ΣΑΡΡΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΞΕΝΟΦΑΝΗ ΣΚΟΛΙΟ

Τὸ χεიმῶνα ξαπλωμένος
σὲ κρεβάτι μαλακὸ
πλάι στὸ τζάκι, χορτασμένος
πίνοντας κρασί γλυκὸ
τραγανίζοντας ροβύθια
νὰ λὲς τέτοια παραμύθια:
«Ποιὸς καὶ ποῦθε εἶσαι, καλέ μου;
πόσων τάχα εἶσαι χρονῶ;
ποιά ἡλικία εἶχες, πέ μου,
σὰν ὁ Μῆδος ἦρθ' ἐδῶ;»

ΑΜΜΙΑΝΟΥ

Θαρρεῖς τὰ γένεια τὰ πολλὰ πὼς θὰ σοῦβάλουν γνώση
κι ὥς μυγιστήρι ἐσὺ γι αὐτὸ βαστάς τα, ἀγαπητέ;
Γλήγορα κόψετα, ἄκου με, κι ἡ γενειάδα ἢ τόση
μονάχα ψεῖρες σοῦ γεννᾷ, μὰ γνώση ὅμως ποτέ.

ΛΟΥΚΙΛΛΟΥ

Νίκυλλα, τὰ μαλλιά σου, λέν, πὼς βάφεις τὰ συχνά;
μὰ ἐσὺ μαῦρα τὰ ψούνισες ἀπὸ τὴν ἀγορά.

ΛΟΥΚΙΛΛΟΥ

Ἐρμονας ὁ φιλάργυρος στὸν ὕπνο του ξεδιάστηκε,
κι ἀπὸ τὴ λύπη τὴν πολλὴν ἐπήγε καὶ κρεμάστηκε.

ΝΙΚΑΡΧΟΥ

Τρεῖς λιγνοί, κατάλιγνοι
μιὰ φορὰν ἐμάλωνα
ποῖος θὰ βγῇ λιγνότερος
καὶ λιγναλαφρότερος.
Πρῶτα πρῶτα ὁ Ἐρμονας
τεχνικὰ διαπέρασεν
ἀπὸ βελονότρυπα,

συγκρατώντας τὴν κλωστή.
 Βγῆκε ἀπὸ τὴν τρύπα του
 κι ὁ Δημᾶς κι ἐστάθηκε
 σ' ἀραχνιά, κι ὁ σφάλαγγας
 γνέθοντας τὸν κρέμασε.
 Τρίτος κι ὁ Σωσίπατρος
 φώναξε: Σᾶς νίκησά'
 κι ἂν με ἰδῆτε χάθηκα,
 ποὺ εἶμαι μόνον μιὰ πνοή!

ΔΗΜ. Μ. ΣΑΡΡΟΣ

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

Εἰς τὸν Μηνιαῖον «Νέον Κόσμον» θὰ δημοσιεύωμεν ἐν συνεχείᾳ τὰ καλῦτερα δημοτικά τραγούδια. Ἀρχίζομεν ἀπὸ τὰ Μοιρολόγια, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν μίαν ἀπὸ τὰς λυρικωτέρας ἐκδηλώσεις τῆς δημοτικῆς μας ποιήσεως.

ΟΤΑΝ ΞΕΨΥΧΗΣΗ

173

Τώρα, οὐρανέ μου βρόντησε, τώρα, οὐρανέ μου βρέξε,
 ρῆξε 'ς τοὺς κάμπους τὴ βροχή καὶ 'ς τὰ βουνὰ τὸ χιόνι,
 'ς τοῦ πικραμένου τὴν αὐλὴ τρία γυαλιά φαρκάκι
 τό να νὰ πίνῃ τὴν αὐγή, τ' ἄλλο τὸ μεσημέρι,
 τὸ τρίτο τὸ πικρότερο 'ς τὸ δειπνο, ὅταν δειπνᾷ.

174

'Σ τοῦ πικραμένου τὴν αὐλὴ ἥλιος δὲν ἀνατέλει,
 μόν' εἶναι πάντα συννεφιά καὶ βασιλεύει ἀντάρα,
 φυτρώνει ὁ πικροπήγανος, νὰ τρῶν οἱ πικραμένοι,
 νὰ τρῶν οἱ μάνναις τοῖς κορφαῖς, κ' οἱ ἀδερφαῖς τοὺς κλώ-
 νους,
 γυναικες τῶν καλῶν ἀντρῶν νὰ τὸν ξεθεμελιώνουν.

175

Πρέπει ἢ γῆς νὰ χαίρεται, πρέπει νὰ καμαρώνῃ,
 πρέπει νὰ τήνε σπέρνουνε κλώνια μαργαριτάρη,
 πρέπει νὰ τὴ σκαλίζουνε μὲ χρυσὰ σκαλιστήρια,
 ποὺ τρώγει αἰτοὺς καὶ σταυραῖτους, καὶ νιαῖς μὲ τὰ στολίδια
 τρώει τοῦ μαννάδων τὰ παιδιὰ, τοῦν ἀδερφιῶν τὰ δέρφια,
 ποὺ τρώγει καὶ τὰ ἀντρόγυνα τὰ πολυγάτημένα.

Ὁ Κύριος ἔκαμε τὴ γῆ κ' ἐστόλισε τὸ κόσμον,
μὰ μόνο τρία πράματα δὲν ἔμπεψε 'ς τὸν κόσμον·
γιοφύριν εἰς τὴ θάλασσα καὶ γαγερμὸ 'ς τὸν Νάδη,
καὶ σκάλαν εἰς τὸν οὐρανὸ νὰ πχαίνου νὰ γαγέρνου.

177

Μέσα ἡ καρδιά μου μὲ πονεῖ, μὰ δὲν ἡξεύρω τί ἔχει,
κάνε πουλὶ τήνε τσιμπᾷ, κάνε θηριὸ τὴν τρώγει,
κάνε μαχαίρι δίκικοπο εἶναι καὶ τήνε κόβει.

178

Τίνος νὰ πῶ τὸ ντέρτι μου, τὸ ντέρτι τῆς καρδιάς μου;
Νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ ψηλὰ βουνά; ψηλὰ εἰστε, δὲν τ' ἀκούτε,
νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ ψηλὰ δεντρά; φυσάει βοριάς, τὸ παίρνει,
νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ χαμόκλαρα; φυσάει νοτιά, τὸ παίρνει.
Ἐγείραν τὰ δεντρόφυλλα κι ἀκούμπησαν 'ς τὸ χιόνι,
σὲ μελετάει τάχειλι μου, μέσα ἡ καρδιά μου λυώνει.

179

Τὰ ροῦχα μου καὶ τὰ καλὰ ὅποιος τὰ βρῇ, ἄς τὰ πάρῃ,
μὰ τῆς καρδιάς μου τὸν καϊμὸ κανέναν νὰ μὴν πάρῃ.

180

Τὰ μοιρολόγια τὰ σωσα, τὰ δάκρυα μου στερέψαν,
θὰ πάρω δάκρυα δανεικὰ καὶ μοιρολόγια ξένα,
τὰ μοιρολόγια ἀπ' τάρφανά, τὰ δάκρυα ἀπὸ τοῖς χήραις.

181

Ἐγὼ γιὰ τὸ χατίρι σου τρεῖς βάρδιας εἶχα βάλῃ.
Εἶχα τὸν ἥλιο 'ς τὰ βουνά, καὶ τὸν αἰτὸ 'ς τοὺς κάμπους,
καὶ τὸ βοριά τὸ δροσερὸ τὸν εἶχα στὰ καράβια.
Μὰ ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε, κι ὁ αἰτὸς ἀποκοιμήθη,
καὶ τὸ βοριά τὸ δροσερὸ τὸν πῆραν τὰ καράβια.
Κ' ἔτσι τοῦ δόθηκε καιρὸς τοῦ Χάρου νὰ σὲ πάρῃ.

182

Γήρα μὴ μοιάσης τοῦ λαγοῦ, ὅπου γεννάει κι' ἀρνεῖται.
Μοιάσε τῆς πετροπέρδικας, τῆς ἀηδονολαλούσας,

ποῦ κάνει δεκαχτῶ πουλιά, κανένα δὲν ἀρνεῖται·
κι' ἂν πέσῃ αἰτὸς καὶ πάρῃ ἓνα, ἔν' ἀπὸ τὰ πουλιά τῆς,
κάνει καιροὺς νὰ πιῇ νερό, καιροὺς νὰ κελαϊδήσῃ·
κι' ὁπὸβρη ξάστερο νερό, θολώνει καὶ τὸ πίνει,
κι' ὁπὸβρη μαύρη καψαλιά, θὰ κάτση νὰ βοσκῇ,
κι' ὁπὸβρη μαῦρο κούτσουρο, θὰ κάτση νὰ λαλήσῃ.

183

ΟΤΑΝ ΣΗΚΩΝΟΥΝ ΤΟΝ ΝΕΚΡΟΝ

Αὐτοῦ ποῦ βούλεσαι νὰ πᾶς, κι' ὅπου ξεπερατεῖσαι,
ἂν εὔρης νιοὺς χαιρέτα τοὺς, καὶ νιαῖς κουβέντιασέ τοὺς,
κι' ἂν εὔρης καὶ μικρὰ παιδιὰ γλυκὰ παργόρησέ τα.
Μὴν κάμης νιαῖς νὰ κλάφουνε καὶ νιοὺς ν' ἀναστενάξουν,
μὴν κάμης καὶ μικρὰ παιδιὰ καὶ θυμηθοῦν τὴ μάνα.
Μὴν πῆς πῶς ἔρχεται λαμπρή, πῶς ἔρχονται γιορτάδες.
Πές τοῦ Χριστοῦ πῶς χιόνιζε καὶ τὴ λαμπρὴ θὰ βρέχῃ,
καὶ τὴν ἡμέρα τ' ἤθ' ὥμα θὰ σέρνουν τὰ ποτάμια.
Πῶς δὲ θὰ βγοῦνε τὰ παιδιὰ μὲ ταῖς γλυκαῖς μαννάδαις,
οὔτε θὰ βγοῦν τ' ἀνδρόγενα τὰ πολυσγαπημένα.

184

«Παράγγειλέ μου, μάτια μου, τὸ πότε θέλει νὰ ρθῇς,
νὰ στρώσω ρόδα 'ς τὰ βουνά, τριαντάφυλλα 'ς τοὺς κάμπους.
—Κι' ἂ στρώσης ρόδα, μάζω τα, τριαντάφλα, μύρισέ τα,
κ' ἐγὼ πίσω δὲν ἔρχομαι καὶ πίσω δὲν γυρίζω.
Πῆγα 'ς τῆς Ἀρνης τὰ βουνά, 'ς τῆς Ἀρνης τὰ λαγκάδια.
π' ἀρνεῖται ἡ μάνα τὸ παιδί, καὶ τὸ παιδί τὴ μάνα,
π' ἀρνεῖται καὶ τάντρόγενα καὶ πλιά δὲν ἀνταμώνουν».

185

«Εὐτοῦ ποῦ κίνησες νὰ πᾶς 'ς τὸ μακρινὸ ταξίδι,
θέλω νὰ εἰπῇς 'ς τὴ μάνα σου πότε θὰ ρθῇς 'ς τὸ σπίτι.
νᾶχω κ' ἐγὼ μιὰ παντοχῇ, νᾶχω καὶ τὴν ἐλπίδα,
λελούδια νὰ χω 'ς τὴν αὐλή, τριαντάφυλλα στρώμένα,
νὰ σοῦ χω γιόμα μυστικὸ, καὶ δειπνο νὰ δειπνήσης,
νᾶχω νερό γιὰ νὰ λουστῇς, ροῦχα καλὰ ν' ἀλλάξῃς,
νὰ στρώσω καὶ τὴν κλίνη σου, νὰ πέσῃς νὰ πλαγιάσῃς.
—Λελούδια σὺ νὰ τὰ χαρῇς, τριαντάφυλλα νὰ τὰ χῇς,
κι' ἂν ἔχῃς γιόμα, γέψου το καὶ δειπνο δειπνήσέ το,
κι' ἂν ἔχῃς καὶ νερό ζεστό, λούσου το μοναχὴ σου,
κι' ἂν ἔχῃς ροῦχα φόρεσ' τα, κοιμήσου 'ς τὸ κρεβάτι.
Τὸ δρόμον ὅπου πέρασα δὲν τὸν ξαναδιαβαίνω,
θὰ πάω 'ς τῆς Ἀρνης τὰ βουνά, 'ς τῆς Ἀρνεσιᾶς τὴ βρύση,
κ' ἔχω τὴ γῆς γιὰ στρώματα, σεντόνια ἔχω τὸ χῶμα,

καὶ πίνω τ' ὠριοστάλαχτο τῆς πλάκας τὸ φαρμάκι.
—Σάν ἀποφάσιες νά πᾶς, νά μὴν ξαναγυρίσης,
ἀνοιε τὰ ματάκια σου νά μ' ἀποχαιρετήσης,
νά μᾶς ἀφήσης τό γε γειὰ καὶ τὸ μέγαλον πόνο».

186

Ἄϊτὸς ξεβγαίνει ἀπὸ τῇ γῇ, καίμένα εἶν' τὰ φτερά του,
κι' ἄλλος αἰτὸς τὸν ρώταγε, κι' ἄλλος αἰτὸς τοῦ λέγει.
«Γιὰ πές μας, πές μας, σταυραῖτέ, τί κάνουν οἱ δικοὶ μας;
—Εἶδες ἐμὲ τὸ σταυραῖτο πῶς εἶναι τὰ φτερά μου;
Ἔτσι εἶν' τῆς μάννας τὰ παιδιὰ, τῶν ἀδερφῶν τὰ δέρφια,
ἔτσι εἶν' τῶν κακορίζικων τὰ πρῶτα τοὺς αἰταίρια,
τὰ πρῶτα τοὺς καὶ τὰ καλὰ, τὰ πολυαγαπημένα».

Γιὰ κάτσετε, σιγήσετε, νά ἰδοῦμε ποῖος μᾶς λείπει.
Μᾶς λείπει ὁ κάλλιός τοῦ σπιτιοῦ κι' ὁ πρωτονοικοκύρης,
ποῦ ἦταν 'ς τὸ σπίτι φλάμπουρο, 'ς τὴν ἐκκλησιὰ φανάρι,
τὸ φλάμπουρο τσακίστηκε, καὶ τὸ φανάρι ἐσβύστη.
Κρίμα 'ς ἐκεῖνον ποῦ ἔπεσε, κι' ἄλλιά 'ς ἐκεῖνὸν πῶσταθι.

187

Εἶχα μιλιά 'ς τὴν πόρτα μου καὶ δέντρο 'ς τὴν σὺλῃ μου,
καὶ τέντα κατακόκινη τὸ σπίτι σκεπασμένο,
καὶ κυπαρίσσι ὁλόχρυσο κ' ἤμουν ἀκουμπισμένη,
εἶχα κι' ἀσημοκάντηλο 'ς τὸ σπίτι κρεμασμένο.
Τώρα ἡ μιλιά μαράθηκε, τὸ δέντρο ξεριζώθη,
καὶ ἡ τέντα ἡ κατακόκινη, καὶ κείνη μαύρη ἐγίνη,
τὸ κυπαρίσσι τὸ χρυσὸ ἔπεσε κ' ἔτσακίστη,
τάσημοκάντηλο ἔσβησε, τὸ σπίτι δὲ φωτάει.

188

Ποῖος ἦταν κείνος πῶβανε φωτιά στὸ περιβόλι,
κ' ἐκάθ' ἡ φράχτη τάμπελιου, κ' ἐκάθ' τὸ περιβόλι,
κ' ἐκάθονταν τὰ δυὸ δεντρά, ποῦ ἦσαν ἀδερφωμένα;
Καὶ τὸ νά κάθ' κ' ἔπεσε, καὶ τᾶλλο κάθ' κ' ἐστάθη.
Κεῖνο ποῦ κάθ' κ' ἔπεσε, ἐβγήκε ἀπὸ τοῖς ἐννοιαῖς,
κεῖνο ποῦ κάθ' κ' ἔμεινε πολλὰ 'χει νά περάσῃ.
Θὰ τὸ φυσήξῃ κι' ὁ βοριάς, καὶ θὰ τὸ βρέξῃ ὁ νότος,
θὰ ρήξῃ ξεροπάγουνο νά κάψῃ τὴν καρδιά του.

189

Θιαμαίνομαι, ξενίζομαι καὶ μοναχὸς θιαμάζω,
πῶς δὲ ραγίζουν τὰ βουνά, δὲ πέφτει τᾶστρι κάτω
ἀπὸ τὸν πόνο τς ἀδερφῆς κι' ἀπ' τὸν καῖμὸ τῆς μάννας

κι' ἀπὸ τὸ βαριοστεναμὸ τοῦ μαύρωνε χηράδω.

190

ΕΙΣ ΧΗΡΑΝ

Κυρά, ποῦ κάθεσαι ψηλά, κατέβα παρακάτω,
καὶ κάτσε μὲ τοῖς ἄμοιραις, καὶ κάτσε μὲ τοῖς χήραις
καὶ τίναχ' τὸ κεφάλι σου, νά γκρεμιστῇ ἡ κορῶνα,
τίναξε καὶ τὸ δάχτυλο, νά πέσῃ ἡ ἀρραβῶνα,
καὶ βγάλ' τὰ κατακόκκινα, καὶ φόρεσε τὰ μαῦρα.
Τὰ κόκκινα εἶναι τῆς χαρᾶς, τὰ μαῦρα εἶναι τῆς λύπης.

Ἡ χήρα μέσα κάθεται κι' ὅξω τὴν κουβεντιάσουν
ἂν περπατήσῃ ταπεινά, τῆς λέν πῶς καμαρώνει,
κι' ἂν περπατήσῃ ὀγλήγορα, τῆς λέν πῶς ἐξουρλάθη,
κι' ἂν κουβεντιάσῃ μ' ἄλλον, τῆς λέν ἄντρα γυρεύει.
κι' ἂν νέθῃ καὶ τὴ ρόκα τῆς, τῆς λέν πῶς προῖκα φτειάνει.
κι' ἂν ἀρρωστήσῃ καὶ καμιά, τῆς λέν παιδί θὰ κάμῃ.

191

Χήρα σπερώνει 'ς τὸ βουνὸ, κανεὶς δὲν τὴ μαζώνει
ψιλὴ φωνίτσα νέβαλε ὅση κι' ἂν ἐδυνάστη.
«Ποῦ εἶσαι, καλέ μου σύντροφε, καλέ μου νοικοκύρη;
ἂν εἶμαι ἐμπρός, καρτέρα με, καὶ πίσω μίλησέ με,
κι' ἂν εἶσαι 'ς ἄκρη ποταμιοῦ, στάσου νά με περάσῃς,
γιατὶ εἶμαι ἡ δόλια ἀδύνατη καὶ δὲν μπορ' νά περάσω».

192

ΕΙΣ ΑΓΟΥΡΟΝ

Γιὰ ἰδὲς καιρὸ ποῦ διάλεξες, Χάρε μου, νά τὸν πάρῃς,
'ς τὰ ἔβγα τοῦ καλοκαιριοῦ, 'ς τὰ ἔμπα τοῦ χειμῶνα,
νά πάρῃς τάνθη ὅχ' τὰ βουνά, λελοῦδια ἀπὸ τοὺς κάμπους,
νά πάρῃς τὸν ἀμάραντο, νά τον μαράν' ἡ πλάκα.

193

Δὲν εἶναι κρίμα κι' ἄδικο, παραλογιὰ μεγάλη,
νά στέκουν τὰ παλιόδεντρα καὶ τὰ σαρακισμένα,
νά πέφτουνε τὰ νεόδενδρα μὲ τάνθη φορτωμένα;

Ἦλιε μου, πῶς ἐβιάστηκες νά πᾶς νά βασιλέψῃς,
ν' ἀφήσῃς τὸ σπιτάκι σου κι' ἄλλου νά πᾶς νά φέξῃς;

Δὲ σ' ὥμοιαζε, λεβέντη μου, 'ς τὴ μαύρη γῆς γιὰ νά μπῇς,
μόν' σ' ὥμοιαζε νά κάθῃσαι 'ς ἕνα μορφο τραπέζι,
νά τραγουδῇς νά χαίρεσαι, νά σέ κερνοῦν νά πίνῃς.
"Αἶγουρ", αἶγουρε δροσερὲ κρουσταλλοβραχιονάτε,
χρυσά ἦταν τὰ καλίγια σου κι' ἀργυρά τὰ σφυριά σου,
καὶ τὸ σφυρὶ ποῦ σφύριζε μὲ τὸ μαργαριτάρι.
Νύχτα σελλώνει τάλογο, νύχτα τὸ καλιγώνει,
νύχτα περνάει τὸ Ρουφιᾶ, τὸ φοβερό ποτάμι.
Πάει νά πάρῃ τὸ φιλι προῦ βρέξη, προῦ χιονίστη.

Δὲ σὸπρεπε, δὲ σὸμοιαζε 'ς τὴ γῆ κρεβατοστρώσι,
μόν' σὸπρεπε, μόν' σὸμοιαζε 'ς τοῦ Μάη τὸ περιβόλι,
ἀνάμεσα σὲ δυὸ μηλιάς, σὲ τρεῖς νεραντζοπούλεις,
νά πέφτουν τ' ἄνθ' ἀπάνου σου, τὰ μῆλα 'ς τὴν ποδιά σου,
τὰ κρεμεζογαρούφαλα τριγύρω 'ς τὸ λαιμό σου.

Τὸ νιὸ ποῦ συνεβγαίνουμε τί ἔχουμε νά τοῦ ποῦμε;
ποῦ το ψηλὸς σὰν ἄγγελος, λιγνὸς σὰν κυπαρίσσι,
ποῦ χε τὸ Μάη 'ς τοῖς πλάταις του, τὴν ἀνοιξή 'ς τὰ στήθη,
τᾶστρα καὶ τὸν αὐγερινὸ 'ς τὰ μάτια καὶ 'ς τὰ φρύδια
ποῦ τον 'ς τοὺς κάμπους τὸ βιολί, 'ς τὴν ἐκκλησιά καντήλι,
ἦτανε καὶ 'ς τὸ σπίτι του καράβι ἀρματωμένο,
Καὶ τὸ βιολί τσακίστηκε, καὶ τὸ καντήλι ἐσβήστη,
καὶ τὸ καράβι τὸμορφο κι' ἐκεῖνο ἀπικοπίστη.

ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ ΕΙΣ ΠΑΙΔΙ

"Α δὲ φουσκώση ἡ θάλασσα, ὁ βράχος δὲν ἀφρίζει,
κι' ἂν δὲ σὲ κλάψῃ ἡ μάννα σου, ὁ κόσμος δὲ δακρύζει.

"Εσύ, παιδί μου, ἐκίνησες νά πᾶς 'ς τὸν Κάτου κόσμο,
κι' ἀφήνεις τὴ μαννοῦλα σου πικρή, χαροκαμένη.
Παιδάκι μου, τὸν πόνο ποῦ νά τὸν ἀπιθώσω;
ποῦ κι' ἂν τὸν ρήξω τρίστρατα, τὸν παίρνουν οἱ διαβάταις;
κι' ἂν τὸν ἀφήσω 'ς τὰ κλαδιά, τὸν παίρνουν τὰ πουλάκια σου;
Ποῦ νά βαλθοῦν τὰ δάκρυα μου γιὰ τὸν ξεχωρισμό σου;
"Αν πέσουνε 'ς τὴ μαύρη γῆς, χορτάρι δὲ φυτρώνει,
ἂν πέσουνε 'ς τὸν ποταμὸ, ὁ ποταμὸς θὰ στύψῃ,

ἂν πέσουνε 'ς τὴ θάλασσα, πνίγονται τὰ καράβια,
κι' ἂν τὰ σφαλίσω 'ς τὴν καρδιά, γλήγορα σ' ἀνταμώνω.

"Οποῖα χάσε τὸν ἄντρα της, ἔχασε τὴν τιμὴ της,
κι' ὁποῖα χάσε τὴ μάννα της, ἔχασε τὴν κουβέντα,
κι' ὁποῖα χάσε τὸν ἀδερφό, ἔχασε τὰ φτερά της,
κι' ὁποῖα χάσε τὴν ἀδερφή, ἔχασε τὸ σιριάνι,
κι' ὁποῖα χάσε μικρὰ παιδιὰ, ἔχασε τὴν καρδιά της.

ΕΙΣ ΜΙΚΡΟ ΠΑΙΔΙ

Πάννε καὶ σοῦ, παιδάκι μου, μὲ ἄλλα τὰ παιδάκια,
'ς τοῦ παραδείσου τὸ πλατὺ μαεῦγουλ λουλουδάκια.

"Εμέναν τὸ παιδάτσιμ μου μέλιν ἐτάϊξέ μας,
τῆς πικροδάφνης τὸ ζουμὶν ὕστερα πότισέ μας.

Ποῦ πᾶς, περιστερὰκι μου, νά φτειάσῃς τὴ φωλιά σου;
ἂν τήνε φτειάσῃς 'ς τὸ βουνό, σοῦ τὴ χαλάει τὸ χιόνι,
ἂν τήνε φτειάσῃς 'ς τὸ γιολό, σοῦ τὴ χαλάει τὸ κύμα,
κι' ἂ τήνε φτειάσῃς κατὰ γῆς, σοῦ τὴ χαλοῦν τὰ φίδια.

Ποῦ διάης, περιστερὰκι μου, νά φτειάσῃς τὴ φωλιά σου,
κ' ἐμάρανες τὰ χεῖλη μου κ' ἔκαψες τὴν καρδιά μου;

Πουλάκι νεῖχα 'ς τὸ κλουβὶ καὶ τὸ εἶχα ἡμερωμένο,
τὸ τάξιζα τὴ ζάχαρη, τὸ πότιζα τὸ μόνσκο,
κι' ἀπὸ τὸ μόνσκο τὸν περσό, κι' ἀπὸ τὴ μυρουδιά του
μοῦ σκανταλίστη τὸ κλουβὶ καὶ μοῦ φυγε τῶνδονι.
Πῆρα τὰ ὄρη σκούζοντα καὶ τὰ βουνὰ ρωτῶντα
"Βουνά μου καὶ λογακάδια μου καὶ κάμποι μὲ τὰ ρόδα,
μὴν εἶδατε τῶνδονι μου κ' ἐπέρασε πετῶντας;
"Εχτὲς προχτὲς ἐπέρασε καὶ πάει 'ς τὸν Κάτου Κόσμο.
Τὴ νύχτα κλαίει γιὰ βυζί καὶ τὴν αὐγὴ γιὰ μάννα
καὶ μέσ' 'ς τὰ ξημερώματα ποῖός νά τὸ ξετυλίξῃ".

Μέσ' ἔς τὰ μπα τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ ἔς τὰ βγα τοῦ χειμῶνα,
 τήρα καιρὸ ποῦ διάλεξε νὰ πάρη, νὰ μισέψη!
 Παιδί μου, δὲν ἀπόμενες, δὲν ἄφηνες ἀγάλια,
 ὅσο ν' ἀνθίσουν τὰ βουνά, νὰ πρασινίσου οἱ κάμποι,
 ν' ἀνοίξουν τὰ γαρούφαλα, νὰ γίνουν τὰ λουλούδια,
 νὰ φορτωθῇς, νὰ στολιστῇς, νὰ πᾶς ἔς τὸν Κάτου Κόσμο,
 νὰ βάλου οἱ νιοὶ ἔς τὰ φέσια τους κ' οἱ νιαῖς ἔς τοῖς τραχη-
 λιαῖς τους,
 καὶ τὰ μικρά ἔς τὰ χέρια τους, νὰ λησμονοῦν τὴ μάννα.

ΜΟΙΡΟΛΟΓΙ ΜΑΝΝΑΣ ΕΙΣ ΚΟΡΗΝ

Κόρη μου, σὲ κλειδώσανε κάτω ἔς τὴν Ἀλησμόνη,
 ποῦ ἔς τὸ μπα δίγουν τὰ κλειδιά, ἔς τὸ ἔβγα δὲν τὰ δίγουν,
 καὶ ἔς τὸ μπαينوξανάβγαρμα σφιχτὰ σὲ μανταλώνουν
 ποῦ κόρη μάννας δὲ μιλεῖ, μηδὲ ἔς τὴν κόρη ἢ μάννα,
 μηδὲ τὰ τέκνα ἔς τοὺς γονιούς, μηδὲ οἱ γονιοὶ τὰ τέκνα,
 κί' ὁ βασιλὲς ἀκόμη κεῖ ὅλους μας εἶν' ἴσια.
 Ἐκεῖ ἔν τὰ σπίτια σκοτεινά, οἱ τοῖχοι ραχνιασμένοι,
 ἐκεῖ μεγάλοι καὶ μικροὶ εἶν' ἀνακατεμένοι.

ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΥ ΚΑΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

Κάτου ἔς τὰ Τάρταρα τῆς γῆς, τὰ κρυσπαγωμένα,
 μοιρολογοῦν οἱ λυγεραῖς καὶ κλαῖν τὰ παλληκάρια.
 «Τάχα νὰ στέκη ὁ οὐρανός, νὰ στέκη ὁ Ἀπάνου κόσμος,
 νὰ στέκουν τὰ χοροστασιά, σὰν ποῦ ἦτανε καὶ πάντα,
 νὰ λειτουργεῖνται οἱ ἐκκλησιαῖς, νὰ ψέλνουν οἱ παπαδες»

Τῶσα ἔς τὸν ἀποχωρισμὸ τρεῖς ποταμοὺς διαβαίνω,
 ὁ ἕνας γωρίζει ἀντρώγενα, κί' ὁ ἄλλος χωρίζει ἀδέρφια,
 καὶ ὁ τρίτος...

Γιὰ πές μου, τί τοῦ ζήλεψες αὐτοῦ τοῦ Κάτου Κόσμου;
 Εὐτοῦ βιολιά δὲν παίζουνε, παιγνίδια δὲ βαροῦνε,
 εὐτοῦ συδυὸ δὲν κάθονται, συντρεῖς δὲν κουβεντιάζουν,
 εἶναι κ' οἱ νιοὶ ξαρμάτωτοι, κ' οἱ νιαῖς ξεστολισμέναις,
 καὶ τῶν μαννάδων τὰ παιδιὰ σὰ μῆλα ραβδισμένα.

Ἄσπρε σταυραῖτέ, πανώρια γερακίνα,
 τί εἶδες, τί ἄκουσες ἐκεῖ ψηλὰ ποῦ τρέχεις;
 —Θάλασσαις πικραῖς, καράβια βουρκωμένα,
 κάτου ἔς τὸ Μοριά, κάτου ἔς τὸ περιγιάλι,
 σέρνει ὁ Ἀντρεϊόβλαχος ἐννιά ἀδερφοὺς δεμένους
 σὲ μιὰν ἄλυσσο, σὲ μιὰ μακρεῖα ἀλυσίδα.
 Πάει κ' ἡ μάννα τους, κοντὰ περικαλιῶντα.
 «Φέντη Ἀντρεϊόβλαχε, ἀφέντη τῶν παιδιῶν μου,
 χάρισε κ' ἐμὲ κανέν' ἀπ' τὰ παιδιὰ μου,
 τὸ μικρότερο, τὸ μεγαλύτερό μου,
 ἢ τὸν Κωσταντή, ποῦ εἶν' ἀρρεβωνιασμένος».
 Σκούζει τὸ μικρὸ καὶ λέει τὸ μεγάλο.
 «Τάχ' το, ἡ μάννα μου, πῶς ἦσουνα μηλίτσα,
 ἀνθισες μικρὴ καὶ κάρπισες μεγάλη,
 φύσηξε βοριάς, σ' τὰ τίνιαξε τὰ μῆλα».

Καλότυχά εἶναι τὰ βουνά, καλότυχοι εἶν' οἱ κάμποι,
 ποῦ Χάρο δὲν ἀκαρτεροῦν, φονιά δὲν περιμένουν,
 μόν' περιμένουν ἀνοιξη, τῶμορφο καλοκαίρι,
 νὰ πρασινίσουν τὰ βουνά, νὰ λουλουδοῦν οἱ κάμποι.

Γιὰ ἰδὲς καιρὸν ποῦ διάλεξε ὁ Χάρος νὰ σὲ πάρη,
 τῶρα π' ἀνθίζουν τὰ κλαριά καὶ βγάζει ἡ γῆς χορτάρι.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

Ὁ Χάρος ἔκατσε ψηλὰ καὶ τραγουδεῖ πανώρια,
 λέει τραγούδια τῇ χαρᾷ καὶ περισσοκαυκάτα.
 «Γιὰ ἰδὲ σπύθιαν τὰ ρήμαξα κί' αὐλαῖς ἀράχνιασά τοι,
 καὶ ἀδέρφια ποῦ ξεχώρισα, ποῦ σαν ἀγαπημένα,
 κ' οἱ στράταις καμαρώναν τὰ κί' ὁ κόσμος ἔτρεμν τὰ
 γώρισα μάνναις πὸ παιδιὰ, παιδιὰ ποῦ τοὶ μαννάδες,
 ἐχώρισα κί' ἀντρώνα ποῦ σαν ἀγαπημένα».

